آزمون آزمایشی خیلی سبز

رشته انسانی

پایه دوازدهم | مرحله بیستم

سال تحصیلی ۰۴-۱۴۰۳ | تاریخ برگزاری: ۲۳/خرداد/۱۴۰۴

دفترچه شماره یک

بودجه‌بندی دروس

ریاضی‌وآمار	زبان‌وادبیات‌فارسی
ریاضی و آمار (۱) کل کتاب صفحهٔ ۹ تا ۱۱۷ ریاضی و آمار (۲) کل کتاب صفحهٔ ۱ تا ۷۰ ریاضی و آمار (۳) کل کتاب صفحهٔ ۱ تا ۱۰۴	علوم و فنون ادبی (۱) کل کتاب صفحهٔ ۱۰ تا ۱۰۷ علوم و فنون ادبی (۲) کل کتاب صفحهٔ ۱۰ تا ۱۰۸ علوم و فنون ادبی (۳) کل کتاب صفحهٔ ۱۰ تا ۱۲۲
علوم‌اجتماعی	روان‌شناسی
جامعه‌شناسی (۱) کل کتاب صفحهٔ ۳ تا ۱۳۵ جامعه‌شناسی (۲) کل کتاب صفحهٔ ۱ تا ۱۳۵ جامعه‌شناسی (۳) کل کتاب صفحهٔ ۲ تا ۱۱۵	کل کتاب صفحهٔ ۸ تا ۲۰۶

مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخگویی
ریاضی	۲۰	۱	۲۰	۳۰ دقیقه
زبان و ادبیات فارسی	۳۰	۲۱	۵۰	۳۰ دقیقه
علوم اجتماعی	۱۵	۵۱	۶۵	۲۵ دقیقه
روان‌شناسی	۱۵	۶۶	۸۰	
مجموع	۸۰ سؤال			۸۵ دقیقه

استفاده از ماشین حساب مجاز نیست.

این آزمون نمره منفی دارد.

دفترچه سؤالات آزمون‌های خیلی سبز، از همه‌نظر (تعداد سؤال‌ها، زمان پاسخگویی، نوع چینش گزینه‌ها، نوع صفحه‌آرایی، فونت سؤالات، سایز کلمات و اعداد، جای خالی محل انجام محاسبات و...) در شبیه‌ترین حالت به دفترچه سؤالات کنکور سراسری طراحی می‌شود.

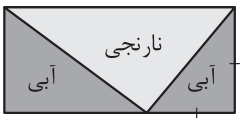
ویژه کنکوری‌های ۱۴۰۴

آزمون جامع - مطابق با کنکور سراسری

Azmoon.kheilisabz.com

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱- طول زمین مستطیلی زیر، سه برابر عرضش است. هزینهٔ رنگ‌آمیزی هر متر مربع از سطح آبی، ۵۰ هزار تومان و هزینهٔ رنگ‌آمیزی هر متر مربع از سطح نارنجی، ۸۰ هزار تومان است. اگر هزینهٔ رنگ‌آمیزی کل این زمین ۷۸ میلیون تومان باشد، اختلاف طول و عرضش چند متر است؟

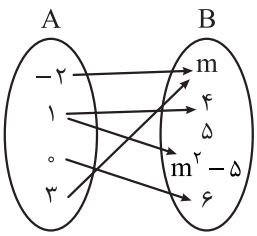

۱) ۲۰ ۲) ۳۰
۳) ۴۰ ۴) ۶۰

۲- معادلهٔ $\frac{x+۱۵}{x^۲+۲x-۳}=\frac{x^۲+x}{x^۲-x}+\frac{۲}{x+۳}$، چند جواب بزرگ‌تر از -۴ دارد؟

۱) صفر ۲) ۱ ۳) ۲ ۴) ۳

۳- اگر در تابع f رابطهٔ $f(-۲)+f(۰)=۳$ را داشته باشیم، خط $y=mx-۲$ محور xها را با چه طولی قطع می‌کند؟

۱) $\frac{۲}{۳}$ ۲) $\frac{-۲}{۳}$
۳) $\frac{-۴}{۳}$ ۴) نمودار پیکانی داده‌شده نمی‌تواند تابع باشد.

۴- توابع خطی f و g از نقطهٔ $(-۴,۲)$ می‌گذرند، اگر شیب f، دو برابر شیب g و $(f+g)(۰)=-۱۴$ باشد، مقدار $g(-۲)$ کدام است؟

۱) -۵ ۲) -۶ ۳) -۷ ۴) -۸

۵- محیط یک مستطیل، ۲۴ واحد بزرگ‌تر از یکی از اضلاع آن است، بیشترین مقدار مساحت آن کدام است؟

۱) ۳۲ ۲) ۴۸ ۳) ۷۲ ۴) ۹۶

۶- دامنهٔ میان‌چارکی داده‌های $۱۷,۲۰,۱۳,۴۲,۳۴,۲۹,۲۷,۱۹,۴۵$ چند برابر دامنهٔ تغییرات آن است؟

۱) $\frac{۱۹}{۳۲}$ ۲) $\frac{۹}{۱۶}$ ۳) $\frac{۱}{۲}$ ۴) $\frac{۵}{۸}$

۷- اگر $p \Rightarrow q$ نادرست و r گزاره‌ای دلخواه باشد، گزارهٔ $\left[q \Rightarrow (r \Rightarrow q)\right] \wedge (r \Rightarrow p)$ هم‌ارز کدام گزاره است؟

۱) T ۲) F ۳) r ۴) $\sim r$

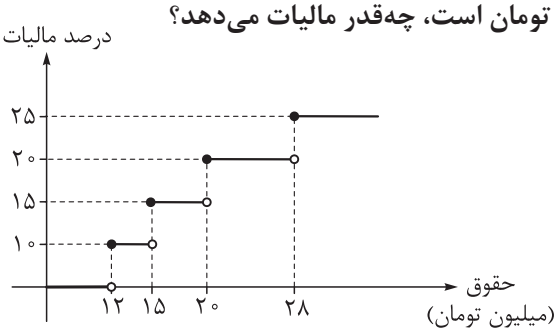
محل انجام محاسبات

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸- نمودار تابع $f(x)=\frac{a^۲x^۲-۴}{ax+۲}+b$ روی نیمساز ناحیهٔ اول و سوم دستگاه مختصات قرار دارد. مقدار $f(a)+b$ کدام است؟

۱) ۱ ۲) -۱ ۳) ۳ ۴) -۳

۹- با توجه به نمودار زیر، شخصی که حقوق ناخالصش ۲۶ میلیون تومان است، چه‌قدر مالیات می‌دهد؟

۱) ۲ میلیون تومان
۲) ۲/۱ میلیون تومان
۳) ۲/۲۵ میلیون تومان
۴) ۲/۵ میلیون تومان

۱۰- برد تابع $y=۴-|x-۱|$ با دامنهٔ $-۱\le x\le ۵$ شامل چند عدد صحیح است؟

۱) ۳ ۲) ۴ ۳) ۵ ۴) ۶

۱۱- توابع $f(x)=[x]$ با دامنهٔ $-۱\le x\le ۴$، $g(x)=|x|$ با دامنهٔ $-۲\le x\le ۲$ و $h(x)=sign(x)$ با دامنهٔ $-۳\le x\le ۱$ مفروض‌اند. کدام عدد در برد تابع $f+g+h$ وجود دارد؟

۱) $\frac{-۱}{۲}$ ۲) $\frac{۱}{۲}$ ۳) $\frac{۳}{۲}$ ۴) $\frac{۵}{۲}$

۱۲- برای سال جدید، مدیر یک شرکت تصمیم می‌گیرد به حقوق همهٔ کارمندانش که دادهٔ دورافتاده‌ای در بینشان نیست، ۴۰ درصد اضافه کند. خط فقر جدید شرکت، ۱۲/۶ میلیون تومان می‌شود. میانگین حقوق ماهانهٔ سال قبل کارمندان این شرکت چند میلیون تومان بوده است؟

۱) ۱۶ ۲) ۱۷ ۳) ۱۸ ۴) ۲۰

۱۳- در جامعه‌ای برای ثلث بیکارها شغل ایجاد می‌شود، اگر نرخ بیکاری جدید ۸ درصد باشد، نرخ بیکاری قبلی چند درصد بوده است؟

۱) ۱۰ ۲) ۱۲ ۳) ۱۴ ۴) ۱۶

۱۴- علی و برادرش به همراه رضا و برادرش به چند طریق می‌توانند در یک ردیف شامل ۵ صندلی بنشینند به طوری که برادرها کنار هم باشند؟

۱) ۲۰ ۲) ۲۲ ۳) ۲۴ ۴) ۱۸

۱۵- در یک قرعه‌کشی قرار است به ۴ شرکت از بین ۱۰ شرکت (شامل ۳ شرکت دارویی و ۷ شرکت غیردارویی) واجد شرایط، وام قرض‌الحسنه داده شود. چه‌قدر احتمال دارد که این وام حداکثر به یکی از سه شرکت دارویی داده شود؟

۱) $\frac{۵}{۷}$ ۲) $\frac{۲}{۳}$ ۳) $\frac{۳}{۵}$ ۴) $\frac{۴}{۵}$

محل انجام محاسبات

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۶- در دنباله با رابطهٔ بازگشتی $a_{n+2} = 2a_{n+1} - \frac{a_n}{2}$، اگر $a_8 = a_7 + 4 = 18$ باشد، جملهٔ پنجم دنباله، کدام است؟

۱) ۵۰ ۲) ۵۲ ۳) ۵۴ ۴) ۵۶

۱۷- مجموع جملات مثبت دنبالهٔ حسابی ... ,۷۰ ,۷۶ ,۸۲ کدام است؟

۱) ۶۰۲ ۲) ۶۲۸ ۳) ۶۴۰ ۴) ۶۵۲

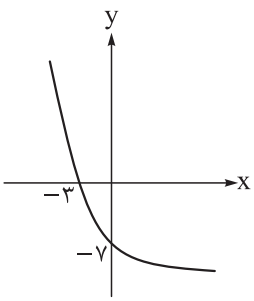
۱۸- اگر حاصل‌ضرب پنج جملهٔ اول یک دنبالهٔ هندسی 32×2^{25} باشد، ریشهٔ سوم جملهٔ سوم این دنباله کدام است؟

۱) ۲ ۲) ۴ ۳) ۸ ۴) $2\sqrt{2}$

۱۹- حاصل $\sqrt[16]{2} \times \sqrt[12]{32} \times (\sqrt[4]{4})^{\frac{3}{8}} \times \sqrt[3]{16}$ کدام است؟

۱) ۴ ۲) $4\sqrt{2}$ ۳) ۸ ۴) $4\sqrt[6]{2}$

۲۰- با توجه به نمودار تابع $f(x) = a^x + b$، مقدار $a \times b$ کدام است؟

۱) -2

۲) -4

۳) -8

۴) -16

محل انجام محاسبات

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۱- کدام عبارت از دیدگاه تاریخ ادبیات درست است؟

۱) امیر علیشیر نوایی، کلیله و دمنه را به انشای دورهٔ خود بازگرداند و آن را «انوار سهیلی» نامید.

۲) کمال‌الدین اسماعیل، مدّاح جلال‌الدین خوارزمشاه، در قرن هفتم به دست مغولان در اصفهان کشته شد.

۳) دیباچهٔ شرفنامهٔ بدلیسی و کتاب حبیب‌السیر از خواندمیر به ترتیب، دارای نثر «ساده» و «بینابین»اند.

۴) جامی کتاب بهارستان را به تقلید از بوستان نوشت و در کتاب نفحات‌الانس، شیوهٔ تذکرةالاولیا را به کار برد.

۲۲- چند مورد از موارد زیر از ویژگی‌های نثر در سده‌های «پنجم و ششم» است؟

- **کاربرد افعال با پیشوندهای متعدّد**
- **کاربرد لغات مهجور عربی، ترکی و مغولی**
- **کاربرد وجه وصفی**
- **کاربرد آیات، احادیث و اشعار در متن**
- **کاربرد اصطلاحات علمی و فنّی**

۱) یک ۲) دو ۳) سه ۴) چهار

۲۳- در کدام بیت، واژگان کهن را که امروزه به گونهٔ دیگری به کار می‌رود، نمی‌توان یافت؟

۱) تحمّل چو زهرت نماید نخست / ولی شهد گردد چو در طبع رُست

۲) چو زنبورخانه بیاشوفتی / گریز از محلّت که گرم اوفتی

۳) به کوشش نروید گل از شاخ بید / نه زنگی به گرمابه گردد سپید

۴) به فرمان دین و به حکم جزا / بباید دادن به قاتل سزا

۲۴- از دیدگاه تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی، کدام مورد ایراد دارد؟

۱) روی کار آمدن حکومت‌های غزنوی و سلجوقی، از عوامل زمینه‌ساز تغییر سبک در متون زبان فارسی است.

۲) سبک‌های «بینابین» و «آذربایجانی» از «سبک خراسانی» فاصله گرفتند و کم‌کم «سبک عراقی» پدید آمد.

۳) «سبک عراقی» از اوایل قرن هشتم تا اواخر قرن دهم به مدّت ۳۰۰ سال، سبک غالب متون ادب فارسی بود.

۴) انتقال کانون‌های فرهنگی از خراسان به عراق عجم بعد از حملهٔ مغول، دلیل نام‌گذاری سبک «عراقی» است.

۲۵- نویسنده و سرایندهٔ آثار در کدام گروه «همگی» درست است؟

۱) (مرصادالعباد: نجم‌الدّین رازی) ـ (المعجم: شمس قیس رازی) ـ (مناجات‌نامه: خواجه عبدالله انصاری)

۲) (چهارمقاله: نظامی عروضی) ـ (جامع‌التّواریخ: خواجه رشیدالدّین فضل‌الله همدانی) ـ (جامع عباسی: وحید قزوینی)

۳) (احسن‌التواریخ: اسکندربیگ ترکمان) ـ (اخلاق‌الاشراف: عبید زاکانی) ـ (لمعات: فخرالدّین عراقی)

۴) (جمشید و خورشید: سلمان ساوجی) ـ (بدایع‌الوقایع: قاضی نورالله شوشتری) ـ (لطایف‌الطوایف: سنایی)

۲۶- هر یک از موارد زیر به ترتیب، معرّف کدام چهرهٔ ادبی است؟

- **در عرصهٔ داستان کوتاه، داستان بلند، رمان، نمایشنامه و فیلم‌نامه قلم می‌زند.**
- **در داستان، بیشتر از محتوا، به سبک نویسندگی و کاربرد کلمات عامیانه توجّه دارد.**
- **شعر وی شعری اجتماعی است و حوادث زندگی مردم را در خود منعکس می‌کند.**
- **برخی از اشعار او به صورت مناظره میان دو انسان، جاندار یا شیء است.**

۱) سید مهدی شجاعی ـ جلال آل‌احمد ـ مهدی اخوان ثالث ـ پروین اعتصامی

۲) علی مؤذنی ـ جلال آل‌احمد ـ علی اسفندیاری ـ سید محمدحسین بهجت تبریزی

۳) سید مهدی شجاعی ـ سید محمدعلی جمال‌زاده ـ علی اسفندیاری ـ شهریار

۴) علی مؤذنی ـ سید محمدعلی جمال‌زاده ـ مهدی اخوان ثالث ـ پروین اعتصامی

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۷- کدام مورد از ویژگی‌های ادبی نثر داستانی «دورهٔ انقلاب اسلامی» است؟

۱) در ادبیات بعد از انقلاب چهرهٔ دین و دین‌داری در داستان‌ها بسیار مطلوب منعکس شد.

۲) گرایش به قالب‌هایی مانند خاطره، قطعهٔ ادبی، سفرنامه و شرح حال رایج شد.

۳) ساده‌نویسی که در دوره‌های پیش شروع شده بود، در این دوره نیز ادامه یافت.

۴) توصیف شخصیت‌ها در نثر این دوره عینی، کوتاه، بیرونی و مشخص است.

۲۸- از دیدگاه سبک‌شناسی، کدام‌یک از قسمت‌های مشخص‌شده نادرست است؟

نثر دوران مشروطه با ویژگی‌هایی چون نوگرایی (۱)، تجددخواهی و آزادی‌طلبی و با هدف تأثیر بر عامهٔ مردم گسترش یافت.

از شاخه‌های ارزنده‌ای که در نثر عصر بیداری چشم‌نواز است، طنز سیاسی ـ اجتماعی (۲) است. دشمنی با استعمار و استبداد (۳)

نیز یکی از موضوعاتی بود که در نثر داستانی (۴) بسیار مورد توجّه قرار گرفت.

۱) یک ۲) دو ۳) سه ۴) چهار

۲۹- بیشترین «استعاره» در کدام بیت یافت می‌شود؟

۱) در مشک می‌فکند به فندق شکنج و تاب / وز ناز و عشوه، گوشهٔ بادام می‌شکست

۲) ای که هر دم، عنبرت بر نسترن چنبر شود / سنبل از گل برفکن تا خانه پرعنبر شود

۳) آن‌چه از نرگس مخمور تو در چشم من است / برنخیزد به گل و لاله و ریحان دیدن

۴) لؤلؤ ز صدف خیزد وین طرفه که هر ساعت / از لعل گهرپوشش، لؤلؤی تر انگیزد

۳۰- در کدام بیت «جناس، تشبیه و حس‌آمیزی» یافت می‌شود؟

۱) از حرف سرد بر من آتش‌زبان گذشت / بر شمع آن‌چه از نفس صبحگاه رفت

۲) شیرینی نشاط، جهان را گرفته است / صبح از هوای تر، شکر آب‌دیده‌ای است

۳) بلبل‌صفت آفات سخن‌گفتن شیرین / در خانه و در لانه و در گلشنم آویخت

۴) بلبل عشقم و از آن گل خندان گویم / سخن از آن گل خندان به سخندان گویم

۳۱- بیت زیر به کدام آرایه‌های ادبی آراسته شده است؟

«خسرو نداند از گدا رندی که در ویرانه‌ای / بر کف می گلگون نهد در بر بتی شیرین کشد»

۱) تلمیح، جناس، حس‌آمیزی، لف و نشر

۲) ایهام تناسب، استعاره، تشبیه، تضاد

۳) تشبیه، استعاره، مجاز، پارادوکس

۴) کنایه، ایهام، تلمیح، حسن تعلیل

۳۲- آرایه‌های مقابل کدام بیت درست است؟

۱) گر رفته باشم زین جهان بازآیدم رفته روان / گر هم‌چنین دامن‌کشان بالای خاکم بگذری (مجاز، استعاره)

۲) چون گره بگشایی از مو شام گردد صبح‌ها / پرده چون برداری از رو صبح گردد شام‌ها (پارادوکس، تکرار)

۳) چگونه شور نیارم در آرزوی لبت / کز آرزوی لبت شور در شکر دیدم (حسن تعلیل، تشخیص)

۴) شد به چین سر زلف تو و این عین خطاست / تا من دلشده را از سفر او چه رسد؟ (ایهام، جناس)

۳۳- آرایه‌های ادبی بیت زیر کدام‌اند؟

«از جوش مشتری به دلارام من رسید / بر ماه مصر آن‌چه ز زندان و چاه رفت»

۱) تشبیه، جناس، استعاره، ایهام تناسب

۲) تلمیح، جناس، ایهام، حسن تعلیل

۳) استعاره، تلمیح، ایهام، اسلوب معادله

۴) تشبیه، تضمین، کنایه، ایهام تناسب

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۴- آرایه‌های مشترک در ابیات زیر کدام‌اند؟

- یار درآمد به کوی، شور برآمد ز شهر / عشق درآمد ز بام، عقل ره در گرفت
- نه تو را بگفتم ای دل، که سر وفا ندارد / به طمع ز دست رفتی و ز پای درفکندت
- غم تو با دل من پنجه درفکند و رواست / که این دلیر به بازوی آن هماورد است

۱) مراعات‌نظیر، جناس، کنایه
۲) مجاز، کنایه، تشخیص
۳) استعاره، جناس، تضاد
۴) مراعات‌نظیر، ایهام، مجاز

۳۵- آرایه‌های «استعارهٔ مکنیه، تلمیح، حسن تعلیل، اسلوب معادله و حس‌آمیزی» به ترتیب در کدام ابیات به چشم می‌خورد؟

الف) زاهد به جوی شیر دهد زهد خشک را / آسان ز دست کور، عصا می‌توان گرفت
ب) در کار عشق، سعی به جایی نمی‌رسد / در بحر، دست و پا زدن از ناشناوری است
ج) بر روی آفتاب، چو شبنم گشاد چشم / هر پاک‌گوهری که دل از رنگ و بو گرفت
د) لاله‌ای بی داغ از دل برنیامد سنگ را / کوهکن تا خون خود در دامن کهسار ریخت
ه) بهار عالم ایجاد، نیست غیر سخن / که سبزی پر طوطی ز فیض گویایی است

۱) «ج» ـ «د» ـ «ه» ـ «ب» ـ «الف»
۲) «د» ـ «الف» ـ «ج» ـ «ب» ـ «ه»
۳) «ه» ـ «ب» ـ «د» ـ «ج» ـ «الف»
۴) «د» ـ «ب» ـ «ه» ـ «الف» ـ «ج»

۳۶- آرایه‌های «مجاز، لف و نشر، تمثیل، ایهام تناسب و استعاره» به ترتیب در کدام ابیات آمده است؟

الف) دلبستهٔ هوا به نسیمی فتد ز پا / کوتاهی حیات حباب از سبک‌سری است
ب) دیدهٔ سیر و دل بی‌مدّعا داریم ما / آن‌چه می‌باید، در این مهمان‌سرا داریم ما
ج) گر جان طلبد یار، دل یار به دست آر / چون سر بشد از دست، ز دستار میندیش
د) گوش خود و گوش همه آراسته کردیم / از بس سخن خوب که گفتیم و شنیدیم
ه) هرجا که می‌نشینم و هرجا که می‌روم / نقشش نمی‌رود نفسی از مقابلم

۱) «د» ـ «الف» ـ «ج» ـ «ه» ـ «ب»
۲) «ج» ـ «ه» ـ «ب» ـ «الف» ـ «د»
۳) «ه» ـ «د» ـ «ج» ـ «الف» ـ «ب»
۴) «ه» ـ «د» ـ «الف» ـ «ب» ـ «ج»

۳۷- در کدام بیت به ترتیب، ذوقافیتین یافت می‌شود و قافیهٔ کدام بیت براساس قاعدهٔ «۱» آمده است؟

الف) عشق تو اندر دلم شاخ کنون می‌زند / وز دل من صبر را بیخ کنون می‌کند
ب) چون است حال بستان ای باد نوبهاری / کز بلبلان برآمد فریاد بی‌قراری
ج) گفتا برون شدی به تماشای ماه نو / از ماه ابروان منت شرم باد رو
د) یار آن بود که صبر کند بر جفای یار / ترک رضای خویش کند در رضای یار

۱) «ب» و «ج»
۲) «الف» و «د»
۳) «الف» و «ج»
۴) «ب» و «د»

۳۸- کدام ابیات به ترتیب می‌توانند با واژهٔ «هجران و رعنا» هم‌قافیه شوند؟

الف) پرده‌دار و حاجب و دربان نمی‌باشد مرا / خانه چون آیینه بی‌مهمان نمی‌باشد مرا
ب) چهره شد نیلوفری از سیلی اخوان مرا / خوش گلی آخر شکفت از گلشن احزان مرا
ج) تا به کی بند گران‌جانی به پا باشد مرا / این زره تا چند در زیر قبا باشد مرا
د) بلبل خوش‌نغمه‌ام، با گل سخن باشد مرا / سرمهٔ خاموشی از زاغ و زغن باشد مرا
ه) در حسن رخ خوبان پیدا همه او دیدم / در چشم نکورویان زیبا همه او دیدم

۱) «د، الف» ـ «ج، ه»
۲) «ب، د» ـ «ج، الف»
۳) «الف، ب» ـ «ج، ه»
۴) «ب، د» ـ «ج، ه»

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۹- وزن عروضی کدام مورد با بخش مشخص‌شدهٔ سرودهٔ زیر یکسان است؟

«تنها نشسته‌ام، زیر حریق خفته‌ای از روبه‌روی خویش»

۱) تا مدّعیان هیچ نگویند جوان را
۲) ما خود شکسته‌ایم چه باشد شکست ما
۳) دیگر نشنیدیم چنین فتنه که برخاست
۴) آن روز دیده بودم این فتنه‌ها که برخاست

۴۰- چند مصراع در بحر «رمل مثمن محذوف» و چند مصراع در بحر «هزج مسدس محذوف» به ترتیب سروده شده است؟

- **آتشم بر جان ولی از شکوه لب خاموش بود**
- **گر سخن چون زهر گویی باک نبود**
- **الهی گردن گردون شود خرد**
- **دیدار خوبان اختیار از دست دانا می‌برد**
- **از حبابی سست‌بنیان‌تر اساس دوستی**
- **من آن رندم که گیرم از شهان تاج**
- **نه‌وصلت‌دیده‌بودم‌کاشکی‌ای‌گل‌نه‌هجران**
- **تو گویی به چشم اندرش منزل است**

۱) یک ـ سه
۲) سه ـ یک
۳) دو ـ دو
۴) یک ـ دو

۴۱- همهٔ ابیات را می‌توان به دو گونه دسته‌بندی هجایی نمود و وزن دوری به دست آورد، به‌جز ..... .

۱) عشق جمال جانان دریای آتشین است / گر عاشقی بسوزی زیرا که راه این است
۲) منسوخ شد مروّت و معدوم شد وفا / زین هر دو مانده نام چو سیمرغ و کیمیا
۳) من هرگز از تو نظر با خویشتن نکنم / بیننده تن ندهد هرگز به بی‌بصری
۴) تنها نه منم عاشق، کز خاک سر کویت / هر گرد که برخیزد، صاحب‌نظری باشد

۴۲- نام بحر کدام مصراع در مقابل آن نادرست است؟

۱) فروخفته چو گُل با سینهٔ چاک (هزج مسدس محذوف)
۲) گنج تو باشد دلِ آگاه تو (رجز مسدس محذوف)
۳) جای در بستان‌سرای عشق می‌باید مرا (رمل مثمّن محذوف)
۴) صبا از من پیامی ده به آن صیّاد سنگین‌دل (هزج مثمّن سالم)

۴۳- در کدام بیت، اختیار شاعری «کوتاه تلفظ‌کردن مصوت بلند، بلند تلفظ‌کردن مصوت کوتاه، ابدال و آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن» یافت می‌شود؟

۱) قطع این مرحله بی‌همرهی خضر مکن / ظلمات است بترس از خطر گمراهی
۲) آسمان کشتی ارباب هنر می‌شکند / تکیه آن به که بر این بحر معلّق نکنیم
۳) در ره منزل لیلی که خطرهاست در آن / شرط اوّل قدم آن است که مجنون باشی
۴) دلا منال و ببین هستی یگانهٔ عشق / که آسمان و زمین با من و تو همدرد است

۴۴- اختیار شاعری در مقابل کدام بیت درست آمده است؟

۱) آمد سوی کعبه سینه پرجوش / چون کعبه نهاد حلقه در گوش (کوتاه تلفظ‌کردن مصوت بلند)
۲) دانست که دل اسیر دارد / دردی نه دواپذیر دارد (حذف همزه)
۳) از جای چو مار حلقه برجست / در حلقهٔ زلف کعبه زد دست (بلند تلفظ‌کردن مصوت کوتاه)
۴) گفت ای پسر این نه جای بازی است / بشتاب که جای چاره‌سازی است (قلب)

۴۵- با توجّه به ابیات زیر، کدام مورد نادرست است؟

«آنان که محیط فضل و آداب شدند / در جمع کمال، شمع اصحاب شدند
ره زین شب تاریک نبردند برون / گفتند فسانه‌ای و در خواب شدند»

۱) در ابیات فوق، «ب» حرف روی است و سه بار اختیار شاعری «قلب» به کار رفته است.
۲) قافیهٔ ابیات براساس قاعدهٔ «۲» است و در آن‌ها آرایه‌های تشبیه، جناس و استعاره یافت می‌شود.
۳) اشعار را می‌توان به دو گونه دسته‌بندی هجایی کرد و در آن اختیار شاعری حذف همزه وجود دارد.
۴) مفهوم ابیات با بیت «پرورش‌آموختگان ازل / مشکل این راه نکردند حل» یکسان است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۶- کدام بیت با بیت زیر هم‌مفهوم است؟

«دامن هر گل مگیر و گرد هر خاری مگرد / طالب حُسن غریب و معنی بیگانه باش»

۱) آنان که دل به معنی بیگانه بسته‌اند / بر روی آفتاب، درِ خانه بسته‌اند
۲) معنی از لفظ متین، قدر و بها می‌گیرد / قیمت آب، فزون در گهر بسته شود
۳) بلبل خوش‌نغمهٔ باغ سخن شد هر که او / طالب فکر بدیع و معنی پیچیده است
۴) طوطی ز معنی سخن خویش غافل است / هر کس سخنور است سخندان نمی‌شود

۴۷- مفهوم کدام بیت متفاوت است؟

۱) اوراق گل از خندهٔ بی‌جاست پریشان / شیرازهٔ مجموعهٔ دل، چین جبین است
۲) ای گل که موج خنده‌ات از سر گذشته است / آماده باش، گریهٔ تلخ گلاب را
۳) گریه در دنبال دارد خندهٔ بی‌وقت را / خنده زن چون گل اگر در خون شنا می‌بایدت
۴) پیداست از گلاب سرشکم که من چو گل / یک روز خنده کردم و عمری گریستم

۴۸- مفهوم کدام بیت تداعی‌کنندهٔ بیت زیر است؟

«فکر شنبه تلخ دارد جمعهٔ اطفال را / عشرت امروز بی اندیشهٔ فردا خوش است»

۱) چه فارغ‌بال می‌گشتم در این عالم اگر می‌شد / غم امروز چون اندیشهٔ فردا فراموشم
۲) از غم فردا هم امروز ای پسر بی‌غم شود / هر که در امروز روز اندیشهٔ فردا کند
۳) عشق و مستی را ازین عالم بدان عالم بریم / درنماند هر که امشب فکر فردا می‌کند
۴) زندگی از فکر فردا تنگ شد بر مردمان / خوش رود امروز گر بی فکرت فردا بود

۴۹- عبارت «در بدایت بند و چاه بود، در نهایت تخت و گاه بود.» با کدام بیت قرابت مفهومی دارد؟

۱) قفس تنگ فلک جای پرافشانی نیست / یوسفی نیست در این مصر که زندانی نیست
۲) بند و زندان گرامی‌گهران از جاه است / یوسف ما به عزیزی چو رسد، در چاه است
۳) یوسف مصر شد از بند، به خوابی آزاد / یوسف ماست که از یاد عزیزان رفته است
۴) به عزیزی رسد از پلّهٔ خواری به دو گام / یوسفی را که به طالع، چه و زندانی هست

۵۰- کدام ابیات «دوبه‌دو» مفهوم یکسانی دارند؟

الف) بلبل عاشق، تو عمر خواه که آخر / باغ شود سبز و شاخ گل به بر آید
ب) بس گل شکفته می‌شود این باغ را ولی / کس بی بلای خار نچیده است از او گلی
ج) گر بهار عمر باشد باز بر طرف چمن / چتر گل در سر کشی ای مرغ خوشخوان غم مخور
د) هرگز از گلبن ایّام که چیده است گلی / که ازان پس سر و کارش همه با خار نبود
ه) ترسم کز این چمن نبری آستین گل / کز گلبنش تحمّل خاری نمی‌کنی

۱) «الف، ب» ـ «د، ه»
۲) «الف، ج» ـ «ب، د»
۳) «ج، ه» ـ «ب، د»
۴) «ب، ه» ـ «ج، د»

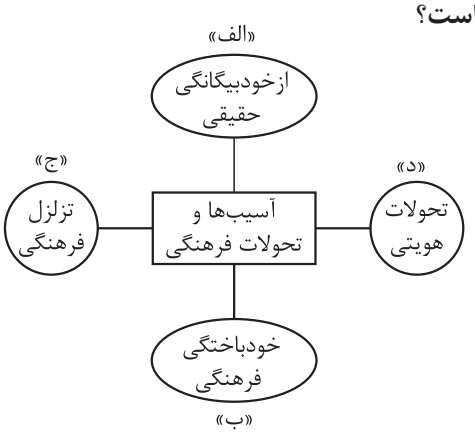
SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۱- چه تعداد از موارد زیر با عبارت‌های داخل کمانک تناسب دارد؟

تلاشی برای بسط دیدگاهی جامع نسبت به جهان، انسان و معناداری (علوم اجتماعی) / پذیرش ارزش‌ها و سبک زندگی یک گروه توسط سایر گروه‌های جامعه (دیگچهٔ همانندسازی) / همسوبودن با هویت فرهنگی ما و ناظر به حل مسائل جامعهٔ ما (دانش حاصل از زندگی) / همکاری با حاکم نامشروع در حد واجبات نظامیه (مقاومت منفی) / روابط علت و معلولی و سازوکارهای غیرمادی جاری در جهان (بحران معنویت) / رشد علوم تجربی و فناوری حاصل از آن برای تسلط بر طبیعت و جامعه (عقلانیت ذاتی)

۱) چهار ۲) سه ۳) دو ۴) یک

۵۲- هر یک از عبارت‌های زیر، به ترتیب مربوط به کدام قسمت نمودار است؟

- **تعامل مصر با جهان اسلام و پذیرش عقاید اسلامی**
- **انگیزه‌نداشتن اعضای جهان اجتماعی برای تشکیل خانواده**
- **جلوگیری جهان اجتماعی از رسیدن انسان به شناخت صحیح از عالم**
- **نقاشی به سبک اروپایی روی کاشی‌های کاخ گلستان**

۱) «د» ـ «ب» ـ «الف» ـ «ج»

۲) «الف» ـ «ب» ـ «ج» ـ «د»

۳) «د» ـ «ج» ـ «الف» ـ «ب»

۴) «الف» ـ «ج» ـ «ب» ـ «د»

۵۳- در جامعه‌ای مدرن که نخبگان با کنارگذاشتن وحی، شناخت را بر ابزار عقل بنا کرده‌اند، کدام ویژگی موجود است؟

۱) با محدودیت معرفت به معارف غیرتجربی، علم سکولار پدید می‌آید و ارزش‌های غیرحسی از دایرهٔ شناخت مورد قبول بیرون می‌رود.

۲) با نفی وحی و تکیه بر علم تجربی، به بحران معرفت‌شناسی گرفتار می‌شود و امکان داوری میان باورهای درست و نادرست از بین می‌رود.

۳) با تکیه بر عقل‌گرایی و پذیرش دئیسم، هدایت را به ابزار عقل واگذار می‌کند و سعادت را بدون وجود مفهوم خدا دنبال می‌کند.

۴) با پذیرش خدایی منفعل و انکار هدایت وحیانی، میان خوب و بد قادر به ارزیابی نیست و گرفتار علم تجربی سکولار می‌شود.

۵۴- عبارت‌های کدام گزینه همگی دربارهٔ دورهٔ فرهنگ معاصر غرب درست است؟

۱) لیبرال دموکراسی نظام سیاسی این دوره، هیچ حقیقت و فضیلت جهان‌شمولی را به رسمیت نمی‌شناسد. ـ داوری دربارهٔ آرمان‌های انسانی براساس روشنگری سدهٔ نوزدهم و بیستم به تمایلات افراد سپرده می‌شود. ـ رویکرد سکولار از طریق هنر و تفاسیر پروتستانی از دین در زندگی اجتماعی و فرهنگ عمومی گسترش پیدا کرد.

۲) منظور از آن، جهان متجدّد است که جهان غرب چهارصد سال اخیر را در بر می‌گیرد. ـ حقوق طبیعی بشر بر مبنای خواسته‌ها و تمایلات انسان شکل می‌گیرد. ـ در سدهٔ نوزدهم و بیستم، سازماندهی سیاسی و اقتصادی جدیدی شکل گرفت که جوامع غربی را به صورت جوامع مرکزی و دیگر جوامع را به صورت جوامع پیرامونی درآورد.

۳) جهان غرب طی جنگ‌های صلیبی، بدون این‌که به جهان اسلام بپیوندد، تحولات هویتی پیدا کرد. ـ انقلاب صنعتی از انگلستان آغاز شد و به تدریج در دیگر کشورهای اروپایی گسترش یافت. ـ با رشد تجارت، کشف آمریکا و بالاگرفتن تب طلا، زمینه‌های عبور از اقتصاد کشاورزی ارباب رعیتی فراهم آمد.

۴) دولت ملت‌ها، حاکمیت‌های سیاسی و اقتصادی جدیدی بودند که نخستین بار در اروپای غربی با افول قدرت کلیسا پدید آمدند. ـ از تبلیغ مسیحیت و سازمان‌های فراماسونری به ترتیب برای تأثیرگذاری بر عموم مردم و نخبگان کشورهای غیرغربی استفاده کردند. ـ هدف کنشگران و بنگاه‌های اقتصادی در نظام سرمایه‌داری، برطرف‌کردن حداکثری نیازهای انسان است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۵- به ترتیب علت پدیدآمدن هر یک از وضعیت‌های زیر کدام است؟

- **رخت بربستن جنگ از زندگی انسان از نظر اگوست کنت**
- **خودباختگی بخش‌هایی از ذهنیت مسلمانان**
- **بازگشت جامعهٔ ایرانی به هویت اسلامی خود**
- **ملاک دسته‌بندی کشورها به جهان اول، دوم و سوم**

۱) غلبه بر طبیعت ـ رواج تصاویر القایی شرق‌شناسان از هویت جهان اسلام ـ ظهور اسلام به عنوان قطب فرهنگی جدید ـ توسعهٔ صنعتی، اقتصادی و نظامی کشورها

۲) انقلاب صنعتی ـ قدرت سیاسی و نظامی غرب در نخستین رویارویی با جهان اسلام ـ استفاده از آموزه‌های قرآن و اهل بیت ـ دوری و نزدیکی به بلوک شرق و غرب

۳) غلبه بر طبیعت ـ رواج تصاویر القایی شرق‌شناسان از هویت جهان اسلام ـ مقاومت هویت اسلامی در برابر هجوم غرب ـ تعلق به هستهٔ مرکزی یا پیرامونی قدرت

۴) رشد علم تجربی و صنعت ـ قدرت سیاسی و نظامی غرب در نخستین رویارویی با جهان اسلام ـ رهبری امام خمینی در انقلاب ـ حفظ هویت خود در برابر جهان غرب یا ملحق‌شدن به آن

۵۶- به ترتیب، عامل هر یک از موارد «هموارساختن مسیر روی‌آوردن به جامعه‌شناسی تفسیری»، «تضعیف موقعیت گروه‌های فلسطینی» و «فاصله‌گرفتن از اجتماع و تمرکز بر سختی و ریاضت خود» در کدام گزینه آمده است؟

۱) در نظر گرفتن آگاهی و معناداری به عنوان مهم‌ترین ویژگی‌های کنش ـ امضای قرارداد کمپ دیوید ـ تحولات فرهنگی و کاستی‌ها و بن‌بست‌های موجود در جهان اجتماعی

۲) مورد تردید قرارگرفتن باور به تعیین مرز علم و غیرعلم توسط تجربه ـ پیوستن گروه‌های مبارز فلسطینی به بلوک شرق ـ بحران هویت

۳) به رسمیت شناختن تفسیر به عنوان روش مستقل و ویژهٔ علوم انسانی و اجتماعی ـ مظهر ناسیونالیسم عربی بودن انورسادات، رئیس‌جمهور مصر ـ کهولت و مرگ جهان اجتماعی

۴) باور به تبعیت اراده و ارزش از دیگر ویژگی‌های کنش ـ به رسمیت شناختن اسرائیل در دولت مصر به رهبری جمال عبدالناصر ـ ابداعات و نوآوری‌های منفی افراد

۵۷- به ترتیب، اگر یک جامعه‌شناس بخواهد با روش علمی به بررسی ارزش‌های گروهی بپردازد، از دیدگاه ماکس وبر با چه محدودیتی مواجه می‌شود و جامعه‌شناسی که از منظر رویکرد تفسیری به مطالعهٔ کنش‌ها می‌پردازد، در مقایسه با رویکرد تبیینی چه تمایزی در تعریف دانش قائل است؟

۱) به دلیل آن‌که ارزش‌ها پدیده‌های غیرتجربی‌اند، نمی‌تواند دربارهٔ آن‌ها داوری علمی کند و باید به توصیف بسنده کند. ـ دانش را محصول فرهنگ خاص می‌داند و از تبیین جهان‌شمول فاصله می‌گیرد.

۲) چون علم تجربی امکان فهم معنا را فراهم نمی‌کند، باید با کنارگذاشتن روش تجربی، به معنای کنش توجه کند. ـ تجربه را معیار اصلی علم می‌داند و از روش علمی برای درک قوانین جهان‌شمول بهره می‌برد.

۳) چون کنش‌های اجتماعی معنادار هستند، ناچار است آن‌ها را صرفاً از طریق حواس بررسی کند. ـ کنش اجتماعی را دارای معنا می‌داند و از ظاهر پدیده‌های اجتماعی عبور می‌کند.

۴) به دلیل آن‌که علم تجربی امکان فهم معنا را فراهم نمی‌کند، نمی‌تواند توصیف و تبیین تجربی قابل اعتمادی ارائه دهد. ـ تفهم را مقدمهٔ روش علمی می‌داند و برای فهم معنا به ذهن کنشگر راه می‌یابد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۸- به ترتیب کدام گزینه در رابطه با «افتراق تیرانی و دموکراسی از منظر ارسطو»، «وجود پیوند میان اقتصاد و سیاست یک جامعه»، «میزان گسترهٔ جهان اجتماعی» و «اشتراک سوسیالیسم و کمونیسم» صحیح است؟

۱) روش تصمیم‌گیری ـ انسجام اجتماعی ـ شناخت آن از پدیده‌های جهان ـ قائل‌نبودن به مالکیت خصوصی

۲) تعداد حاکمان ـ یکپارچگی نظام ـ فرهنگ و معانی آن ـ مراحل انتقالی برای رسیدن به جامعهٔ آرمانی مارکس

۳) شیوهٔ حکومت ـ ساختار اجتماعی ـ تعداد حاملان و عاملان آن ـ رویکردهای جامعه‌گرا

۴) کمیت افراد تأثیرگذار ـ یکپارچگی نظام ـ دانش و آگاهی آن ـ عبور از اقتصاد سرمایه‌داری

۵۹- آن دسته از اندیشمندانی که معتقدند «باید به هر کسی به اندازه‌ای که شایستگی دارد، دستمزد پرداخت شود»؛

الف) چه اعتقادی دربارهٔ چگونگی کار و پرداخت دستمزد به کارگران و کارکنان یک واحد تولیدی دارند؟

ب) چه راهکاری برای تعیین قیمت کار افراد متفاوت پیشنهاد می‌دهند؟

ج) چه دیدگاهی به نابرابری‌های اجتماعی موجود در جامعه دارند؟

۱) از هر کسی به اندازهٔ توان و شایستگی‌اش کار می‌خواهند. ـ قیمت کار افراد را براساس قانون عرضه و تقاضا تعیین می‌کنند. ـ نابرابری‌های اجتماعی نتیجهٔ روابط سلطه‌جویانه میان انسان‌هاست.

۲) تفاوت‌های افراد مانند توان جسمی و ذهنی، انگیزه و مهارت را برجسته می‌کنند. ـ قیمت کار افراد را براساس قانون عرضه و تقاضا تعیین می‌کنند. ـ نابرابری‌های اجتماعی از تفاوت‌ها یا نابرابری‌های طبیعی ناشی می‌شود.

۳) افراد و گروه‌های توانگر را در اولویت قرار می‌دهند. ـ دولت به نفع همهٔ مردم باید برای کنترل بازار دخالت کند و تنظیم‌گری نماید. ـ نابرابری‌های اجتماعی همواره نتیجهٔ نابرابری‌های طبیعی نیست.

۴) رقابت میان افراد برای تولید بیشتر را ضروری می‌دانند. ـ دولت به نفع همهٔ مردم باید برای کنترل بازار دخالت کند و تنظیم‌گری نماید. ـ نابرابری‌های اجتماعی برای بقای جامعه ضرورت دارد و باید از آن‌ها حمایت شود.

۶۰- هر یک از گزاره‌های زیر، نشان‌دهندهٔ کدام رویکرد جامعه‌شناسی است؟

- **علم را به معنای حسی و تجربی آن محدود نمی‌کند و تلاش می‌کند تا از محدودیت‌های علم تجربی رها شود.**
- **توان مطالعهٔ قدرت و ارزش‌های سیاسی را در قلمرو واقعی جامعه ندارد.**
- **بیشتر نوجوانان، استفاده از فضای مجازی را در معنای به روز بودن، سرگرمی و هیجان به کار می‌برند.**
- **نظم اجتماعی بیرون و مستقل از انسان است و او فقط باید خود را با آن تطبیق دهد.**

۱) انتقادی ـ تفسیری ـ تبیینی
۲) انتقادی ـ تبیینی ـ تبیینی ـ پوزیتیویستی
۳) تفسیری ـ تفسیری ـ تبیینی ـ تبیینی
۴) تفسیری ـ تبیینی ـ تفسیری ـ پوزیتیویستی

۶۱- موارد کدام گزینه، مطابق با رویکرد نسبی‌گرایی در جامعه‌شناسی است؟

۱) هر فرهنگ، نظریه‌های خاص خود را تولید می‌کند و هر فرهنگی می‌تواند نظریه‌های خود را به فرهنگ‌های دیگر تعمیم دهد. ـ راه رهایی انسان را نه از درون علم، بلکه در بیرون علم جست‌وجو می‌کند.

۲) هر گروه اجتماعی خواهان این است که از دیدگاه خود به خود بنگرد، نه از دیدگاه دیگران. ـ علم چراغی است که تاریکی‌ها را روشن می‌کند و موانع را از پیش پای انسان‌ها برمی‌دارد؛ در مقابل، قدرت ابزار سرکوب است.

۳) معتقد است علم با درست و غلط دانستن و خوب و بد پنداشتن امور، سلطه‌گری می‌کند. ـ انتظار دارد علوم اجتماعی با تشخیص و افشای سلطه در مناسبات انسانی، به رهایی انسان کمک کند.

۴) بشر اکنون متوجه سرکوبی شده است که به وسیلهٔ دانش اعمال می‌شود و دیگر به آن تن نمی‌دهد. ـ به این موضوع که هر نظریه‌ای درون فرهنگ و تاریخ خود تولید می‌شود، اهمیت ویژه‌ای می‌دهد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۲- از بین موارد زیر، کدام عبارت‌ها نادرست‌اند؟

الف) از آن‌جا که ابن خلدون در مطالعات خود چندان به روش حسی توجهی نداشت، در نظریات خود از جامعهٔ آرمانی سخن نگفت.

ب) در زندگی اجتماعی، اعمال قدرت یا تبعیت برخی در برابر خواست دیگران اجتناب‌ناپذیر است و بدون آن خیلی از کارها شدنی نیست.

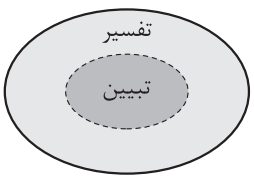
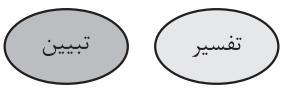
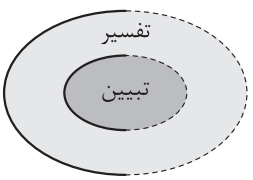
ج) جنبش عدالتخانه یک حرکت اصلاحی برای تغییر ساختار و رفتار حاکمان محسوب می‌شود؛ زیرا در تلاش برای تغییر ساختار سیاسی جامعه بود.

د) جهان‌های اجتماعی می‌توانند بر مدار حق یا باطل بچرخند؛ اما حق و باطل بر مدار بینش‌ها و گرایش‌های آن‌ها تغییر نمی‌کند.

ه) امروزه نبرد بین دولت‌ها در حوزهٔ فرهنگ و با ابزار رسانه صورت می‌گیرد و درگیری نظامی همواره مقدم بر جنگ فرهنگی است.

۱) «الف» ـ «ج» ـ «ب» ۲) «ب» ـ «ج» ـ «ه» ۳) «ج» ـ «ه» ـ «الف» ۴) «د» ـ «الف» ـ «ه»

۶۳- موارد کدام گزینه، به ترتیب جدول زیر را کامل می‌کند؟

	علوم اجتماعی جهان متجدد	علوم اجتماعی جهان اسلام
«ج»		**عدم تقابل تفسیر و تبیین**
«الف»		«ب»
انتقادی		«د»

۱) تبیینی ـ عدم محدودیت دانش علمی به دانش حسی و تجربی ـ تفسیری ـ کشف حقایق با استناد به نیازمندی تفسیر به استدلال

۲) تبیینی ـ عدم شباهت علوم اجتماعی و علوم طبیعی ـ تفسیری ـ بهره‌بردن از ظرفیت‌های عقل نظری، عقل عملی و وحی

۳) تفسیری ـ شناخت تفاوت پدیده‌های اعتباری و تکوینی ـ تبیینی ـ استدلال‌های ویژه برای سطوح تبیین، تفسیر و تجویز

۴) تفسیری ـ عدم امکان داوری دربارهٔ پدیده‌های اجتماعی ـ تبیینی ـ شناخت تفاوت پدیده‌های اعتباری و پدیده‌های تکوینی

۶۴- کدام گزینه در ارتباط با نقش امام خمینی در انقلاب اسلامی ایران صحیح است؟

۱) در شرایطی که حکومت شاهنشاهی بر ایران حاکم بود، امام خمینی ضمن این‌که اصل قدرت شاهنشاهی را فاقد مشروعیت دینی می‌دانست، تلاش داشت تا با دلایل فقهی، اهل دیانت را برای تحقق عدالت در عرصهٔ سیاست قانع کند.

۲) انقلاب اسلامی ایران با رهبری امام خمینی، در شکل‌گیری یا گسترش اندیشه‌های پسامدرن، به وجود آمدن رویکرد دینی و معنوی به زندگی اجتماعی در جوامع غربی و شکل‌گیری نظریه‌های افول سکولاریسم مؤثر بود.

۳) جامعهٔ ایران به رهبری امام خمینی و با استفاده از آموزه‌های قرآن و اهل بیت، به هویت اسلامی خود بازگشت؛ این بازگشت صرفاً مربوط به خویشتن الهی و توحیدی نبود، بلکه جنبه‌های تاریخی و جغرافیایی آن غلبه داشت.

۴) امام خمینی معتقد بود که در شرایط غیبت امام معصوم، امکان تحقق جامعهٔ مطلوب فقه شیعه فراهم نیست؛ لذا تلاش کرد از طریق ساختارهایی مثل مجلس شورای اسلامی و مجلس خبرگان، عدالت را برقرار سازد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۵- هر یک از موارد زیر، از گفته‌های کدام اندیشمند و نظریه‌پرداز اجتماعی است؟

- **تمدن ایران قبل از اسلام، یکی از مایه‌های تمدن اسلامی است.**
- **فروپاشی بلوک شرق و غلبهٔ لیبرال دموکراسی، پایان مبارزات عقیدتی و سیاسی بشر است.**
- **علم مدنی در مقابل علومی قرار می‌گیرد که موضوع آن‌ها، مستقل از ارادهٔ انسان‌ها وجود دارد.**
- **از قرار معلوم، زنده‌ماندن یا رفاه‌داشتن دلیل موجهی برای زندگانی نبوده و نیست.**

۱) شهید مرتضی مطهری ـ هانتینگتون ـ علامه طباطبایی ـ پاول کله

۲) شهید مرتضی مطهری ـ فوکویاما ـ فارابی ـ چارلز هندی

۳) دکتر علی شریعتی ـ فوکویاما ـ فارابی ـ پاول کله

۴) دکتر علی شریعتی ـ هانتینگتون ـ علامه طباطبایی ـ چارلز هندی

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۶- یک پژوهش روان‌شناسی تا مرحله‌ای پیش رفته که می‌تواند این گزاره را بیان کند: «کودکان با دلبستگی ایمن در کودکی، احتمالاً در بزرگسالی ارتباط معنوی بیشتری با خداوند خواهند داشت.» دربارهٔ اهداف این پژوهش، کدام گزینه الزاماً درست است؟

۱) برای دستیابی به هدف دوم این پژوهش، پژوهشگر پیش‌فرض‌های ذهنی و جهت‌گیری‌های فعلی علم را نادیده گرفته است.

۲) هدفی که در این پژوهش محقق به آن دست یافته هدف چهارم علم است که با توجه به موضوع، تحقق آن دشوارتر از سایر علوم است.

۳) در صورتی که هدف دوم این پژوهش به درستی صورت گرفته باشد، می‌توان تبیین‌های محتمل دیگر را رد کرد.

۴) ارائهٔ هدف نخست در این پژوهش شرط لازم برای دستیابی به هدفی است که محقق در این عبارت مطرح کرده، اما کافی نیست.

۶۷- پژوهشگری بررسی خود را با موضوع «تأثیر اضطراب تحصیلی بر کیفیت خواب دختران دبیرستانی» صورت‌بندی کرده است. در صورتی که این پژوهشگر، بررسی خود را با استفاده از روش علمی پیش ببرد، کدام گزینه درست است؟

۱) متغیرهای پژوهشی او «اضطراب» و «جنسیت» دانش‌آموزان بوده که هدف او بررسی تأثیر تغییرات آن‌ها بر یکدیگر است.

۲) به دلیل رعایت مسائل اخلاقی، او نمی‌تواند اضطراب تحصیلی دانش‌آموزان را افزایش دهد؛ پس پژوهش او تکرارپذیر نیست.

۳) از آن‌جایی که کیفیت خواب دانش‌آموزان قابل مشاهدهٔ مستقیم نیست، این پژوهشگر نمی‌تواند آن را بررسی علمی کند.

۴) پرسش‌نامه‌های اضطراب «بِک» و کیفیت خواب «PSQI» می‌توانند ابزارهای این پژوهشگر برای تعریف عملیاتی باشند.

۶۸- در کدام‌یک از گزینه‌های زیر، فرد هنوز به رشد درک اخلاقی در دورهٔ نوجوانی نرسیده است؟

۱) مهسا میان وفاداری به دوستش و رعایت اصول اخلاقی دچار تعارض می‌شود و براساس ارزش‌های درونی خود تصمیم می‌گیرد که دروغ نگوید.

۲) مهدی با وجود این‌که می‌داند تخلف از قوانین مدرسه می‌تواند محبوبیتش را بین دوستان افزایش دهد، به این فکر می‌کند که پایبندی به قوانین ضروری است و به نفع همهٔ افرادی است که در آن اجتماع حضور دارند.

۳) علی هنگام مسابقهٔ فوتبال تصادفاً به حریفش ضربه می‌زند و سریعاً عذرخواهی می‌کند، چون می‌خواهد مربی و حریفش متوجه شوند که او از عمد این کار را نکرده است.

۴) زینب دوست ندارد پس‌اندازش را صرف امور خیریه کند، ولی برای این‌که مادرش را خوشحال کند، در مراسم خیریه مشارکت کرده و بخش زیادی از پس‌اندازش را می‌بخشد.

۶۹- مطابق با حدیث شریفهٔ پیامبر(ص) در رابطه با نحوهٔ تربیت فرزند، به ترتیب هر یک از رهنمودهای زیر برای کدام‌یک از افراد زیر مناسب‌تر است؟

الف) فهماندن دلیل و فواید داشتن نظم و انتظار رعایت آن

ب) نظرپرسیدن از او دربارهٔ نحوهٔ مدیریت بهتر اقتصاد خانواده

ج) انداختن زباله در سطل آشغال به منظور بهره‌گیری از حس تقلید او

۱) مینوی ۸ساله ـ مهگل ۱۲ساله ـ مینوی ۸ساله

۲) مهگل ۱۲ساله ـ پیام ۱۵ساله ـ مینوی ۸ساله

۳) پیام ۱۵ساله ـ مهگل ۱۲ساله ـ علی ۴ساله

۴) رحمان ۹ساله ـ محسن ۱۶ساله ـ علی ۴ساله

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۰- هر یک از عبارت‌های زیر به ترتیب با کدام مفهوم در ارتباط است؟

- **سرآشپزی که از ترکیب رنگ و بوی غذا برای تشخیص میزان پختگی آن استفاده می‌کند.**
- **دانش‌آموزی که هم‌زمان با مطالعه برای آزمون فارسی فردایش، در تلویزیون، برنامهٔ مشاعره را تماشا می‌کند.**
- **راننده‌ای که تازه شروع به یادگیری رانندگی کرده است و هنگام تغییر دنده نمی‌تواند هم‌زمان به صحبت‌های سرنشین کناری گوش دهد.**

۱) دریافت چندحسی ـ تأثیر شباهت در انجام تکالیف هم‌زمان ـ تأثیر مهارت در انجام تکالیف هم‌زمان

۲) توجه تقسیم‌شده ـ تأثیر مهارت در انجام تکالیف هم‌زمان ـ توجه ارادی

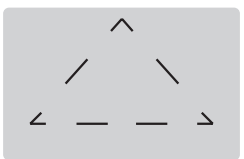
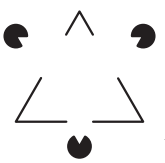
۳) دریافت چندحسی ـ توجه تقسیم‌شده ـ تأثیر شباهت در انجام تکالیف هم‌زمان

۴) توجه تقسیم‌شده ـ توجه متمرکز ـ تأثیر مهارت در انجام تکالیف هم‌زمان

۷۱- دربارهٔ فرایند تفسیر و معنابخشی به محرک‌های حسی، درستی و یا نادرستی عبارت‌های زیر در کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

الف) در خطای پونزو با فرایند شناختی‌ای روبه‌رو هستیم که نمی‌توان وجود مرحلهٔ احساس محرک را در آن واقعی دانست.

ب) لازمهٔ معنابخشی و تفسیر محرک‌ها، شکل‌گیری فرایندی میانجی به نام توجه است.

ج) شباهت **و** **در این است که معنابخشی به آن‌چه مورد توجه ماست، می‌تواند تحت تأثیر کل‌گرابودن نظام ادراکی ما باشد.**

د) در افرادی که جراحی مکرر زیبایی دارند، برخلاف دانش‌آموزانی که مطالعهٔ غلط خود را به دشواری درس نسبت می‌دهند، زنجیره‌ای از خطاهای ادراکی وجود دارد.

۱) درست ـ درست ـ درست ـ درست

۲) نادرست ـ نادرست ـ درست ـ نادرست

۳) درست ـ نادرست ـ نادرست ـ نادرست

۴) نادرست ـ درست ـ نادرست ـ درست

۷۲- به ترتیب هر یک از عبارات زیر متناظر با کدام‌یک از انواع حافظه است؟

- **خواندن خاطرات دکتر علی شریعتی در کتاب زندگی‌نامه‌اش و ارائهٔ آن در کلاس تاریخ**
- **خاطرهٔ شهید عباس بابایی دربارهٔ خواندن نماز در خارج از کشور روبه‌روی یک افسر بالارتبه**
- **خاطرهٔ یک جنگ‌زده دربارهٔ انفجار بمب در محل زندگی‌اش و محاسبهٔ میزان خسارت وارده با ارزش روز ارز**
- **شنیدن خاطرهٔ برادران امیدوار از سفرشان به افغانستان از زبان پدرشان**

۱) رویدادی ـ معنایی ـ رویدادی ـ بلندمدت

۲) معنایی ـ بلندمدت ـ کاری ـ معنایی

۳) بلندمدت ـ رویدادی ـ کاری ـ رویدادی

۴) کاری ـ معنایی ـ رویدادی ـ بلندمدت

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۳- هر یک از دانش‌آموزان زیر برای مشکلات حافظهٔ خود به مشاور مدرسه مراجعه کرده‌اند. کدام گزینه به ترتیب به مناسب‌ترین راهکار برای هر کدام از آن‌ها اشاره دارد؟

- **احسان مطالب مربوط به کلاس اقتصاد یکشنبه‌ها را آخر هفته مرور می‌کند و معتقد است با وجود آن‌که تلاش می‌کند، اما نمی‌تواند به تمام مطالب آن هفته مسلط شود.**
- **سمیه همیشه عادت داشته چندین بار مطابق جملات کتاب، مطالب را تکرار کند و هر کلمه‌ای که اشتباه می‌گوید یک بار دیگر به عقب برگردد و مجدداً عین جملهٔ کتاب را تکرار کند، اما متوجه شده که در امتحان قادر به یادآوری مطالب نیست.**
- **ناهید تصمیم گرفته در آزمون‌های آزمایشی شرکت نکند و همان زمان را صرف مطالعه در منزل کند. بعد از مدت‌ها یک آزمون جامع اجباری در مدرسه برگزار می‌شود و ناهید متوجه می‌شودکه نمی‌تواند مطالبی که طی سال خوانده بوده را بازیابی کند.**
- **احمد بلافاصله بعد از آن‌که از مدرسه به خانه می‌آید، مشغول مطالعه در بازه‌های طولانی می‌شود تا جایی که کسی باید او را صدا بزند و بگوید مدت زیادی است از اتاق بیرون نیامده. او متوجه شده با وجود زمانی که می‌گذارد مطالب، خوب در خاطرش نمی‌مانند.**

۱) کاهش فاصلهٔ یادگیری و مرور ـ ساماندهی مطالب ـ بیان اهمیت مطالب ـ کاهش اثر تداخل مطالب
۲) مرور کارآمد ـ ساماندهی مطالب ـ آزمون مکرر ـ یادگیری عمیق
۳) مرور کارآمد ـ برگردان به زبان خود ـ بیان اهمیت مطالب ـ یادگیری با استراحت
۴) کاهش فاصلهٔ یادگیری و مرور ـ برگردان به زبان خود ـ آزمون مکرر ـ کاهش اثر تداخل مطالب

۷۴- به ترتیب، درستی یا نادرستی عبارات زیر را مشخص کنید.

الف) درک کامل از یک مسئله بیانگر مشخص‌بودن موقعیت فعلی در فرایند حل مسئله است.

ب) در جریان حل مسئله وضعیت فعلی و وضعیت مطلوب باید مشخص باشد.

ج) در صورت عدم شناسایی توانایی‌های فردی در فرایند حل مسئله، امکان شناسایی موانع احتمالی برای فرد کم می‌شود.

د) آن‌چه که باعث می‌شود جدّیت در حل مسئله احتمال انتخاب راه حل بهتر را بیشتر کند، تحت کنترل‌بودن فرایند مسئله است.

۱) درست ـ نادرست ـ درست ـ نادرست
۲) نادرست ـ نادرست ـ نادرست ـ درست
۳) نادرست ـ درست ـ نادرست ـ درست
۴) درست ـ درست ـ درست ـ نادرست

۷۵- هر کدام از موارد زیر به ترتیب با کدام‌یک از روش‌های حل مسئله همخوانی دارد؟

- **مدیری که برای حل مشکلات سازمان، ابتدا بخش‌های مختلف را ارزیابی کرده و با بررسی داده‌های مالی ماه‌های گذشته و بازخورد کارکنان نیازسنجی کرده و طبق آن‌ها برنامه‌ای جامع تدوین می‌کند.**
- **دانش‌آموزی که قصد دارد در آزمون ورودی مدرسه‌ای قبول شود، به شرایط و ویژگی‌های پسرعمویش که در آن‌جا پذیرفته شده و مشغول تحصیل است نگاه می‌کند و مسیر خود را براساس مسیر او تنظیم می‌کند.**
- **یک قاضی در بررسی پروندهٔ حقوقی تمام موضوعات به‌دست‌آمده را با قوانین جاری تطبیق داده و هم‌چنین رویه‌های قضایی مشابه و نظریات کارشناسان را مطالعه می‌کند تا حکم نهایی را صادر کند.**
- **مادری که برای حل مشکل بدخوابی فرزندش، نظرات و راهکارهای همکارانش در رابطه با این موضوع را جویا می‌شود و با معیارهای خودش، بهترین راهکار را انتخاب می‌کند.**

۱) اکتشافی ـ تحلیلی ـ اکتشافی ـ تحلیلی
۲) تحلیلی ـ اکتشافی ـ اکتشافی ـ تحلیلی
۳) اکتشافی ـ تحلیلی ـ تحلیلی ـ اکتشافی
۴) تحلیلی ـ اکتشافی ـ تحلیلی ـ اکتشافی

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۶- در هر یک از عبارت‌های زیر به ترتیب ملاک تصمیم‌گیری کدام است؟

- **امیر، دانشجوی لیسانس کامپیوتر، با وجود این‌که رشته‌اش را دوست ندارد، به خاطر این‌که دو سال در این رشته تحصیل کرده باز هم به خواندن آن ادامه می‌دهد و تصمیمی برای تغییر رشته ندارد.**
- **نسترن هنگام خرید بلیت هواپیما برای سفر کاری، تصمیم می‌گیرد گزینه‌ای را انتخاب کند که گران‌تر است، ولی به او این امکان را می‌دهد که زودتر به مقصد برسد و در جلسهٔ مهمی شرکت کند.**
- **سهیل، که در شرایط نامساعد جوی در حال رانندگی است، وقتی می‌بیند مه شدیدی در جاده پیچیده و دیدش محدود شده، تصمیم می‌گیرد در یک استراحتگاه توقف کند و منتظر بهبود وضعیت هوا بماند.**

۱) هزینه ـ مزیت ـ مزیت
۲) هزینه ـ مزیت ـ خطر
۳) مزیت ـ هزینه ـ خطر
۴) مزیت ـ هزینه ـ هزینه

۷۷- درستی یا نادرستی عبارات زیر به ترتیب در کدام گزینه آورده شده است؟

- **پاسخ عاطفی به دیگران یکی از مصداق‌های موقعیت‌های پرخطر در فرایند تصمیم‌گیری است.**
- **در تصمیم‌گیری‌هایی با اهمیت کم، نمی‌توان از روش‌های میان‌بر استفاده کرد.**
- **سبک تصمیم‌گیری غالب هر فرد می‌بایست منطقی باشد، نه‌تنها سبک تصمیم‌گیری مورد استفاده**
- **شفافیت مراحل بعدی تصمیم‌گیری در گرو تعریف دقیق موضوع تصمیم‌گیری است.**

۱) نادرست ـ نادرست ـ درست ـ درست
۲) نادرست ـ درست ـ نادرست ـ نادرست
۳) درست ـ نادرست ـ درست ـ درست
۴) درست ـ درست ـ نادرست ـ نادرست

۷۸- در کدام‌یک از موقعیت‌های زیر، وجود ناهماهنگی شناختی برای فرد محتمل‌تر است؟

۱) محمود که سال‌ها بر این باور بوده رانندگی مهارتی ضروری است، اما بارها در آزمون رانندگی مردود شده است.

۲) نیلوفر یک متخصص بیماری‌های مربوط به خواب است و به دوستانش توصیه می‌کند شب‌ها زود بخوابند، اما خودش همیشه تا دیروقت بیدار است.

۳) مانی سال‌ها به رژیم گیاه‌خواری پایبند بوده، اما در سفر به یک جزیرهٔ دوردست، به خاطر نبود گزینهٔ گیاهی، مجبور می‌شود گوشت بخورد.

۴) گلنوش همیشه از سرمایه‌گذاری در بورس به عنوان یک روش پرخطر انتقاد می‌کرد، ولی به تشویق دوستانش سعی می‌کند با ویژگی‌های این بازار آشنا شود.

۷۹- هر کدام از موارد زیر به ترتیب به کدام روش مقابله مربوط است؟

- **در آزمایش سلیگمن سگ‌هایی که احساس درماندگی آموخته‌شده می‌کنند بدون حرکت، ثابت می‌مانند.**
- **بسیاری از افراد در مواجهه با موقعیت‌های پیچیده، تلاش می‌کنند اقدامات خود را مرحله‌به‌مرحله پیش ببرند.**
- **در شرایط بحرانی، افراد ارتباط خود را به صورت منظم با دوستان خود حفظ می‌کنند تا با درددل‌کردن خالی شوند.**
- **برخی نوجوانان در مواجهه با فشار روانی، به دیوار پیشِ دست خود مشت می‌زنند تا از این طریق تسکین یابند.**

۱) منفعل‌بودن ـ استفاده از مهارت‌های حل مسئله ـ مشورت و راهنمایی گرفتن ـ انجام‌دادن رفتارهای تکانشی
۲) در انتظار معجزه‌بودن ـ برنامه‌ریزی زمان‌بندی‌شده ـ مشورت و راهنمایی گرفتن ـ فعالیت بدنی و ورزش‌کردن
۳) منفعل‌بودن ـ استفاده از مهارت‌های حل مسئله ـ استفاده از حمایت اجتماعی ـ انجام‌دادن رفتارهای تکانشی
۴) در انتظار معجزه‌بودن ـ برنامه‌ریزی زمان‌بندی‌شده ـ استفاده از حمایت اجتماعی ـ فعالیت بدنی و ورزش‌کردن

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۰- هر یک از عبارت‌های زیر به ترتیب بیانگر کدام نقش مذهب بر سلامت است؟

- **علی نذر می‌کند که اگر در دانشگاه مورد علاقه‌اش قبول شود مبلغی را به خیریه کمک کند.**
- **محسن سعی می‌کند به توصیهٔ آیات الهی در خلقت و بسیاری از امور تفکر کند و روزانه زمانی را به آن اختصاص دهد.**
- **ریحانه هر شهریور و قبل از شروع سال تحصیلی، به زیارت امام رضا (ع) می‌رود.**
- **محیا با مطالعهٔ فرمایش ائمه مبنی بر سحرخیزی و نخوابیدن بعد از نماز صبح، از این زمان جهت مطالعه استفاده می‌کند.**

۱) غیرمستقیم ـ مستقیم ـ غیرمستقیم ـ مستقیم

۲) غیرمستقیم ـ غیرمستقیم ـ مستقیم ـ مستقیم

۳) مستقیم ـ مستقیم ـ غیرمستقیم ـ غیرمستقیم

۴) مستقیم ـ غیرمستقیم ـ مستقیم ـ غیرمستقیم

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

آزمون آزمایشی خیلی سبز

رشته انسانی

پایه دوازدهم | مرحله بیستم

سال تحصیلی ۰۴-۱۴۰۳ | تاریخ برگزاری: ۲۳/خرداد/۱۴۰۴

دفترچه شماره دو

بودجه‌بندی دروس

زبان عربی	تاریخ
عربی، زبان قرآن (۱) کل کتاب صفحهٔ ۱ تا ۱۱۰ عربی، زبان قرآن (۲) کل کتاب صفحهٔ ۱ تا ۱۰۶ عربی، زبان قرآن (۳) کل کتاب صفحهٔ ۱ تا ۸۳	تاریخ (۱) کل کتاب صفحهٔ ۱ تا ۱۵۲ تاریخ (۲) کل کتاب صفحهٔ ۱ تا ۱۸۶ تاریخ (۳) کل کتاب صفحهٔ ۲ تا ۱۶۳

جغرافیا	فلسفه‌ومنطق	اقتصاد
جغرافیا (۱) کل کتاب صفحهٔ ۱ تا ۱۰۰ جغرافیا (۲) کل کتاب صفحهٔ ۱ تا ۱۵۸ جغرافیا (۳) کل کتاب صفحهٔ ۱ تا ۱۱۵	منطق کل کتاب صفحهٔ ۱ تا ۱۱۳ فلسفه (۱) کل کتاب صفحهٔ ۱ تا ۹۳ فلسفه (۲) کل کتاب صفحهٔ ۱ تا ۱۱۱	کل کتاب صفحهٔ ۱ تا ۱۶۰

مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخگویی
زبان عربی	۲۰	۸۱	۱۰۰	۲۰ دقیقه
تاریخ	۱۳	۱۰۱	۱۱۳	۲۰ دقیقه
جغرافیا	۱۲	۱۱۴	۱۲۵	
فلسفه و منطق	۲۰	۱۲۶	۱۴۵	۲۰ دقیقه
اقتصاد	۱۵	۱۴۶	۱۶۰	۱۵ دقیقه
مجموع	۸۰ سؤال			۷۵ دقیقه

استفاده از ماشین حساب مجاز نیست.

این آزمون نمره منفی دارد.

دفترچه سؤالات آزمون های خیلی سبز، از همه نظر (تعداد سؤال ها، زمان پاسخگویی، نوع چینش گزینه ها، نوع صفحه آرایی، فونت سؤالات، سایز کلمات و اعداد، جای خالی محل انجام محاسبات و...) در شبیه ترین حالت به دفترچه سؤالات کنکور سراسری طراحی می شود.

ویژه کنکوری های ۱۴۰۴

آزمون جامع - مطابق با کنکور سراسری

Azmoon.kheilisabz.com

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

• عيّن الأنسب للجواب في التّرجمة أو المفهوم من أو إلى العربيّة (۸۱ - ۸۹):

۸۱- ﴿قُل يا أهل الكتاب؛ تَعالوا إلى كلمة سَواء بَيننا و بَينكم ألّا نَعبد إلّا اللهَ و لا نُشرك به شيئاً﴾: بگو ای اهل کتاب ...

۱) بیایید به سوی کلمه‌ای که میان ما و شما یکسان است که خداوند را بپرستیم و چیزی را برای او شریک نگیریم.

۲) به سوی سخن مشترکِ میان ما و خودتان بشتابید تا تنها خدا را بپرستیم و برایش هیچ چیزی را شریک نگیریم.

۳) به سوی سخنی که میان ما و شما یکسان است بیایید که نباید جز خدا را بپرستیم و برای او چیزی را شریک نگیریم.

۴) بیایید به سوی کلامی که میان ما و شما یکسان است که جز الله را پرستش نکنیم و برای او چیزی را شریک نگیریم.

۸۲- «لا يُمكن لنا الإنكارُ أنّ التّقنيةَ قد سهّلت كثيراً من أمور الحياة للإنسان تسهيلاً و لكنّها أدّت إلى إيجاد مشاكل حديثة أيضاً لم يُجرّبها الإنسان من قبلُ!»:

۱) نمی‌توانیم انکار کنیم که فنّاوری بسیاری از کارهای زندگی را برای انسان قطعاً ساده کرده است، ولی منجر به ایجاد مشکلات جدیدی نیز شده است که انسان آن‌ها را قبلاً تجربه نکرده بود!

۲) بدون شک نمی‌توانیم انکار کنیم که فنّاوری امور زندگی را برای انسان بسیار آسان نموده است، ولی هم‌چنین باعث ایجاد مشکلات جدیدی شده است که انسان آن‌ها را در گذشته تجربه نکرده است!

۳) نباید انکار کرد که فنّاوری‌ها بسیاری از کارهای زندگی انسان را قطعاً ساده‌تر نموده است، ولی منجر به ایجاد مشکلات جدید نیز شده است که بشر آن‌ها را قبلاً تجربه نکرده بود!

۴) انکار این‌که فنّاوری کارهای زندگی را برای انسان بسیار آسان نموده، ممکن نیست، ولی منجر به ایجاد مشکلات جدیدی نیز شده است که بشر در گذشته تجربه آن‌ها را نداشته است!

۸۳- «اِشتدّ استهلاكُ المياه الّتي تُوجَد تحت الأرض في السّنوات الأخيرة فَعلى جميعنا أن نُخبر المُواطنين أنّ مصادرَ المياه مُحدّدةٌ فَلنَقتصد في استهلاكها!»:

۱) در سال‌های اخیر مصرف آب‌هایی که زیر زمین وجود دارند دشوار شده است و همهٔ ما شهروندان باید آگاه باشیم که منابع آب محدود هستند و باید در مصرف آن‌ها صرفه‌جویی کنیم!

۲) مصرف آب‌هایی که در سال‌های اخیر در زیر زمین یافت شده‌اند شدت گرفته است و بر ماست که همهٔ هم‌وطنان را باخبر کنیم که منابع آب محدود است و باید در مصرف آن میانه‌روی کنیم!

۳) مصرف آب‌هایی که در زیر زمین وجود دارند در سال‌های اخیر سخت شده است، پس همهٔ ما باید هم‌وطنان را از منابع محدود آب باخبر کنیم تا در مصرف آن صرفه‌جویی کنیم!

۴) در سال‌های اخیر مصرف آب‌هایی که زیرزمین یافت می‌شوند شدت گرفته است، پس همهٔ ما باید شهروندان را مطلع کنیم که منابع آب محدود هستند و باید در مصرف آن میانه‌روی کنیم!

۸۴- «لقد ضاقَ قلبي لأيّام صغري الّتي كانت جدّتي تَحضُنني و تُجلسني عندها و أنا أزعمُ أنّ هناك مكاناً أمناً لا حُزن فيه يدخل قلبي!»:

۱) دلم برای روزهای کودکی‌ام تنگ شده است، وقتی در آغوش مادربزرگم بودم و او مرا نزد خود می‌نشاند و من گمان می‌کردم آن‌جا جای امنی است که در آن هیچ اندوهی نیست که وارد دلم می‌شود!

۲) دل من برای روزهای کودکی‌ام که مادربزرگم مرا در آغوش خود می‌گرفت و کنارش می‌نشاند، تنگ شده است، من گمان می‌کنم آن‌جا جای امنی بود که هیچ‌گاه غمی وارد دلم نمی‌شود!

۳) دلم برای روزهای کودکی‌ام تنگ شده است که مادربزرگم مرا بغل می‌کرد و کنارش می‌نشستم، در حالی که من گمان می‌کردم آن‌جا جای امنی است که در آن اندوهی وارد قلب من نمی‌شود!

۴) دلم تنگ شده است برای روزهای کودکی‌ام که مادربزرگم مرا در آغوش می‌گرفت و کنار خود می‌نشاند، در حالی که من می‌پنداشتم آن‌جا مکان امنی است که در آن هیچ غمی نیست که وارد قلبم شود!

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۵- «تُحافَظ على بعض الحيوانات في حديقة تَختصّ بها لِتُحمىٰ أمام خطراتٍ و أمراض تتعرّض لها لكي تُحفَظ عن الصّيد أو الإنقراض!»:

۱) از برخی حیوانات در پارکی که به آن‌ها اختصاص دارد نگه‌داری می‌شود تا در برابر خطرات و بیماری‌هایی که در معرض آن‌ها قرار می‌گیرند، حمایت شوند تا از شکار یا انقراض حفظ شوند!

۲) بعضی از حیوانات را در پارکی که به آن‌ها اختصاص داده شده نگه‌داری می‌کنند تا در برابر خطرات و بیماری‌هایی که در معرض آن هستند، حمایت شوند تا این‌که از شکار و انقراض محافظت شوند!

۳) بعضی از حیوانات در باغی که مخصوص آن‌هاست نگه‌داری می‌شوند تا در مقابل خطرات و بیماری‌هایی که در معرض آن قرار گرفته‌اند، حمایت شوند و از شکار و انقراض حفظ شوند!

۴) از بعضی از حیوانات در باغی که به آن‌ها اختصاص یافته مراقبت می‌شود تا از آن‌ها در برابر خطرها و بیماری‌ها که در معرض آن هستند نگه‌داری شود تا این‌که از شکارچیان یا انقراض محفوظ بمانند!

۸۶- عيّن الصّحيح:

۱) إيّاك والإساءةَ إلى النّاس؛ فيَجعلك الدُّهر مُهاناً عندهم ليُعاقبك: از بدی‌کردن به مردم بپرهیز، زیرا روزگار تو را نزد آنان خوار می‌گرداند تا مجازاتت کند!

۲) أ ما يُسبّب الاختلاف في أسعار البضائع المتشابهة هو الاختلاف في نوعيّاتها: آیا آن‌چه باعث تفاوت در قیمت‌های کالاهای مشابه می‌شود، فقط تفاوت در جنس‌شان است؟!

۳) الاحتيالُ قد يُقرّبنا من بعض الغايات و لكن يُبعدنا عن الأفاضل: دغلکاری شاید ما را به برخی اهداف برساند، ولی انسان‌های شایسته را از ما دور می‌کند!

۴) إدراك ما لا يُشاهَد واجبُ الدّماغ و لكنّ تَصديقَه واجبُ القلب: درک چیزی که غیر قابل دیدن است وظیفهٔ مغز است، ولی باور کردنش وظیفهٔ قلب است!

۸۷- عيّن الخطأ:

۱) على الإنسان أن يَزين نفسه بالصّفات الحسنة لا ما يُعجب الآخرين: انسان باید خود را به صفت‌های نیکو بیاراید نه چیزی که دیگران خوششان می‌آید!

۲) السّعيد هو الّذي كسبَ ثروته من إضحاك الآخرين لا من إبكائهم: خوشبخت کسی است که کسب ثروتش از خندیدن دیگران است نه از گریه کردنشان!

۳) أعظمُ ما يُسخط الله هو إفشاء سرّ من اعتمد عليك: بزرگ‌ترین چیزی که خداوند را خشمگین می‌کند آشکارکردن راز کسی است که به تو اعتماد کرده است!

۴) رُبّ كلامٍ يَجلب لِشعبٍ مصاعبَ عظيمةً و القائل يغفل عنه: چه بسا سخنی که سختی‌های بزرگی را برای یک ملّت می‌آورد در حالی که گوینده از آن غفلت می‌کند!

۸۸- «اگر صنایع دستی‌مان را به کشورهای دیگر صادر کنیم می‌توانیم فرهنگمان را به جهانیان بشناسانیم!»:

۱) إذا صدّرنا صناعات يدويّة لنا إلى سائر البلاد نقدر على تعريف ثقافتنا على العالمين!

۲) إن نُصدّر صناعاتنا اليدويّة إلى البُلدان الأُخرىٰ نقدر على أن نعرّف ثقافتنا على العالمين!

۳) إذا صُدّرت صناعاتنا اليدويّة إلى البلاد الأُخرىٰ نستطيع تعريف ثقافتنا على العالمين!

۴) إن صدّرنا الصّناعات اليدويّة إلى البلدان الأُخرىٰ استطعنا أن تعرّف ثقافتنا على العالمين!

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۹- عيّن الأقرب من مفهوم عبارة «ألا و إنّ لكلّ مأمومٍ إماماً يقتدي به و يَستضيءُ بنور علمه»:

۱) سرگشتگی‌ات راهبر کعبه وصل است / گر مردِ رهی نقش پی قافله بگذار
۲) پیدا نشد کسی که در این راه گم نشد / گم شو ز خود نخست، دگر رهنما طلب
۳) کی رهروان کویت آرند ره به سویت / عکسی ز شمع رویت تا راهبر نباشد
۴) می‌شود روشندلان را هر سیاهی خضر راه / دود می‌گردد به آتش راهبر پروانه را

• اقرأ النّصّ التّالي ثمّ أجب عن الأسئلة بما يُناسب النّصّ: (۹۰ - ۹۴)

«يُعدّ الحُلم (ما يُرى أثناء النّوم) من الظّواهر الّتي لم يَحصل العلماء على معلومات كافية عنها حتّى الآن، و الأبحاث مستمرّة حوله. إنّهم طَرحوا بعض فرضيات حول هذا الموضوع تبدو (به نظر می‌رسد) أنّها صحيحة و لكنّها ليست نهائيّة. على سبيل المثال، أحلام كلّ شخص تختلف غالباً عن أحلام شَخص آخَر و هي تَعتمد على أسلوب حَياته و معتقداته و الحادثات المُحيطة به. يَعتقد علماء النفس أنّ أكثرَ أحلام كلّ إنسان مُرتبطة بِرغباته أو ما يشتغل به أو ما يبحث عنه، يعني أنّ الإنسان في بعض الأحيان يرى رغباته و أمانيه في أحلامه.

الحُلم ليس عيباً في الدّماغ، بَل قد يكون علامة على النّوم الصّحيح. أثناء النّوم أكثرُ أجزاء الدّماغ الّتي ترتبط بالحركات الجسميّة تتوقّف عن العمل و تَزداد نشاطات أجزاء الدّماغ المرتبطة بالذّاكرة والعَواطف و هذه فرصة للدّماغ البشريّ لِمَحو بعض المعلومات غير المفيدة و تَسجيل معلومات أكثر أهمية في الذاكرة. هناك أحلام مُرعبة أو مُزعجة للغاية تُسبّب إيقاظ (بيدارکردن) الإنسان من النّوم خائفاً و تدلّ هذه - إن كانت مكرّرةً - على اضطرابات نفسيّة قد تحتاج إلى العلاج بمساعدة طبيب. اكتشف الباحثون أنّ بعض الحيوانات تَحلم أيضاً أثناء النوم. على سبيل المثال، قد يَحلم الكلب بصاحبه أو باللّعب معه.»

۹۰- عيّن الصّحيح:

۱) الحُلم يَختصّ بالإنسان فقط و لا يوجد في غيره من الموجودات!
۲) أدركَ العلماء أنّهم لا يقدرون على التّعرّف على أسرار الحُلم تماماً!
۳) إنّ الطّبيب لا يَرى في حلمه إلّا نشاطات ترتبط بمهنته أو ما يحبّه!
۴) لا نستطيع أن نعتمد على ما اكتشفه العلماء حول الحُلم اعتماداً تامّاً!

۹۱- «أثناء النّوم قد ... .» عيّن الخطأ للفراغ:

۱) يُمكن أن نَطّلع على مكان شيء فَقدناهُ!
۲) تَتوقّف أجزاء الجسم عن العمل إلّا الدّماغ!
۳) يُجرِّب الإنسان ما لم يُجرّبه عند اليَقظة (بیداری)!
۴) تَظهر عواطفُ الإنسان أقوى ممّا يتصوّرها!

۹۲- عيّن الصّحيح:

۱) إذا رأيتَ حُلماً مُرعباً فَراجعِ الطّبيب!
۲) حُلم الإيرانيّين لا يختلف مع حُلم الشّعوب الأُخرى!
۳) الّذي يسهر طول اللّيل يُضرّ ذاكرته!
۴) الأحلام الجميلة علامة لأسلوب الحياة الصّحيح!

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

• **عيّن الخطأ في الإعراب و التّحليل الصّرفيّ للكلمات: (۹۳ ـ ۹٤)**

۹۳ـ «يُعَدّ ـ مُكرَّرة ـ اكتشفَ ـ كافية»:

۱) كافيـة: اسم ـ مفرد مؤنـث ـ اسم فاعل مأخـوذ من فعل «يَكفي» ـ معرب ـ نكرة / صفـة و مجـرورة بالتّبعيّة من موصوفها!

۲) يُعَدّ: فعل مضارع ـ للغائب ـ حروفه الأصليّة «ع د د» ـ ليس له حرف زائد ـ مجهول / فعل و نائب فاعله «الحلم»

۳) مُكرَّرة: اسم ـ مفرد مؤنث ـ اسم مفعول ـ مأخوذ من فعل مزيد ثلاثي من باب تفعيل ـ نكرة / اسم كانت و مرفوع بالضمّة

۴) اكتشفَ: فعلٌ ماضٍ ـ للغائب ـ مزيد ثلاثي بزيادة حرفين: «الف- ت» ـ مبنيّ / فعل و فاعله «الباحثون» مرفوعاً بالواو

۹۴ـ «لم يحصل ـ معلومات ـ تتوقّف ـ مُرتبطة»:

۱) معلومات: جمع سالم للمؤنث ـ اسم مفعول (انشقاقه من فعل مزيد ثلاثي) ـ معرب ـ نكرة / مفعول و منصوب

۲) تَتوقّف: مضارع ـ للمفرد المؤنث الغائب ـ مزيد ثلاثي من باب تفعّل ـ لازم ـ معلوم / فعل و فاعل و الجملة فعليّة

۳) مُرتبطة: مفرد مؤنث ـ اسم فاعل من «ارتبط، يَرتبط» ـ نكرة ـ معرب / خبر أنّ و مرفوع بالضمّة

۴) لم يحصل: فعل مضارع ـ مجرّد ثلاثي ـ معلوم ـ يعادل الماضي المنفيّ الفارسيّ / فعل و فاعله «العلماء»

• **عيّن الجواب الصّحيح للأسئلة التّالية (۹۵ ـ ۱۰۰):**

۹۵ـ عيّن الخطأ في ضبط حركات الحروف:

۱) الأضواءُ المُلَوَّنَةُ الّتي تَنبَعِثُ من هذهِ المَصابيحِ جَميلَةٌ جِدّاً!

۲) تُديرُ البُومةُ رأسَها مِئَتينِ و سَبعينِ دَرَجةً دونَ أنَّ تُحَرِّكَ جِسمَها!

۳) تَنَوُّعُ مَعالِمِ إيران و جَمالُها يُشَجِّعُ السّائحينَ عَلَى السَّفَرِ إلَيها!

۴) لِلدَّلافينِ ذاكِرَةٌ قَويَّةٌ و سَمعُها يَفوقُ سَمعَ الإنسانِ عَشرَ مَرّاتٍ!

۹۶ـ عيّن اسم التّفضيل مفعولاً:

۱) لا تُجالسِ الأحمق فإنّه يُريد أن يَنفعك فَيضرّك!

۲) اللّهمّ إنّي أسألك خَير ما سألك منه عبادك الصّالحون!

۳) يُحاسب الله النّاس في القيامة حساباً أدقّ ممّا يَزعمون!

۴) ما أسوَء عمل الّذين يسخرون من الآخرينَ ليفرّحوا أحبّاءهم!

۹۷ـ عيّن ما ليست فيه الجملة الشّرطيّة:

۱) من يَفُز بالعلم و يصلح به طريقة عيشه فهو أعقل النّاس!

۲) ما تواجهون من المصاعب في الحياة تُعرّف عليكم قدراتكم!

۳) من غرّه طول آماله و لا يشتغل بغيرها فقد خَسر خسراناً مبيناً!

۴) ما تستقبح من نفسك فاستقبحه من غيرك فإنّه خصلة الكرام!

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۸- عيّن ما ليس فيه التّشبيه:

۱) الحسد كَداء يُمرّض القلب فلا تَنزل رحمة الله إلّا في القلب السّليم!

۲) كأنّ الانتقام سيفٌ ذو حدّين فلا يُمكن لصاحبه أن يَفرّ من خطره!

۳) قد نَتعدّى على البيئة حولنا بأعمالنا المُخرّبة تَعدّي الظَّالمينَ!

۴) إذا طلبتَ أن تنجح في عمل فقُم به وحيداً و لا تنتظر مساعدة الآخرين!

۹۹- عيّن المستثنى مُؤكّداً:

۱) لا يُصاب بخيبة الأمل في عمل إلّا من يُحسّ بالضّعف فيه!

۲) ما أعتق المسلمون الأسرى إلّا أُخت النبيّ من الرّضاعة!

۳) ما استشرتُ في حلّ مشكلة مزرعتي أحداً إلّا خُبراء الزّراعة!

۴) أخذ زملائي يقومون بالممارسات الرّياضيّة إلّا زميلي الكسول!

۱۰۰- عيّن ما فيه المنادى:

۱) إلهي وفّقني في الحصول على غاياتي فأشكرهُ!

۲) اُمّي تحاول أن تُربّي أولادها على أساس نظريّة الانتخاب!

۳) ربّي ليس لي معينٌ في الحياة فلا تدَعني وحيداً!

۴) ولدي اختار فرع الطبّ بعد أن تخرّج من المدرسة الثّانويّة!

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۱- کدام مورد از تعالیم زرتشت است؟

الف) اساس تعالیم زرتشت پندار نیک، گفتار نیک و کردار نیک است.

ب) هیچ‌چیز از دایرهٔ قدرت و خواست اهوره‌مزدا بیرون نیست.

ج) امشاسپندان یا مینوی نیک یاریگر اهوره‌مزدا در آفرینش جهان هستند.

د) قربانی‌کردن بی‌رویهٔ حیوانات مذموم و برگزاری این آیین‌ها مورد نکوهش است.

۱) الف ـ ب ۲) الف ـ ج ۳) ب ـ د ۴) ج ـ د

۱۰۲- کدام موارد دربارهٔ «تاریخچهٔ دهقانانِ ایران» درست است؟

الف) در قرون نخستین هجری در امور محلی همچون محاسبه و دریافت مالیات‌ها مشارکت داشتند و باعث انتقال فرهنگ ایرانی به دورهٔ اسلامی شدند.

ب) خاندان‌های دهقانی منطقهٔ خراسان در تحولات خلافت عباسی و پایه‌گذاری سلسلهٔ طاهریان نقش اساسی داشتند.

ج) از آن‌جا که کشاورزی اصلی‌ترین فعالیت اقتصادی مردم ایران بود، دهقانان از پیش از اسلام تا زمان حملهٔ مغولان از موقعیت اقتصادی و اجتماعی بالایی برخوردار بودند.

د) از گروه‌هایی بودند که تا مدت‌ها دین اسلام را نپذیرفتند و با شرط پرداخت جزیه به اعراب مسلمان، زمین‌های خود را حفظ کردند.

۱) الف ـ ب ۲) الف ـ د ۳) ب ـ ج ۴) ج ـ د

۱۰۳- در کدام مورد، وجه مشترک سقوط «حکومت خوارزمشاهیان» در ایران و «امپراتوری روم غربی» در اروپا، درست بیان شده است؟

۱) در اثر اختلافات داخلی فروپاشیدند.

۲) برای مدتی شهرنشینی با افول مواجه شد.

۳) قلمرو حکومت به چندین سرزمین جدا از هم تجزیه شد.

۴) نظام مالکیت تغییر کرد و دو طبقهٔ ارباب و خراج‌گزار به وجود آمد.

۱۰۴- با توجه به اقدامات امیرکبیر، در صورت به قتل نرسیدن وی، وقوع کدام‌یک از حالات زیر ممکن بود؟

الف) واحد نظامی بریگارد قزاق که از پیش از زمان او فعالیت داشت منحل می‌شد و ارتش حرفه‌ای به جای آن تأسیس می‌شد.

ب) با جلوگیری از ورود بی‌برنامهٔ محصولات اروپایی، صنایع دستی ایران رونق می‌گرفت و پایه‌های تولید داخلی تقویت می‌شد.

ج) افغانستان و هرات و بخش‌هایی از سیستان و بلوچستان که طی قراردادهای پاریس و گلداسمیت از ایران جدا شدند، بخشی از خاک ایران باقی می‌ماندند.

د) با تأسیس دارالفنون فرزندان همهٔ اقشار جامعه می‌توانستند تحصیلات ابتدایی را شروع کنند و برای ادامهٔ تحصیل به خارج اعزام شوند.

۱) الف ـ ب ۲) الف ـ د ۳) ب ـ ج ۴) ج ـ د

۱۰۵- سه گزارهٔ زیر دربارهٔ کتاب‌های تاریخی به کدام وجوه از تاریخ‌نگاری اشاره دارند؟

الف) تاریخ بیهقی یکی از مصداق‌های توسعهٔ زبان و ادبیات فارسی در عصر غزنویان است.

ب) طبری در قرون نخستین هجری با استفاده از ترجمهٔ عربی خدای‌نامه‌ها تاریخ ایران باستان را نگاشته است.

ج) ابن عربشاه در کتاب عجائب‌المقدور فی نوائب تیمور به صورت متمرکز به زندگی تیمور گورکانی و توصیف تاریخ زندگی او پرداخته است.

۱) «الف» و «ج»: تاریخ سلسله‌ای ـ «ب»: تاریخ‌نگاری روایی

۲) «الف»: تاریخ‌نگاری تحلیلی ـ «ب»: تاریخ عمومی ـ «ج»: تک‌نگاری

۳) «ب» و «ج»: تاریخ‌نگاری ترکیبی ـ «الف»: تاریخ سلسله‌ای

۴) «الف»: تاریخ‌نگاری تحلیلی ـ «ب»: موضوع محوری ـ «ج»: رواج از زمان تیموریان

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۶- کدام مورد دربارهٔ ساختار نظام‌های دیوان‌سالاری در حکومت‌های سلجوقی (۱)، خوارزمشاهی (۲) و عباسیان (۳)، درست است؟

الف) تأثیرپذیری از نظام اداری دوران باستان ایران

ب) حذف منصب وزیر

ج) الگویی برای حکومت‌های بعدی

د) در رأسِ قدرتْ بودن وزیر

۱) «ب» از وجوه افتراق در (۱) و (۲) و از وجوه پیوند در (۲) و (۳) است.

۲) «الف» از وجوه اشتراک در (۱) و (۳) و «ب» از ویژگی‌های (۲) است.

۳) «د» از شباهت‌های بین (۱)، (۲) و (۳) و «الف» از تفاوت‌های (۱) و (۳) است.

۴) «ج» از ویژگی‌های (۲) و «الف» از تفاوت‌های بین (۱) و (۳) است.

۱۰۷- کدام موارد دربارهٔ «شبه‌جزیرهٔ هند» درست است؟

الف) گورکانیان هم‌زمان با روی کار آمدن صفویان، بر هند مسلط شدند و هم‌زمان با ضعف عثمانیان، سلطهٔ خود را بر این سرزمین از دست دادند.

ب) قلمرو و حوزهٔ نفوذ یکی از حکومت‌های بومی هند در دوران فرمانروایی آشوکا به سرتاسر این شبه‌جزیره گسترش یافت.

ج) با سقوط حکومت‌های اشکانی و ساسانی، اروپاییان دیگر با مانعی برای ورود به این کشور از طریق دریای مدیترانه مواجه نبودند.

د) دسترسی اقوام آریایی به هند به واسطهٔ ایران رقم خورد، به این صورت که از شرق فلات ایران وارد این کشور شدند.

۱) الف ـ د ۲) ب ـ د ۳) ج ـ د ۴) الف ـ ب

۱۰۸- در کدام موارد، اوضاع هنر و معماری ایران در سده‌های ۷، ۸ و ۹ هجری قمری درست توصیف شده است؟

الف) ویژگی مهم معماری، ایجاد بناهای عظیم و مناره‌های بلند و تزیین ساختمان‌ها با گچ‌بری و کاشی‌کاری بود.

ب) سنت وقف در جامعه گسترش یافت و شاهان و ثروتمندان، بخشی از دارایی خود را وقف گسترش معماری و به‌ویژه ساخت مساجد کردند.

ج) هنر نگارگری به اوج شکوفایی رسید و نقاش بزرگی با طرح‌ها و نوآوری‌های بی‌نظیر خود، مکتب اصفهان را پایه‌گذاری کرد.

د) مصوّرکردن کتاب‌های گوناگون، از نجوم گرفته تا شاهنامه و دیوان‌های شعر، به لحاظ کمّی و کیفی افزایش پیدا کرد.

۱) الف ـ د ۲) ج ـ د ۳) الف ـ ج ۴) ج ـ ب

۱۰۹- کدام مورد دربارهٔ شرایط زمین‌داری در قرون وسطی درست است؟

الف) زمین‌ها به عنوان دستمزد در ازای خدمات نظامی و غیرنظامی از سوی شاهان به اشراف درجهٔ دوم واگذار می‌شد.

ب) از علل واگذاری زمین‌ها، ناتوانی شاهان در تأمین هزینه‌های ارتش و امنیت سرزمین‌ها بود.

ج) از نتایج واگذاری زمین‌ها این بود که فئودال‌ها توانستند حقوقی که خاص شاهان نبود از جمله حق اعلان صلح را تصاحب کنند.

د) در نظام فئودالی به‌وجودآمده در این عصر، سرف‌ها از جایگاه بالایی در سلسله مراتب اجتماعی برخوردار شدند.

۱) الف ـ ج ۲) ب ـ د ۳) الف ـ ب ۴) ب ـ ج

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۰- کدام مورد از رویدادها و تحولات فرانسه در قرن‌های ۱۲ و ۱۳ میلادی است؟

الف) بر سر کار آمدن شاهان نیرومند و حمایت بازرگانان و صنعتگران از شاه

ب) تأسیس دانشگاه پاریس و تدریس حقوق، فلسفه و الهیات مسیحی

ج) رواج تفکر اومانیسم و حرمت‌نهادن به اعتبار و ارزش انسان

د) ظهور روشنفکرانی با عنوان اصحاب دایرةالمعارف و طرح مباحث علمی

۱) الف ـ ب ۲) الف ـ د ۳) ب ـ ج ۴) ج ـ د

۱۱۱- در کدام رویدادها، نیروهای جهاد سازندگی حضور داشتند و در پیشبرد اهداف انقلاب نقش مؤثری ایفا کردند؟

الف) ترویج فرهنگ سوادآموزی و رفع بی‌سوادی

ب) تأمین مایحتاج رزمندگان و پاسداری از مجروحان جبههٔ جنگ

ج) مهندسی رزمی در دوران دفاع مقدس

د) عمران و آبادانی و رفع فقر و محرومیت از روستاها

۱) الف ـ ب ۲) ب ـ ج ۳) د ـ الف ۴) ج ـ د

۱۱۲- کدام موارد دربارهٔ منتقدان تاریخ‌نویسی سنتی در دورهٔ ناصرالدین‌شاه، درست است؟

الف) میرزا محمدجعفر خورموجی نخستین کسی است که قتل امیرکبیر را بازتاب داده است.

ب) رئیس دارالترجمهٔ همایونی از جمله افرادی است که در یکی از آثارش به ناشر روزنامهٔ وقایع اتفاقیه پرداخته است.

ج) خاوری شیرازی در عین نکوهش تملق‌نویسی، خود این نظر را در برخی مواقع زیر پا گذاشته است.

د) از جمله تلاش‌های منتقدان این دوره، دورکردن آثار تاریخی از پرده‌پوشی‌ها، مداحی‌ها، ستایش شخصیت‌های تاریخی و اسلوب ادبی دشوار است.

۱) الف ـ ب ۲) فقط ب ۳) الف ـ د ۴) ج ـ د

۱۱۳- کدام گزینه دربارهٔ موقعیت و اقدامات دکتر محمد مصدق، یکی از نخست‌وزیران ایران در دورهٔ پهلوی دوم درست است؟

۱) در دورهٔ اول نخست‌وزیری خود، شاه را از برقراری ارتباط مستقیم با نمایندگان و سفرای کشورهای خارجی منع کرد.

۲) پس از ملی‌شدن صنعت نفت به خوزستان رفت تا مراکز و تأسیسات نفتی را از اختیار شرکت نفت ایران و انگلیس خارج کند.

۳) برای کاستن از قدرت دربار و مقابله با کارشکنی‌های آنان، از شاه خواست که اختیار وزارت جنگ و فرماندهی ارتش را به او بسپارد، اما شاه مخالفت کرد.

۴) امیدوار بود دولت آمریکا در ماجرای نفت از ایران پشتیبانی کند، اما آمریکا که از زمان جنگ جهانی دوم سیاست بی‌طرفانه‌ای را دربارهٔ ایران در پیش گرفته بود، اقدامی انجام نداد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۴- با توجه به موارد زیر، کدام عبارت با تاریخچهٔ تقسیمات کشوری ایران مطابقت دارد؟

الف) خوره ب) تسوگ ج) شهربی د) ایالت

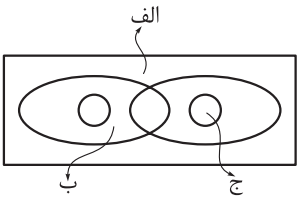
۱) موارد «الف» و «ب» مربوط به دورهٔ ساسانیان و به ترتیب معادل استان و دهستان هستند.

۲) موارد «ج» و «د» به ترتیب مربوط به دورهٔ هخامنشیان و قاجاریه است که مجموع آن‌ها در این دوره‌ها به ترتیب ۳۰ و ۳۱ بود.

۳) «ب» مربوط به دورهٔ ساسانیان و «د» مربوط به دورهٔ عباسیان است و مورد اول معادل شهرستان است.

۴) موارد «الف» و «ج» مربوط به دورهٔ هخامنشیان است که به ترتیب معادل شهرستان و استان هستند.

۱۱۵- با توجه به شکل زیر، کدام مورد مطابق با الگوهای شهرنشینی در جهان تدوین شده است؟

۱) اگر «ج» یک متروپل باشد، «ب» یک منطقهٔ مادرشهری و «الف» یک جهان‌شهر با حوزهٔ نفوذ گسترده خواهد بود.

۲) اگر «ج» یک مادرشهر باشد، «ب» حومه‌ها و شهرک‌های اقماری و «الف» یک منطقهٔ مادرشهری خواهد بود.

۳) در صورتی که «ج» یک کلان‌شهر باشد، «ب» یک مگالاپلیس و «الف» یک منطقهٔ ابرشهری خواهد بود.

۴) در صورتی که «الف» یک مگالاپلیس باشد، «ب» یک منطقهٔ مادرشهری و «ج» یک متروپل خواهد بود.

۱۱۶- با توجه به عبارات زیر در خصوص اَشکال فرسایشی در بیابان‌ها موارد ..... ناشی از فرایند ..... هستند.

الف) انباشته‌شدن ماسه‌ها روی هم پس از برخورد به موانعی مانند گیاهان

ب) پدیدآمدن حفره‌ها یا چاله‌هایی وسیع پس از جابه‌جایی ذرات از محل خود

ج) رانده‌شدن ماسه‌های دامنهٔ رو به باد به طرف بالا و فرودآمدن در دامنهٔ پشتی با وزش باد

د) بر جای ماندن سنگ‌های درشت و به وجود آمدن سطوحی پر از قلوه‌سنگ در زمین‌های پوشیده از ماسه‌های ریز

۱) «الف» و «ب» برخلاف «ج» و «د» ـ کاوشی
۲) «ب» و «د» برخلاف «الف» و «ج» ـ تراکمی
۳) «الف» و «ج» برخلاف «ب» و «د» ـ تراکمی
۴) «ب» و «ج» برخلاف «الف» و «د» ـ کاوشی

۱۱۷- با توجه به طبقه‌بندی آب‌وهوایی کوپن، بعید است که یک قدرت سیاسی بزرگ بتواند در مناطقِ آب‌وهوایی ..... شکل بگیرد؛ در این مناطق ..... .

۱) E ـ به علت سنگینی و فرونشینی هوا، یک مرکز پرفشار تشکیل می‌شود و به دلیل عرض جغرافیایی بالا، میزان انرژی دریافتی از خورشید کم‌تر از سایر مناطق است

۲) B ـ به علت دریافت بیشترین میزان انرژی از خورشید و قرارداشتن در معرض عامل پرفشار جنب حاره، مهم‌ترین کمربند بیابانی جهان شکل گرفته است

۳) E ـ جهت وزش بادها بر اثر حرکت وضعی زمین و نیروی کوریولیس منحرف می‌شود و در نتیجه، ابر تشکیل نمی‌شود و بارش اتفاق نمی‌افتد

۴) B ـ هر روز عصر، باران‌های تند و رعد و برق مشاهده می‌شود و به دلیل تغییرات پیوسته در فشار هوا، جوّی ناآرام و ناپایدار حاکم است

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۸- با توجه به وجوه مختلف حمل‌ونقل، کدام مورد در خصوص حمل‌ونقل جاده‌ای (۱)، ریلی (۲) و دریایی (۳) درست است؟

۱) به ترتیب از لحاظ مسافت مناسب برای مسافت‌های متوسط، طولانی و بسیار طولانی و از لحاظ امنیت دارای امنیت کم، زیاد و بسیار زیاد هستند.

۲) به ترتیب از نظر هزینهٔ احداث پایانه و بندر در سطح متوسط، زیاد و بسیار زیاد هستند و از لحاظ آلایندگی (۲) کم‌تر از (۱) است.

۳) در بعد امنیت، (۲) دارای امنیت زیادی است و از لحاظ ظرفیت حمل بار، به ترتیب در سطح بالا، متوسط و بسیار زیاد قرار دارند.

۴) به کارگیری موتور بخار تحول بزرگی در (۳) به وجود آورد و هزینهٔ احداث پایانه در (۱) کم‌تر از (۲) است.

۱۱۹- کدام مورد ارتباط سؤالات کلیدی در جغرافیا را با متن زیر به ترتیب از «الف» تا «د» به درستی مطرح کرده است؟

«گسترش شهرهای متعدد در کنارهٔ رودها که باعث بر هم خوردن تعادل جریان رودها بر اثر دست‌کاری‌های انسانی مثل دیواره‌بندی و پل‌سازی در نواحی شهری شده است، طغیان و سیلاب را به شهرهای منطقهٔ زاگرس تحمیل کرده است.»

الف) «کجا»، این پدیده در کدام مکان اتفاق افتاده است؟

ب) «چه چیز»، چه چیزی اتفاق افتاده است؟

ج) «چرا»، علت وقوع این پدیده چیست؟

د) «چه‌طور»، زمینه‌های به وجود آمدن این پدیده چیست؟

۱) سکونتگاه‌های زاگرس ـ وقوع سیل ـ گسترش شهرها ـ دست‌کاری‌های انسانی

۲) شهرهای کنارهٔ رودها ـ طغیان رودها ـ دیواره‌بندی و پل‌سازی ـ بر هم خوردن تعادل جریان رودها

۳) منطقهٔ زاگرس ـ بر هم خوردن تعادل رودها ـ عوامل انسانی ـ دیواره‌بندی و پل‌سازی

۴) نواحی شهری ـ طغیان و سیلاب ـ دست‌کاری‌های انسانی ـ گسترش شهرهای متعدد

۱۲۰- براساس متن زیر، کدام عبارت درست است؟

«ناهمواری‌های ایران که در اثر عوامل مختلف فرسایش و عملکرد انسان تغییر شکل یافته‌اند، به دو دستهٔ «الف» و «ب» تقسیم می‌شوند که به ترتیب سرزمین‌های کوهستانی و سرزمین‌های پست را در بر می‌گیرند.»

۱) ناهمواری‌های «الف» شامل چهار منطقهٔ کوهستانی می‌شود که منطقهٔ کوهستانی مرکزی، کوه‌های چین‌خورده و ناهمواری‌های مریخی را در بر دارد.

۲) ناهمواری‌های «ب» جلگه‌ها را در بر می‌گیرند که در اثر عواملی چون ساختمان زمین، مقاومت سنگ، عمق آب و تراکم آبرفت‌ها به وجود آمده‌اند.

۳) دشت‌ها جزء ناهمواری‌های «ب» هستند که برخی از آن‌ها همچون ماهی‌دشت کرمانشاه و دشت نهاوند بر اثر انباشت مواد حاصل از فرسایش در نواحی پست به وجود آمده‌اند.

۴) ناهمواری‌های «الف» در منطقهٔ کوهستانی غرب کشور پدیده‌های زیبایی چون گل‌فشان‌ها و گنبدهای نمکی را دارد که در محدودهٔ چند استان قرار دارند.

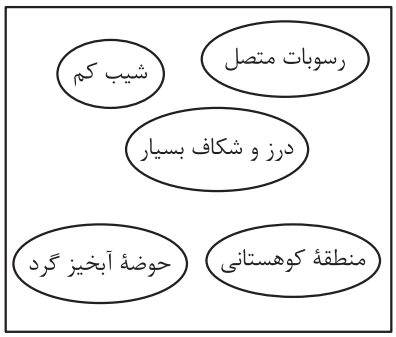
SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲۱- با توجه به عوامل مؤثر در ایجاد زمین‌لغزش‌ها، مناطقی که با مشخصات ..... منطبق باشند، به ترتیب ..... و ..... شرایط را از نظر استعداد وقوع زمین‌لغزش دارند.

الف)

ب)

ج)

د)

۱) «ب» و «ج» ـ بیشترین و کم‌ترین
۲) «ج» و «الف» ـ کم‌ترین و بیشترین
۳) «الف» و «د» ـ کم‌ترین و بیشترین
۴) «د» و «ب» ـ بیشترین و کم‌ترین

۱۲۲- با توجه به عبارت‌های زیر کدام مورد درست است؟

الف) تونل مانش با ۵۲ کیلومتر طول، در ۴۰متری زیر دریا ساخته شده است و انگلستان را که از قارهٔ اروپا جدا مانده بود، به آن قاره متصل کرده است.

ب) دولت‌های غربی معتقدند که تسلط بر منطقهٔ کریمه، فرمانروایی بر دریای سیاه و منطقهٔ اوراسیاست و به همین دلیل، به پیوستن کریمه به روسیه اعتراض دارند.

۱) «الف» و «ب» هر دو از نمونه‌های تأثیر سیاست بر جغرافیا هستند.
۲) «ب» از نمونه‌های تأثیر سیاست بر جغرافیا و «الف» از نمونه‌های تأثیر جغرافیا بر سیاست است.
۳) «الف» و «ب» هر دو از نمونه‌های تأثیر جغرافیا بر سیاست هستند.
۴) «الف» از نمونه‌های تأثیر سیاست بر جغرافیا و «ب» از نمونه‌های تأثیر جغرافیا بر سیاست است.

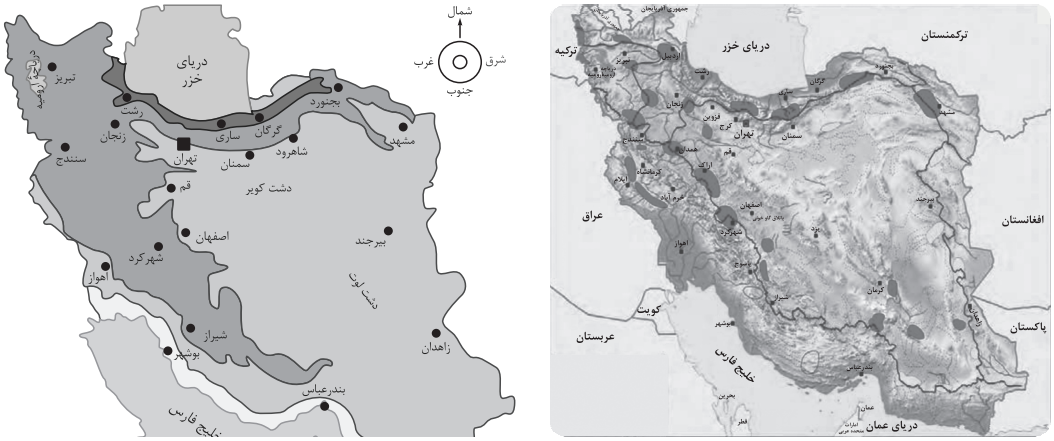
۱۲۳- کدام مورد، عبارت زیر را به درستی تکمیل می‌کند؟

«از سال ۱۳۳۵ به بعد، به دلیل ..... دورهٔ شهرنشینی سریع در ایران آغاز شد.»

۱) اختصاص درآمدهای نفتی به سرمایه‌گذاری در شهرها و بی‌توجهی به زیرساخت‌ها و تجهیزات
۲) اجرای اصلاحات ارضی با سلب مالکیت از مالکان بزرگ و تقسیم نادرست زمین بین دهقانان خرده‌پا
۳) ادغام تعداد زیادی از روستاهای پرجمعیت در بافت‌های شهری در پی افزایش شهرگرایی در روستاها
۴) افزایش واردات کالاها از کشورهای خارجی و بی‌توجهی به صنایع مونتاژ

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲۴- با بررسی و مقایسهٔ نقشه‌های «تقسیم‌بندی آب‌وهوایی ایران» و «کانون‌های آبگیر ایران»، کدام مورد به مفهوم درستی اشاره دارد؟

۱) بیشتر کانون‌های آبگیر دائمی در مناطقی قرار دارند که تحت تأثیر توده‌های آب‌وهوایی هستند که در دورهٔ سرد وارد کشور می‌شوند.

۲) کانون‌های آبگیر اتفاقی بیشتر در مناطق آب‌وهوایی قرار دارند که بارندگی کم و میانگین دمای سالانه زیاد است.

۳) از آن‌جا که کانون‌های آبگیر در مناطق مرتفع کوهستانی قرار دارند، در سواحل شمالی و جنوبی کشور که رطوبت و بارندگی زیاد است، کانون آبگیری مشاهده نمی‌شود.

۴) هر چه از غرب به سمت شرق که دارای آب‌وهوای خشک با تبخیر و تعرق کم است برویم، از تعداد کانون‌های آبگیر دائمی کاسته می‌شود.

۱۲۵- با بررسی موارد زیر، کدام گزینه درست است؟

الف) انرژی دریافتی روزانه از خورشید در این مناطق حدود ۴۰۰ کالری است.

ب) کمربند بیابانی کرهٔ زمین در اطراف این ناحیه در سه قاره گسترده شده است.

ج) در این منطقه به دلیل وسعت خشکی‌ها در نیمکرهٔ شمالی و وسعت آب‌ها در نیمکرهٔ جنوبی، تغییراتی در فشار مناطق بروز می‌کند.

د) ناحیه‌ای که در زمستان به مدت چند ماه در تاریکی کامل فرو می‌رود و انرژی جذب‌شده از سطح خود را از دست می‌دهد، بدون آن‌که دوباره انرژی به دست بیاورد.

۱) «الف» و «ب» برخلاف «ج» و «د» از مناطق کم‌فشار هستند.

۲) «الف» و «ج» برخلاف «ب» و «د» از مناطق کم‌فشار هستند.

۳) «ب» و «ج» برخلاف «الف» و «د» از مناطق پرفشار هستند.

۴) «د» و «الف» برخلاف «ب» و «ج» از مناطق پرفشار هستند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲۶- دربارهٔ دانش منطق و خصوصیات آن کدام گزینه درست است؟

۱) این دانش از دو بخش تصور و تصدیق تشکیل شده است که به ترتیب با تعریف و استدلال در ارتباط هستند.

۲) از آن‌جا که این دانش در سراسر زندگی کاربرد دارد و به آن نیاز داریم، آن را دانشی کاربردی نامیده‌اند.

۳) چون وظیفهٔ این دانش جلوگیری از خطای اندیشه است، به دو بخش تقسیم شده است.

۴) بدون دانستن قواعد آن نمی‌توان از بروز خطاهای ذهنی جلوگیری کرد.

۱۲۷- در میان مفاهیم کدام مورد، بیش از یک رابطهٔ تساوی دیده می‌شود؟

۱) چهارضلعی‌ها از جمله متوازی‌الاضلاع و ذوزنقه، دارای چهار زاویه هستند.

۲) گیاهان که دارای رشد هستند و جانوران، موجودات زنده را تشکیل می‌دهند.

۳) تصور و تصدیق، اقسام علم‌اند که یکی دارای حکم است و دیگری قضاوت ندارد.

۴) انسان‌ها علاوه بر این‌که از حواس برخوردارند، دارای قدرت تفکر و تعقل نیز هستند.

۱۲۸- در کدام مورد، استقرای تعمیمی دیده می‌شود؟

۱) تهران از گذشتهٔ دور، همواره زلزله‌خیز بوده است و با توجه به قرارگرفتن روی گسل، در آینده نیز زلزله خواهد داشت.

۲) نادر پس از این‌که چند بار از بنزین سوپر استفاده کرد و راضی بود، استفاده از آن را به دیگران نیز توصیه می‌کند.

۳) دیروز یک قطعه آهن را در آزمایشگاه حرارت دادیم و دیدیم که منبسط شد، پس طول خط‌کش آهنی من نیز در اثر گرما زیاد می‌شود.

۴) دوستم می‌گفت هر مثلثی که تا به حال دیده است، سه زاویه داشته؛ من هم یادم نمی‌آید موردی برخلاف این دیده باشم.

۱۲۹- کدام قضیه در عین برخورداری از رابطهٔ تناقض با هیچ قضیه‌ای تضاد ندارد؟

۱) هر که در این بزم مقرب‌تر است جام بلا بیشترش می‌دهند

۲) رانندگان اجازهٔ عبور از چراغ قرمز را ندارند.

۳) جیوه در دمای اتاق جامد نیست.

۴) انسان از ریشهٔ اُنس نیست.

۱۳۰- کدام مورد، منفصل حقیقی است؟

۱) انسان که نادان باشد، یا زیاده‌روی می‌کند و یا تفریط.

۲) این عدد دورقمی یا مرکب نیست یا اول نیست.

۳) این شکل یا پنج‌ضلعی است یا شش زاویه ندارد.

۴) این عبارت، یا قضیه است یا جملهٔ ناقص است.

۱۳۱- مغالطهٔ کدام گزینه با سایر گزینه‌ها متفاوت است؟

۱) هر کسی از این نظریه حمایت کند، سواد علمی لازم را ندارد.

۲) نظریه‌های شناختی در تربیت کودکان، قدیمی و ناکارآمد هستند.

۳) هر کسی به این اداره وارد شده، با فضایی بی‌نظم و به‌هم‌ریخته مواجه شده است.

۴) جوان‌های تازه به دوران رسیده فکر می‌کنند، قدیمی‌ها نمی‌فهمند و حرف‌های پوسیده می‌زنند.

۱۳۲- کدام گزینه به ترتیب دربارهٔ موضوع و روش شاخه‌های فلسفه، بیانگر مطلب درستی است؟

۱) مسائل علوم خاص ـ مانند بخش اصلی فلسفه است.

۲) بررسی وجود و مسائل پیرامون آن ـ مانند بخش اصلی فلسفه است.

۳) بسته به علم مورد بحث است. ـ مانند بخش اصلی فلسفه نیست.

۴) هر موضوع یا پدیده‌ای که مهم است. ـ تابع روش علمی است که می‌خواهند به آن بپردازند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳۳- کدام مورد به «روش سقراطی» مربوط است؟

۱) اقرار به نادانی خویش
۲) عدم تصریح به پاسخ سؤالات
۳) ترس‌نداشتن از مواجهه با مرگ
۴) اثبات خداوند از طریق آثار و افعال

۱۳۴- کدام گزاره نشانه‌ای از امکان شناخت ندارد؟

۱) گفت‌وگوی افراد با یکدیگر در مورد مسائل مختلف
۲) تشویق افراد موفق و کسانی که کار خیر انجام می‌دهند.
۳) تلاش برای اثبات یا رد نظریه‌های مختلف علمی
۴) موضوعاتی که ناگهان و بدون قصدی خاص به ذهنمان می‌رسد.

۱۳۵- کدام گزینه درست است؟

۱) طرفداران دیدگاه پوزیتیویسم معتقدند واقعیاتی که قابل تجربه نباشند، اثبات‌پذیر نیستند؛ زیرا که تنها ابزار شناختی انسان، تجربه است و این امور قابلیت بررسی علمی ندارند.
۲) پراگماتیست‌ها معتقدند چون باورهایی که در عمل سودبخش هستند به کار می‌آیند، پس تنها از طریق تجربه می‌توان واقعیت را درک کرد.
۳) آن‌چه دکارت و کانت را از تجربه‌گرایان جدا می‌کرد، امکان رسیدن به معرفت و شناخت، با عقل محض یا حس محض بود.
۴) شباهت نسبی‌گرایی با دیدگاه پروتاگوراس در این است که آن‌چه به عنوان واقعیت مطرح است را متکثر و غیرثابت می‌دانند.

۱۳۶- کدام عبارت درست است؟

۱) از انگیزه‌های فلاسفهٔ مسلمان برای پرداختن به بحث نفس، اعتقاد به شهودهای عرفانی بود که در آن، نفس مجرد انسان شهود می‌شد.
۲) از نظر شیخ اشراق، می‌توان انسان را درجه‌ای از نور دانست که ترکیبی از نور (نفس مجرد) و ظلمت (بدن مادی) است.
۳) ابن سینا معتقد است نفس انسان با توجه به این‌که مجرد است، در زمان تعلق به بدن، سیر تکاملی خود را به پایان رسانیده است.
۴) با توجه به دیدگاه خاص ملاصدرا دربارهٔ وحدت نفس و بدن، نمی‌توان از نظر وی، بدن را قفسی برای نفس دانست.

۱۳۷- دربارهٔ افعال اخلاقی و معیار آن‌ها، کدام گزینه درست است؟

۱) از نظر ارسطو فعل اخلاقی فعلی است که در حالت اعتدال انجام می‌شود؛ مانند خویشتنداری در هنگام غضب.
۲) کانت معتقد است که انسان می‌تواند خوبی‌ها و بدی‌های اخلاقی را به طور ذاتی تشخیص دهد.
۳) از نظر ماتریالیست‌ها و طبیعت‌گرایان، انسان‌ها در اثر جبر زیست اجتماعی، قواعد اخلاقی را تدوین کردند.
۴) فیلسوفان مسلمان معتقدند تنها امری که به طور قطعی می‌تواند مانع انجام رذائل شود، عقیده به خدا و دینداری است.

۱۳۸- حمل کدام محمول بر موضوع با دیگر گزینه‌ها متفاوت است؟

۱) جسم بر حیوان
۲) حیوان ناطق بر انسان
۳) حکیم بر خدا
۴) گیاه بر درخت

۱۳۹- کدام مطلب، محل اختلاف اصلی میان فلاسفه، در بحث علیت است؟

۱) نحوهٔ شکل‌گیری رابطهٔ وجودی در ذهن انسان
۲) نحوهٔ انتقال ذهن، از مشاهدهٔ توالی پدیده‌ها به علیت
۳) نحوهٔ کشف مصادیق علت و معلول در جهان طبیعت
۴) سرایت رابطهٔ علیت از جهان محسوس، به عوالم نامحسوس

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۰- کدام گزینه دربارهٔ معانی مختلف اتفاق، نادرست است؟

۱) باور به این‌که آدم‌برفیِ داخل خیابان خودبه‌خود درست شده و منظم گردیده، به خاطر معنای اول اتفاق است.
۲) اعتراض ما به حوادثی که بدون پیش‌بینی ما رخ می‌دهند، به دلیل علم ناقص ما به حوادث است.
۳) هر کس که برای رسیدن به هدفی تلاش می‌کند و آن هدف را دنبال می‌کند، نمی‌تواند منکر واقعی اصل سنخیت باشد.
۴) هیچ فیلسوفی نیست که با قبول غایت و هدف در جهان، وجود پروردگار مدبر حکیم برای این جهان را نقض و نفی کند.

۱۴۱- کدام عبارت درست است؟

۱) در ایران پیش از باستان، حکیمان خداپرستی بوده‌اند که خدا را خالق نور هستی می‌دانسته‌اند.
۲) یک فیلسوف می‌تواند پیرو هر آیینی باشد، اما معارف دینی را نباید به عنوان منبع در فلسفهٔ خویش به کار بگیرد.
۳) ابن سینا عشق را حقیقتی الهی می‌داند که به طور ویژه به انسان اعطا شده است و او را از سایر ممکنات متمایز می‌کند.
۴) نقطهٔ اشتراک استدلال‌های فلاسفهٔ مسلمان در خداشناسی، اثبات وجودی بی‌نیاز، برای رفع نیازمندی موجودات جهان است.

۱۴۲- دلیل تلاش برخی فیلسوفان مسلمان برای دستیابی به شهود کدام است؟

۱) به جهت معتبردانستن حس و عقل
۲) به خاطر معتبردانستن تمام مسیرهای معرفت‌شناختی
۳) برای وصول به برترین دانش‌ها
۴) به دلیل احتمال بروز خطا در عقل

۱۴۳- کدام عبارت درست است؟

۱) آن‌چه به عنوان مخالفت با عقل در میان مسلمانان برشمرده می‌شود، در حقیقت، مخالفت با اصل خردورزی نیست.
۲) چون فلسفه به طور خاص با عقل سروکار دارد، حیات فلسفی در یک جامعه می‌تواند حیات عقلی را در آن شکل دهد.
۳) حکمت مشاء از نظر فیلسوفی مانند ابن سینا، تلاش عقلی و استدلالی برای هماهنگ‌کردن جهان عینی با جهانی ذهنی است.
۴) فارابی در بحث مدینهٔ فاضله کوشید تا با ارائهٔ تبیینی فلسفی، نشان دهد که در یک جامعهٔ آرمانی، جایگاه افراد باید یکسان باشد.

۱۴۴- در رابطه با مقایسهٔ حکمت‌های مشاء و اشراق، کدام مطلب درست نیست؟

۱) حکمت مشاء معیار تفاوت میان موجودات را در ذات و ماهیت آن‌ها می‌داند، اما اشراقیون تفاوت‌ها را به مراتب و شدت و ضعف نور نسبت می‌دهند.
۲) محور بحث‌های اشراق به جای وجود، نور است تا بتواند مفاهیم وجودبخشی، مراتب وجود و وجود را بهتر توضیح دهد.
۳) سهروردی و دیگر پیروان حکمت اشراق، روش حکمت مشاء را برای مسائل کافی نمی‌دانند و اضافه‌شدن شهود به آن را ضروری می‌دانند.
۴) موضوع مورد بررسی حکمت اشراق برخلاف حکمای مشاء، نور و درجات آن است نه وجود و ملحقاتش.

۱۴۵- کدام گزینه در مورد بخش‌های کتاب اسفار نادرست است؟

۱) در سفر اول، سالک در تلاش برای گذر از حجاب‌های جهان مادی و مواجهه با حق است، که ملاصدرا در این بخش به تبیین مباحث عمومی فلسفه می‌پردازد.
۲) در سفر دوم، سالک در تلاش است با امداد الهی در ویژگی‌های الهی سیر کند و ملاصدرا در این بخش به تبیین خلقت و افعال الهی می‌پردازد.
۳) در سفر سوم، سالک در عین توجه به مقام ربوبی از سوی حق به سوی خلق برمی‌گردد و ملاصدرا در این بخش به تبیین ربوبیت حق‌تعالی می‌پردازد.
۴) در سفر چهارم، سالک در تلاش برای هدایت مخلوقات با امداد الهی است و ملاصدرا در این بخش به توضیح نفس انسانی و مباحث رشد و کمال آن می‌پردازد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۶- کدام‌یک از عبارات زیر در خصوص انواع کسب‌وکار نادرست است؟

الف) شرکت‌ها در همه نوع فعالیتی از کشاورزی تا صنعت و به‌ویژه خدمات حضور دارند.

ب) مشاغلی مانند پزشکی، دندان‌پزشکی و خرده‌فروشی در حیطهٔ کسب‌وکارهای شخصی قرار می‌گیرند.

ج) خیریه و مؤسسهٔ غیرانتفاعی، کسب‌وکاری است که خودش هویت قانونی دارد؛ به این معنی که باید با آن مشابه با یک فرد یا انسان رفتار شود.

د) شرکت‌ها مراحل راه‌اندازی کم‌وبیش مشابهی با تعاونی‌ها دارند؛ اما نحوهٔ ادارهٔ آن‌ها براساس هر نفر یک رأی است.

هـ) یک مؤسسهٔ غیرانتفاعی، نهادی قانونی است که برای انجام مأموریتی غیرسودآور، یعنی با هدفی غیرتجاری شکل گرفته است.

۱) الف ـ ج ـ د ۲) الف ـ د ـ هـ ۳) ب ـ د ـ هـ ۴) ج ـ د ـ هـ

۱۴۷- در صورتی‌که درآمد یک واحد تولیدی در سال گذشته پنج برابر هزینه‌های تولید آن و سود حاصل ۴۴ میلیون تومان باشد، پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب از راست به چپ کدام است؟

الف) هزینه‌های تولید این واحد تولیدی چند میلیون تومان بوده است؟

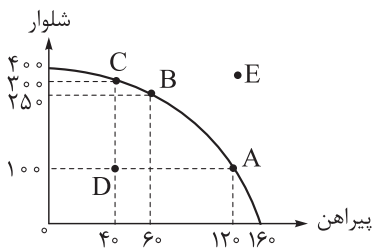
ب) میزان درآمد این واحد تولیدی در سال گذشته، چند میلیون تومان بوده است؟

ج) چنان‌چه نرخ محاسبهٔ مهم‌ترین نوع مالیات این واحد تولیدی معادل ۱۰ درصد باشد، میزان مالیات پرداختی این واحد تولیدی چند میلیون تومان خواهد بود؟

۱) ۱۱ ـ ۵۵ ـ ۵/۵ ۲) ۱۲ ـ ۶۰ ـ ۴/۴

۳) ۱۲ ـ ۶۰ ـ ۶ ۴) ۱۱ ـ ۵۵ ـ ۴/۴

۱۴۸- صاحب یک کارگاه تولید پوشاک که به تولید دو محصول شلوار و پیراهن می‌پردازد، با توجه به درخواست مشتریانش، در تهیهٔ کالاهای مغازه تغییراتی ایجاد کرد و نقطهٔ تولید مغازه‌اش را از نقطهٔ A به نقطهٔ B تغییر داد. اگر نمودار زیر بیانگر منحنی مرز امکانات تولید این کارگاه تولیدی باشد:

الف) هزینهٔ فرصت این جابه‌جایی بر روی نمودار چیست؟

ب) در صورتی که این فرد موفق به دریافت یک وام شود و تصمیم بگیرد آن وام را به خرید مواد اولیهٔ بیشتر اختصاص دهد، نقطهٔ تولیدش به کدام نقطه منتقل خواهد شد؟

ج) در صورتی که این فرد بتواند بدون کاستن از میزان تولید پیراهن، تعداد بیشتری شلوار تولید کند، احتمالاً در حال حاضر در کدام نقطه قرار دارد؟

۱) ۶۰ عدد پیراهن ـ D ـ E

۲) ۱۵۰ عدد شلوار ـ D ـ E

۳) ۶۰ عدد پیراهن ـ E ـ D

۴) ۱۵۰ عدد شلوار ـ E ـ D

محل انجام محاسبات

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۹- با توجه به جدول داده‌شده، با فرض این‌که هر سه کشور از نظر منابع و عوامل تولید یکسان باشند و اگر تمام منابع یا عوامل تولید با اشتغال کامل در تولید موز، توت‌فرنگی و انبه به کار گرفته شده باشد و قیمت موز، توت‌فرنگی و انبه در هر سه کشور یکسان باشد. به ترتیب:

محصول / کشور	موز	توت‌فرنگی	انبه
هند	۴۳,۰۰۰ تن	۵۲,۰۰۰ تن	۲۵,۰۰۰ تن
اندونزی	۳۲,۰۰۰ تن	۳۴,۰۰۰ تن	۴۸,۰۰۰ تن
چین	۴۵,۰۰۰ تن	۶۸,۰۰۰ تن	۴۷,۰۰۰ تن

الف) کدام کشور در تولید موز «مزیت مطلق» دارد؟

ب) اندونزی باید صنایع خود را بر تولید کدام میوه متمرکز کند؟ چرا؟

ج) هند در تولید کدام‌یک از این میوه‌ها «مزیت نسبی» دارد؟

۱) چین ـ انبه، زیرا در تولید آن مزیت مطلق دارد. ـ توت‌فرنگی

۲) اندونزی ـ توت‌فرنگی، زیرا در تولید آن مزیت نسبی دارد. ـ موز

۳) چین ـ توت‌فرنگی، زیرا در تولید آن مزیت مطلق دارد. ـ موز

۴) اندونزی ـ انبه، زیرا در تولید آن مزیت نسبی دارد. ـ توت‌فرنگی

۱۵۰- در کدام گزینه به ترتیب صحیح (ص) یا غلط (غ) بودن عبارت‌های زیر به درستی ذکر شده است؟

- **در مالیات مستقیم، مالیات به عنوان بخشی از قیمت کالا از مشتری گرفته می‌شود.**
- **مالیات بر مصرف تابع سیاست‌های کلان بازرگانی و شرایط اقتصادی کشورهاست.**
- **مالیات بر ارزش افزوده انواع بسیار زیادی دارد که بارزترین نمونهٔ آن در ایران، مالیات بر مشروبات غیرالکلی ماشینی و مالیات بر دخانیات است.**
- **در مالیات بر ارزش افزوده، مالیات پرداخت‌شدهٔ تولیدکنندگان قبلی از مالیات بر فروش بعدی کسر می‌شود.**
- **مهم‌ترین نوع مالیات بر درآمد، مالیات بر ارث است که از اموال و دارایی‌های باقی‌ماندهٔ شخص فوت‌شده، دریافت می‌شود.**

۱) ص ـ ص ـ غ ـ ص ـ غ
۲) غ ـ غ ـ غ ـ ص ـ غ
۳) غ ـ غ ـ ص ـ غ ـ ص
۴) ص ـ ص ـ ص ـ غ ـ ص

محل انجام محاسبات

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۱- کدام مورد، تفسیر اقتصاددانان نسبت به دو گزارهٔ زیر است؟

- **با آن‌که قیمت سویا تغییر نکرده است، اما با افزایش قیمت گوشت قرمز، تقاضا برای سویا، افزایش می‌یابد.**
- **با آن‌که قیمت خمیردندان ثابت است، ولی با افزایش قیمت مسواک، خمیردندان کم‌تری خریداری می‌شود.**

۱) قانون تقاضا برای کلیهٔ کالاها یکسان است؛ به شرط این‌که فقط قیمت یک کالا تغییر کند و سایر عوامل ثابت باشد.

۲) تغییر قیمت کالاهای مکمل و جانشین، دو رفتار مغایر با قانون تقاضا را توجیه می‌کند.

۳) تقاضا برای کالاهای جانشین و کالاهای پست همیشه با قانون تقاضا هماهنگ است.

۴) افزایش درآمد مصرف‌کننده، رفتار مغایر با قانون تقاضا را توضیح می‌دهد.

۱۵۲- موارد کدام گزینه به ترتیب، تکمیل‌کنندهٔ جاهای خالی عبارات زیر است؟

الف) کشورهای ..... ، ..... و ..... در سال ۱۹۹۲، پیمان تجارت آزاد، مشهور به ..... را امضا کردند.

ب) کنفرانس پولی و مالی سازمان ملل (برتن وودز) در سال ۱۹۴۴ تشکیل شد و نتیجهٔ آن تشکیل ..... بود.

ج) در سال ۱۹۴۷، ..... کشور برای جلوگیری از اقدامات حمایت‌گرایانهٔ کشورها علیه یکدیگر و حفظ روابط تجاری بین خودشان، قراردادی غیررسمی را امضا کردند که به نام قرارداد ..... مشهور شد و بعدها به ..... تبدیل شد.

۱) الف) آمریکا ـ کانادا ـ مکزیک ـ پیمان نفتا ب) سازمان دائمی تجارت جهانی ج) ۳۲ ـ بانک جهانی توسعه ـ صندوق بین‌المللی پول

۲) الف) آمریکا ـ کانادا ـ مکزیک ـ پیمان نفتا ب) بانک جهانی توسعه و صندوق بین‌المللی پول ج) ۲۳ ـ گات ـ سازمان دائمی تجارت جهانی

۳) الف) آلمان ـ اروپای شرقی ـ ایالات متحده ـ پیمان جهانی سازمان ملل ب) بانک جهانی توسعه و صندوق بین‌المللی پول ج) ۲۳ ـ گات ـ سازمان دائمی تجارت جهانی

۴) الف) آلمان ـ اروپای شرقی ـ ایالات متحده ـ پیمان جهانی سازمان ملل ب) سازمان دائمی تجارت جهانی ج) ۳۲ ـ بانک جهانی توسعه ـ صندوق بین‌المللی پول

۱۵۳- عبارات کدام گزینه در رابطه با اندازه‌گیری پیشرفت اقتصادی صحیح است؟

۱) شاخص‌های مربوط به رشد کمّی اقتصاد و افزایش تولید ناخالص، به تنهایی می‌تواند نشان‌دهندهٔ میزان پیشرفت یک کشور باشد.

۲) پیشرفت کشور فقط محدود به رشد کمّی آن، یعنی افزایش تولید ناخالص داخلی است.

۳) اگر کشوری از لحاظ میزان درآمد و تولید ناخالص داخلی، وضعیت مطلوبی دارد، این به معنای آن است که کشور، هم در زمینهٔ رشد ثروت و هم در زمینهٔ توزیع ثروت تولیدشده در میان مردم پیشرفت خوبی داشته است.

۴) یکی از شاخص‌های سنجش وضعیت توزیع درآمد، شاخص «دهک»هاست. از شاخص دهک‌ها در برخی گزارش‌های اقتصادی و به منظور نشان‌دادن پیشرفت‌هایی که در زمینهٔ عدالت اقتصادی روی داده است، استفاده می‌شود.

محل انجام محاسبات

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۴- اطلاعات زیر مربوط به یک جامعهٔ فرضی در سال گذشته است. با توجه به این اطلاعات:

الف) نرخ بیکاری چند درصد است؟

ب) اگر کارخانه‌ها در این کشور به دلیل بروز رکود اقتصادی، مجموعاً تعداد ۴۱,۹۰۰ نیروی کار خود را اخراج کنند، اولاً جامعه دچار کدام نوع از بیکاری شده است؟ دوماً نرخ بیکاری چند درصد خواهد شد؟

جمعیت شاغل	۱,۲۵۷,۰۰۰
جمعیت غیرفعال	۳۳۵,۰۰۰
جمعیت افراد زیر ۱۵ سال	۸۲۵,۰۰۰
جمعیت کل کشور	۳,۲۵۵,۰۰۰

۱) الف) ۴۰ درصد ب) بیکاری دوره‌ای ـ ۵۰ درصد

۲) الف) ۴۰ درصد ب) بیکاری دوره‌ای ـ ۴۲ درصد

۳) الف) ۴۵ درصد ب) بیکاری اصطکاکی ـ ۴۸ درصد

۴) الف) ۴۵ درصد ب) بیکاری اصطکاکی ـ ۵۰ درصد

۱۵۵- با توجه به داده‌های جدول زیر کدام گزینه نادرست است؟

نام کشور	سطح عمومی قیمت‌ها در سال ۲۰۲۳	سطح عمومی قیمت‌ها در سال ۲۰۲۴
سنگاپور	۴۰,۰۰۰	۴۴,۰۰۰
ژاپن	۲۴,۰۰۰	؟
کرهٔ جنوبی	؟	۷۵,۰۰۰
مالزی	۱۲,۶۸۰	۱۵,۲۱۶

۱) اگر سطح عمومی قیمت‌ها در سال ۲۰۲۳ در کرهٔ جنوبی برابر با ۶۰,۰۰۰ واحد پولی باشد، نرخ تورم در این کشور بیشتر از مالزی خواهد بود.

۲) نرخ تورم در کشور مالزی دو برابر نرخ تورم در کشور سنگاپور است.

۳) چنان‌چه نرخ تورم در کشور ژاپن برابر با ۳۰ درصد باشد، سطح عمومی قیمت‌ها در سال ۲۰۲۴، برابر با ۳۵,۰۰۰ واحد پولی خواهد بود.

۴) نرخ تورم در کشور سنگاپور کم‌تر از ۱۵ درصد است.

محل انجام محاسبات

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۶- هر کدام از موارد زیر، به ترتیب مربوط به کدام دوره از رویدادهای ذکرشده است؟

- **قاجار**
- **دورهٔ پایانی حکومت صفویه**
- **نیمهٔ اول حکومت صفویه**
- **پهلوی**
- **دوران باستان**
- **بعد از پیروزی انقلاب اسلامی**

دوره	رویداد
«ج»	بی‌توجهی به سرمایه‌های انسانی و اجتماعی
«ب»	تعدّی حکومت بر موقوفات و مالکیت‌های خصوصی و عمومی
«الف»	ایران به دلیل وسعت و پهناوری جغرافیایی، برخورداری از منابع طبیعی و قرارگرفتن در چهار راه بین‌المللی، جایگاه ویژه‌ای در اقتصاد جهان داشته است.
«د»	مردم به توانمندی‌های خود برای ایجاد تحول و تغییر در شیوهٔ حکمرانی سیاسی و زندگی جمعی پی بردند.
«هـ»	اقتصاد ایران به تدریج رو به ضعف نهاد. حاکمان وقت نتوانستند با انتخاب روش درست و بهره‌برداری از اوضاع خاص آن زمان، جریان پیشرفت و نوسازی را آغاز کنند.
«و»	یکپارچگی سیاسی، اقتصادی، دینی، فرهنگی و اجتماعی

۱) ج ـ هـ ـ الف ـ ب ـ و ـ ج
۲) ج ـ هـ ـ و ـ ب ـ الف ـ د
۳) د ـ ب ـ الف ـ هـ ـ و ـ ج
۴) د ـ ب ـ الف ـ ج ـ و ـ هـ

۱۵۷- اطلاعات جدول زیر دربردارندهٔ ارقام تولید کالا و خدمات در سال‌های ۱۴۰۰، ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ (با احتساب سال ۱۴۰۰ به عنوان سال پایه) است. نرخ رشد تولید واقعی در سال ۱۴۰۲ برابر با چند درصد است؟

سال	کالا		خدمات	
	قیمت (واحد پولی)	مقدار (تن)	قیمت (واحد پولی)	مقدار (تن)
۱۴۰۰	۱,۰۰۰	۲۰۰	۵۰۰	۶۰۰
۱۴۰۱	۱,۵۰۰	۳۰۰	۱,۰۰۰	۵۰۰
۱۴۰۲	۲,۰۰۰	۴۰۰	۲,۵۰۰	۵۲۰

۱) ۱۵ ۲) ۱۰ ۳) ۲۰ ۴) ۲۵

محل انجام محاسبات

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۸- فرض کنید تورم در سال آینده ۲۵ درصد افزایش یابد و هزینه‌های تولید نیز به همان میزان رشد کند. با این حال، میزان تقاضا برای محصول خاصی بدون تغییر مانده است. میزان عددی سود و نرخ سود به ترتیب چه تغییری می‌کنند؟

۱) میزان عددی سود و نرخ سود هر دو افزایش می‌یابند.

۲) میزان عددی سود افزایش می‌یابد، اما نرخ سود بدون تغییر می‌ماند.

۳) میزان عددی سود افزایش می‌یابد، اما نرخ سود کاهش می‌یابد.

۴) میزان عددی سود و نرخ سود هر دو بدون تغییر می‌مانند.

۱۵۹- فردی در انتهای سال قبل، پس از پرداخت واجبات مالی خود ۱۲۰ میلیون تومان برایش باقی ماند. او ۵۰۰ ورقهٔ سهم خریداری کرد و همهٔ سهام خود را در پایان سال به مبلغ ۳۰۰ میلیون تومان فروخت. اگر تنها منبع درآمد این شخص بازار بورس باشد و هزینه‌های این شخص ۱۱۰ میلیون تومان باشد، کدام گزینه به پاسخ درست پرسش‌های زیر اشاره دارد؟

الف) قیمت بازاری هر سهم چند ریال است؟

ب) قیمت اسمی هر سهم چند تومان است؟

ج) خمس سالیانهٔ او چند میلیون تومان است؟

۱) ۱,۶۰۰,۰۰۰ ـ ۶۰۰,۰۰۰ ـ ۶۰

۲) ۱,۶۰۰,۰۰۰ ـ ۶۰۰,۰۰۰ ـ ۱۴

۳) ۶,۰۰۰,۰۰۰ ـ ۱۶۰,۰۰۰ ـ ۶۰

۴) ۶,۰۰۰,۰۰۰ ـ ۲۴۰,۰۰۰ ـ ۱۴

۱۶۰- هر یک از عبارت‌های زیر مربوط به کدام‌یک از حساب‌های سپردهٔ سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت یا بلندمدت است؟

الف) پول به راحتی در دسترس نیست و باید تا پایان دورهٔ مشخص‌شده آن را در حساب حفظ کرد. برداشت پول مشمول جریمهٔ از دست رفتن بخشی از سود می‌شود.

ب) نرخ سود این سپرده‌ها می‌تواند هم‌زمان با کاهش نرخ سود عمومی بانک‌ها کاهش یابد.

ج) می‌توان با مقدار خیلی کمی پول، این حساب‌ها را باز نمود.

۱) الف) مزایای کوتاه‌مدت ب) معایب بلندمدت ج) مزایای بلندمدت

۲) الف) مزایای کوتاه‌مدت ب) مزایای کوتاه‌مدت ج) مزایای بلندمدت

۳) الف) معایب بلندمدت ب) معایب کوتاه‌مدت ج) مزایای کوتاه‌مدت

۴) الف) معایب بلندمدت ب) مزایای کوتاه‌مدت ج) مزایای کوتاه‌مدت

محل انجام محاسبات

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

پاسخ‌نامهٔ تشریحی آزمون را ساعت ۱۶ از صفحهٔ شخصی خودتان در سایت آزمون خیلی سبز دریافت کنید.

azmoon.kheilisabz.com

اساتید، مشاوران و دانش‌آموزان گرامی؛
نظرات، پیشنهادات، انتقادات و بازخوردهای خود نسبت به سؤالات این آزمون را می‌توانید از طریق آیدی **Kheilisabz_edit@** در همهٔ پیام‌رسان‌ها با ما به اشتراک بگذارید.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

پاسخ‌نامه آزمون آزمایشی خیلی سبز

رشته انسانی

پایه دوازدهم | مرحله بیستم

سال تحصیلی ۰۴-۱۴۰۳ | تاریخ برگزاری: ۲۳/خرداد/۱۴۰۴

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	سوگند روشنی ـ علی شهرابی ـ علی قهرمان‌زاده
زبان و ادبیات فارسی	مهدی کرانی ـ بهنام کیانی ـ یعقوب کیانی ـ حسینعلی موسی‌زاده
علوم اجتماعی	فاطمه صفری ـ محمدابراهیم مازنی
روان‌شناسی	یاسمین آشینه ـ امیرحسین حبیب‌زاده ـ مهدی جاهدی ـ فرزانه خاجی
زبان عربی	ولی برجی ـ کیارش پورمهدی ـ آریا ذوقی ـ کاظم غلامی
تاریخ	خدیجه جنت‌علیپور ـ مریم صالحی ـ زهرا نعمتی
جغرافیا	الهه ریاحی‌نسب ـ مریم صالحی ـ زهرا فروغی ـ زهرا نعمتی
فلسفه و منطق	علی‌اکبر آخوندی ـ محمدحسین خدام ـ سعید رحیمیان ـ مجید قدرتی‌پور
اقتصاد	سعید بهروزی‌فر ـ سارا شریفی ـ ستایش محمدی

نام درس	مسئول درس	گزینشگر	مؤلف پاسخ‌نامه	کارشناسان علمی	ویراستاران به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	علی شهرابی	علی شهرابی	شقایق راهبریان	مرتضی محمدی‌نژاد	منصور زرکش زهرا فتحی
زبان و ادبیات فارسی	یعقوب کیانی	یعقوب کیانی	یعقوب کیانی	جمال طباطبائی‌نژاد	صادق محرمی مژده میرزایی
علوم اجتماعی	محمدابراهیم مازنی	محمدابراهیم‌مازنی	محمدابراهیم‌مازنی	فروغ نجمی تیموریان فرناز سلیمانی	فاطمه جمالی علی سلوکی پرنیا سیاه‌زاده
روان‌شناسی	سیمین زاهدی	سیمین زاهدی	سیمین زاهدی مهدی جاهدی	مهدی جاهدی	ریحانه محمدی
زبان عربی	کاظم غلامی	کاظم غلامی	آریا ذوقی	جمال‌الدین هنرور محمدنوید راست خدیو حسام حاج مؤمن	منیژه خسروی سمانه ریحانی
تاریخ	خدیجه جنت‌علیپور	خدیجه جنت‌علیپور	خدیجه جنت‌علیپور	مریم صالحی	زهرا فروغی بهروز یحیی
جغرافیا	مریم صالحی	مریم صالحی	مریم صالحی	خدیجه جنت‌علیپور	بهروز یحیی کیانا یوسف‌زاده
فلسفه و منطق	محمدجواد سه‌دهی	علی‌اکبر آخوندی	علی‌اکبر آخوندی	علی آقاجانپور	سحر سالیانی موسی سپاهی
اقتصاد	سارا شریفی	سارا شریفی	سارا شریفی	مهدی ضیایی	مریم آدم‌پیرا مریم شیرخدایی نادر

سرپرست محتوایی: فاطمه آقاجانپور

ویژه کنکوری‌های ۱۴۰۴

آزمون جامع ـ مطابق با کنکور سراسری

Azmoon.kheilisabz.com

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

آزمون آزمایشی خیلی سبز

سرپرست تولید	الناز علی‌یاری‌زاده
ویراستاران فنی	نیلوفر اعتمادی ـ نیوشا پیمان ـ هدیه خسروی زهرا صفری ـ فاطمه علی اکبری ـ محیا غنی‌فرد زهرا فرهادی‌مهر ـ مریم مسلمی‌زاده ـ نادره نازآوری ساعده نمازی
رسام	مونا آندستا ندا فخاری سارا گنجی آزادپور
صفحه‌آرایی	صدف امام ـ مریم حسین‌زاده سپیده سخائی ـ الهام سهرابی ـ طاهره صادق نژاد مائده صبری ـ نیلوفر فرخجسته ـ فاطمه قیاسوند مهدیه گل‌پور ـ دریا لطفی

Azmoon.kheilisabz.com

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱ طول زمین مستطیلی زیر، سه برابر عرضش است. هزینهٔ رنگ‌آمیزی هر متر مربع از سطح آبی، ۵۰ هزار تومان و هزینهٔ رنگ‌آمیزی هر متر مربع از سطح نارنجی، ۸۰ هزار تومان است. اگر هزینهٔ رنگ‌آمیزی کل این زمین ۷۸ میلیون تومان باشد، اختلاف طول و عرضش چند متر است؟

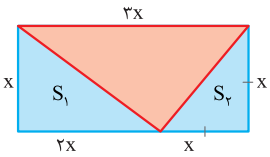
۱) ۲۰
۲) ۳۰
۳) ۴۰
۴) ۶۰

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۱ ـ فصل ۱ ـ درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔

گام اول: اگر عرض مستطیل را x در نظر بگیریم، طول آن می‌شود ۳ برابر x، یعنی $3x$.

مساحت قسمت آبی‌رنگ برابر است با:

$$S_{\text{آبی}} = S_1 + S_2 = \frac{x \times 2x}{2} + \frac{x \times x}{2} = x^2 + \frac{x^2}{2} = \frac{3}{2}x^2$$

پس هزینهٔ رنگ‌آمیزی قسمت آبی‌رنگ برابر می‌شود با:

$$\frac{3}{2}x^2 \times 50000 = 75000x^2$$

مساحت قسمت نارنجی‌رنگ برابر است با:

$$S_{\text{نارنجی}} = \frac{3x \times x}{2} = \frac{3x^2}{2}$$

پس هزینهٔ رنگ‌آمیزی قسمت نارنجی‌رنگ برابر می‌شود با:

$$\frac{3}{2}x^2 \times 80000 = 120000x^2$$

گام دوم: هزینهٔ رنگ‌آمیزی کل این زمین برابر است با مجموع هزینهٔ رنگ‌آمیزی قسمت آبی‌رنگ و نارنجی‌رنگ که باید ۷۸ میلیون تومان باشد:

$$75000x^2 + 120000x^2 = 7800000 \Rightarrow 195000x^2 = 7800000 \Rightarrow x^2 = \frac{7800000}{195000} = 400$$

$$\Rightarrow x^2 = 400 \Rightarrow x = 20$$

گام سوم: پس طول و عرض مستطیل برابر هستند با:

عرض: $x = 20$

طول: $3x = 3 \times 20 = 60$

و اختلاف طول و عرض برابر است با:

$$60 - 20 = 40$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲ معادلهٔ $\frac{x+۱۵}{x^۲+۲x-۳}=\frac{x^۲+x}{x^۲-x}+\frac{۲}{x+۳}$، چند جواب بزرگ‌تر از -۴ دارد؟

۱) صفر ۲) ۱ ۳) ۲ ۴) ۳

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۱ ـ فصل ۱ ـ درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: در کسر $\frac{x^۲+x}{x^۲-x}$ در صورت و مخرج از x فاکتور می‌گیریم و عبارت ساده‌شده را جایگزین می‌کنیم:

$$\frac{x^۲+x}{x^۲-x}=\frac{x(x+۱)}{x(x-۱)}=\frac{x+۱}{x-۱}$$

در کسر $\frac{x+۱۵}{x^۲+۲x-۳}$ اگر مخرج را تجزیه کنیم (جمله‌مشترک)، خواهیم داشت:

$$\frac{x+۱۵}{x^۲+۲x-۳}=\frac{x+۱۵}{(x+۳)(x-۱)}$$

گام دوم: عبارت ساده‌شدهٔ هر کدام از کسرها را در معادلهٔ داده‌شده جایگزین می‌کنیم:

$$\frac{x^۲+x}{x^۲-x}+\frac{۲}{x+۳}=\frac{x+۱۵}{x^۲+۲x-۳}\Rightarrow\frac{x+۱}{x-۱}+\frac{۲}{x+۳}=\frac{x+۱۵}{(x+۳)(x-۱)}$$

گام سوم: برای از بین‌بردن مخرج‌ها، هر دو طرف تساوی را در $(x-۱)(x+۳)$ ضرب می‌کنیم:

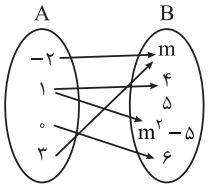
$$\frac{x+۱}{x-۱}(x-۱)(x+۳)+\frac{۲}{x+۳}(x-۱)(x+۳)=\frac{x+۱۵}{(x+۳)(x-۱)}(x-۱)(x+۳)$$

$$\Rightarrow (x+۱)(x+۳)+۲(x-۱)=x+۱۵$$

$$\Rightarrow x^۲+۴x+۳+۲x-۲=x+۱۵\Rightarrow x^۲+۵x-۱۴=۰\Rightarrow (x+۷)(x-۲)=۰\begin{cases}x=-۷ & \times\\ x=۲ & \checkmark\end{cases}$$

چون جواب‌های بزرگ‌تر از -۴ مد نظر است، پس فقط $x=۲$ قابل قبول است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳ اگر در تابع

رابطهٔ $f(0)+f(-2)=3$ را داشته باشیم، خط $y=mx-2$ محور x ها را با چه طولی قطع می‌کند؟

۱) $\frac{2}{3}$

۲) $\frac{-2}{3}$

۳) $\frac{-4}{3}$

۴) نمودار پیکانی داده‌شده نمی‌تواند تابع باشد.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۱ ـ فصل ۲ ـ درس‌های ۱ و ۲

درس Box

- برای به دست آوردن طول نقطهٔ برخورد یک خط با محور x ها، باید در معادلهٔ آن، جای y قرار دهیم صفر.
- برای به دست آوردن عرض نقطهٔ برخورد یک خط با محور y ها، باید در معادلهٔ آن، جای x قرار دهیم صفر.

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: طبق نمودار تابع f، $f(0)=6$ و $f(-2)=m$ است. این مقادیر را در تساوی داده‌شده جای‌گذاری می‌کنیم:

$$f(-2)+f(0)=3 \Rightarrow m+6=3 \Rightarrow m=3-6=-3$$

گام دوم: از عدد ۱ به دو عدد ۴ و m^2-5 فلش وارد شده است. به ازای $m=-3$، عبارت m^2-5 با ۴ برابر می‌شود و مشکلی برای تابع‌بودن این رابطه پیش نمی‌آید.

گام سوم: با توجه به $m=-3$ به‌دست‌آمده، معادلهٔ خط $y=mx-2$ به صورت $y=-3x-2$ می‌شود. برای این‌که ببینیم خط داده‌شده، محور x ها را با چه طولی قطع می‌کند، کافی است $y=0$ را در آن قرار دهیم:

$$y=-3x-2 \xrightarrow{y=0} 0=-3x-2 \Rightarrow 3x=-2 \Rightarrow x=\frac{-2}{3}$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴ توابع خطی f و g از نقطهٔ $(-۴,۲)$ می‌گذرند، اگر شیب f، دو برابر شیب g و $(f+g)(۰)=-۱۴$ باشد، مقدار $g(-۲)$ کدام است؟

۱) -۵ ۲) -۶ ۳) -۷ ۴) -۸

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۱ ـ فصل ۲ ـ درس ۳

درس Box

معادلهٔ خط با شیب m و عرض از مبدأ h، به صورت زیر است:

$$y=mx+h$$

- برای به دست آوردن محل تقاطع خط با محور yها، کافی است x را صفر بدهیم (که جواب، همان عرض از مبدأ است.)
- برای به دست آوردن محل تقاطع خط با محور xها، کافی است y را صفر بدهیم. (که جواب، همان طول از مبدأ است.)

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: با توجه به این‌که شیب تابع خطی f دو برابر شیب تابع خطی g است، اگر شیب g را m بگیریم، شیب f برابر با $۲m$ خواهد بود، پس ضابطهٔ توابع خطی f و g به شکل زیر می‌شود:

$$\begin{cases} f(x)=۲mx+h' \\ g(x)=mx+h \end{cases}$$

گام دوم: هر دو خط از نقطهٔ $(-۴,۲)$ می‌گذرند، پس این نقطه در هر دو خط، صدق می‌کند:

$$f(x)=۲mx+h' \xrightarrow{(۲,-۴)} -۴=۴m+h' \quad \oplus$$
$$g(x)=mx+h \xrightarrow{(۲,-۴)} -۴=۲m+h$$
$$-۸=۶m+h+h' \quad (*)$$

گام سوم: حالا سراغ $(f+g)(۰)=-۱۴$ می‌رویم:

$$f(۰)+g(۰)=-۱۴ \Rightarrow h'+h=-۱۴$$

گام چهارم: با جای‌گذاری $h'+h=-۱۴$ در $(*)$ داریم:

$$-۸=۶m+\underbrace{h+h'}_{-۱۴} \Rightarrow -۸+۱۴=۶m \Rightarrow ۶m=۶ \Rightarrow m=۱$$

گام پنجم: حال اگر $m=۱$ و نقطهٔ $(-۴,۲)$ را در ضابطهٔ تابع خطی g قرار دهیم، عرض از مبدأ آن برابر می‌شود با:

$$g(x)=mx+h \xrightarrow{m=۱} g(x)=x+h \xrightarrow{(۲,-۴)} -۴=۲+h \Rightarrow h=-۴-۲=-۶$$

پس ضابطهٔ تابع خطی g به صورت $g(x)=x-۶$ می‌شود.

گام ششم: $g(-۲)$ برابر است با:

$$g(-۲)=-۲-۶=-۸$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵ محیط یک مستطیل، ۲۴ واحد بزرگ‌تر از یکی از اضلاع آن است، بیشترین مقدار مساحت آن کدام است؟

۱) ۳۲ ۲) ۴۸ ۳) ۷۲ ۴) ۹۶

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۱ ـ فصل ۲ ـ درس ۴

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: اگر اضلاع مستطیل را x و y در نظر بگیریم، داریم:

$$\text{محیط مستطیل} = ۲\times(\text{یکی از اضلاع}) + ۲۴$$

$$\Rightarrow ۲(x+y) = x+۲۴ \Rightarrow ۲x+۲y = x+۲۴ \Rightarrow x+۲y = ۲۴$$

گام دوم: برای آن که xy ماکزیمم شود باید در تساوی $x+۲y=۲۴$، دو عبارت x و $۲y$ سهم یکسانی از ۲۴ ببرند:

$$\underset{\downarrow ۱۲}{x}+\underset{\downarrow ۱۲}{۲y} = ۲۴ \Rightarrow \begin{cases} x = ۱۲ \\ ۲y = ۱۲ \Rightarrow y = ۶ \end{cases}$$

گام سوم: بیشترین مساحت ممکن برابر است با:

$$\text{مساحت مستطیل} = x\times y = ۱۲\times ۶ = ۷۲$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶ دامنهٔ میان‌چارکی داده‌های ۱۷,۲۰,۱۳,۴۲,۳۴,۲۹,۲۷,۱۹,۴۵ چند برابر دامنهٔ تغییرات آن است؟

۱) $\frac{۱۹}{۳۲}$ ۲) $\frac{۹}{۱۶}$ ۳) $\frac{۱}{۲}$ ۴) $\frac{۵}{۸}$

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۱ ـ فصل ۳ ـ درس ۳

درس Box

معیارهای پراکندگی

اسم معیار	نماد	فرمول به فارسی	فرمول به ریاضی
دامنهٔ تغییرات	R	اختلاف بزرگ‌ترین و کوچک‌ترین داده	$R = max - min$
دامنهٔ میان‌چارکی	IQR	چارک سوم ـ چارک اول = دامنهٔ میان‌چارکی	$IQR = Q_۳ - Q_۱$

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: داده‌ها را از کوچک به بزرگ مرتب می‌کنیم:

$$\underbrace{۱۳, \underbrace{۱۷,۱۹}_{Q_۱=\frac{۱۷+۱۹}{۲}=۱۸}, ۲۰}_{\text{نیمهٔ اول}}, \underbrace{۲۷}_{Q_۲}, \underbrace{۲۹, \underbrace{۳۴,۴۲}_{Q_۳=\frac{۳۴+۴۲}{۲}=۳۸}, ۴۵}_{\text{نیمهٔ دوم}}$$

$Q_۱$ برابر میانهٔ نیمهٔ اول داده‌ها و $Q_۳$ برابر میانهٔ نیمهٔ دوم داده‌ها است، پس طبق درس‌باکس دامنهٔ میان‌چارکی برابر است با:

$$IQR = Q_۳ - Q_۱ = ۳۸ - ۱۸ = ۲۰$$

گام دوم: دامنهٔ تغییرات که تفاضل بزرگ‌ترین و کوچک‌ترین داده است، برابر است با:

$$R = max - min = ۴۵ - ۱۳ = ۳۲$$

گام سوم: نسبت دامنهٔ میان‌چارکی به دامنهٔ تغییرات برابر است با:

$$\frac{\text{دامنهٔ میان‌چارکی}}{\text{دامنهٔ تغییرات}} = \frac{۲۰}{۳۲} = \frac{۵}{۸}$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷ اگر $p \Rightarrow q$ نادرست و r گزاره‌ای دلخواه باشد، گزارهٔ $\big[q \Rightarrow (r \Rightarrow q)\big] \wedge (r \Rightarrow p)$ هم‌ارز کدام گزاره است؟

۱) T ۲) F ۳) r ۴) $\sim r$

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۲ ـ فصل ۱ ـ درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: گزارهٔ شرطی $p \Rightarrow q$ فقط در صورتی نادرست است که p درست و q نادرست باشد، پس p گزاره‌ای درست، q گزاره‌ای نادرست و r گزاره‌ای دلخواه است.

گام دوم: با توجه به ارزش سه گزاره، گزارهٔ داده‌شده به صورت زیر می‌شود:

$$(r \Rightarrow p) \wedge \big[q \Rightarrow (r \Rightarrow q)\big] \equiv (r \Rightarrow T) \wedge [\underbrace{F \Rightarrow (r \Rightarrow F)}_{\text{حتماً درسته}}] \equiv (r \Rightarrow T) \wedge T$$

گام سوم: گزارهٔ شرطی را به فصلی تبدیل می‌کنیم:

$$\underbrace{(\sim r \vee T)}_{T} \wedge T = T \wedge T = T$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸ نمودار تابع $f(x)=\frac{a^۲x^۲-۴}{ax+۲}+b$ روی نیمساز ناحیهٔ اول و سوم دستگاه مختصات قرار دارد. مقدار $f(a)+b$ کدام است؟

f همانی است.

۱) ۱

۲) ۱−

۳) ۳

۴) ۳−

مشاوره یک سری از عبارات در صورت سؤال، همواره به شما دادهٔ مهمی را منتقل می‌کنند که نیاز است آن‌ها را به خوبی بلد باشید. مانند: از نیمساز ناحیهٔ اول و سوم عبورکردن $(y=x)$ یا از نیمساز ناحیهٔ دوم و چهارم عبورکردن $(y=-x)$ یا روی خطوط $x=a$ یا $y=b$ قرارداشتن و...

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۲ ـ فصل ۲ ـ درس ۱

Hint ضابطهٔ f باید برابر با x باشد.

درس Box در نمایش ضابطه‌ای تابع همانی، ضریب x، یک می‌باشد و ضریب $x^۲$، $x^۳$ و ... صفر و عدد ثابت هم صفر می‌شود؛ مثلاً اگر تابع $f(x)=(a-۲)x^۲+(b-۳)x+c-۱$ تابعی همانی باشد، باید $a-۲$ و $c-۱$ برابر با صفر و $b-۳$ برابر با یک باشد؛ یعنی $a=۲$، $b=۴$ و $c=۱$ هستند.

پاسخ خیلی تشریحی **گام اول:** ضابطهٔ f را می‌توان کمی ساده‌تر نوشت، صورت کسر را در ضابطهٔ f با اتحاد مزدوج تجزیه می‌کنیم:

$$f(x)=\frac{a^۲x^۲-۴}{ax+۲}+b=\frac{(ax-۲)(ax+۲)}{(ax+۲)}+b=ax-۲+b$$

گام دوم: طبق درس‌باکس، در نمایش ضابطهٔ تابع همانی، ضریب x باید یک بوده و عدد ثابت هم صفر می‌شود، پس:

$$f(x)=\underbrace{a}_{\text{ضریب } x}x\underbrace{-۲+b}_{\text{عدد ثابت}}\Rightarrow\begin{cases}a=۱\\-۲+b=۰\Rightarrow b=۲\end{cases}$$

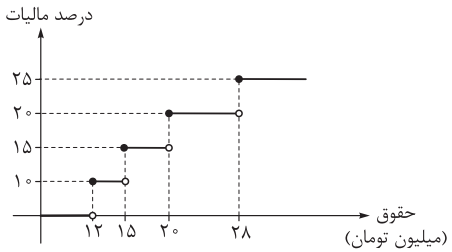
گام سوم: حالا مقدار $f(a)+b$ یا همان $f(۱)+۲$ را می‌خواهیم چون تابع f، همانی است، پس $f(\text{☁})=\text{☁}$ می‌شود.

در نتیجه داریم:

$$\underbrace{f(۱)}_{۱}+۲=۱+۲=۳$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹ با توجه به نمودار زیر، شخصی که حقوق ناخالصش ۲۶ میلیون تومان است، چه‌قدر مالیات می‌دهد؟

۱) ۲ میلیون تومان

۲) ۲/۱ میلیون تومان

۳) ۲/۲۵ میلیون تومان

۴) ۲/۵ میلیون تومان

پاسخ: گزینهٔ ۳

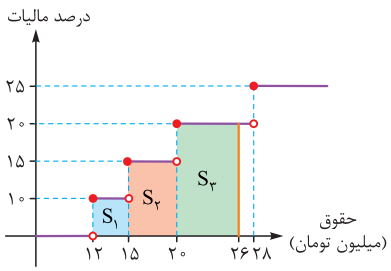
زیرمبحث: ریاضی و آمار ۲ ـ فصل ۲ ـ درس ۲

درس Box

در نمودار «حقوق ـ مالیات»، مساحت زیر نمودار از $x=0$ تا $x=a$، برابر با مالیات شخصی است که حقوقش a تومان است.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

در هر بازه، کافی است میزان حقوق در درصد مالیات مربوط به آن ضرب شود تا میزان مالیاتی که شخص باید پرداخت کند، مشخص شود که این در واقع همان محاسبهٔ مساحت زیر نمودار است، پس داریم:

گام اول: باید مساحت زیر نمودار از $x=0$ تا $x=26$ را حساب کنیم که از سه مستطیل تشکیل شده است:

$$S_1=(15-12)\times\frac{10}{100}=0/3$$

$$S_2=(20-15)\times\frac{15}{100}=0/75$$

$$S_3=(26-20)\times\frac{20}{100}=1/2$$

گام دوم: مجموع مساحت‌ها برابر است با:

$$\text{مالیات}=S_1+S_2+S_3=0/3+0/75+1/2=2/25 \text{ میلیون تومان}$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰ برد تابع $y = ۴ - |x - ۱|$ با دامنهٔ $-۱ \le x \le ۵$ شامل چند عدد صحیح است؟

۱) ۳ ۲) ۴

۳) ۵ ۴) ۶

مشاوره سعی کنید بر رسم نمودارهای مختلف مسلط شوید. چون حل یک سری سؤالات با استفاده از نمودار بسیار ساده‌تر است و به زمان کم‌تری نیاز دارد.

پاسخ: گزینهٔ ۳

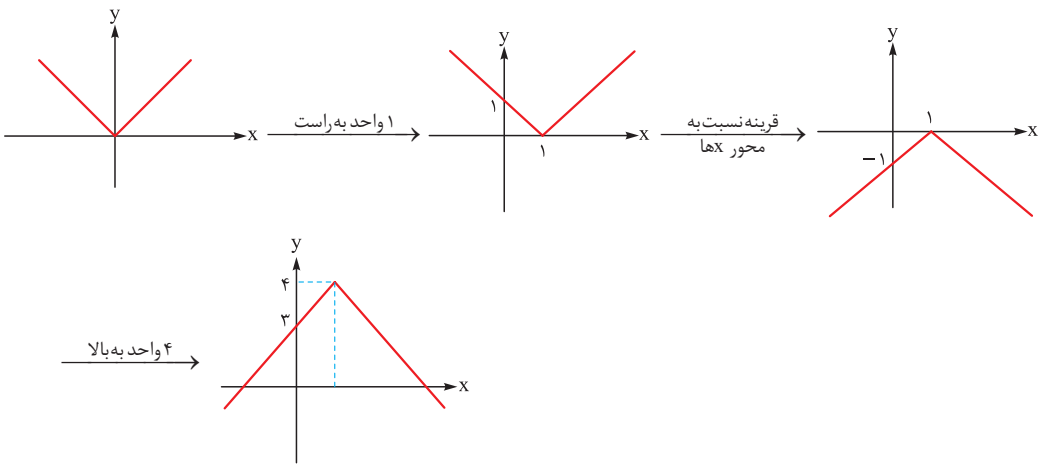
زیرمبحث: ریاضی و آمار ۲ ـ فصل ۲ ـ درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: تابع $y = ۴ - |x - ۱|$ را رسم می‌کنیم. برای رسم این تابع از روی $y = |x|$، سه مرحله داریم.

$$y = ۴ - |x - ۱| \xrightarrow[\text{ضابطه}]{\text{مرتب‌کردن}} y = \underset{\text{مرحلهٔ ۳}}{+۴} |x \underset{\text{مرحلهٔ ۱}}{-۱}| \underset{\text{مرحلهٔ ۲}}{-}$$

به ترتیب انجام می‌دهیم.

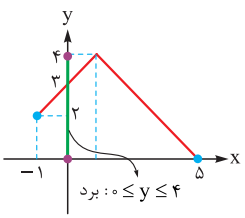

گام دوم: ما برد تابع رسم‌شدهٔ بالا را فقط در بازهٔ $-۱ \le x \le ۵$ می‌خواهیم. حال باید ببینیم نمودار در $x = -۱$ و $x = ۵$ چه yای دارد:

$$y = ۴ - |x - ۱| \xrightarrow{x=-۱} y = ۴ - |-۱ - ۱| = ۴ - |-۲| = ۴ - ۲ = ۲$$

$$y = ۴ - |x - ۱| \xrightarrow{x=۵} y = ۴ - |۵ - ۱| = ۴ - ۴ = ۰$$

پس نمودار در بازهٔ $-۱ \le x \le ۵$ به صورت زیر است.

پس برد تابع $۰ \le y \le ۴$ بوده که شامل ۵ عدد صحیح ۰، ۱، ۲، ۳ و ۴ است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱ توابع $f(x)=[x]$ با دامنهٔ $-۱\le x\le ۴$، $g(x)=|x|$ با دامنهٔ $-۲\le x\le ۲$ و $h(x)=\text{sign}(x)$ با دامنهٔ $-۳\le x\le ۱$ مفروض‌اند. کدام عدد در برد تابع $f+g+h$ وجود دارد؟

۱) $\frac{-۱}{۲}$ ۲) $\frac{۱}{۲}$ ۳) $\frac{۳}{۲}$ ۴) $\frac{۵}{۲}$

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۲ ـ فصل ۲ ـ درس ۳

درس Box

۱) ضابطهٔ تابع علامت (ساین) به صورت مقابل است:

$$\text{sign}(x)=\begin{cases}۱ & x>۰\\ ۰ & x=۰\\ -۱ & x<۰\end{cases}$$

۲) تابع جزء صحیح $\big(f(x)=[x]\big)$**:**

- اگر عدد صحیح داخل براکت برود، خودش از براکت خارج می‌شود: $[۳]=۳\ ،\ [-۷]=-۷$
- اگر عددی غیرصحیح داخل براکت برود، عدد صحیح قبلی‌اش (کوچک‌تر از خودش) از آن خارج می‌شود؛ مثلاً $[-۴/۷]=-۵\ ،\ [۴/۷]=۴$

۳) تابع قدرمطلق $\big(f(x)=|x|\big)$**:**

$$f(x)=|x|=\begin{cases}x & x\ge ۰\\ -x & x<۰\end{cases}$$

پاسخ خیلی تشریحی

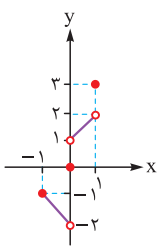
گام اول: ابتدا اشتراک دامنه‌هایشان را به دست می‌آوریم:

$$(-۱\le x\le ۴)\cap(-۲\le x\le ۲)\cap(-۳\le x\le ۱)=-۱\le x\le ۱$$

گام دوم: حالا برای به دست آوردن مجموع توابع در دامنهٔ $-۱\le x\le ۱$، نیاز داریم تا دامنه را به چند بخش تقسیم کنیم:

- $-۱\le x<۰: f(x)+g(x)+h(x)=\underbrace{[x]}_{-۱}+\underbrace{|x|}_{-x}+\underbrace{\text{sign}(x)}_{-۱}=-x-۲$
- $x=۰: f(۰)+g(۰)+h(۰)=\underbrace{[۰]}_{۰}+\underbrace{|۰|}_{۰}+\underbrace{\text{sign}(۰)}_{۰}=۰$
- $۰<x<۱: f(x)+g(x)+h(x)=\underbrace{[x]}_{۰}+\underbrace{|x|}_{x}+\underbrace{\text{sign}(x)}_{۱}=x+۱$
- $x=۱: f(۱)+g(۱)+h(۱)=\underbrace{[۱]}_{۱}+\underbrace{|۱|}_{۱}+\underbrace{\text{sign}(۱)}_{۱}=۳$

گام سوم: $f+g+h$ را چندضابطه‌ای می‌نویسیم و نمودارش را رسم می‌کنیم:

$$\begin{cases}-x-۲ & -۱\le x<۰ \xrightarrow{\text{نقطه‌یابی}} \begin{array}{c|cc}x & -۱ & ۰\\ \hline y & -۱ & -۲\end{array}\\ ۰ & x=۰ \xrightarrow{\text{تک‌نقطه}} (۰,۰)\\ x+۱ & ۰<x<۱ \xrightarrow{\text{نقطه‌یابی}} \begin{array}{c|cc}x & ۰ & ۱\\ \hline y & ۱ & ۲\end{array}\\ ۳ & x=۱ \xrightarrow{\text{تک‌نقطه}} (۱,۳)\end{cases}$$

گام چهارم: از روی نمودار مشخص است که فقط عدد $\frac{۳}{۲}$ در برد تابع داده‌شده قرار دارد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲ برای سال جدید، مدیر یک شرکت تصمیم می‌گیرد به حقوق همهٔ کارمندانش که دادهٔ دورافتاده‌ای در بینشان نیست، ۴۰ درصد اضافه کند. خط فقر جدید شرکت، ۱۲/۶ میلیون تومان می‌شود. میانگین حقوق ماهانهٔ سال قبل کارمندان این شرکت چند میلیون تومان بوده است؟

۱) ۱۶ ۲) ۱۷ ۳) ۱۸ ۴) ۲۰

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۲ ـ فصل ۳ ـ درس ۱

درس Box

خط فقر

۱	**تعریف**	به حداقل درآمدی که برای زندگی یک نفر در یک ماه مورد نیاز است، خط فقر می‌گوییم.
۲	**روش‌های محاسبه**	۱) به کمک میانگین: $\text{خط فقر} = \frac{\text{میانگین}}{۲}$
		۲) به کمک میانه: $\text{خط فقر} = \frac{\text{میانه}}{۲}$ ← وقتی دادهٔ دورافتاده داریم.
۳	**اثر تغییرات حقوق‌ها روی خط فقر**	۱) همهٔ حقوق‌ها، a واحد افزایش یابد ← خط فقر، $\frac{a}{۲}$ افزایش می‌یابد.
		۲) همهٔ حقوق‌ها، b برابر شوند ← خط فقر، b برابر می‌شود.
		۳) به همهٔ حقوق‌ها، c درصد اضافه شود ← خط فقر، c درصد افزایش می‌یابد.

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: چون دادهٔ دورافتاده نداریم، پس شاخص مرکزی مناسب، میانگین است و خط فقر اولیه به کمک آن حساب می‌شود:

$$\text{خط فقر اولیه} = \frac{\bar{x}}{۲}$$

گام دوم: اگر به حقوق همهٔ کارمندان ۴۰ درصد اضافه شود، طبق درس‌باکس، خط فقر نیز ۴۰ درصد افزایش می‌یابد. یعنی خط فقر جدید برابر است با:

$$\text{خط فقر جدید} = \text{خط فقر اولیه} + \frac{۴۰}{۱۰۰}(\text{خط فقر اولیه}) = \frac{\bar{x}}{۲} + \frac{۴۰}{۱۰۰}\left(\frac{\bar{x}}{۲}\right) = \frac{\bar{x}}{۲} + \frac{\bar{x}}{۵} = \frac{۵\bar{x} + ۲\bar{x}}{۱۰} = \frac{۷}{۱۰}\bar{x}$$

گام سوم: طبق سؤال، خط فقر جدید برابر ۱۲/۶ میلیون تومان است، پس:

$$\frac{۷}{۱۰}\bar{x} = \frac{۱۲۶}{۱۰} \Rightarrow \bar{x} = \frac{۱۲۶}{۷} = ۱۸$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳ در جامعه‌ای برای ثلث بیکارها شغل ایجاد می‌شود، اگر نرخ بیکاری جدید ۸ درصد باشد، نرخ بیکاری قبلی چند درصد بوده است؟

۱) ۱۰ ۲) ۱۲ ۳) ۱۴ ۴) ۱۶

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۲ ـ فصل ۳ ـ درس ۱

درس Box

نرخ بیکاری:

۱	جمعیت بیکار + جمعیت شاغل = جمعیت فعال (فقط برای افراد ۱۶ساله و بیشتر)
۲	$\text{نرخ بیکاری} = \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} = \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت بیکار + جمعیت شاغل}}$

پاسخ خیلی تشریحی ✔

گام اول: جمعیت بیکار اولیه را x و جمعیت فعال را y می‌گیریم.

- اگر برای $\underbrace{\text{ثلث بیکارها}}_{\frac{x}{3}}$ کار ایجاد شود، این تعداد از افراد بیکار کم می‌شود:

$$\text{جمعیت بیکار جدید} = x - \frac{x}{3} = \frac{2}{3}x$$

- ولی جمعیت فعال، همان y باقی می‌ماند، پس خواهیم داشت:

$$\text{نرخ بیکاری جدید} = \frac{\text{جمعیت بیکار جدید}}{\text{جمعیت فعال}} \Rightarrow \frac{8}{100} = \frac{\frac{2x}{3}}{y} \Rightarrow \frac{4}{50} = \frac{2x}{3y}$$

$$\xrightarrow{\text{طرفین وسطین}} 100x = 12y \xrightarrow{\div 100} x = \frac{12}{100}y$$

گام دوم: پس نرخ بیکاری اولیه برابر است با:

$$\text{نرخ بیکاری اولیه} = \frac{x}{y} = \frac{\frac{12}{100}y}{y} = \frac{12}{100} \xrightarrow{\text{تبدیل به درصد}} \frac{12}{100} \times 100 = \%12$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴ علی و برادرش به همراه رضا و برادرش به چند طریق می‌توانند در یک ردیف شامل ۵ صندلی بنشینند به طوری که برادرها کنار هم باشند؟

۱) ۲۰ ۲) ۲۲ ۳) ۲۴ ۴) ۱۸

پاسخ: گزینهٔ ۳

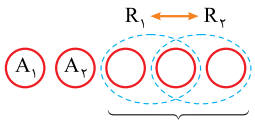
زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ ـ فصل ۱ ـ درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

در هر گام، حالت‌های مختلف را بررسی می‌کنیم. (علی و برادرش را با A_1 و A_2 و رضا و برادرش را با R_1 و R_2 نشان می‌دهیم.)

گام اول: در هر گام با ثابت‌کردن جای علی و برادرش، حالت‌های مختلف را برای جای رضا و برادرش بررسی می‌کنیم. حواستان باشد که برای جای علی و برادرش، جابه‌جا شدنشان را هم در نظر بگیرید (یعنی ۲ حالت).

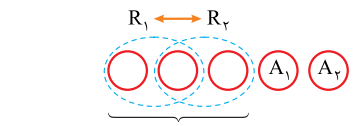
ابتدا علی و برادرش را در دو صندلی سمت چپ قرار می‌دهیم:

دو حالت برای کنار هم نشستن و دو حالت برای جابه‌جایی رضا و برادرش در هر حالت: در مجموع ۴ حالت

$$\frac{۲}{\text{علی و برادرش}} \times \frac{۴}{\text{رضا و برادرش}} = ۸$$

گام دوم: علی و برادرش را در دو صندلی سمت راست قرار می‌دهیم که این حالت نیز مانند حالت قبل است:

دو حالت برای کنار هم نشستن و دو حالت برای جابه‌جایی رضا و برادرش در هر حالت: در مجموع ۴ حالت

$$\frac{۴}{\text{رضا و برادرش}} \times \frac{۲}{\text{علی و برادرش}} = ۸$$

گام سوم: حالا اگر علی و برادرش در صندلی‌های دوم و سوم از چپ قرار گیرند باید رضا و برادرش در صندلی‌های چهارم و پنجم قرار بگیرند:

برای رضا و برادرش همین جایگاه را فقط می‌توان در نظر گرفت که با در نظر گرفتن جابه‌جایی آن‌ها می‌شود: ۲حالت.

$$\frac{۲}{\text{رضا و برادرش}} \times \frac{۲}{\text{علی و برادرش}} = ۴$$

گام چهارم: علی و برادرش در صندلی‌های سوم و چهارم بنشینند که این حالت نیز مانند حالت قبل است:

برای رضا و برادرش همین جایگاه را فقط می‌توان در نظر گرفت که با در نظر گرفتن جابه‌جایی آن‌ها می‌شود: ۲حالت.

$$\frac{۲}{\text{رضا و برادرش}} \times \frac{۲}{\text{علی و برادرش}} = ۴$$

گام پنجم: پس مجموع حالت‌های ممکن برابر است با:

$$۸+۸+۴+۴=۲۴$$

یه‌جور دیگه

علی و برادرش یک نفر و رضا و برادرش نیز یک نفر در نظر گرفته می‌شوند، آن‌گاه خواهیم داشت:

$$۲!\times ۲!\times ۲!\times ۳ = ۲۴$$

- ۲! → جابه‌جایی علی و برادرش
- ۲! → جابه‌جایی رضا و برادرش
- ۲! → یا چهار صندلی اول یا چهار صندلی دوم یا دو صندلی اول و دو صندلی آخر
- ۳ → جابه‌جایی علی و برادرش به عنوان یک نفر با رضا و برادرش به عنوان یک نفر دیگه

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵ در یک قرعه‌کشی قرار است به ۴ شرکت از بین ۱۰ شرکت (شامل ۳ شرکت دارویی و ۷ شرکت غیردارویی) واجد شرایط، وام قرض‌الحسنه داده شود. چه‌قدر احتمال دارد که این وام حداکثر به یکی از سه شرکت دارویی داده شود؟

۱) $\frac{۵}{۷}$ ۲) $\frac{۲}{۳}$ ۳) $\frac{۳}{۵}$ ۴) $\frac{۴}{۵}$

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ ـ فصل ۱ ـ درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: تعداد کل حالات انتخاب ۴ شرکت از بین ۱۰ شرکت برابر است با:

$$n(S)=\binom{۱۰}{۴}=\frac{۱۰!}{۴!\times ۶!}=\frac{۱۰\times ۹^{۳}\times ۸\times ۷}{۴\times ۳\times ۲}=۲۱۰$$

گام دوم: اگر سه شرکت دارویی را A، B و C در نظر بگیریم، برای این‌که این وام حداکثر به یکی از این سه شرکت داده شود، یعنی «یا فقط به A تعلق گیرد، یا فقط به B تعلق گیرد یا فقط به C تعلق گیرد و یا به هیچ‌کدام از این سه تعلق نگیرد»؛ بنابراین:

$$n(A)=\underbrace{\binom{۷}{۳}}_{\text{A فقط}}+\underbrace{\binom{۷}{۳}}_{\text{B فقط}}+\underbrace{\binom{۷}{۳}}_{\text{C فقط}}+\underbrace{\binom{۷}{۴}}_{\text{به‌جز C, B, A}}=۴\times\binom{۷}{۳}=۴\left(\frac{۷!}{۳!\times ۴!}\right)=۴\left(\frac{۷\times ۶\times ۵}{۳\times ۲}\right)=۴\times ۳۵=۱۴۰$$

(با $\binom{۷}{۳}$ برابره.)

(باید ۳ شرکت از بین ۷ شرکت، غیردارویی باشند.)

گام سوم: احتمال مورد نظر برابر است با:

$$P(A)=\frac{n(A)}{n(S)}=\frac{۱۴۰}{۲۱۰}=\frac{۲}{۳}$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۶ در دنباله با رابطهٔ بازگشتی $a_{n+2} = 2a_{n+1} - \frac{a_n}{2}$، اگر $a_8 = a_7 + 4 = 18$ باشد، جملهٔ پنجم دنباله، کدام است؟

۱) ۵۰ ۲) ۵۲ ۳) ۵۴ ۴) ۵۶

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ ـ فصل ۲ ـ درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: طبق صورت سؤال، $a_8 = 18$ و $a_7 = 18 - 4 = 14$ می‌شود. با قراردادن $n = 6$ در رابطهٔ بازگشتی، خواهیم داشت:

$$a_{n+2} = 2a_{n+1} - \frac{a_n}{2} \xrightarrow{n=6} a_8 = 2a_7 - \frac{a_6}{2} \xrightarrow[a_8=18]{a_7=14} 18 = 2(14) - \frac{a_6}{2} \Rightarrow \frac{a_6}{2} = 28 - 18$$

$$\Rightarrow \frac{a_6}{2} = 10 \Rightarrow a_6 = 20$$

گام دوم: حالا با قراردادن $n = 5$ در رابطهٔ بازگشتی، جملهٔ پنجم دنباله به دست می‌آید:

$$a_{n+2} = 2a_{n+1} - \frac{a_n}{2} \xrightarrow{n=5} a_7 = 2a_6 - \frac{a_5}{2} \xrightarrow[a_6=20]{a_7=14} 14 = 2(20) - \frac{a_5}{2} \Rightarrow 14 = 40 - \frac{a_5}{2}$$

$$\Rightarrow \frac{a_5}{2} = 26 \Rightarrow a_5 = 52$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۷ مجموع جملات مثبت دنبالهٔ حسابی ... ,۷۰ ,۷۶ ,۸۲ کدام است؟

۱) ۶۰۲ ۲) ۶۲۸ ۳) ۶۴۰ ۴) ۶۵۲

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ ـ فصل ۲ ـ درس ۲

درس Box

مجموع n جملهٔ اول یک دنبالهٔ حسابی از یکی از دو رابطهٔ زیر قابل محاسبه است:

$$S_n = \frac{n}{2}(a_1 + a_n) \quad , \quad S_n = \frac{n}{2}[2a_1 + (n-1)d]$$

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: جملهٔ عمومی دنبالهٔ داده‌شده را می‌نویسیم:

$$a_n = a_1 + (n-1)d \xrightarrow[d=۷۶-۸۲=-۶]{a_1=۸۲} a_n = ۸۲ + (n-1)\times(-۶) = ۸۲ - ۶n + ۶ = -۶n + ۸۸$$

گام دوم: برای پیداکردن تعداد جملات مثبت دنباله، کافی است جملهٔ عمومی را بزرگ‌تر از صفر قرار دهیم:

$$a_n > ۰ \Rightarrow -۶n + ۸۸ > ۰ \Rightarrow ۶n < ۸۸ \Rightarrow n < \frac{۸۸}{۶} \Rightarrow n < \frac{۴۴}{۳} \simeq ۱۴/۶$$

چون n عددی طبیعی است، پس nهای کوچک‌تر از ۱۴/۶ یعنی از $n = ۱$ تا $n = ۱۴$، در نتیجه فقط ۱۴ جملهٔ اول این دنباله، مثبت‌اند.

گام سوم: مجموع ۱۴ جملهٔ اول این دنباله برابر است با:

$$S_n = \frac{n}{2}(2a_1 + (n-1)d) = \frac{۱۴}{2}(۲\times ۸۲ + ۱۳(-۶)) = ۷(۱۶۴ - ۷۸) = ۷ \times ۸۶ = ۶۰۲$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۸ اگر حاصل‌ضرب پنج جملهٔ اول یک دنبالهٔ هندسی ۳۲×۲^{۲۵} باشد، ریشهٔ سوم جملهٔ سوم این دنباله کدام است؟

۱) ۲ ۲) ۴ ۳) ۸ ۴) $۲\sqrt{۲}$

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ ـ فصل ۳ ـ درس ۱

درس Box جملهٔ nاُم دنبالهٔ هندسی با جملهٔ اول $a_۱$ و نسبت مشترک r از رابطهٔ $a_n = a_۱ r^{n-۱}$ به دست می‌آید؛ مثلاً $a_۷ = a_۱ r^۶$ یا $a_{۲۵} = a_۱ r^{۲۴}$.

پاسخ‌خیلی‌تشریحی **گام اول:** حاصل‌ضرب پنج جملهٔ اول دنبالهٔ هندسی را برابر با ۳۲×۲^{۲۵} قرار می‌دهیم:

$$a_۱ \times a_۱ r \times a_۱ r^۲ \times a_۱ r^۳ \times a_۱ r^۴ = ۲^{۲۵} \times ۳۲$$

۳۲ برابر است با $۲^۵$، پس داریم:

$$a_۱^۵ r^{۱۰} = ۲^{۲۵} \times ۲^۵ = ۲^{۳۰}$$

از دو طرف $\sqrt[۵]{\ }$ می‌گیریم:

$$\sqrt[۵]{a_۱^۵ r^{۱۰}} = \sqrt[۵]{۲^{۳۰}} \Rightarrow a_۱ r^۲ = ۲^۶$$

گام دوم: $a_۱ r^۲$، همان $a_۳$ یعنی جملهٔ سوم دنباله است که ریشهٔ سوم آن برابر است با:

$$\sqrt[۳]{۲^۶} = ۲^{\frac{۶}{۳}} = ۲^۲ = ۴$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۹ حاصل $\sqrt[۱۶]{۲} \times \sqrt[۱۲]{۳۲} \times \sqrt[۸]{(\sqrt[۴]{۴})^{۳}} \times \sqrt[۳]{۱۶}$ کدام است؟

۱) ۴ ۲) $۴\sqrt{۲}$ ۳) ۸ ۴) $۴\sqrt[۶]{۲}$

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ ـ فصل ۳ ـ درس ۲

درس Box

ساده‌کردن اعداد توان‌دار (با توان گویا):

برای ساده‌کردن اعداد توان‌دار به فرم x^c با فرض این‌که c عددی کسری باشد، یکی از دو کار زیر را انجام می‌دهیم:

۱) اگر x تجزیه‌پذیر باشد، آن را تجزیه می‌کنیم: $x = y^a \times z^b \times \cdots$

بعد آن را جای x قرار می‌دهیم: $x^c = (y^a \times z^b \times \cdots)^c = y^{ac} \times z^{bc} \times \cdots$

مثلاً برای ساده‌کردن $۳۲^{۰/۴}$، جای ۳۲ می‌نویسیم $۲^۵$: $(۲^۵)^{۰/۴} = ۲^{۵ \times ۰/۴} = ۲^۲ = ۴$

۲) اگر x تجزیه نمی‌شد و می‌خواستیم آن را به صورت رادیکالی بنویسیم از قانون $x^{\frac{m}{n}} = \sqrt[n]{x^m}$ استفاده می‌کنیم.

مثلاً جای $۵^{\frac{۲}{۳}}$ می‌توانیم بنویسیم $\sqrt[۳]{۵^۲}$.

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: هر چهار عبارت رادیکالی را به شکل $۲^{\square}$ می‌نویسیم:

- $\sqrt[۳]{۱۶} = \sqrt[۳]{۲^۴} = ۲^{\frac{۴}{۳}}$
- $(\sqrt[۴]{۴})^{\frac{۳}{۸}} = (\sqrt[۴]{۲^۲})^{\frac{۳}{۸}} = (۲^{\frac{۱}{۲}})^{\frac{۳}{۸}} \xrightarrow{\text{توان‌ها ضرب می‌شن}} ۲^{\frac{۳}{۱۶}}$
- $\sqrt[۱۲]{۳۲} = \sqrt[۱۲]{۲^۵} = ۲^{\frac{۵}{۱۲}}$
- $\sqrt[۱۶]{۲^۱} = ۲^{\frac{۱}{۱۶}}$

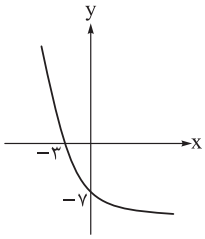
گام دوم: حالا ساده‌شدهٔ عبارت‌ها را در هم ضرب می‌کنیم:

$$\sqrt[۳]{۱۶} \times \sqrt[۸]{(\sqrt[۴]{۴})^{۳}} \times \sqrt[۱۲]{۳۲} \times \sqrt[۱۶]{۲} = ۲^{\frac{۴}{۳}} \times ۲^{\frac{۳}{۱۶}} \times ۲^{\frac{۵}{۱۲}} \times ۲^{\frac{۱}{۱۶}}$$

$$\xrightarrow[\text{توان‌ها جمع می‌شوند.}]{\text{پایه‌ها برابرند، پس}} ۲^{\frac{۴}{۳}+\frac{۳}{۱۶}+\frac{۵}{۱۲}+\frac{۱}{۱۶}} = ۲^{\frac{۶۴+۹+۲۰+۳}{۴۸}} = ۲^{\frac{۹۶}{۴۸}} = ۲^۲ = ۴$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۰ با توجه به نمودار تابع $f(x)=a^x+b$، مقدار $a\times b$ کدام است؟

۱) -۲

۲) -۴

۳) -۸

۴) -۱۶

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار ۳ ـ فصل ۳ ـ درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: نمودار f، محور مختصات را در دو نقطهٔ $(-۳,۰)$ و $(۰,-۷)$ قطع می‌کند. با جای‌گذاری این نقاط در ضابطهٔ f داریم:

- $y=a^x+b \xrightarrow{(۰,-۷)} -۷=a^۰+b \Rightarrow -۷=۱+b \Rightarrow b=-۸$
- $y=a^x+b \xrightarrow[b=-۸]{(-۳,۰)} ۰=a^{-۳}-۸ \Rightarrow a^{-۳}=۸ \Rightarrow \frac{۱}{a^۳}=۸$

$\xrightarrow{\text{معکوس می‌کنیم.}} a^۳=\frac{۱}{۸} \Rightarrow a^۳=(\frac{۱}{۲})^۳ \Rightarrow a=\frac{۱}{۲}$

$a\times b=\frac{۱}{۲}\times(-۸)=-۴$

گام دوم: پس $a\times b$ برابر است با:

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۱ کدام عبارت از دیدگاه تاریخ ادبیات درست است؟

۱) امیر علیشیر نوایی، کلیله و دمنه را به انشای دورهٔ خود بازگرداند و آن را «انوار سهیلی» نامید.

۲) کمال‌الدین اسماعیل، مدّاح جلال‌الدین خوارزمشاه، در قرن هفتم به دست مغولان در اصفهان کشته شد.

۳) دیباچهٔ شرفنامهٔ بدلیسی و کتاب حبیب‌السیر از خواندمیر به ترتیب، دارای نثر «ساده» و «بینابین»اند.

۴) جامی کتاب بهارستان را به تقلید از بوستان نوشت و در کتاب نفحات‌الانس، شیوهٔ تذکرةالاولیا را به کار برد.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی یازدهم، درس‌های ۱، ۴ و ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): **ملاحسین واعظ کاشفی**، کلیله و دمنه را به انشای دورهٔ خود بازگرداند و آن را «انوار سهیلی» نامید.

گزینهٔ (۳): دیباچهٔ شرفنامهٔ بدلیسی و کتاب حبیب‌السیر از خواندمیر به ترتیب، دارای نثر «**مصنوع**» و «**بینابین**»اند.

گزینهٔ (۴): جامی کتاب بهارستان را به تقلید از **گلستان** سعدی نوشت و در کتاب نفحات‌الانس نیز شیوهٔ تذکرةالاولیای عطار را به کار برد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۲ چند مورد از موارد زیر از ویژگی‌های نثر در سده‌های «پنجم و ششم» است؟

- کاربرد افعال با پیشوندهای متعدّد
- کاربرد لغات مهجور عربی، ترکی و مغولی
- کاربرد وجه وصفی
- کاربرد آیات، احادیث و اشعار در متن
- کاربرد اصطلاحات علمی و فنّی

۱) یک ۲) دو ۳) سه ۴) چهار

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دهم، درس ۱۰

درس Box

ویژگی‌های عمدهٔ نثر فارسی در قرن‌های پنجم و ششم

۱) استفاده از آرایه‌های ادبی مانند: موازنه، سجع، مراعات‌نظیر، تشبیه و...؛

۲) حذف افعال به قرینه؛

۳) کاربرد لغات مهجور عربی، ترکی و مغولی و اصطلاحات علمی و فنّی؛

۴) رواج نثر داستانی، تمثیلی و عرفانی؛

۵) آوردن مترادف‌ها و توصیف‌های فراوان؛

۶) استفاده از ترکیبات دشوار؛

۷) کاربرد آیات، احادیث و اشعار در متن.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

موارد زیر از ویژگی‌های نثر در سده‌های پنجم و ششم هستند:

- کاربرد لغات مهجور عربی، ترکی و مغولی
- کاربرد آیات، احادیث و اشعار در متن
- کاربرد اصطلاحات علمی و فنّی

نکته

دو مورد دیگر از ویژگی‌های زبانی نثر در سبک هندی هستند:

- کاربرد افعال با پیشوندهای متعدّد
- کاربرد وجه وصفی

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۳ در کدام بیت، واژگان کهن را که امروزه به گونهٔ دیگری به کار می‌رود، نمی‌توان یافت؟

۱) تحمّل چو زهرت نماید نخست / ولی شهد گردد چو در طبع رُست

۲) چو زنبورخانه بیاشوفتی / گریز از محلّت که گرم اوفتی

۳) به کوشش نروید گل از شاخ بید / نه زنگی به گرمابه گردد سپید

۴) به فرمان دین و به حکم جزا / بباید دادن به قاتل سزا

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دهم، درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔ واژه‌های کهن زیر امروزه به گونهٔ دیگری به کار می‌روند:

گزینهٔ (۱): شهد در معنی عسل

گزینهٔ (۲): زنبورخانه به معنی لانهٔ زنبور

گزینهٔ (۳): شاخ در معنی شاخهٔ درخت

نکته واژهٔ «قاتل» در بیت گزینهٔ (۴) در معنا و شکل امروزی‌اش استفاده شده است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۴ از دیدگاه تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی، کدام مورد ایراد دارد؟

مشاوره به جزئیات متون کتاب درسی و واژه به واژهٔ آن توجّه داشته باشید.

۱) روی کار آمدن حکومت‌های غزنوی و سلجوقی، از عوامل زمینه‌ساز تغییر سبک در متون زبان فارسی است.

۲) سبک‌های «بینابین» و «آذربایجانی» از «سبک خراسانی» فاصله گرفتند و کم‌کم «سبک عراقی» پدید آمد.

۳) «سبک عراقی» از اوایل قرن هشتم تا اواخر قرن دهم به مدّت ۳۰۰ سال، سبک غالب متون ادب فارسی بود.

۴) انتقال کانون‌های فرهنگی از خراسان به عراق عجم بعد از حملهٔ مغول، دلیل نام‌گذاری سبک «عراقی» است.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی یازدهم، درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔ «سبک عراقی» از اوایل قرن **هفتم** تا اوایل قرن **دهم** به مدّت ۳۰۰ سال، سبک غالب متون ادب فارسی بود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۵ نویسنده و سرایندهٔ آثار در کدام گروه «همگی» درست است؟

۱) (مرصادالعباد: نجم‌الدّین رازی) ـ (المعجم: شمس قیس رازی) ـ (مناجات‌نامه: خواجه عبدالله انصاری)

۲) (چهارمقاله: نظامی عروضی) ـ (جامع‌التّواریخ: خواجه رشیدالدّین فضل‌الله همدانی) ـ (جامع عباسی: وحید قزوینی)

۳) (احسن‌التواریخ: اسکندربیگ ترکمان) ـ (اخلاق‌الاشراف: عبید زاکانی) ـ (لمعات: فخرالدّین عراقی)

۴) (جمشید و خورشید: سلمان ساوجی) ـ (بدایع‌الوقایع: قاضی نورالله شوشتری) ـ (لطایف‌الطوایف: سنایی)

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دهم و یازدهم، ترکیبی

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): جامع عباسی: شیخ بهایی

گزینهٔ (۳): احسن‌التواریخ: حسن‌بیگ روملو

گزینهٔ (۴): بدایع‌الوقایع: محمود بن عبدالجلیل واصفی ـ لطایف‌الطوایف: فخرالدین علی صفی

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۶ هر یک از موارد زیر به ترتیب، معرّف کدام چهرهٔ ادبی است؟

- در عرصهٔ داستان کوتاه، داستان بلند، رمان، نمایشنامه و فیلم‌نامه قلم می‌زند.
- در داستان، بیشتر از محتوا، به سبک نویسندگی و کاربرد کلمات عامیانه توجّه دارد.
- شعر وی شعری اجتماعی است و حوادث زندگی مردم را در خود منعکس می‌کند.
- برخی از اشعار او به صورت مناظره میان دو انسان، جاندار یا شیء است.

۱) سید مهدی شجاعی ـ جلال آل‌احمد ـ مهدی اخوان ثالث ـ پروین اعتصامی

۲) علی مؤذنی ـ جلال آل‌احمد ـ علی اسفندیاری ـ سید محمدحسین بهجت تبریزی

۳) سید مهدی شجاعی ـ سید محمدعلی جمال‌زاده ـ علی اسفندیاری ـ شهریار

۴) علی مؤذنی ـ سید محمدعلی جمال‌زاده ـ مهدی اخوان ثالث ـ پروین اعتصامی

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دوازدهم، درس ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✔ عبارت اول: علی مؤذنی

عبارت دوم: سید محمدعلی جمال‌زاده

عبارت سوم: مهدی اخوان ثالث

عبارت چهارم: پروین اعتصامی

تیزبازی برای پاسخ به این‌گونه تست‌ها، ابتدا مواردی را که از پاسخ آن‌ها مطمئن هستید مشخص کنید، سپس با شیوهٔ رد گزینه به سؤال جواب دهید.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۷ کدام مورد از ویژگی‌های ادبی نثر داستانی «دورهٔ انقلاب اسلامی» است؟

۱) در ادبیات بعد از انقلاب چهرهٔ دین و دین‌داری در داستان‌ها بسیار مطلوب منعکس شد.

۲) گرایش به قالب‌هایی مانند خاطره، قطعهٔ ادبی، سفرنامه و شرح حال رایج شد.

۳) ساده‌نویسی که در دوره‌های پیش شروع شده بود، در این دوره نیز ادامه یافت.

۴) توصیف شخصیت‌ها در نثر این دوره عینی، کوتاه، بیرونی و مشخص است.

مشاوره در این‌گونه سؤالات، دقت داشته باشید که گزینه‌ها از دو جهت ممکن است نادرست باشند:
۱) ویژگی ذکرشده مربوط به قلمرو خواسته‌شده در صورت سؤال نیست.
۲) ویژگی ذکرشده مربوط به دورهٔ تاریخی خواسته‌شده در صورت سؤال نیست.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دوازدهم، درس ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): از ویژگی‌های فکری نثر دورهٔ انقلاب اسلامی است.

گزینهٔ (۳): از ویژگی‌های زبانی نثر دورهٔ انقلاب اسلامی است.

گزینهٔ (۴): از ویژگی‌های ادبی نثر دورهٔ معاصر تا پیش از انقلاب اسلامی است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۸ از دیدگاه سبک‌شناسی، کدام‌یک از قسمت‌های مشخص‌شده نادرست است؟

نثر دوران مشروطه با ویژگی‌هایی چون نوگرایی، تجددخواهی و آزادی‌طلبی و با هدف تأثیر بر عامهٔ مردم گسترش یافت. از شاخه‌های ارزنده‌ای
۱

که در نثر عصر بیداری چشم‌نواز است، طنز سیاسی ـ اجتماعی است. دشمنی با استعمار و استبداد نیز یکی از موضوعاتی بود که در نثر داستانی
۲ ۳ ۴

بسیار مورد توجّه قرار گرفت.

۱) یک ۲) دو ۳) سه ۴) چهار

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دوازدهم، درس ۴

درس Box

ویژگی‌های نثر در عصر بیداری		
سطح زبانی	سطح ادبی	سطح فکری
واژه‌ها و ترکیب‌های عربی ناآشنا کم‌تر می‌شود. لغات انگلیسی، ترکی، فرانسوی و ... وارد می‌شود. عبارت‌های وصفی دور و دراز و لفظ‌پردازی‌های بی‌جا در نامه‌ها و نوشته‌ها کاهش می‌یابد. نثر این دوره ساده و قابل فهم است. در ساختار و ترکیب دستوری کلام، جمله‌ها درست‌تر و با طبیعت زبان هم‌آهنگ‌تر است.	نثر فارسی پیشتازتر از شعر فارسی، قید و بندهای نثر مصنوع و فنی را کنار می‌گذارد و گزارشی و ساده می‌شود. صنایع (آرایه‌های) ادبی از نثر جدا می‌شود و نثر در خدمت بیان خواست و آمال مردم قرار می‌گیرد. یکی از ضعف‌های تکنیکی در داستان‌های دوران مشروطه، حضور راوی سوم‌شخص در بعضی صحنه‌های داستان و سخن گفتن او با خواننده است. اکثر نویسندگان داستان را مطابق ذوق عامهٔ مردم می‌نوشتند و سبک نویسندگی آنان با ادبیات داستانی جدید مطابقت نداشت.	درون‌مایه‌های شعر دورهٔ بیداری در نثر نیز مورد توجه نویسندگان بوده است. ویژگی‌هایی چون نوگرایی، تجددخواهی و آزادی‌طلبی با هدف تأثیر بر عامهٔ مردم گسترش یافت. (محتوای انواع نثر همین درون‌مایه‌ها بود.) شاخه‌ای ارزنده و چشم‌نواز در نثر عصر بیداری طنز سیاسی ـ اجتماعی است. دشمنی با استعمار و استبداد، در نثر روزنامه‌ای بسیار مورد توجه قرار گرفت. بسیاری از نثرها به‌ویژه نثر داستانی، به موضوع تنفر از خرافات می‌پردازد. حقوق مدنی زنان در کنار تعلیم و تربیت نوین و همگانی، مورد توجه نویسندگان بوده است.

پاسخ خیلی تشریحی ✔ دشمنی با استعمار و استبداد نیز یکی از موضوعاتی بود که در نثر **روزنامه‌ای** بسیار مورد توجّه قرار گرفت.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۲۹ بیشترین «استعاره» در کدام بیت یافت می‌شود؟

۱) در مشک می‌فکند به فندق شکنج و تاب / وز ناز و عشوه، گوشهٔ بادام می‌شکست

۲) ای که هر دم، عنبرت بر نسترن چنبر شود / سنبل از گل برفکن تا خانه پرعنبر شود

۳) آن‌چه از نرگس مخمور تو در چشم من است / برنخیزد به گل و لاله و ریحان دیدن

۴) لؤلؤ ز صدف خیزد وین طرفه که هر ساعت / از لعل گهرپوشش، لؤلؤی تر انگیزد

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: علوم وفنون ادبی یازدهم، درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✔

در بیت گزینهٔ (۲)، چهار واژهٔ «عنبرت»، «نسترن»، «سنبل» و «گل» به ترتیب استعاره از «زلفت»، «بناگوش»، «گیسو» و «رخسار» هستند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): سه واژهٔ «مشک»، «فندق» و «بادام» به ترتیب استعاره از «گیسوهای سیاه»، «ناخن» و «چشم» هستند.

گزینهٔ (۳): فقط واژهٔ «نرگس» استعاره از «چشم» است؛ واژه‌های «گل» و «لاله» و «ریحان» در معنای حقیقی خود به کار رفته‌اند.

گزینهٔ (۴): سه واژهٔ «لعل»، «گهر» و «لؤلؤ» در مصراع دوم، به ترتیب استعاره از «لب»، «دندان» و «سخن زیبا» هستند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۰ در کدام بیت «جناس، تشبیه و حس‌آمیزی» یافت می‌شود؟

۱) از حرف سرد بر من آتش‌زبان گذشت / بر شمع آن‌چه از نفس صبحگاه رفت

۲) شیرینی نشاط، جهان را گرفته است / صبح از هوای تر، شکر آب‌دیده‌ای است

۳) بلبل‌صفت آفات سخن‌گفتن شیرین / در خانه و در لانه و در گلشنم آویخت

۴) بلبل عشقم و از آن گل خندان گویم / سخن از آن گل خندان به سخندان گویم

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دهم، درس ۱۲ / علوم وفنون ادبی یازدهم، درس ۳ / علوم وفنون ادبی دوازدهم، درس ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

در بیت گزینهٔ (۳)، واژه‌های «لانه» و «خانه» جناس ناهمسان دارند. عبارت «بلبل‌صفت ...» بیانگر تشبیه است و ترکیب «سخن‌گفتن شیرین» حس‌آمیزی دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

در بیت گزینهٔ (۱) جناس یافت نمی‌شود. واژهٔ مرکّب «آتش‌زبان» تشبیه درون‌واژه‌ای دارد و شاعر حالت خود را در تحمّل حرف سرد دیگران به حالت شمع در هنگام صبح مانند کرده است. ترکیب «حرف سرد» حس‌آمیزی است.

در بیت گزینهٔ (۲) جناس یافت نمی‌شود. عبارت «صبح ... شکر آب‌دیده‌ای است» دربردارندهٔ تشبیه است و ترکیب «شیرینی نشاط» حس‌آمیزی دارد.

در بیت گزینهٔ (۴) می‌توان واژه‌های «خندان» و «سخندان» را جناس گرفت. عبارت «بلبل عشقم» تشبیه است، ولی حس‌آمیزی یافت نمی‌شود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۱ بیت زیر به کدام آرایه‌های ادبی آراسته شده است؟

«خسرو نداند از گدا رندی که در ویرانه‌ای / بر کف می گلگون نهد در بر بتی شیرین کشد»

۱) تلمیح، جناس، حس‌آمیزی، لف و نشر

۲) ایهام تناسب، استعاره، تشبیه، تضاد

۳) تشبیه، استعاره، مجاز، پارادوکس

۴) کنایه، ایهام، تلمیح، حسن تعلیل

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دهم، درس ۱۲ / علوم و فنون ادبی یازدهم، درس ۳ / علوم و فنون ادبی دوازدهم، درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✔

ایهام تناسب: واژه‌های «خسرو» و «شیرین» داستان «خسرو و شیرین» را به یاد می‌آورند، ولی در این بیت، به ترتیب در معانی «پادشاه» و «زیبا» به کار رفته‌اند.

استعاره: واژهٔ «بت» استعارهٔ مصرّحه از «معشوق» است.

تشبیه: در ترکیب وصفی «می گلگون» تشبیه وجود دارد و «می» در سرخی به «گل» مانند شده است.

تضاد: واژه‌های «خسرو» و «گدا» متضاد یکدیگر هستند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): بیت به داستان «خسرو و شیرین» تلمیح دارد. واژهٔ «بر» به معنی «آغوش» با حروف اضافهٔ «بر» و «در» به ترتیب، جناس همسان و ناهمسان دارد. ترکیب «بتی شیرین» را می‌توان حس‌آمیزی دانست؛ ولی «لف و نشر» در بیت به کار نرفته است.

گزینهٔ (۳): در ترکیب «می گلگون» تشبیه وجود دارد. واژهٔ «بت» استعارهٔ مصرّحه از «معشوق» و واژهٔ «کف» مجاز از «دست» است. پارادوکس در بیت وجود ندارد.

گزینهٔ (۴): عبارت «خسرو نداند از گدا» یعنی «پادشاه و گدا برایش فرقی ندارد» را می‌توان کنایه از «بی‌توجّهی به عالم و آدم» دانست. بیت به داستان «خسرو و شیرین» تلمیح دارد. «ایهام» و «حسن تعلیل» در بیت یافت نمی‌شود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۲ آرایه‌های مقابل کدام بیت درست است؟

۱) گر رفته باشم زین جهان بازآیدم رفته روان — گر هم‌چنین دامن‌کشان بالای خاکم بگذری (مجاز، استعاره)

۲) چون گره بگشایی از مو شام گردد صبح‌ها — پرده چون برداری از رو صبح گردد شام‌ها (پارادوکس، تکرار)

۳) چگونه شـور نیارم در آرزوی لبت — کـز آرزوی لبت شـور در شکر دیـدم (حسن تعلیل، تشخیص)

۴) شد به چین سر زلف تو و این عین خطاست — تا من دلشده را از سفر او چه رسد؟ (ایهام، جناس)

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دوازدهم، درس ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

هر بیت را با توجّه به آرایه‌های مقابل آن بررسی می‌کنیم و با رد گزینه به پاسخ می‌رسیم.

گزینهٔ (۱): «خاک» مجاز از «گور» است، ولی استعاره یافت نمی‌شود. (دامن‌کشان کنایه از با ناز و غرور راه‌رفتن است.)

گزینهٔ (۲): واژه‌های «چون»، «صبح» و «شام» تکرار شده‌اند، امّا پارادوکس یافت نمی‌شود. (صبح و شام تضاد دارند.)

گزینهٔ (۳): حسن تعلیل به کار نرفته است، ولی تشخیص در مصراع دوم وجود دارد. (در مصراع دوم، حسن تعلیل به کار نرفته است؛ زیرا هم موضوع و هم دلیل ادعایی هستند، ولی در حسن تعلیل، موضوع واقعی و دلیل ادعایی است؛ یعنی شاعر برای یک موضوعی که وجود دارد علّت تخیّلی و غیرواقعی می‌آورد.)

گزینهٔ (۴): واژهٔ «چین» با دو معنای «چین و شکن» و «سرزمین چین» ایهام دارد و واژه‌های «سر» و «سفر» جناس دارند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۳ آرایه‌های ادبی بیت زیر کدام‌اند؟

«از جوش مشتری به دلارام من رسید　　بر ماه مصر آن‌چه ز زندان و چاه رفت»

۱) تشبیه، جناس، استعاره، ایهام تناسب
۲) تلمیح، جناس، ایهام، حسن تعلیل
۳) استعاره، تلمیح، ایهام، اسلوب معادله
۴) تشبیه، تضمین، کنایه، ایهام تناسب

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دهم، یازدهم و دوازدهم ـ ترکیبی

پاسخ خیلی تشریحی ✔ برای پاسخ‌گویی به این‌گونه سؤالات، ابتدا آرایه‌های موجود در بیت را تعیین می‌کنیم، سپس با توجّه به آرایه‌هایی که در بیت وجود ندارند، به ردّ گزینه می‌پردازیم.

واژهٔ «مشتری» در این بیت به معنی «خریدار» است و معنی دیگر آن (سیارهٔ مشتری) با «ماه» ایهام تناسب دارد. «ماه مصر» استعاره از «یوسف» است؛ بیت به داستان «یوسف پیامبر» تلمیح دارد. بین «ماه» و «چاه» جناس ناهمسان اختلافی دیده می‌شود.

آرایه‌های «ایهام»، «حسن تعلیل»، «اسلوب معادله» و «تضمین» در بیت یافت نمی‌شوند؛ پس گزینه‌های (۲)، (۳) و (۴) را می‌توان حذف کرد.

آرایه‌های «ایهام تناسب»، «استعاره» و «جناس» در گزینهٔ (۱) آمده‌اند؛ آیا آرایهٔ «تشبیه» را هم در بیت می‌توان یافت؟

بله؛ در واقع شاعر، مفهوم مصراع اوّل را با تشبیه به مصراع دوم پیوند زده است و می‌گوید: دلارام من، از ازدحام مشتری آن سختی و دشواری را دید که یوسف از زندان و چاه تحمّل کرد!

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۴ آرایه‌های مشترک در ابیات زیر کدام‌اند؟

- یار درآمد به کوی، شور برآمد ز شهر / عشق درآمد ز بام، عقل ره در گرفت
- نه تو را بگفتم ای دل، که سر وفا ندارد / به طمع ز دست رفتی و ز پای درفکندت
- غم تو با دل من پنجه درفکند و رواست / که این دلیر به بازوی آن هماورد است

۱) مراعات‌نظیر، جناس، کنایه
۲) مجاز، کنایه، تشخیص
۳) استعاره، جناس، تضاد
۴) مراعات‌نظیر، ایهام، مجاز

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دهم / یازدهم / دوازدهم ـ ترکیبی

پاسخ خیلی تشریحی ✔

برای پاسخ‌گویی به چنین سؤالی بهتر است ابتدا آرایه‌های برجستهٔ هر بیت را مشخّص کنیم:

در بیت اوّل، واژهٔ «شهر» مجاز از مردم شهر است. در مصراع دوم، برای «عشق» و «عقل» استعارهٔ مکنیه و تشخیص به کار رفته و عبارت «ره در گرفت» کنایه از «رفتن» و «بیرون‌رفتن» است. واژه‌های «کوی»، «شهر»، «بام» و «در» تناسب یا مراعات نظیر و «عشق» و «عقل» تضاد دارند.

در بیت دوم، عبارت «ای دل» استعارهٔ مکنیه و تشخیص دارد. واژهٔ «سر» مجاز از قصد و اندیشه است. عبارت‌های «از دست رفتن» و «از پای درافکندن» کنایه هستند. واژه‌های «سر»، «دست» و «پای» مراعات نظیر دارند.

در بیت سوم، عبارت «پنجه در افکندن» کنایه از مبارزه‌کردن و جنگیدن است و نسبت‌دادن آن به «غم» و «دل» استعارهٔ مکنیه و تشخیص است. واژهٔ «بازو» مجاز از قدرت و توانایی است. واژه‌های «پنجه»، «بازو»، «دلیر» و «هماورد» تناسب یا مراعات نظیر دارند.

می‌بینید که آرایه‌های مجاز، کنایه، تشخیص (استعاره) و مراعات نظیر در هر سه بیت مشترک هستند؛ و گزینه‌های دیگر با آرایه‌های جناس، تضاد و ایهام رد می‌شوند.

نکته برای پاسخ به چنین تست‌هایی به آرایه‌های شاخص ابیات توجّه کنید.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۵ آرایه‌های «استعارهٔ مکنیه، تلمیح، حسن تعلیل، اسلوب معادله و حس‌آمیزی» به ترتیب در کدام ابیات به چشم می‌خورد؟

الف) زاهد به جوی شیر دهد زهد خشک را / آسان ز دست کور، عصا می‌توان گرفت

ب) در کار عشق، سعی به جایی نمی‌رسد / در بحر، دست و پا زدن از ناشناوری است

ج) بر روی آفتاب، چو شبنم گشاد چشم / هر پاک‌گوهری که دل از رنگ و بو گرفت

د) لاله‌ای بی داغ از دل برنیامد سنگ را / کوهکن تا خون خود در دامن کهسار ریخت

ه) بهار عالم ایجاد، نیست غیر سخن / که سبزی پر طوطی ز فیض گویایی است

۱) «ج» ـ «د» ـ «ه» ـ «ب» ـ «الف»

۲) «د» ـ «الف» ـ «ج» ـ «ب» ـ «ه»

۳) «ه» ـ «ب» ـ «د» ـ «ج» ـ «الف»

۴) «د» ـ «ب» ـ «ه» ـ «الف» ـ «ج»

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی یازدهم، درس ۶ / علوم وفنون ادبی دوازدهم، درس ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

پاسخ‌گویی به چنین سؤالاتی را با آرایه‌های خاص و آسان‌یاب شروع می‌کنیم.

در این سؤال، آرایهٔ «حس‌آمیزی» برای شروع مناسب است. ابیات «الف»، «ج» و «ه» در گزینه‌ها پیشنهاد شده‌اند.

ترکیب «زهد خشک» در بیت «الف» حس‌آمیزی دارد. (تأیید گزینه‌های (۱) و (۳))

ترکیب‌های «رنگ و بو» و «سبزی پر طوطی» در ابیات «ج» و «ه» حس‌آمیزی ندارند. (رد گزینه‌های (۲) و (۴))

اکنون آرایهٔ «اسلوب معادله» را در ابیات پیشنهادی «ب»، «ج» و «الف» بررسی می‌کنیم:

در بیت «ب» اسلوب معادله برقرار است: سعی‌کردن در کار عشق به جایی نمی‌رسد؛ همان‌طور که دست و پا زدن در دریا بیهوده است. (مصراع اوّل موضوع و مصراع دوم مثال و مصداقی برای آن است.) (تأیید گزینه‌های (۱) و (۲)) اما گزینهٔ (۲) قبلاً با آرایهٔ حس‌آمیزی رد شده است؛ پس فقط گزینهٔ (۱) می‌ماند. می‌بینید که با بررسی همین دو آرایه، به جواب رسیده‌ایم.

برای اطمینان بیشتر، بهتر است ابیات پیشنهادی گزینهٔ (۱) را با توجه به آرایه‌های داده‌شده بررسی کنیم.

در بیت «ج» ترکیب «روی آفتاب» تشخیص و استعارهٔ مکنیه است. بیت «د» به داستان «فرهاد کوهکن» تلمیح دارد. در مصراع دوم بیت «ه» حسن تعلیل به کار رفته است. چنان‌که دیدیم، در بیت «ب» اسلوب معادله برقرار است و در بیت «الف» حس‌آمیزی وجود دارد.

بررسی دیگر آرایه‌های ابیات:

در بیت «الف» علاوه بر حس‌آمیزی، آرایه‌های تلمیح (اشاره به جوی شیر در بهشت) و اسلوب معادله (مصراع دوم مصداقی برای مصراع اوّل) نیز به کار رفته است.

در بیت «د» علاوه بر تلمیح، حسن تعلیل نیز به کار رفته است: وجود داغ (سیاهی) در انتهای گلبرگ‌های لاله را به سبب ریخته‌شدن خون فرهاد در دامن کوهسار می‌داند!

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۶ آرایه‌های «مجاز، لف و نشر، تمثیل، ایهام تناسب و استعاره» به ترتیب در کدام ابیات آمده است؟

الف) دلبستهٔ هوا به نسیمی فتد ز پا — کوتاهی حیات حباب از سبک‌سری است

ب) دیدهٔ سیر و دل بی‌مدّعا داریم ما — آن‌چه می‌باید، در این مهمان‌سرا داریم ما

ج) گر جان طلبد یار، دل یار به دست آر — چون سر بشد از دست، ز دستار میندیش

د) گوش خود و گوش همه آراسته کردیم — از بس سخن خوب که گفتیم و شنیدیم

ه) هرجا که می‌نشینم و هرجا که می‌روم — نقشش نمی‌رود نفسی از مقابلم

۱) «د» ـ «الف» ـ «ج» ـ «ه» ـ «ب»

۲) «ج» ـ «ه» ـ «ب» ـ «الف» ـ «د»

۳) «ه» ـ «د» ـ «ج» ـ «الف» ـ «ب»

۴) «ه» ـ «د» ـ «الف» ـ «ب» ـ «ج»

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دهم، درس ۱ / علوم و فنون ادبی یازدهم، درس‌های ۶ و ۹ / علوم و فنون ادبی دوازدهم، درس‌های ۶ و ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✔ پاسخ‌گویی به چنین سؤالاتی را با آرایه‌های خاص و آسان‌یاب شروع می‌کنیم.

پاسخ‌گویی به این سؤال را می‌توانیم با آرایهٔ «لف و نشر» شروع کنیم:

ابیات «الف»، «ه» و «د» در گزینه‌ها پیشنهاد شده‌اند.

در بیت «الف» لف و نشر یافت نمی‌شود و در واقع اسلوب معادله میان دو مصراع برقرار است. (رد گزینهٔ (۱))

در بیت «ه» نیز لف و نشر وجود ندارد. (رد گزینهٔ (۲))

در بیت «د» لف و نشر نامرتب یافت می‌شود. (گوش خود: لف ۱ و گوش همه: لف ۲ / گفتیم: نشر ۱ و شنیدیم: نشر ۲)

از بس سخن خوب که شنیدیم، گوش خود و از بس سخن خوب گفتیم، گوش همه را آراسته کردیم. (تأیید گزینه‌های (۳) و (۴))

اکنون، پاسخ‌گویی را با آرایهٔ «تمثیل» ادامه می‌دهیم:

ابیات «الف»، «ب» و «ج» در گزینه‌ها پیشنهاد شده‌اند.

در بیت «الف» اسلوب معادله وجود دارد، ولی مَثَل یا تمثیل نمی‌توان یافت. (رد گزینهٔ (۴))

در بیت «ب» که قبلاً با گزینهٔ (۲) حذف شده است، نیز تمثیل یافت نمی‌شود.

در بیت «ج»، مصراع دوم تمثیل است: «چون سر بشد از دست ز دستار میندیش» (وقتی سر از دست رفت، به فکر سربند مباش)

گزینهٔ (۳) تأیید می‌شود، ولی برای اطمینان بیشتر، ابیات پیشنهادی گزینهٔ (۳) را با آرایه‌های داده‌شده مطابقت می‌دهیم:

در بیت «ه» واژهٔ «نفسی» مجاز از «لحظه‌ای» است. لف و نشر در بیت «د» و تمثیل در بیت «ج» توضیح داده شد.

در بیت «الف» واژهٔ «هوا» در معنی «هوس» به کار رفته است و معنی دیگر آن (هوا و باد) با واژهٔ «نسیم» ایهام تناسب دارد.

در بیت «ب»، واژهٔ «مهمان‌سرا» استعاره از دنیاست.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۷ در کدام بیت به ترتیب، ذوقافیتین یافت می‌شود و قافیهٔ کدام بیت براساس قاعدهٔ «۱» آمده است؟

الف) عشق تو اندر دلم شاخ کنون می‌زند / وز دل من صبر را بیخ کنون می‌کند

ب) چون است حال بستان ای باد نوبهاری / کز بلبلان برآمد فریاد بی‌قراری

ج) گفتا برون شدی به تماشای ماه نو / از ماه ابروان منت شرم باد رو

د) یار آن بود که صبر کند بر جفای یار / ترک رضای خویش کند در رضای یار

۱) «ب» و «ج»

۲) «الف» و «د»

۳) «الف» و «ج»

۴) «ب» و «د»

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دهم، درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بیت «ب» ذوقافیتین است: «باد / فریاد» ـ «نوبهاری / بی‌قراری» و قافیهٔ بیت «د» (جفا / رضا) براساس قاعدهٔ «۱» است: («ا» حرف اصلی و «ی» الحاقی است.)

بررسی سایر گزینه‌ها:

در گزینهٔ (۱) قافیهٔ بیت «ج» براساس قاعدهٔ «۲» است. (ـَ و حروف قافیه و «و» صامت است.)

در گزینهٔ (۲) بیت «الف» ذوقافیتین نیست. («می‌زند» و «می‌کند» قافیه‌های بیت هستند، واژهٔ «کنون» تکرار شده است و واژه‌های «شاخ» و «بیخ» قافیه نمی‌شوند؛ زیرا مصوّت متفاوت دارند.)

در گزینهٔ (۳) چنان‌که گفته شد، بیت «الف» ذوقافیتین نیست و قافیهٔ بیت «ج» براساس قاعدهٔ «۲» است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۸ کدام ابیات به ترتیب می‌توانند با واژهٔ «هجران و رعنا» هم‌قافیه شوند؟

الف) پرده‌دار و حاجب و دربان نمی‌باشد مرا / خانه چون آیینه بی‌مهمان نمی‌باشد مرا

ب) چهره شد نیلوفری از سیلی اخوان مرا / خوش گلی آخر شکفت از گلشن احزان مرا

ج) تا به کی بند گران‌جانی به پا باشد مرا / این زره تا چند در زیر قبا باشد مرا

د) بلبل خوش‌نغمه‌ام، با گل سخن باشد مرا / سرمهٔ خاموشی از زاغ و زغن باشد مرا

ه) در حسن رخ خوبان پیدا همه او دیدم / در چشم نکورویان زیبا همه او دیدم

۱) «د، الف» ـ «ج، ه»

۲) «ب، د» ـ «ج، الف»

۳) «الف، ب» ـ «ج، ه»

۴) «ب، د» ـ «ج، ه»

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: علوم وفنون ادبی دهم، درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بیت الف) واژه‌های قافیه: دربان و مهمان، حروف اصلی: «ان» مانند هجران (قاعدهٔ «۲»)

بیت ب) واژه‌های قافیه: اِخوان و اَحزان، حروف اصلی: «ان» مانند هجران (قاعدهٔ «۲»)

بیت ج) واژه‌های قافیه: پا و قبا، حروف اصلی: «ا» مانند رعنا (قاعدهٔ «۱»)

بیت د) قافیه: سخن و زغن، حروف اصلی: «ـَ ن» (قاعدهٔ «۲»)

بیت ه) واژه‌های قافیه: پیدا و زیبا، حروف اصلی: «ا» مانند رعنا (قاعدهٔ «۱»)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۳۹ وزن عروضی کدام مورد با بخش مشخص‌شدهٔ سرودهٔ زیر یکسان است؟

«تنها نشسته‌ام، زیر حریق خفته‌ای از روبه‌روی خویش»

۱) تا مدّعیان هیچ نگویند جوان را
۲) ما خود شکسته‌ایم چه باشد شکست ما
۳) دیگر نشنیدیم چنین فتنه که برخاست
۴) آن روز دیده بودم این فتنه‌ها که برخاست

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دوازدهم، درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

وزن بخش مشخص‌شدهٔ صورت سؤال:

زی رِ حَ ری / قِ خُف تِ اِ / یَر رو بِ رو / یِ خیش: مستفعلن مفاعِلُ مستفعلن فَعَل (مفعولُ فاعلاتُ مفاعیلُ فاعلن)

وزن گزینهٔ (۲):

ما خُد شِ کَس / تِ ایـم چ / با شَد شِ کَس / تِ ما: مستفعلن مفاعلُ مستفعلن فَعَل (مفعولُ فاعلاتُ مفاعیلُ فاعلن)

وزن سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): تا مُد دَ عِ / یان هیـچ نَ / گو یَنـد جَ / وان را: مستفعل مستفعل مستفعل فع لن (مفعولُ مفاعیلُ مفاعیلُ فعولن)

گزینهٔ (۳): دی گر نَ شَ / نی دیـم چُ / نین فِت نِ کِ / بَر خاست: مستفعل مستفعل مستفعل فع لن (مفعولُ مفاعیلُ مفاعیلُ فعولن)

گزینهٔ (۴): آن رو ز دی / دِ بو دَم / این فِت نِ ها / کِ بَر خاست: مستفعلن فعولن مستفعلن فعولن (مفعولُ فاعلاتن مفعولُ فاعلاتن)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۰ چند مصراع در بحر «رمل مثمن محذوف» و چند مصراع در بحر «هزج مسدس محذوف» به ترتیب سروده شده است؟

- آتشم بر جان ولی از شکوه لب خاموش بود
- از حبابی سست‌بنیان‌تر اساس دوستی
- گر سخن چون زهر گویی باک نبود
- من آن رندم که گیرم از شهان تاج
- الهی گردن گردون شود خرد
- نه وصلت دیده بودم کاشکی ای گل نه هجران
- دیدار خوبان اختیار از دست دانا می‌برد
- تو گویی به چشم اندرش منزل است

۱) یک ـ سه
۲) سه ـ یک
۳) دو ـ دو
۴) یک ـ دو

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دوازدهم، درس ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- آ تَ شَم بَر / جان وَ لی اَز / شِک وِ لَب خا / موش بود: فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن (رمل مثمن محذوف)
- اَز حُ با بی / سُســت بُن یان / تَر اَ سا سِ / دو س تی: فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن (رمل مثمن محذوف)
- گَر سُ خَن چُن / زَهـر گو یَد / با ک نَب وَد: فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن (رمل مسدس سالم)
- مَ نان رِن دَم / کِ گی رَم اَز / شَ هان تاج: مفاعیلن مفاعیلن فعولن (هزج مسدس محذوف)
- اِ لا هی گَر / دَ نِ گَر دون / شَ وَد خُرد: مفاعیلن مفاعیلن فعولن (هزج مسدس محذوف)
- نَ وَص لَت دی / دِ بو دَم کا / ش کی اِی گُل / نَ هِج ران: مفاعیلن مفاعیلن فعولن (هزج مثمن محذوف)
- دی دا رِ خو / با نِخ تِ یا / زَز دَس تِ دا / نا می بَ رَد: مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن (رجز مثمن سالم)
- تُ گو یی / بِ چِش مَن / دَ رَش مَن / زِ لَست: فعولن فعولن فعولن فعل (متقارب مثمن محذوف)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۱ همهٔ ابیات را می‌توان به دو گونه دسته‌بندی هجایی نمود و وزن دوری به دست آورد، به‌جز ..... .

۱) عشق جمال جانان دریای آتشین است / گر عاشقی بسوزی زیرا که راه این است

۲) منسوخ شد مـروّت و معدوم شد وفا / زین هر دو مانده نام چو سیمرغ و کیمیا

۳) من هرگز از تو نظر با خویشتن نکنم / بیننده تـن نـدهـد هـرگـز بـه بی‌بصری

۴) تنها نه منم عاشق، کز خاک سر کویت / هر گرد که برخیزد، صاحب‌نظری باشد

مشاوره همیشه به صورت سؤال کاملاً دقت کنید و هیچ بخشی از آن را نادیده نگیرید. در این تست، صورت سؤال دو بخش دارد: یکی این‌که ابیات باید به دو صورت دسته‌بندی هجایی شوند (که همهٔ گزینه‌ها این شرط را دارند) و دوم این‌که این دسته‌بندی‌ها وزن دوری بسازند (که همه این شرط را دارند، به‌جز گزینهٔ (۲))

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی یازدهم، درس ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی در گزینهٔ (۲) اگرچه می‌توان هجاهای بیت را به دو شکل دسته‌بندی کرد؛ اما این دسته‌بندی‌ها وزن دوری (همسان دولختی) به وجود نمی‌آورد.

بررسی علامت‌های هجایی هر گزینه و دسته‌بندی آن‌ها:

گزینهٔ (۱): ــ ــ U / ــ U / ــ ــ / ــ ــ U / ــ U ــ ــ (مستفعلن فعولن مستفعلن فعولن)

ــ ــ U / ــ U ــ / ــ ــ / U ــ ــ U / ــ ــ (مفعولُ فاعلاتن مفعولُ فاعلاتن)

گزینهٔ (۲): ــ ــ U / ــ U / ــ U ــ / U ــ U / ــ ــ U / ــ U ــ (مفعولُ فاعلات مفاعیل فاعلن)

ــ ــ U ــ / U ــ U / U ــ ــ / U ــ / ــ U ــ (مستفعلن مفاعلُ مستفعلن فَعل)

گزینهٔ (۳): ــ ــ U ــ / U U ــ / ــ ــ / ــ U U ــ / ــ U ــ (مستفعلن فعلن مستفعلن فعلن)

ــ ــ U / ــ U U ــ / ــ ــ / U ــ ــ / ــ U U ــ (مفعولُ مفتعلن مفعولُ مفتعلن)

گزینهٔ (۴): ــ ــ U U / ــ ــ ــ / ــ ــ U U / ــ ــ ــ (مستفعلُ مفعولن مستفعلُ مفعولن)

ــ ــ U / U ــ ــ ــ / ــ ــ U / U ــ ــ ــ (مفعولُ مفاعیلن مفعولُ مفاعیلن)

تیزبازی بهتر است به روش سماعی وزن‌های هر بیت را بیابید و ببینید کدام بیت وزن دوری (همسان دولختی) ندارد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۲ نام بحر کدام مصراع در مقابل آن نادرست است؟

۱) فروخفته چو گُل با سینهٔ چاک (هزج مسدس محذوف)

۲) گنج تو باشد دلِ آگاه تو (رجز مسدس محذوف)

۳) جای در بستان‌سرای عشق می‌باید مرا (رمل مثمّن محذوف)

۴) صبا از من پیامی ده به آن صیّاد سنگین‌دل (هزج مثمّن سالم)

مشاوره از آن‌جا که در سؤالات چهارگزینه‌ای مقایسهٔ گزینه‌ها مهم است، با رد دیگر گزینه‌ها، به گزینهٔ (۲) می‌رسیم و فرقی نمی‌کند که آن وزن در کتاب درسی آمده است یا نه.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دوازدهم، درس ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی وزن مصراع گزینهٔ (۲) «مفتعلن مفتعلن فاعلن» است که نام این بحر در کتاب درسی نیامده است.

نکته وزنی را محذوف می‌نامیم که یک هجا از پایان آن حذف شده باشد.

تیزبازی برای حل این‌گونه از تست‌های عروض، ضمن پیداکردن وزن هر بیت یا مصراع به روش سماعی، نام آن بحر را می‌یابیم و با چیزی که در مقابل آن آمده است مقایسه می‌کنیم. اگر درست بود، رد گزینه می‌کنیم تا به گزینهٔ نادرست برسیم.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۳ در کدام بیت، اختیار شاعری «کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند، بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه، ابدال و آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن» یافت می‌شود؟

۱) قطع این مرحله بی‌همرهی خضر مکن / ظلمات است بترس از خطر گمراهی

۲) آسمان کشتی ارباب هنر می‌شکند / تکیه آن به که بر این بحر معلّق نکنیم

۳) در ره منزل لیلی که خطرهاست در آن / شرط اوّل قدم آن است که مجنون باشی

۴) دلا منال و ببین هستی یگانهٔ عشق / که آسمان و زمین با من و تو همدرد است

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دوازدهم، درس ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✔

گزینهٔ (۱): قَط عِ این مَر / حَ لِ بی هَم رَ هی یِ خِضـ/ ـر مَ کُن (فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن)

ظُ لُ ما تَســ / ـت بِ تَر سَز / خَ طَ رِ گُم / را هی (فعلاتن فعلاتن فعلاتن فع لن)

در رکن سوم مصراع اول (رَ هی یِ خضـ) در هجای دوم، مصوت بلند «ی» کوتاه تلفظ می‌شود. هم‌چنین کسرهٔ اضافه در همین رکن (یِ) بلند تلفظ می‌شود. (بنا به وزن فعلاتن) و در رکن سوم مصراع دوم نیز مصوت کوتاه «ـِ » در هجای «رِ» بلند تلفظ می‌شود. در رکن پایانی مصراع دوم ابدال (فَع لن به جای فَعَلُن) صورت گرفته و در رکن آغازین مصراع اوّل «فاعلاتن» به جای «فعلاتن» آمده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): آس مان کِش / تی یِ اَر با / بِ هـ نَر می / شِ کَ نَد (فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن)

تِک یِ آن بِه / کِ بَ رین بَح / رِ مُ عَل لَق / نَ کُ نیم (فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن)

در رکن دوم مصراع اوّل (تی یِ اَر با) در هجای اوّل، مصوت بلند «ی» کوتاه تلفظ می‌شود. هم‌چنین کسرهٔ اضافه در همین رکن (یِ) بلند تلفظ می‌شود. (بنا به وزن فعلاتن) در رکن آغازین هر دو مصراع، «فاعلاتن» به جای «فعلاتن» آمده؛ ولی «ابدال» در بیت به کار نرفته است.

گزینهٔ (۳): دَر رَ هِ مَن / زِ لِ لِی لی / کِ خَ طَر ها / ست دَ ران (فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن)

شَر طِ اَو وَل / قَ دَ ما نَســ /ت کِ مَج نون/ با شی (فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فع لن)

اختیار کوتاه تلفّظ‌کردن مصوّت بلند در بیت وجود ندارد. مصوّت کوتاه «ـِ» در هجای سوم رکن اوّل (دَر رَ هِ مَن) بلند تلفّظ می‌شود. در رکن آغازین هر دو مصراع، «فاعلاتن» به جای «فعلاتن» آمده و در رکن پایانی مصراع دوم ابدال (فَع لن به جای فَعَلُن) صورت گرفته است.

گزینهٔ (۴): دِ لا مَ نا / لُ بِ بین هَس / تی یِ یِ گا / نِ یِ عشق (مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن)

کِ آ س ما / نُ زَ مین با / مَ نُ تُ هَم / دَر دَست (مفاعلن فعلاتن مفاعلن فع لن)

وزن بیت «مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن» است؛ بنابراین، اختیار وزنی «فاعلاتن به جای فعلاتن» در آن وجود ندارد. در هجای اوّل رکن سوم (تی یِ یِ گا) در مصراع اوّل، مصوّت بلند «ی» کوتاه تلفظ می‌شود و در هجای دوم همان رکن، مصوت کوتاه «ـِ» بلند تلفظ می‌شود. هم‌چنین در هجای دوم رکن سوم در مصراع دوم، مصوّت کوتاه بلند تلفظ شده. در رکن پایانی مصراع دوم، اختیار وزنی ابدال (فع لن به جای فعلن) به کار رفته است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۴ اختیار شاعری در مقابل کدام بیت درست آمده است؟

۱) آمد سوی کعبه سینه پرجوش — چون کعبه نهاد حلقه در گوش (کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند)

۲) دانست که دل اسیر دارد — دردی نه دواپذیر دارد (حذف همزه)

۳) از جای چو مار حلقه برجست — در حلقهٔ زلف کعبه زد دست (بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه)

۴) گفت ای پسر این نه جای بازی است — بشتاب که جای چاره‌سازی است (قلب)

مشاوره مواردی را که هر یک از اختیارات شاعری در آن پدید می‌آیند به خاطر بسپارید (مانند «کسرهٔ اضافه» در اختیار بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه)، سپس در بررسی گزینه‌های چنین تست‌هایی، مستقیم بروید سراغ همان موارد و رد گزینه را شروع کنید تا از تلف کردن وقت جلوگیری نمایید.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دوازدهم، درس‌های ۵ و ۸

پاسخ خیلی تشریحی

در بیت گزینهٔ (۱) اختیار شاعری «کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند» در هجای سوم مصراع اول دیده می‌شود (سو = سُ). در سایر گزینه‌ها اختیارات شاعری ذکرشده وجود ندارد.

نکته

می‌دانیم که اگر واج پیش از همزه مصوت باشد، همزه نمی‌تواند حذف شود (در این مورد بحث اختیار شاعری کلاً منتفی است). از طرفی همزه‌ای که واج پیش از آن صامت باشد، **می‌تواند** حذف شود. آیا این بدان معنا نیست که گاهی هم می‌تواند حذف نشود؟ (مثل همزهٔ «اسیر» در گزینهٔ (۲)) پس باید به ضرورت وزن دقت کنیم.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۵ با توجّه به ابیات زیر، کدام مورد نادرست است؟

«آنان که محیط فضل و آداب شدند — در جمع کمال، شمع اصحاب شدند
ره زین شب تاریک نبردند برون — گفتند فسانه‌ای و در خواب شدند»

۱) در ابیات فوق، «ب» حرف روی است و سه بار اختیار شاعری «قلب» به کار رفته است.

۲) قافیهٔ ابیات براساس قاعدهٔ «۲» است و در آن‌ها آرایه‌های تشبیه، جناس و استعاره یافت می‌شود.

۳) اشعار را می‌توان به دو گونه دسته‌بندی هجایی کرد و در آن اختیار شاعری حذف همزه وجود دارد.

۴) مفهوم ابیات با بیت «پرورش‌آموختگان ازل / مشکل این راه نکردند حل» یکسان است.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دهم / یازدهم / دوازدهم - ترکیبی

Hint ابیات را تقطیع هجایی کنید و با توجّه به وزن‌های داده‌شده، آن‌ها را به دو گونه دسته‌بندی هجایی نمایید و اختیار شاعری «قلب» را در رکن دوم هر مصراع نشان دهید.

پاسخ خیلی تشریحی با توجّه به گزینهٔ (۳)، ابیات را می‌توان به دو گونه دسته‌بندی هجایی کرد، ولی در آن اختیار شاعری حذف همزه وجود ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): در ابیات فوق، واژه‌های «آداب، اصحاب و خواب» واژه‌های قافیه و «ب» حرف روی است و سه بار اختیار شاعری «قلب» به کار رفته است. وزن اصلی رباعی «مستفعلُ مستفعلُ مستفعلُ فَع» است؛ ولی در رکن دوم هر سه مصراع، اختیار شاعری «قلب» به کار رفته است. (فاعلاتُ به جای مستفعِلُ به کار رفته است.)

گزینهٔ (۲): حروف اصلی قافیه «اب» (مصوت بلند + صامت) و قافیهٔ ابیات براساس قاعدهٔ «۲» است و در آن‌ها آرایه‌های تشبیه (شمع اصحاب شدیم)، جناس (شمع / جمع) و استعاره (این شب تاریک: استعاره از راز جهان هستی) یافت می‌شود.

گزینهٔ (۳): اشعار را می‌توان به دو گونه دسته‌بندی هجایی کرد: مستفعلُ مستفعلُ مستفعلُ فَع (مفعولُ مفاعیلُ مفاعیلُ فَعَل)

گزینهٔ (۴): مفهوم ابیات با بیت «پرورش‌آموختگان ازل / مشکل این راه نکردند حل» یکسان است. مفهوم مشترک آن‌ها «ناتوانی دانایان از پی‌بردن به راز جهان هستی» است.

نکته وزن اصلی رباعی «مستفعلُ مستفعلُ مستفعلُ فَع» (مفعولُ مفاعیلُ مفاعیلُ فَعَل) است و در صورتی که اختیار وزنی «قلب» در آن رخ داده باشد، به جای «مستفعلُ»، «فاعلاتُ» به کار می‌رود و اگر اختیار ابدال داشته باشد، «مستفعلُ» به «مفعولن» تبدیل می‌شود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۶ کدام بیت با بیت زیر هم‌مفهوم است؟

«دامـن هر گل مگیر و گـرد هر خـاری مگرد　　طـالـب حُـسـن غـریـب و معنی بیگانه بـاش»

۱) آنـان که دل به معنی بیگانه بسته‌اند　　بـر روی آفـتـاب، درِ خـانـه بسته‌اند

۲) معنی از لفظ متین، قدر و بها می‌گیرد　　قیمت آب، فـزون در گهر بسته شود

۳) بلبل خوش‌نغمهٔ باغ سخن شد هر که او　　طالب فکر بدیع و معنی پیچیده است

۴) طوطی ز معنی سخن خویش غافل است　　هر کس سخنور است سخندان نمی‌شود

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی یازدهم، درس ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

مفهوم کلّی بیت صورت سؤال، «باریک‌اندیشی و یافتن مضامین تازه» (از ویژگی‌های بارز شعر سبک هندی) است که این مفهوم در بیت گزینهٔ (۳) آشکارا بیان شده است.

معنی بیت گزینهٔ (۳): هر شاعری که طالب یافتن افکار تازه و مضامین پیچیده است، بلبل نغمه‌خوان باغ سخن خواهد شد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): مفهومی مقابل و مخالف با بیت صورت سؤال دارد و می‌گوید: کسانی که به معنی بیگانه (مضامین غریب و تازه) دل بسته‌اند، مانند کسانی هستند که درِ خانه را به روی آفتاب بسته و از آن بی‌بهره‌اند.

گزینهٔ (۲): از کاربرد الفاظ خوب و ارزش‌یافتن معنی و مضمون از لفظ متین و باوقار سخن می‌گوید.

گزینهٔ (۴): دربارهٔ سخنوران مقلّدی است که مانند طوطی از معنی و مفهوم سخن غافل‌اند و تنها از دیگران تقلید می‌کنند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۷ مفهوم کدام بیت متفاوت است؟

۱) اوراق گل از خندهٔ بی‌جاست پریشان / شیرازهٔ مجموعهٔ دل، چین جبین است

۲) ای گل که موج خنده‌ات از سر گذشته است / آمـــاده بـــاش، گـریـهٔ تـلـخ گـــلاب را

۳) گریه در دنبال دارد خندهٔ بی‌وقت را / خنده زن چون گل اگر در خون شنا می‌بایدت

۴) پیداست از گلاب سرشکم که من چو گل / یک روز خنده کـردم و عمری گریستم

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی یازدهم، درس ۱۰ و کارگاه تحلیل فصل ۴

پاسخ خیلی تشریحی

ابیات گزینه‌های (۱)، (۲) و (۳) همه در نکوهش خندهٔ بی‌وقت و شادی بسیار سخن می‌گویند که گریه و غم در پی خواهد داشت، امّا شاعر در بیت گزینهٔ (۴) از این‌که تنها مدّت کوتاهی از عمر خود شاد بوده و باقی عمر غمگین بوده است شکایت دارد. به عبارت دیگر، در بیت گزینهٔ (۴) شادی و خنده نکوهش نمی‌شود، ولی ابیات دیگر گریه و غم را عقوبتی برای خنده و شادی می‌دانند.

معنی ابیات:

گزینهٔ (۱): برگ‌های گل از خندهٔ بی‌جا پریشان می‌شود؛ آن‌چه باعث آسودگی دل و جمعیت خاطر می‌گردد، در هم بودن پیشانی و پرهیز از خندهٔ بی‌جاست.

گزینهٔ (۲): ای کسی که مانند گل همواره دهانی خندان داری، بدان که در پس هر خنده، گریه‌ای هست و آمادهٔ گریه و غم باش.

گزینهٔ (۳): خندهٔ بی‌هنگام گریه در پی دارد. اگر می‌خواهی در اشک خونین خود غرق شوی، مانند گل بخند!

گزینهٔ (۴): از اشک گلگونم پیداست که مانند گل زمان کوتاهی شاد بودم و عمری گریه کردم.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۸ مفهوم کدام بیت تداعی‌کنندهٔ بیت زیر است؟

«فکر شنبه تلخ دارد جمعهٔ اطفال را　　عشرت امروز بی اندیشهٔ فردا خوش است»

۱) چه فارغ‌بال می‌گشتم در این عالم اگر می‌شد　　غم امروز چون اندیشهٔ فردا فراموشم

۲) از غم فردا هم امروز ای پسر بی‌غم شود　　هر که در امروز روز اندیشهٔ فردا کند

۳) عشق و مستی را ازین عالم بدان عالم بریم　　درنماند هر که امشب فکر فردا می‌کند

۴) زندگی از فکر فردا تنگ شد بر مردمان　　خوش رود امروز گر بی فکرت فردا بود

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دوازدهم، درس ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔ مفهوم بیت صورت سؤال «تلخ‌شدن زندگی به خاطر غم و نگرانی آینده» است و این مفهوم تنها در بیت گزینهٔ (۴) یافت می‌شود.

معنی ابیات:

گزینهٔ (۱): در این جهان، چه آسوده می‌گشتم اگر غم امروز مانند نگرانی و اندیشهٔ آینده فراموشم می‌شد.

گزینهٔ (۲): ای پسر، هر که امروز (زمان حال) به فکر فردا (آینده) باشد، همین امروز از غم فردا آسوده می‌شود.

گزینهٔ (۳): عشق و سرمستی را از این جهان به آن جهان می‌بریم؛ آری، اگر امشب (در این جهان) به فکر فردا (آن جهان) باشیم، درمانده نخواهیم شد.

گزینهٔ (۴): به خاطر نگرانی آینده، زندگی بر مردم تنگ شده است. امروز اگر بدون فکر و نگرانی فردا باشد، خوش می‌گذرد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴۹ عبارت «در بدایت بند و چاه بود، در نهایت تخت و گاه بود.» با کدام بیت قرابت مفهومی دارد؟

۱) قفس تنگ فلک جای پرافشانی نیست / یوسفی نیست در این مصر که زندانی نیست

۲) بند و زندان گرامی‌گهران از جاه است / یوسف ما به عزیزی چو رسد، در چاه است

۳) یوسف مصر شد از بند، به خوابی آزاد / یوسف ماست که از یاد عزیزان رفته است

۴) به عزیزی رسد از پلّهٔ خواری به دو گام / یوسفی را که به طالع، چه و زندانی هست

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی یازدهم، درس ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✔

معنی و مفهوم عبارت صورت سؤال این است که یوسف در ابتدا به چاه افتاد و زندانی شد و در انتها به عزیزی و پادشاهی رسید.

این مفهوم در بیت گزینهٔ (۴) به خوبی بیان شده است. حافظ قریب به این مضمون می‌گوید:

عـزیـز مـصـر بـه رغـم بـــرادران غیور / ز قعر چـاه بـرآمـد، بـه اوج مـاه رسید

معنی ابیات:

گزینهٔ (۱): قفس تنگ روزگار جای آزادی و پرواز نیست. در این جهان، کسی نیست که زندانی نباشد.

گزینهٔ (۲): جاه و مقام برای انسان‌های وارسته چون بند و زندان است. این عارفان وقتی مانند یوسف به پادشاهی برسند، گویی در چاه و زندان هستند.

گزینهٔ (۳): یوسف مصر با تعبیر خوابی از زندان آزاد شد. تنها ماییم که از یاد عزیزان رفته و فراموش شده‌ایم.

گزینهٔ (۴): یوسفی که در سرنوشت خود چاه و زندان دارد، در زمان کوتاهی، از جایگاه اسارت و خواری به مقام پادشاهی و عزیزی مصر می‌رسد. (در بدایت بند و چاه بود، در نهایت تخت و گاه بود.)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

مشاوره سؤالات بخش قرابت معنایی کنکور سراسری، از تمام بیت‌ها و عبارت‌های آمده در متن درس‌ها، خودارزیابی‌ها و کارگاه‌های تحلیل فصل کتاب‌های علوم و فنون ادبی دهم، یازدهم و دوازدهم طرح می‌گردد. برای پاسخ‌گویی به این سؤالات، بخش «مفهوم و قرابت معنایی» کتاب «علوم و فنون ادبی جامع خیلی سبز» را مطالعه کنید.

۵۰ کدام ابیات «دوبه‌دو» مفهوم یکسانی دارند؟

الف) بلبل عاشق، تو عمر خواه که آخر / باغ شود سبز و شاخ گل به بر آید

ب) بس گل شکفته می‌شود این باغ را ولی / کس بی بلای خار نچیده است از او گلی

ج) گر بهار عمر باشد باز بر طرف چمن / چتر گل در سر کشی ای مرغ خوشخوان غم مخور

د) هرگز از گلبن ایّام که چیده است گلی / که ازان پس سر و کارش همه با خار نبود

ه) ترسم کز این چمن نبری آستین گل / کز گلبنش تحمّل خاری نمی‌کنی

۱) «الف، ب» ـ «د، ه»

۲) «الف، ج» ـ «ب، د»

۳) «ج، ه» ـ «ب، د»

۴) «ب، ه» ـ «ج، د»

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: علوم و فنون ادبی دوازدهم، درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✔

ابیات «الف» و «ج» هر دو می‌گویند: ای بلبل (عاشق)، اگر عمری باشد، بار دیگر بهار فرامی‌رسد و باغ سرسبز می‌شود و گل (معشوق) می‌آید.

مفهوم مشترک ابیات «ب» و «د» این است که بهره‌مندی از خوشی‌ها و آسایش این جهان رنج و ناخوشی به همراه و در پی دارد.

معنی و مفهوم بیت «ه»: ای کسی که رنج و سختی این جهان را تحمّل نمی‌کنی، نگرانم و یقین دارم که نخواهی توانست از خوشی‌های آن بهره‌ای ببری.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۱ چه تعداد از موارد زیر با عبارت‌های داخل کمانک تناسب دارد؟

تلاشی برای بسط دیدگاهی جامع نسبت به جهان، انسان و معناداری (علوم اجتماعی) / پذیرش ارزش‌ها و سبک زندگی یک گروه توسط سایر گروه‌های جامعه (دیگچهٔ همانندسازی) / همسوبودن با هویت فرهنگی ما و ناظر به حل مسائل جامعهٔ ما (دانش حاصل از زندگی) / همکاری با حاکم نامشروع در حد واجبات نظامیه (مقاومت منفی) / روابط علت و معلولی و سازوکارهای غیرمادی جاری در جهان (بحران معنویت) / رشد علوم تجربی و فناوری حاصل از آن برای تسلط بر طبیعت و جامعه (عقلانیت ذاتی)

۱) چهار ۲) سه ۳) دو ۴) یک

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دهم ـ درس ۶ / جامعه‌شناسی یازدهم ـ درس‌های ۱۲ و ۱۴ / جامعه‌شناسی دوازدهم ـ درس‌های ۱، ۸ و ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✔

عبارت اول: نادرست؛ با تفکر جزئی‌نگر نمی‌توان دربارهٔ جهان، انسان و معناداری جهان اندیشید. **فلسفه**، تلاشی است برای بسط دیدگاهی جامع نسبت به این مسائل.

عبارت دوم: نادرست؛ **همانندسازی** به معنای پذیرش ارزش‌ها و سبک زندگی یک گروه توسط سایر گروه‌های جامعه بود؛ به گونه‌ای که همهٔ گروه‌ها همسان شوند. دیگچهٔ همانندسازی یکی از روش‌های همانندسازی است که به صورت غیرخشن و مسالمت‌آمیز انجام می‌گیرد.

عبارت سوم: نادرست؛ **ایدهٔ علوم انسانی و اجتماعی بومی (اسلامی ـ ایرانی)** همسو با هویت فرهنگی خودمان و ناظر به حل مسائل جامعهٔ ما است.

عبارت چهارم: درست؛ در **مقاومت منفی**، حاکمیت پادشاه، ظالمانه و غیرمشروع دانسته می‌شود و همکاری سیاسی با آن، جز در حد واجبات نظامیه، انجام نمی‌شود.

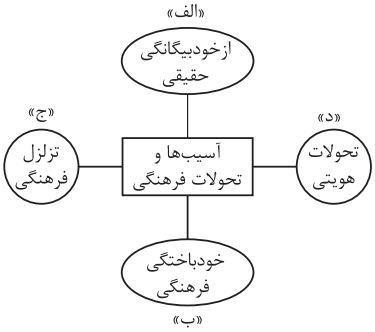
عبارت پنجم: نادرست؛ **سنت‌های قدسی و دینی**، بیانگر روابط علت و معلولی و سازوکارهای غیرمادی جاری در جهان است.

عبارت ششم: نادرست؛ رشد علوم تجربی و فناوری حاصل از آن، برای تسلط بر طبیعت و جامعه را «**گسترش عقلانیت ابزاری**» می‌گویند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۲ هر یک از عبارت‌های زیر، به ترتیب مربوط به کدام قسمت نمودار است؟

- تعامل مصر با جهان اسلام و پذیرش عقاید اسلامی
- انگیزه‌نداشتن اعضای جهان اجتماعی برای تشکیل خانواده
- جلوگیری جهان اجتماعی از رسیدن انسان به شناخت صحیح از عالم
- نقاشی به سبک اروپایی روی کاشی‌های کاخ گلستان

۱) «د» ـ «ب» ـ «الف» ـ «ج»

۲) «الف» ـ «ب» ـ «ج» ـ «د»

۳) «د» ـ «ج» ـ «الف» ـ «ب»

۴) «الف» ـ «ج» ـ «ب» ـ «د»

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دهم ـ درس‌های ۱۱ و ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی

د) جهان اسلام در رویارویی با فرهنگ‌های دیگر، زمینهٔ تحولات هویتی آن‌ها را پدید آورد. بسیاری از فرهنگ‌ها، همانند مصر و ایران و ... در تعامل با جهان اسلام، عقاید و ارزش‌های توحیدی آن را پذیرفتند و به آن ملحق شدند. مصر، در تعامل با جهان اسلام و با پذیرش عقاید و ارزش‌های توحیدی آن، دچار **تحولات هویتی** شد.

ج) تأخیر در ازدواج و افزایش طلاق، نوعی تعارض فرهنگی است؛ اگر این روند تا جایی پیش برود که اعضای جامعه برای تشکیل خانواده یا حفظ آن، انگیزهٔ لازم و کافی نداشته باشند و در عمل، بسیاری زندگی مجردی را بر زندگی خانوادگی ترجیح دهند، نوعی **تزلزل فرهنگی** بروز می‌کند.

الف) جهان‌های اجتماعی که براساس فطرت انسان شکل نگرفته‌اند و از عقاید و ارزش‌های حق برخوردار نیستند (یعنی گرفتار **ازخودبیگانگی حقیقی** یا فطری شده‌اند)، مانع از آن می‌شوند که انسان‌ها به شناخت و تفسیری صحیح از عالم و آدم برسند.

ب) نقاشی‌های اروپایی در کاخ گلستان، نمونه‌ای از غرب‌زدگی جوامع مسلمان در برابر غرب و **خودباختگی فرهنگی** آن‌هاست.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۳ در جامعه‌ای مدرن که نخبگان با کنارگذاشتن وحی، شناخت را بر ابزار عقل بنا کرده‌اند، کدام ویژگی موجود است؟

۱) با محدودیت معرفت به معارف غیرتجربی، علم سکولار پدید می‌آید و ارزش‌های غیرحسی از دایرهٔ شناخت مورد قبول بیرون می‌رود.

۲) با نفی وحی و تکیه بر علم تجربی، به بحران معرفت‌شناسی گرفتار می‌شود و امکان داوری میان باورهای درست و نادرست از بین می‌رود.

۳) با تکیه بر عقل‌گرایی و پذیرش دئیسم، هدایت را به ابزار عقل واگذار می‌کند و سعادت را بدون وجود مفهوم خدا دنبال می‌کند.

۴) با پذیرش خدایی منفعل و انکار هدایت وحیانی، میان خوب و بد قادر به ارزیابی نیست و گرفتار علم تجربی سکولار می‌شود.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: جامعه‌شناسی یازدهم ـ درس ۵

درس Box

مراحل روشنگری در معنای خاص در فرهنگ معاصر غرب:

قرون ۱۷ و ۱۸	روشنگری بیشتر **شکلی عقل‌گرایانه** داشت. روشنگری با **رویکرد دنیوی**، هنگامی که **همراه با شناخت عقلی** باشد، به دلیل این‌که **وحی را نمی‌پذیرد**، به دئیسم منجر می‌شود. (دئیسم یعنی **اعتقاد به خدایی که هیچ برنامه‌ای برای هدایت و سعادت بشر ندارد.**)
قرون ۱۹ و ۲۰	روشنگری بیشتر شکلی **حس‌گرایانه** پیدا کرد. وقتی روشنگری **محدود به شناخت حسی و تجربی** باشد، نوعی **علم تجربی سکولار** پدید می‌آورد. این علم، **توان داوری دربارهٔ ارزش‌ها و آرمان‌های انسانی را ندارد**؛ زیرا این پدیده‌ها **حسی نیستند** و صرفاً به صورت **دانش ابزاری**، **در خدمت اهداف دنیوی انسانی** قرار می‌گیرند. دانش ابزاری، دانشی است که صرفاً وسیلهٔ رسیدن به اهداف دنیوی است و توانایی ارزیابی ارزش‌ها و اهداف انسانی را ندارد.
از قرن ۲۰	با **افول حس‌گرایی**، فرهنگ غرب گرفتار **بحران معرفت‌شناختی** شده است. در این بحران، **امکان تشخیص درست یا غلط بودن** باورها و اندیشه‌ها و **خوب یا بد بودن** هنجارها و رفتارها از بشر **سلب می‌شود**.

پاسخ خیلی تشریحی ✔ روشنگری در سده‌های هفدهم و هجدهم میلادی، بیشتر شکلی عقل‌گرایانه داشت. روشنگری با رویکرد دنیوی، اگر با شناخت عقلی همراه باشد، به دلیل این‌که وحی را نمی‌پذیرد، به دئیسم منجر می‌شود. دئیسم یعنی اعتقاد به خدایی که هیچ برنامه‌ای برای هدایت و سعادت بشر ندارد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۴ عبارت‌های کدام گزینه همگی دربارهٔ دورهٔ فرهنگ معاصر غرب درست است؟

۱) لیبرال دموکراسی نظام سیاسی این دوره، هیچ حقیقت و فضیلت جهان‌شمولی را به رسمیت نمی‌شناسد. ـ داوری دربارهٔ آرمان‌های انسانی براساس روشنگری سدهٔ نوزدهم و بیستم به تمایلات افراد سپرده می‌شود. ـ رویکرد سکولار از طریق هنر و تفاسیر پروتستانی از دین در زندگی اجتماعی و فرهنگ عمومی گسترش پیدا کرد.

۲) منظور از آن، جهان متجدّد است که جهان غرب چهارصد سال اخیر را در بر می‌گیرد. ـ حقوق طبیعی بشر بر مبنای خواسته‌ها و تمایلات انسان شکل می‌گیرد. ـ در سدهٔ نوزدهم و بیستم، سازماندهی سیاسی و اقتصادی جدیدی شکل گرفت که جوامع غربی را به صورت جوامع مرکزی و دیگر جوامع را به صورت جوامع پیرامونی درآورد.

۳) جهان غرب طی جنگ‌های صلیبی، بدون این‌که به جهان اسلام بپیوندد، تحولات هویتی پیدا کرد. ـ انقلاب صنعتی از انگلستان آغاز شد و به تدریج در دیگر کشورهای اروپایی گسترش یافت. ـ با رشد تجارت، کشف آمریکا و بالاگرفتن تب طلا، زمینه‌های عبور از اقتصاد کشاورزی ارباب رعیتی فراهم آمد.

۴) دولت ملت‌ها، حاکمیت‌های سیاسی و اقتصادی جدیدی بودند که نخستین بار در اروپای غربی با افول قدرت کلیسا پدید آمدند. ـ از تبلیغ مسیحیت و سازمان‌های فراماسونری به ترتیب برای تأثیرگذاری بر عموم مردم و نخبگان کشورهای غیرغربی استفاده کردند. ـ هدف کنشگران و بنگاه‌های اقتصادی در نظام سرمایه‌داری، برطرف‌کردن حداکثری نیازهای انسان است.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دهم ـ درس‌های ۶، ۱۲، ۱۵ و ۱۶ / جامعه‌شناسی یازدهم ـ درس‌های ۵، ۶ و ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✔ بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): درست ـ درست ـ نادرست (مربوط به دورهٔ **رنسانس** است.)

گزینهٔ (۳): نادرست (مربوط به دورهٔ رنسانس است.) ـ درست ـ نادرست (مربوط به دورهٔ **رنسانس** است.)

گزینهٔ (۴): درست ـ درست ـ نادرست (هدف کنشگران و بنگاه‌های اقتصادی در نظام سرمایه‌داری، به دست آوردن **حداکثر سود** است.)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۵ به ترتیب علت پدیدآمدن هر یک از وضعیت‌های زیر کدام است؟

- رخت بربستن جنگ از زندگی انسان از نظر اگوست کنت
- خودباختگی بخش‌هایی از ذهنیت مسلمانان
- بازگشت جامعهٔ ایرانی به هویت اسلامی خود
- ملاک دسته‌بندی کشورها به جهان اول، دوم و سوم

۱) غلبه بر طبیعت ـ رواج تصاویر القایی شرق‌شناسان از هویت جهان اسلام ـ ظهور اسلام به عنوان قطب فرهنگی جدید ـ توسعهٔ صنعتی، اقتصادی و نظامی کشورها

۲) انقلاب صنعتی ـ قدرت سیاسی و نظامی غرب در نخستین رویارویی با جهان اسلام ـ استفاده از آموزه‌های قرآن و اهل بیت ـ دوری و نزدیکی به بلوک شرق و غرب

۳) غلبه بر طبیعت ـ رواج تصاویر القایی شرق‌شناسان از هویت جهان اسلام ـ مقاومت هویت اسلامی در برابر هجوم غرب ـ تعلق به هستهٔ مرکزی یا پیرامونی قدرت

۴) رشد علم تجربی و صنعت ـ قدرت سیاسی و نظامی غرب در نخستین رویارویی با جهان اسلام ـ رهبری امام خمینی در انقلاب ـ حفظ هویت خود در برابر جهان غرب یا ملحق‌شدن به آن

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دهم ـ درس ۱۳ / جامعه‌شناسی یازدهم ـ درس ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- اگوست کنت، جامعه‌شناس فرانسوی، معتقد بود با رشد علم تجربی و صنعت، ثروت از طریق غلبه بر طبیعت به دست می‌آید. به همین دلیل بعد از **انقلاب صنعتی**، جنگ از زندگی بشر رخت برمی‌بندد.
- **قدرت سیاسی و نظامی غرب در نخستین رویارویی‌ها**، بخش‌هایی از ذهنیت مسلمانان را به خودباختگی فرهنگی دچار ساخت.
- جامعهٔ ایران به رهبری امام خمینی و با **استفاده از آموزه‌های قرآن و اهل بیت**، به هویت اسلامی خود بازگشت.
- در جهان دوقطبی قرن بیستم، کشورها براساس **دوری و نزدیکی به بلوک شرق و غرب**، به یکی از جهان‌های اول، دوم و سوم متعلق بودند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۶ به ترتیب، عامل هر یک از موارد «هموارساختن مسیر روی‌آوردن به جامعه‌شناسی تفسیری»، «تضعیف موقعیت گروه‌های فلسطینی» و «فاصله‌گرفتن از اجتماع و تمرکز بر سختی و ریاضت خود» در کدام گزینه آمده است؟

۱) در نظر گرفتن آگاهی و معناداری به عنوان مهم‌ترین ویژگی‌های کنش ـ امضای قرارداد کمپ دیوید ـ تحولات فرهنگی و کاستی‌ها و بن‌بست‌های موجود در جهان اجتماعی

۲) مورد تردید قرارگرفتن باور به تعیین مرز علم و غیرعلم توسط تجربه ـ پیوستن گروه‌های مبارز فلسطینی به بلوک شرق ـ بحران هویت

۳) به رسمیت شناختن تفسیر به عنوان روش مستقل و ویژهٔ علوم انسانی و اجتماعی ـ مظهر ناسیونالیسم عربی بودن انورسادات، رئیس‌جمهور مصر ـ کهولت و مرگ جهان اجتماعی

۴) باور به تبعیت اراده و ارزش از دیگر ویژگی‌های کنش ـ به رسمیت شناختن اسرائیل در دولت مصر به رهبری جمال عبدالناصر ـ ابداعات و نوآوری‌های منفی افراد

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دهم ـ درس ۱۱ / جامعه‌شناسی یازدهم ـ درس ۱۵ / جامعه‌شناسی دوازدهم ـ درس ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- نظریه‌پردازان کنش اجتماعی، آگاهی و معناداری را مهم‌ترین ویژگی کنش اجتماعی می‌دانند و زندگی اجتماعی انسان را با تأکید بر **آگاهی و معنا**، مطالعه می‌کنند. این جامعه‌شناسان، ویژگی‌های دیگر کنش، یعنی اراده و ارزش را مهم می‌دانند، ولی آن‌ها را برخاسته از آگاهی و تابع آن می‌بینند. همین نگاه مسیر را برای عبور از جامعه‌شناسی تبیینی و روی‌آوردن به جامعه‌شناسی تفسیری هموار ساخت.
- دولت مصر به رهبری جمال عبدالناصر، مظهر ناسیونالیسم عربی بود؛ اما پس از مرگ او، انورسادات رئیس‌جمهور وقت مصر، با **امضای قرارداد کمپ دیوید** اسرائیل را به رسمیت شناخت و این مسئله موقعیت گروه‌های فلسطینی را تضعیف کرد.
- علل درونی **تحولات فرهنگی به کاستی‌ها و بن‌بست‌های جهان اجتماعی** برمی‌گردد. نمونه‌ای از پیامدهای آن، فاصله‌گرفتن افراد از اجتماع و تمرکز بر سختی و ریاضت خود است؛ مانند وضعیت مرتاض‌ها.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۷ **به ترتیب، اگر یک جامعه‌شناس بخواهد با روش علمی به بررسی ارزش‌های گروهی بپردازد، از دیدگاه ماکس وبر با چه محدودیتی مواجه می‌شود و جامعه‌شناسی که از منظر رویکرد تفسیری به مطالعهٔ کنش‌ها می‌پردازد، در مقایسه با رویکرد تبیینی چه تمایزی در تعریف دانش قائل است؟**

۱) به دلیل آن‌که ارزش‌ها پدیده‌های غیرتجربی‌اند، نمی‌تواند دربارهٔ آن‌ها داوری علمی کند و باید به توصیف بسنده کند. ـ دانش را محصول فرهنگ خاص می‌داند و از تبیین جهان‌شمول فاصله می‌گیرد.

۲) چون علم تجربی امکان فهم معنا را فراهم نمی‌کند، باید با کنارگذاشتن روش تجربی، به معنای کنش توجه کند. ـ تجربه را معیار اصلی علم می‌داند و از روش علمی برای درک قوانین جهان‌شمول بهره می‌برد.

۳) چون کنش‌های اجتماعی معنادار هستند، ناچار است آن‌ها را صرفاً از طریق حواس بررسی کند. ـ کنش اجتماعی را دارای معنا می‌داند و از ظاهر پدیده‌های اجتماعی عبور می‌کند.

۴) به دلیل آن‌که علم تجربی امکان فهم معنا را فراهم نمی‌کند، نمی‌تواند توصیف و تبیین تجربی قابل اعتمادی ارائه دهد. ـ تفهم را مقدمهٔ روش علمی می‌داند و برای فهم معنا به ذهن کنشگر راه می‌یابد.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دوازدهم ـ درس ۵

درس Box

در قرن نوزدهم میلادی، در کشور آلمان، برخی **متفکران اجتماعی** (مانند **ویلهلم دیلتای و ماکس وبر**)، مدعی شدند که هرچند جهان اجتماعی همانند جهان طبیعی نظم و قواعد خاصی دارد، اما انسان‌ها مانند موجودات طبیعی نیستند و **پدیده‌های اجتماعی نیز با پدیده‌های طبیعی تفاوت دارند.**

ماکس وبر:

۱) معتقد بود **کنش اجتماعی** معنادار است و **پدیده‌های معنادار** را نمی‌توان همانند پدیده‌های طبیعی، از طریق «حواس» مطالعه کرد؛ بلکه باید **معنای آن‌ها را فهمید.**

۲) با این‌که **فهمیدن** را برای **درک معنای پدیده‌های اجتماعی** ضروری می‌دانست، اما چون **هنوز علم را به علم تجربی محدود می‌دانست،** عقیده داشت آن‌چه جامعه‌شناسان از مطالعهٔ پدیده‌ها می‌فهمند **باید با روش تجربی اثبات شود وگرنه ارزش علمی ندارد.**

۳) «**تفهم**» را روش مستقلی برای علوم انسانی نمی‌دانست، بلکه آن را **مقدمه و پیش‌نیازی برای روش علمی** (= روش تجربی) می‌انگاشت؛ در نتیجه ماکس وبر، جامعه‌شناسی خود را «**تفهمی ـ تبیینی**» معرفی می‌کرد.

۴) معتقد بود جامعه‌شناس، **فقط می‌تواند آرمان‌ها و ارزش‌های اجتماعی را «توصیف» کند،** اما **نمی‌تواند** دربارهٔ آرمان‌ها و ارزش‌ها (که پدیده‌های **نامحسوس و غیرتجربی** هستند)، داوری علمی کند؛ زیرا جامعه‌شناس با این کار (یعنی داوری دربارهٔ ارزش‌ها و آرمان‌ها)، **از دایرهٔ علم خارج می‌شود یا با نام علم، کار غیرعلمی می‌کند.** برای مثال جامعه‌شناس می‌تواند برای مدتی با اعضای یک گروه سیاسی زندگی کند و از این راه، عقاید و ارزش‌های آن‌ها را بفهمد و توصیف کند؛ اما نمی‌تواند دربارهٔ درست یا غلط بودن این عقاید و ارزش‌ها داوری کند و به نقد یا اصلاح آن‌ها بپردازد.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- از نظر وبر و جامعه‌شناسان تفسیری، پدیده‌های اجتماعی از جمله ارزش‌ها، غیرمحسوس هستند و پدیده‌های غیرمحسوس را **نمی‌توان با روش تجربی** بررسی و مطالعه کرد؛ به همین دلیل به عقیدهٔ آنان، جامعه‌شناس فقط می‌تواند آرمان‌ها و ارزش‌های اجتماعی را توصیف کند، اما **نمی‌تواند** دربارهٔ **آرمان‌ها و ارزش‌ها داوری** علمی کند.
- اگر تبیین را دانش **جهان‌شمول** (قوانین همه‌جایی و همیشگی) بدانیم؛ تفسیر، دانش محلی (این‌جایی و اکنونی) است. بنابراین جامعه‌شناسان تفسیری، از قواعد جهان‌شمول مبتنی بر تبیین فاصله می‌گیرند و دانش‌ها را محصول **فرهنگ‌های خاص** می‌دانند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۸ به ترتیب کدام گزینه در رابطه با «افتراق تیرانی و دموکراسی از منظر ارسطو»، «وجود پیوند میان اقتصاد و سیاست یک جامعه»، «میزان گسترهٔ جهان اجتماعی» و «اشتراک سوسیالیسم و کمونیسم» صحیح است؟

۱) روش تصمیم‌گیری ـ انسجام اجتماعی ـ شناخت آن از پدیده‌های جهان ـ قائل‌نبودن به مالکیت خصوصی

۲) تعداد حاکمان ـ یکپارچگی نظام ـ فرهنگ و معانی آن ـ مراحل انتقالی برای رسیدن به جامعهٔ آرمانی مارکس

۳) شیوهٔ حکومت ـ ساختار اجتماعی ـ تعداد حاملان و عاملان آن ـ رویکردهای جامعه‌گرا

۴) کمیت افراد تأثیرگذار ـ یکپارچگی نظام ـ دانش و آگاهی آن ـ عبور از اقتصاد سرمایه‌داری

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دهم ـ درس‌های ۳ و ۱۵ / جامعه‌شناسی یازدهم ـ درس ۹ / جامعه‌شناسی دوازدهم ـ درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- تیرانی حکومت یک فرد براساس خواست و میل خود است و دموکراسی حکومت اکثریت براساس خواست و میل خود است؛ بنابراین تفاوت این دو حکومت در تعداد حاکمان (**کمیّت افراد تأثیرگذار**) است.
- از پیوند میان نقش‌ها، واحدها و ساختارهای اجتماعی مثل رابطهٔ اقتصاد و سیاست یا علم و سیاست به **یکپارچگی نظام** تعبیر می‌شود.
- گسترهٔ جهان اجتماعی به اندازهٔ **دانش و آگاهی آن** است.
- جامعهٔ آرمانی مارکس از فردگرایی لیبرالیستی و **اقتصاد سرمایه‌داری عبور می‌کرد**، مالکیت خصوصی را از بین می‌برد و صورتی سوسیالیستی و کمونیستی پیدا می‌کرد. مارکس، سوسیالیسم را مرحله‌ای انتقالی برای رسیدن به کمونیسم می‌دانست. سوسیالیسم و کمونیسم در مقابل فردگرایی لیبرال دو رویکرد جامعه‌گرا هستند. سوسیالیسم به مالکیت خصوصی معتقد است؛ ولی برخلاف سرمایه‌داری آن را مطلق نمی‌داند، ولی کمونیسم به مالکیت خصوصی قائل نیست.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۵۹ آن دسته از اندیشمندانی که معتقدند «باید به هر کسی به اندازه‌ای که شایستگی دارد، دستمزد پرداخت شود»؛

الف) چه اعتقادی دربارهٔ چگونگی کار و پرداخت دستمزد به کارگران و کارکنان یک واحد تولیدی دارند؟

ب) چه راهکاری برای تعیین قیمت کار افراد متفاوت پیشنهاد می‌دهند؟

ج) چه دیدگاهی به نابرابری‌های اجتماعی موجود در جامعه دارند؟

۱) از هر کسی به اندازهٔ توان و شایستگی‌اش کار می‌خواهند. ـ قیمت کار افراد را براساس قانون عرضه و تقاضا تعیین می‌کنند. ـ نابرابری‌های اجتماعی نتیجهٔ روابط سلطه‌جویانه میان انسان‌هاست.

۲) تفاوت‌های افراد مانند توان جسمی و ذهنی، انگیزه و مهارت را برجسته می‌کنند. ـ قیمت کار افراد را براساس قانون عرضه و تقاضا تعیین می‌کنند. ـ نابرابری‌های اجتماعی از تفاوت‌ها یا نابرابری‌های طبیعی ناشی می‌شود.

۳) افراد و گروه‌های توانگر را در اولویت قرار می‌دهند. ـ دولت به نفع همهٔ مردم باید برای کنترل بازار دخالت کند و تنظیم‌گری نماید. ـ نابرابری‌های اجتماعی همواره نتیجهٔ نابرابری‌های طبیعی نیست.

۴) رقابت میان افراد برای تولید بیشتر را ضروری می‌دانند. ـ دولت به نفع همهٔ مردم باید برای کنترل بازار دخالت کند و تنظیم‌گری نماید. ـ نابرابری‌های اجتماعی برای بقای جامعه ضرورت دارد و باید از آن‌ها حمایت شود.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دوازدهم ـ درس ۷

درس Box

مدیران یک شرکت تولیدی دربارهٔ **چگونگی پرداخت دستمزد** به کارکنان دو دیدگاه متفاوت می‌توانند داشته باشند:

نظر گروه اول (لیبرالی)	به هر کسی **به اندازه‌ای که شایستگی دارد**، دستمزد پرداخت شود. آن‌ها: ۱) **تفاوت‌های افراد** (مانند توان جسمی و ذهنی، انگیزه و مهارت) را برجسته می‌کنند. ۲) **رقابت میان افراد** برای تولید بیشتر را ضروری می‌دانند. ۳) **افراد و گروه‌های** «**توانگر**» را در اولویت قرار می‌دهند.
نظر گروه دوم (کمونیستی)	از هر کس به اندازهٔ توان او کار بخواهیم، اما **به اندازهٔ نیازی که دارد**، به او دستمزد بدهیم. آن‌ها: ۱) **شباهت‌های افراد** (مانند هم‌نوع، هم‌وطن و همکاربودن) را برجسته می‌کنند. ۲) بر **همدلی و نوع‌دوستی** افراد تأکید می‌کنند. ۳) **افراد و گروه‌های** «**کم‌توان**» را در اولویت قرار می‌دهند.

راهکار پیشنهادی هر یک از دو گروه ذکرشده برای **تعیین قیمت کار افراد** نیز متفاوت است:

نظر گروه اول	بازار می‌تواند قیمت کار افراد را نیز مانند قیمت کالاها، براساس **قانون عرضه و تقاضا** تعیین کند.
نظر گروه دوم	قانون عرضه و تقاضای بازار **نمی‌تواند** ارزش واقعی کالاها و کار افراد را مشخص کند.

پاسخ خیلی تشریحی

الف) اندیشمندانی که معتقدند باید به هر کسی به اندازه‌ای که شایستگی دارد دستمزد پرداخت شود، تفاوت‌های افراد مانند توان جسمی و ذهنی، انگیزه و مهارت را برجسته می‌کنند، رقابت میان افراد برای تولید بیشتر را ضروری می‌دانند و افراد و گروه‌های «توانگر» را در اولویت قرار می‌دهند.

ب) این اندیشمندان معتقدند بازار، همان‌طور که قیمت کالاها را براساس قانون عرضه و تقاضا تعیین می‌کند، می‌تواند قیمت کار افراد را نیز بر همین اساس مشخص نماید.

ج) این گروه از اندیشمندان دارای رویکرد لیبرالی هستند؛ در رویکرد لیبرالی، نابرابری اجتماعی برای بقای جامعه ضروری دانسته می‌شود. از نظر آنان، نابرابری اجتماعی از تفاوت‌ها یا نابرابری‌های طبیعی ناشی می‌شود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۰ هر یک از گزاره‌های زیر، نشان‌دهندهٔ کدام رویکرد جامعه‌شناسی است؟

- علم را به معنای حسی و تجربی آن محدود نمی‌کند و تلاش می‌کند تا از محدودیت‌های علم تجربی رها شود.
- توان مطالعهٔ قدرت و ارزش‌های سیاسی را در قلمرو واقعی جامعه ندارد.
- بیشتر نوجوانان، استفاده از فضای مجازی را در معنای به روز بودن، سرگرمی و هیجان به کار می‌برند.
- نظم اجتماعی بیرون و مستقل از انسان است و او فقط باید خود را با آن تطبیق دهد.

۱) انتقادی ـ تفسیری ـ تفسیری ـ تبیینی

۲) انتقادی ـ تبیینی ـ تبیینی ـ پوزیتیویستی

۳) تفسیری ـ تفسیری ـ تبیینی ـ تبیینی

۴) تفسیری ـ تبیینی ـ تفسیری ـ پوزیتیویستی

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دوازدهم ـ درس‌های ۳، ۴، ۶ و ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- جامعه‌شناسی **انتقادی**، علم را به معنای حسی و تجربی آن محدود نمی‌کند و تلاش می‌کند از محدودیت‌های علم تجربی رها شود.
- جامعه‌شناسی **تفسیری**، توان بررسی ارزش‌های سیاسی از جمله قدرت را در قلمرو واقعی جامعه ندارد.
- مطابق با رویکرد **تفسیری**، اگر تفسیرهای جوانان و نوجوانان را در نظر بگیریم، متوجه خواهیم شد که عامل اصلی گرایش این کاربران به اینترنت و بازی‌های رایانه‌ای، معنای استفاده از این ابزار است. بیشتر جوانان و نوجوانان، استفادهٔ هر چه بیشتر از این‌ها را به معنای به روز بودن، سرگرمی، هیجان، آزادی و توانایی به کار می‌برند.
- مطابق با رویکرد **تبیینی**، نظم اجتماعی بیرون و مستقل از ما خواهد بود و فقط باید خود را با آن تطبیق دهیم و سازگار کنیم.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۱ موارد کدام گزینه، مطابق با رویکرد نسبی‌گرایی در جامعه‌شناسی است؟

۱) هر فرهنگ، نظریه‌های خاص خود را تولید می‌کند و هر فرهنگی می‌تواند نظریه‌های خود را به فرهنگ‌های دیگر تعمیم دهد. ـ راه رهایی انسان را نه از درون علم، بلکه در بیرون علم جست‌وجو می‌کند.

۲) هر گروه اجتماعی خواهان این است که از دیدگاه خود به خود بنگرد، نه از دیدگاه دیگران. ـ علم چراغی است که تاریکی‌ها را روشن می‌کند و موانع را از پیش پای انسان‌ها برمی‌دارد؛ در مقابل، قدرت ابزار سرکوب است.

۳) معتقد است علم با درست و غلط دانستن و خوب و بد پنداشتن امور، سلطه‌گری می‌کند. ـ انتظار دارد علوم اجتماعی با تشخیص و افشای سلطه در مناسبات انسانی، به رهایی انسان کمک کند.

۴) بشر اکنون متوجه سرکوبی شده است که به وسیلهٔ دانش اعمال می‌شود و دیگر به آن تن نمی‌دهد. ـ به این موضوع که هر نظریه‌ای درون فرهنگ و تاریخ خود تولید می‌شود، اهمیت ویژه‌ای می‌دهد.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دوازدهم ـ درس ۸

درس Box

- از درون رویکرد تفسیری، جریانی به نام «**نسبی‌گرایی**» شکل می‌گیرد که راه رهایی انسان را نه از درون علم، بلکه در بیرون علم جست‌وجو می‌کند. این جریان معتقد است که خود علم، با «**درست و غلط دانستن**» و «**خوب و بد کردن امور**»، سلطه‌گری می‌کند؛ زیرا «خوب» را به معنای خوب‌بودن برخی افراد و گروه‌ها و «بد» را بدبودن برخی دیگر از آنان قلمداد می‌کند. از این منظر، علم چراغی نیست که تاریکی‌ها را روشن کند و موانع را از پیش پای انسان بردارد. آن‌چه تا امروز به نام علم و دانش جهان‌شمول مطرح بوده، صرفاً ابزاری برای سرکوب عده‌ای دیگر بوده است. سرگذشت دانش، همانند سرگذشت قدرت و ثروت، تاریخ سرکوب انسان بوده است. بشر همواره به سرکوبی که از طریق قدرت و ثروت صورت می‌گرفت، حساس بود و اکنون متوجه سرکوبی است که به وسیلهٔ دانش اعمال می‌شود و دیگر به آن تن نمی‌دهد.
- در این رویکرد، بخشی از یک حقیقتِ مغفول، آشکار می‌شود: هر نظریه‌ای درون فرهنگ و تاریخ خود تولید می‌شود و هر فرهنگ و هویتی می‌تواند نظریه‌های متناسب با خود را تولید کند. از این رو، هیچ فرهنگ و هویتی نمی‌پسندد که موضوع نظریه‌هایی باشد که در زمینهٔ فرهنگی و تاریخیِ دیگری شکل گرفته‌اند.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): نادرست (مطابق با رویکرد نسبی‌گرایی، هیچ فرهنگی نمی‌تواند نظریه‌های خود را بر فرهنگ‌های دیگر تحمیل کند یا نسبت به آن‌ها تعمیم دهد.) ـ درست

گزینهٔ (۲): درست ـ نادرست (در رویکرد نسبی‌گرایی، علم چراغی نیست که تاریکی‌ها را روشن کند و موانع را از پیش پای انسان بردارد. آن‌چه تا امروز به نام علم و دانش جهان‌شمول مطرح بوده، صرفاً ابزاری برای سرکوب بوده است.)

گزینهٔ (۳): درست ـ نادرست (مربوط به رویکرد جامعه‌شناسی انتقادی است.)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۲ از بین موارد زیر، کدام عبارت‌ها نادرست‌اند؟

الف) از آن‌جا که ابن خلدون در مطالعات خود چندان به روش حسی توجهی نداشت، در نظریات خود از جامعهٔ آرمانی سخن نگفت.

ب) در زندگی اجتماعی، اعمال قدرت یا تبعیت برخی در برابر خواست دیگران اجتناب‌ناپذیر است و بدون آن خیلی از کارها شدنی نیست.

ج) جنبش عدالتخانه یک حرکت اصلاحی برای تغییر ساختار و رفتار حاکمان محسوب می‌شود؛ زیرا در تلاش برای تغییر ساختار سیاسی جامعه بود.

د) جهان‌های اجتماعی می‌توانند بر مدار حق یا باطل بچرند؛ اما حق و باطل بر مدار بینش‌ها و گرایش‌های آن‌ها تغییر نمی‌کند.

ه) امروزه نبرد بین دولت‌ها در حوزهٔ فرهنگ و با ابزار رسانه صورت می‌گیرد و درگیری نظامی همواره مقدم بر جنگ فرهنگی است.

۱) «الف» ـ «ج» ـ «ب»

۲) «ب» ـ «ج» ـ «ه»

۳) «ج» ـ «ه» ـ «الف»

۴) «د» ـ «الف» ـ «ه»

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دهم ـ درس‌های ۷ و ۱۵ / جامعه‌شناسی یازدهم ـ درس ۱۴ / جامعه‌شناسی دوازدهم ـ درس‌های ۶ و ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✔ بررسی عبارت‌های نادرست:

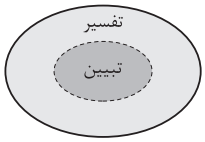
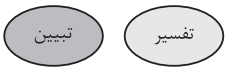
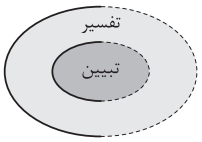
الف) ابن خلدون در مطالعات خود به روش **عقلی** توجه چندانی نداشت و بیشتر از روش حسی و تجربی استفاده می‌کرد؛ بنابراین، از جامعهٔ آرمانی سخنی نگفت.

ج) جنبش عدالتخانه، از آن جهت که ساختار سیاسی جامعه را تغییر می‌داد، یک **انقلاب اجتماعی** بود.

ه) در گذشته، نبرد بین دولت‌ها در قلمرو سرزمینی و با ابزار نظامی صورت می‌گرفت و رسانه‌ها خبر آن را منتشر می‌کردند؛ اما امروزه، نبرد در حوزهٔ فرهنگ و با ابزار رسانه صورت می‌گیرد و درگیری نظامی، اگر اتفاق بیفتد، در **ادامهٔ جنگ فرهنگی** رخ می‌دهد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۳ موارد کدام گزینه، به ترتیب جدول زیر را کامل می‌کند؟

	علوم اجتماعی جهان متجدد	علوم اجتماعی جهان اسلام
«ج»		عدم تقابل تفسیر و تبیین
«الف»		«ب»
انتقادی		«د»

۱) تبیینی ـ عدم محدودیت دانش علمی به دانش حسی و تجربی ـ تفسیری ـ کشف حقایق با استناد به نیازمندی تفسیر به استدلال

۲) تبیینی ـ عدم شباهت علوم اجتماعی و علوم طبیعی ـ تفسیری ـ بهره‌بردن از ظرفیت‌های عقل نظری، عقل عملی و وحی

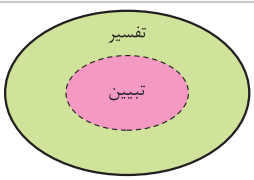
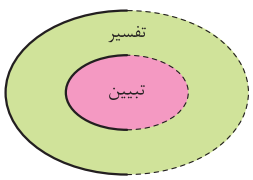
۳) تفسیری ـ شناخت تفاوت پدیده‌های اعتباری و تکوینی ـ تبیینی ـ استدلال‌های ویژه برای سطوح تبیین، تفسیر و تجویز

۴) تفسیری ـ عدم امکان داوری دربارهٔ پدیده‌های اجتماعی ـ تبیینی ـ شناخت تفاوت پدیده‌های اعتباری و پدیده‌های تکوینی

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دوازدهم ـ درس ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی ✔

	علوم اجتماعی جهان متجدد	علوم اجتماعی جهان اسلام
تبیینی		اندیشمندان مسلمان با شناخت تفاوت پدیده‌های اعتباری و پدیده‌های تکوینی، علوم اجتماعی را شبیه علوم طبیعی نمی‌دانند؛ به همین دلیل علوم اجتماعی آنان از نوع تبیینی نیست.
تفسیری		آنان دانش علمی را به دانش حسی و تجربی محدود نمی‌کنند. از این رو، برخلاف رویکرد تفسیری، تفسیر را در تقابل با تبیین نمی‌دانند؛ بلکه هر تفسیری را نوعی تبیین به شمار می‌آورند؛ زیرا تفسیر را هم نیازمند استدلال می‌دانند.
انتقادی		رویکرد انتقادی برای داوری دربارهٔ ارزش‌ها به معیار جهان‌شمولی که فراتر از محصولات اجتماعی و تاریخی انسان‌ها باشد دسترسی ندارد. اندیشمندان مسلمان برای داوری دربارهٔ ارزش‌ها از ظرفیت عقل نظری، عقل عملی و وحی بهره می‌برند. از نظر آنان تبیین، تفسیر و تجویز، استدلال‌های ویژهٔ خود را دارند و در هر سه سطح، پژوهشگر اجتماعی به دنبال کشف واقعیت‌ها و حقایق است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۴ کدام گزینه در ارتباط با نقش امام خمینی در انقلاب اسلامی ایران صحیح است؟

۱) در شرایطی که حکومت شاهنشاهی بر ایران حاکم بود، امام خمینی ضمن این‌که اصل قدرت شاهنشاهی را فاقد مشروعیت دینی می‌دانست، تلاش داشت تا با دلایل فقهی، اهل دیانت را برای تحقق عدالت در عرصهٔ سیاست قانع کند.

۲) انقلاب اسلامی ایران با رهبری امام خمینی، در شکل‌گیری یا گسترش اندیشه‌های پسامدرن، به وجود آمدن رویکرد دینی و معنوی به زندگی اجتماعی در جوامع غربی و شکل‌گیری نظریه‌های افول سکولاریسم مؤثر بود.

۳) جامعهٔ ایران به رهبری امام خمینی و با استفاده از آموزه‌های قرآن و اهل بیت، به هویت اسلامی خود بازگشت؛ این بازگشت صرفاً مربوط به خویشتن الهی و توحیدی نبود، بلکه جنبه‌های تاریخی و جغرافیایی آن غلبه داشت.

۴) امام خمینی معتقد بود که در شرایط غیبت امام معصوم، امکان تحقق جامعهٔ مطلوب فقه شیعه فراهم نیست؛ لذا تلاش کرد از طریق ساختارهایی مثل مجلس شورای اسلامی و مجلس خبرگان، عدالت را برقرار سازد.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دهم ـ درس ۱۳ / جامعه‌شناسی یازدهم ـ درس ۱۵ / جامعه‌شناسی دوازدهم ـ درس ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی ✔ انقلاب اسلامی در شکل‌گیری یا گسترش اندیشه‌های پسامدرن، به وجود آمدن رویکرد دینی و معنوی به زندگی اجتماعی در جوامع غربی، از دست رفتن اعتبار ارزش‌ها و آرمان‌های پس از رنسانس و شکل‌گیری نظریه‌های افول سکولاریسم مؤثر بود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): این نظریات از میرزای نایینی است، نه **امام خمینی**.

گزینهٔ (۳): انقلاب اسلامی ایران حاصل یک سده مقاومت هویت اسلامی ایران در برابر هجوم سیاسی، تاریخی، جغرافیایی و اقتصادی غرب بود. بازگشت ایران به اسلام، بازگشت به یک خویشتن صرفاً **تاریخی یا جغرافیایی** که با اندیشه‌های دنیوی غربی تفسیر می‌شد، نبود؛ بلکه بازگشت به **خویشتن الهی و توحیدی** بود.

گزینهٔ (۴): امام خمینی معتقد بود که از طریق **مجلس شورای اسلامی و مجلس خبرگان**، می‌توان ویژگی‌های جامعهٔ مطلوب فقه شیعه را محقق ساخت و به چنین جامعه‌ای دست یافت.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۵ هر یک از موارد زیر، از گفته‌های کدام اندیشمند و نظریه‌پرداز اجتماعی است؟

- تمدن ایران قبل از اسلام، یکی از مایه‌های تمدن اسلامی است.
- فروپاشی بلوک شرق و غلبهٔ لیبرال دموکراسی، پایان مبارزات عقیدتی و سیاسی بشر است.
- علم مدنی در مقابل علومی قرار می‌گیرد که موضوع آن‌ها، مستقل از ارادهٔ انسان‌ها وجود دارد.
- از قرار معلوم، زنده‌ماندن یا رفاه‌داشتن دلیل موجهی برای زندگانی نبوده و نیست.

۱) شهید مرتضی مطهری ـ هانتینگتون ـ علامه طباطبایی ـ پاول کله

۲) شهید مرتضی مطهری ـ فوکویاما ـ فارابی ـ چارلز هندی

۳) دکتر علی شریعتی ـ فوکویاما ـ فارابی ـ پاول کله

۴) دکتر علی شریعتی ـ هانتینگتون ـ علامه طباطبایی ـ چارلز هندی

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: جامعه‌شناسی دهم ـ درس ۱۳ / جامعه‌شناسی یازدهم ـ درس ۱۵ / جامعه‌شناسی دوازدهم ـ درس‌های ۵ و ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی ✔

مطابق با نظریات **شهید مرتضی مطهری** در کتاب «خدمات متقابل ایران و اسلام»، تمدن ایران قبل از اسلام یکی از مایه‌های تمدن اسلامی است.

فوکویاما فروپاشی بلوک شرق و شوروی سابق و غلبهٔ نظام لیبرال دموکراسی غرب را پایان مبارزات عقیدتی و سیاسی بشر می‌پنداشت و نظام لیبرال دموکراسی را محصول نهایی تاریخ بشر می‌دانست که برای آن جایگزین بهتر و مناسب‌تری قابل تصور نیست.

فارابی واقعیت‌های اجتماعی را پدیده‌هایی می‌داند که با آگاهی و ارادهٔ انسان‌ها ایجاد می‌شوند. به همین سبب، او علم مدنی را در مقابل علومی قرار می‌دهد که موضوع آن‌ها مستقل از ارادهٔ انسان‌ها وجود دارد.

مطابق با سخنان **چارلز هندی** در کتاب «همه کیمیاگریم»: «از قرار معلوم، زنده‌ماندن یا رفاه‌داشتن دلیل موجهی برای زندگانی نبوده و نیست. هر موجود بی‌اهمیتی می‌تواند همین‌ها را بخواهد. من معتقدم زندگی من واقعاً حکمتی دارد، معنایی دارد؛ اگرچه هنوز نتوانسته‌ام آن را به روشنی و وضوح در زندگی‌ام بیابم.»

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۶ یک پژوهش روان‌شناسی تا مرحله‌ای پیش رفته که می‌تواند این گزاره را بیان کند: «کودکان با دلبستگی ایمن در کودکی، احتمالاً در بزرگسالی ارتباط معنوی بیشتری با خداوند خواهند داشت.» دربارهٔ اهداف این پژوهش، کدام گزینه الزاماً درست است؟

۱) برای دستیابی به هدف دوم این پژوهش، پژوهشگر پیش‌فرض‌های ذهنی و جهت‌گیری‌های فعلی علم را نادیده گرفته است.

۲) هدفی که در این پژوهش محقق به آن دست یافته هدف چهارم علم است که با توجه به موضوع، تحقق آن دشوارتر از سایر علوم است.

۳) در صورتی که هدف دوم این پژوهش به درستی صورت گرفته باشد، می‌توان تبیین‌های محتمل دیگر را رد کرد.

۴) ارائهٔ هدف نخست در این پژوهش شرط لازم برای دستیابی به هدفی است که محقق در این عبارت مطرح کرده، اما کافی نیست.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

هدف علم روان‌شناسی همانند سایر علوم تجربی ۱) توصیف، ۲) تبیین، ۳) پیش‌بینی و ۴) کنترل موضوع پژوهش است.

اهداف روان‌شناسی	توضیح	مثال
توصیف	به بیان روشن و تا حد ممکن دقیق از **چیستی** مفهوم و موضوعی می‌پردازد که قصد مطالعه و بررسی آن را داریم. کلیدواژه‌ها: به معنای، عبارت است از، یعنی، به این معناست، بیان می‌کند و ...	مثال: دلبستگی ایمن به معنای احساس پیوند عمیق عاطفی با والدین و احساس آرامش در کودک است.
تبیین	به بیان **چرایی** اتفاق‌افتادن یک پدیده می‌پردازد. در واقع، هر دانشمند زمانی که یک پدیده را تبیین می‌کند، در حال بیان **علل** اتفاق‌افتادن آن پدیده در جهان است. کلیدواژه‌ها: موجب می‌شود، باعث می‌شود، منجر به، علت، معلول و ...	مثال: پاسخ به موقع و مناسب به نیازهای کودک توسط والدین (خصوصاً مادر) باعث ایجاد سبک دلبستگی ایمن در کودک می‌شود.
پیش‌بینی	به بیان **احتمال** وقوع پدیده‌ای **در آینده** می‌پردازد. کلیدواژه‌ها: احتمالاً، ممکن است، شاید، به کار رفتن فعل‌های مستقبل (مانند خواهد شد، خواهد یافت ...) و ...	مثال: کودکان با سبک دلبستگی ایمن احتمالاً در بزرگسالی ارتباط سالم و مثبت‌تری با دیگران برقرار می‌کنند.
کنترل	به بیان **راهکارها**، برای **دستکاری پدیده‌ها** می‌پردازد تا شرایط را با توجه به خواسته‌ها در دست گرفته یا تغییر دهد. کلیدواژه‌ها: باید، بهتر است (هر نوع راهکاری که ارائه شود) و ...	مثال: برای ایجاد سبک دلبستگی ایمن در کودک باید مادر یا مراقب کودک به همهٔ نیازهای اساسی او در سال‌های اولیهٔ کودکی پاسخ مناسب دهند.

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): **نادرست؛** هدف دوم پژوهش علمی، همان «تبیین» است که برای تحقق آن، هدف اول یعنی «توصیف» باید محقق شده باشد. در توصیف پدیده‌ها با این‌که دانشمندان تلاش دارند دقیق و بی‌طرف باشند، اما **غالباً** تحت تأثیر پیش‌فرض‌ها، نظریات پذیرفته‌شده در هر علم، ارزش‌ها و جهت‌گیری‌های موجود در ذهن خویش هستند که بر مشاهده و دقت آن‌ها تأثیر جدی می‌گذارد. بنابراین نمی‌توان گفت الزاماً پیش‌فرض‌ها و جهت‌گیری‌های فعلی علم در آن نادیده گرفته شده است.

گزینهٔ (۲): **نادرست؛** موقعیتی که صورت سؤال از آن سخن می‌گوید، به هدف **سوم** علم یعنی «پیش‌بینی» مربوط می‌شود نه هدف چهارم، ولی ادامهٔ جمله درست است.

گزینهٔ (۳): **نادرست؛** همیشه این احتمال وجود دارد که برای یک موضوع یا پدیده، تبیین‌های متفاوت و در عین حال صحیحی وجود داشته باشد (مثلاً چند نوع تبیین مختلف تجربی یا تبیین‌های عقلی، دینی و ...). بنابراین **نباید** با دست‌یافتن به یک تبیین خاص، تبیین‌های محتمل یا صحیح دیگر را رد کنیم.

گزینهٔ (۴): **درست؛** دستیابی به توصیف (هدف اول) و تبیین (هدف دوم) لازمهٔ رسیدن به اهداف پیش‌بینی و کنترل است. به همین خاطر رسیدن به هدف توصیف شرط لازم برای رسیدن به پیش‌بینی است، اما شرط کافی نیست و باید تبیین نیز باشد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۷ پژوهشگری بررسی خود را با موضوع «تأثیر اضطراب تحصیلی بر کیفیت خواب دختران دبیرستانی» صورت‌بندی کرده است. در صورتی که این پژوهشگر، بررسی خود را با استفاده از روش علمی پیش ببرد، کدام گزینه درست است؟

۱) متغیرهای پژوهشی او «اضطراب» و «جنسیت» دانش‌آموزان بوده که هدف او بررسی تأثیر تغییرات آن‌ها بر یکدیگر است.

۲) به دلیل رعایت مسائل اخلاقی، او نمی‌تواند اضطراب تحصیلی دانش‌آموزان را افزایش دهد؛ پس پژوهش او تکرارپذیر نیست.

۳) از آن‌جایی که کیفیت خواب دانش‌آموزان قابل مشاهدهٔ مستقیم نیست، این پژوهشگر نمی‌تواند آن را بررسی علمی کند.

۴) پرسش‌نامه‌های اضطراب «بِک» و کیفیت خواب «PSQI» می‌توانند ابزارهای این پژوهشگر برای تعریف عملیاتی باشند.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

روش علمی به فرایند جست‌وجوی با قاعده و نظام‌دار برای مشخص‌کردن یک موقعیت نامعین گفته می‌شود.

روش علمی دارای دو ویژگی است: ۱) تعریف عملیاتی ۲) تکرارپذیری

ویژگی‌های روش علمی	تعریف عملیاتی	به تعریفی دقیق، شفاف و **قابل اندازه‌گیری** از پدیدهٔ مورد نظر گفته می‌شود. تعریف عملیاتی باید به گونه‌ای باشد که با مطالعهٔ آن همهٔ افراد به **برداشت یکسان** یا تقریباً یکسان از پدیده برسند. تعریف عملیاتی باعث سهولت اندازه‌گیری می‌شود. تعریف عملیاتی باعث رسیدن به **مفهوم مشترک** از پدیده‌ها می‌شود. در تعریف عملیاتی **نحوهٔ اندازه‌گیری** پدیده‌ها بیان می‌شود (و معمولاً یک ابزار اندازه‌گیری مطرح می‌شود). مثال: هوش به معنای سازگاری با محیط است که با اجرای «آزمون سازگاری» به دست می‌آید.
	تکرارپذیری	یافته‌های به‌دست‌آمده از روش علمی شخصی نیست، بلکه هر دانشمند **با رعایت ضوابط علمی** می‌تواند یافته‌های دیگران را **تکرار کند**. مسائلی که با روش‌های منحصربه‌فرد انجام شده، اگر پاسخ آن‌ها **قابل تکرار نباشد**، در مجموعهٔ روش علمی **قرار نمی‌گیرند**. با تکرارپذیری به **یافته‌های یکسان** در آزمایش‌های مکرر می‌رسیم. تکرارپذیری در علوم انسانی دشوارتر از سایر علوم است. علت دشواری تکرارپذیری در علوم انسانی: ۱) پیچیدگی پژوهش‌های مربوط به انسان ۲) رعایت مسائل اخلاقی ۳) تأثیر «ارزش‌ها» در نگاه و تفسیر پدیده‌های انسانی

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): **نادرست**؛ متغیر هر چیزی است که در فرایند پژوهش تغییر می‌کند. در این پژوهش، پدیده‌های «اضطراب» و «کیفیت خواب» تغییر می‌کنند و پدیده‌های «جنسیت» و «دبیرستانی‌بودن» در طی پژوهش ثابت نگه داشته شده و متغیر نیستند.

گزینهٔ (۲): **نادرست**؛ به دلیل رعایت مسائل اخلاقی، پژوهش‌های روان‌شناختی به اندازهٔ سایر پژوهش‌ها تکرارپذیر نیستند، اما این گزاره به این معنا نیست که پژوهش‌های روان‌شناختی، خالی از هر سطحی از تکرارپذیری است. پژوهشگر می‌تواند اضطراب موجود دانش‌آموزان را به نحوی اندازه‌گیری کند که توسط پژوهشگر دیگری نیز قابل تکرار باشد.

گزینهٔ (۳): **نادرست**؛ دانشمندان نمی‌توانند در رابطه با موضوعاتی که قابلیت مشاهدهٔ مستقیم و تجربی ندارند اظهار نظر کنند، ولی اگر پدیده‌ها قابلیت مشاهدهٔ مستقیم یا غیرمستقیم را داشته باشند، قابل بررسی تجربی هستند. پدیده‌های «اضطراب» و «کیفیت خواب» به طور غیرمستقیم (به واسطهٔ آثار و کارکردهایشان) قابل مشاهده هستند.

گزینهٔ (۴): **درست**؛ تعریف عملیاتی می‌بایست عینی، شفاف، روشن و قابل اندازه‌گیری باشد تا به کمک آن افراد بتوانند به برداشتی یکسان یا تقریباً یکسان از متغیر پژوهشی برسند. نمرات به‌دست‌آمده از پرسش‌نامه‌ها و آزمون‌ها مصداق این ویژگی‌ها هستند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۸ در کدام‌یک از گزینه‌های زیر، فرد هنوز به رشد درک اخلاقی در دورهٔ نوجوانی نرسیده است؟

۱) مهسا میان وفاداری به دوستش و رعایت اصول اخلاقی دچار تعارض می‌شود و براساس ارزش‌های درونی خود تصمیم می‌گیرد که دروغ نگوید.

۲) مهدی با وجود این‌که می‌داند تخلف از قوانین مدرسه می‌تواند محبوبیتش را بین دوستان افزایش دهد، به این فکر می‌کند که پایبندی به قوانین ضروری است و به نفع همهٔ افرادی است که در آن اجتماع حضور دارند.

۳) علی هنگام مسابقهٔ فوتبال تصادفاً به حریفش ضربه می‌زند و سریعاً عذرخواهی می‌کند، چون می‌خواهد مربی و حریفش متوجه شوند که او از عمد این کار را نکرده است.

۴) زینب دوست ندارد پس‌اندازش را صرف امور خیریه کند، ولی برای این‌که مادرش را خوشحال کند، در مراسم خیریه مشارکت کرده و بخش زیادی از پس‌اندازش را می‌بخشد.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

رشد درک اخلاقی: دربرگیرندهٔ آن دسته از قوانین و مقررات اجتماعی و اصول شرعی و عرفی است که تعیین می‌کنند انسان‌ها در رابطه با دیگران چگونه باید رفتار کنند.

نکات مهم در مورد رشد درک اخلاقی:

۱) منظور از رشد درک اخلاقی همان انجام عمل اخلاقی است.

۲) رشد درک اخلاقی به شکل‌گیری عناصر شناخت وابسته است (شناخت مقدم بر درک اخلاقی است).

۳) برای این‌که شناخت به اخلاق منتهی شود باید به عقاید، باورها و ارزش‌های فرد تبدیل شود (برای درک اخلاقی شناخت لازم است، ولی کافی نیست).

۴) کودکان در ابتدا هیچ تصوری از کار خوب و بد ندارند، به همین دلیل مسئول رفتار خود نیستند.

دلایل انجام عمل اخلاقی
- کودکان زیر ۶ سال: کار اخلاقی را به دلیل **خوشحال‌کردن دیگران** انجام می‌دهند.
- کودکان بالاتر از ۶ سال: کار اخلاقی را به دلیل **درستی آن** انجام می‌دهند، نه صرفاً برای خوشحال‌کردن دوست یا دیگران.

قضاوت اخلاقی
- کودکان (سنین ۵ ـ ۶سالگی): به **نتیجهٔ عمل** توجه می‌کنند و کاری را که نتیجهٔ بدتری داشته باشد بدتر ارزیابی می‌کنند.
- کودکان بزرگ‌تر (کودکی دوم و نوجوانی): به **نیت عمل** توجه می‌کنند؛ یعنی کاری که فرد با نیت خوب انجام می‌دهد را درست‌تر می‌دانند، حتی اگر نتیجهٔ بدتری داشته باشد.

پاسخ خیلی تشریحی

منظور از رشد درک اخلاقی همان انجام عمل اخلاقی است، هرچند ممکن است دلیل انجام عمل اخلاقی متفاوت باشد. مثلاً دلیل انجام عمل اخلاقی در کودکان ممکن است خوشحال‌کردن دیگران باشد، ولی وقتی بزرگ‌تر می‌شوند، کار اخلاقی را به دلیل درستی آن انجام می‌دهند نه صرفاً برای خوشحال‌کردن دیگران. در بین گزینه‌ها، زینب کار اخلاقی را فقط به دلیل خوشحال‌کردن مادرش انجام داده، پس هنوز به درک اخلاقی سنین بالاتر نرسیده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): مهسا دچار تعارض اخلاقی شده و براساس ارزش‌های درونی خودش تصمیم می‌گیرد که دروغ نگوید و کار غیراخلاقی انجام ندهد. رفتار او نشان‌دهندهٔ سطح بالایی از درک اخلاقی است.

گزینهٔ (۲): مهدی با در نظر گرفتن اهمیت پایبندی به قوانین، حتی در برابر فشار اجتماعی، تصمیم اخلاقی اتخاذ می‌کند و منافع اجتماعی را به منافع فردی ترجیح داده است؛ پس به درک اخلاقی بالاتری رسیده است.

گزینهٔ (۳): کودکان در قضاوت اخلاقی بیشتر به نتیجهٔ عمل توجه می‌کنند و وقتی بزرگ‌تر می‌شوند، به نیت عمل هم توجه می‌کنند. علی به این درک رسیده که نیت افراد در رفتاری که از آن‌ها سر می‌زند مهم است؛ بنابراین برای این‌که دیگران هم او را درست قضاوت کنند عذرخواهی کرده تا دیگران متوجه نیت عمل او بشوند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۶۹ مطابق با حدیث شریفهٔ پیامبر(ص) در رابطه با نحوهٔ تربیت فرزند، به ترتیب هر یک از رهنمودهای زیر برای کدام‌یک از افراد زیر مناسب‌تر است؟

الف) فهماندن دلیل و فواید داشتن نظم و انتظار رعایت آن

ب) نظرپرسیدن از او دربارهٔ نحوهٔ مدیریت بهتر اقتصاد خانواده

ج) انداختن زباله در سطل آشغال به منظور بهره‌گیری از حس تقلید او

۱) مینوی ۸ساله ـ مهگل ۱۲ساله ـ مینوی ۸ساله

۲) مهگل ۱۲ساله ـ پیام ۱۵ساله ـ مینوی ۸ساله

۳) پیام ۱۵ساله ـ مهگل ۱۲ساله ـ علی ۴ساله

۴) رحمان ۹ساله ـ محسن ۱۶ساله ـ علی ۴ساله

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

در اسلام، مراحل رشد انسان تا ۲۱سالگی به سه مرحله تقسیم می‌شود. پیامبر گرامی اسلام(ص) می‌فرماید: «کودک هفت سال آقا و سرور، هفت سال فرمانبردار و هفت سال وزیر و مشاور است که رفتار با او در هر گروه سنی باید متفاوت باشد.»

آقا و سرور	در هفت سال اول باید **آزاد** باشد که بازی کند. باید عواطف و احساسات صحیح او را رشد داد و با رفتار خوب و گفتار پسندیده او را پرورش داد و **بدون توقع اطاعت** از او، سعی کرد که با عمل و گفتار صحیح از **حس تقلیدش** بهره گرفت.
فرمانبردار	در هفت سال دوم کم‌کم باید زشتی‌ها و زیبایی‌ها را به او فهماند و در **تأدیب** او کوشش کرد و او را به ارزش‌ها و دوری از زشتی‌ها رهنمون ساخت.
وزیر و مشاور	در هفت سال سوم باید با او به منزلهٔ **مشاور** رفتار کرد. دیگر نباید به صورت آمرانه با او رفتار کرد. باید وی را چون عضو بزرگ خانواده دانست و در تصمیم‌گیری‌ها دخالت داد.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی عبارت‌ها:

الف) مناسب برای **هفت سال دوم** زندگی است که شامل ۸ تا ۱۴سالگی می‌شود، زیرا در رابطه با فهماندن ارزش‌ها و خوبی‌هاست. (رد گزینهٔ (۳))

ب) مناسب برای **هفت سال سوم** زندگی، یعنی ۱۵ تا ۲۱سالگی است، زیرا در رابطه با تعامل مشاورانه است. (رد گزینه‌های (۱) و (۳))

ج) مناسب برای **هفت سال اول** زندگی است که شامل تولد تا ۷سالگی می‌شود، زیرا در رابطه با بهره‌گیری از حس تقلید کودک است. (رد گزینه‌های (۱) و (۲))

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۰ هر یک از عبارت‌های زیر به ترتیب با کدام مفهوم در ارتباط است؟

- سرآشپزی که از ترکیب رنگ و بوی غذا برای تشخیص میزان پختگی آن استفاده می‌کند.
- دانش‌آموزی که هم‌زمان با مطالعه برای آزمون فارسی فردایش، در تلویزیون، برنامهٔ مشاعره را تماشا می‌کند.
- راننده‌ای که تازه شروع به یادگیری رانندگی کرده است و هنگام تغییر دنده نمی‌تواند هم‌زمان به صحبت‌های سرنشین کناری گوش دهد.

۱) دریافت چندحسی ـ تأثیر شباهت در انجام تکالیف هم‌زمان ـ تأثیر مهارت در انجام تکالیف هم‌زمان

۲) توجه تقسیم‌شده ـ تأثیر مهارت در انجام تکالیف هم‌زمان ـ توجه ارادی

۳) دریافت چندحسی ـ توجه تقسیم‌شده ـ تأثیر شباهت در انجام تکالیف هم‌زمان

۴) توجه تقسیم‌شده ـ توجه متمرکز ـ تأثیر مهارت در انجام تکالیف هم‌زمان

مشاوره توجه داشته باشید که بسیاری از موضوعاتی که در حوزهٔ احساس، توجه و ادراک مطرح می‌شوند می‌توانند با هم همپوشانی داشته باشند؛ بنابراین با دیدن یک مفهوم سریع از سایر قسمت‌ها صرف‌نظر نکنید، چون ممکن است مفهوم دیگر هم درست باشد. برای مثال در عبارت اول، آشپز اگرچه دریافت چندحسی دارد، ولی با موضوع توجه متمرکز یا توجه مستمر هم بی‌ارتباط نیست.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

برخی از مفاهیم مهم در حوزهٔ احساس و توجه:

- **دریافت تک‌حسی**: زمانی که فقط با یکی از گیرنده‌های حسی (مانند چشم، گوش و ...) محرک بیرونی را دریافت کنیم.
- **دریافت چندحسی**: زمانی که با دو یا چند گیرندهٔ حسی محرک بیرونی را دریافت کنیم.
- **جبران حسی**: هرگاه یکی از گیرنده‌های حسی آسیب ببیند و حواس دیگر وظیفهٔ آن حس ازدست‌رفته را جبران کرده و انجام دهند.
- **اثر استروپ**: نام آزمونی است که در آن یک بار محرک با یک خصیصه ارائه می‌شود (مثلاً نام رنگ‌ها با همان رنگ نوشته می‌شود) و یک بار همان محرک با دو خصیصه ارائه می‌شود (نام رنگ‌ها با رنگی غیر از همان رنگ نوشته می‌شود) تا تفاوت توجه متمرکز و توجه پراکنده در افراد بررسی شود.
- **توجه متمرکز**: وقتی که فرد فقط به یک محرک برای مدت طولانی توجه می‌کند.
- **توجه پراکنده**: وقتی که فرد به طور هم‌زمان به دو یا چند محرک می‌پردازد. انجام‌دادن چند تکلیف به طور هم‌زمان کارایی توجه را کاهش می‌دهد؛ البته در موارد زیر اثر منفی انجام‌دادن چند تکلیف هم‌زمان کاهش می‌یابد:
  ۱) دو تکلیف به هم شبیه باشند.
  ۲) تکالیف مورد نظر دشوار نباشند.
  ۳) فرد انجام‌دهندهٔ تکالیف از مهارت‌های لازم برخوردار باشد.

پاسخ خیلی تشریحی

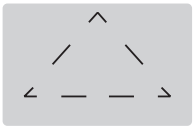
- عبارت اول نشان می‌دهد که آشپز از دو حس بینایی و بویایی برای فهمیدن پختگی غذا استفاده می‌کند. دقت کنید که در **دریافت چندحسی** دو یا چند حس درگیر یک تکلیف هستند (توجه متمرکز)، نه یک حس درگیر انجام تکالیف مختلف (توجه پراکنده) (رد گزینه‌های (۲) و (۴)).
- عبارت دوم به **تأثیر شباهت در انجام تکالیف هم‌زمان** اشاره دارد، زیرا برنامهٔ مشاعره مرتبط با آزمون فارسی است و تماشای آن اثر منفی کم‌تری بر توجه نسبت به برنامهٔ دیگری مانند مستند علمی دارد، هر چند که توجه بین دو موضوع تقسیم شده است (تأیید گزینه‌های (۱)، (۳) و (۴)) ولی صحبتی از مهارت دانش‌آموز نشده است (رد گزینهٔ (۲)).
- عبارت سوم بیانگر **تأثیر مهارت** است، زیرا راننده تازه‌کار است و اگر رانندهٔ ماهری بود، به راحتی می‌توانست این دو تکلیف را به طور هم‌زمان انجام دهد (تأیید گزینه‌های (۱) و (۴)).

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۱ دربارهٔ فرایند تفسیر و معنابخشی به محرک‌های حسی، درستی و یا نادرستی عبارت‌های زیر در کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

الف) در خطای پونزو با فرایند شناختی‌ای روبه‌رو هستیم که نمی‌توان وجود مرحلهٔ احساس محرک را در آن واقعی دانست.

ب) لازمهٔ معنابخشی و تفسیر محرک‌ها، شکل‌گیری فرایندی میانجی به نام توجه است.

ج) شباهت و در این است که معنابخشی به آن‌چه مورد توجه ماست، می‌تواند تحت تأثیر کل‌گرابودن نظام ادراکی ما باشد.

د) در افرادی که جراحی مکرر زیبایی دارند، برخلاف دانش‌آموزانی که مطالعهٔ غلط خود را به دشواری درس نسبت می‌دهند، زنجیره‌ای از خطاهای ادراکی وجود دارد.

۱) درست ـ درست ـ درست ـ درست
۲) نادرست ـ نادرست ـ درست ـ نادرست
۳) درست ـ نادرست ـ نادرست ـ نادرست
۴) نادرست ـ درست ـ نادرست ـ درست

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

برخی از خطاهای مهم در حوزهٔ ادراک

توهم: گاهی چیزی که وجود ندارد ادراک می‌شود. روان‌شناسان به ادراک پدیده‌های بدون احساس توهم گویند.

مثال: زمانی که صدایی وجود ندارد، ولی فرد صدایی را می‌شنود و یا مانند شرایطی که در شکل روبه‌رو مثلثی وجود ندارد، ولی فرد مثلث را ادراک می‌کند.

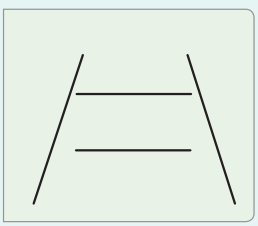

خطای ادراکی: گاهی آن‌چه را که حس می‌کنیم لزوماً چیزی نیست که در ذهن خود ادراکش می‌کنیم.

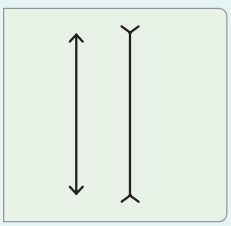
مثال:

۱) خطای پونزو: که در آن دو خط وسط برابر هستند، ولی ما خط بالایی را بلندتر ادراک می‌کنیم. (شکل الف)

۲) خطای مولر ـ لایر: در این شکل دو خط با هم برابر هستند، ولی خطی که دارای پیکان‌های واگراست بلندتر از خطی که دارای پیکان همگراست ادراک می‌شود. (شکل ب)

(الف)

(ب)

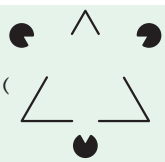
خطای شناختی: به مجموعه‌ای از خطاهای ادراکی که وارد نظام ذهنی (شناختی) فرد شده گفته می‌شود.

مثال:

۱) کسانی که علی‌رغم زیبابودن، ادراک نادرستی از بدن خود دارند و تن به عمل جراحی زیبایی می‌دهند.

۲) دانش‌آموزانی که یک درس را علی‌رغم دشوارنبودن، دشوار تلقی می‌کنند.

نکته

تصویر مثلث‌ها () را به دلیل بودن سه رأس مثلث و ادراک اضلاع مثلثی که وجود ندارد می‌توان به اصل تکمیل در اصول گشتالت نیز نسبت داد.

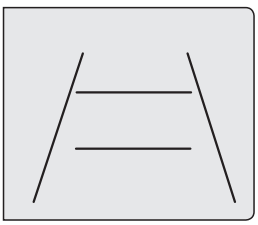
SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی عبارت‌ها:

الف) **نادرست؛** خطای پونزو نوعی خطای ادراکی است که نشان می‌دهد آن‌چه را که حس می‌کنیم، الزاماً با آن‌چه در ذهن خود ادراک می‌کنیم برابر نیست، نه این‌که به طور کلی نتوانیم چیزی را احساس کنیم! به عبارت دیگر، در خطای ادراکی احساس وجود دارد و با واقعیت منطبق است، ولی ادراک ما از آن‌چه احساس کرده‌ایم دچار خطا شده و با واقعیت منطبق نیست.

ب) **نادرست؛** برای تفسیر و معنابخشی به محرک (یا همان ادراک) لزوماً به توجه نیاز نیست، زیرا گاهی چیزهایی را ادراک می‌کنیم که هیچ موقع احساس نکرده‌ایم (توهم). ولی برای این‌که محرک‌های احساس‌شده وارد فضای ادراکی شوند، به فرایند واسطه‌ای «توجه» نیاز است.

ج) **درست؛** در هر دو شکل، ما مثلثی را که وجود ندارد ادراک کرده‌ایم. در واقع چیزی را که وجود خارجی ندارد و فقط با بخشی از آن مواجه شده‌ایم، درک و معنابخشی کرده‌ایم. این موضوع را روان‌شناسان گشتالت هم مطرح کرده‌اند که: «کل چیزی بیشتر از مجموع اجزاست و شامل روابط بین اجزا هم می‌شود». در اصل تکمیل، نظام ادراکی ما اشکال ناقص را به طور کامل ادراک می‌کند که در هر دو این شکل‌ها اتفاق افتاده است.

د) **نادرست؛** در هر دو موقعیت یعنی هم در افرادی که جراحی‌های زیبایی مکرر داشته‌اند و هم در دانش‌آموزانی که درس ساده‌ای را دشوار تلقی می‌کنند، خطای شناختی وجود دارد که از مجموعه‌ای از خطاهای ادراکی شکل گرفته‌اند و به کار بردن واژهٔ **برخلاف** در مورد این دانش‌آموزان نادرست است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۲ به ترتیب هر یک از عبارات زیر متناظر با کدام‌یک از انواع حافظه است؟

- خواندن خاطرات دکتر علی شریعتی در کتاب زندگی‌نامه‌اش و ارائهٔ آن در کلاس تاریخ
- خاطرهٔ شهید عباس بابایی دربارهٔ خواندن نماز در خارج از کشور روبه‌روی یک افسر بالارتبه
- خاطرهٔ یک جنگ‌زده دربارهٔ انفجار بمب در محل زندگی‌اش و محاسبهٔ میزان خسارت وارده با ارزش روز ارز
- شنیدن خاطرهٔ برادران امیدوار از سفرشان به افغانستان از زبان پدرشان

۱) رویدادی ـ معنایی ـ رویدادی ـ بلندمدت

۲) معنایی ـ بلندمدت ـ کاری ـ معنایی

۳) بلندمدت ـ رویدادی ـ کاری ـ رویدادی

۴) کاری ـ معنایی ـ رویدادی ـ بلندمدت

مشاوره یکی از مباحث پرتکرار و مهم کنکور مبحث «انواع حافظه» است. سعی کنید این قسمت و ویژگی‌های مربوط به هر یک از انواع حافظه را خوب بخوانید، مصادیق هر یک را بشناسید و نحوهٔ طبقه‌بندی آن‌ها را به خاطر بسپارید.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۴

درس Box

حافظه را می‌توان با توجه به ملاک‌های متفاوت، به شکل‌های مختلف تقسیم‌بندی کرد.

انواع حافظه براساس مدت‌زمان نگه‌داری اطلاعات

- کم‌تر از یک ثانیه ← **حافظهٔ حسی**: فقط ردّی از محرک‌ها بر روی این حافظه می‌ماند و در صورت «توجه» وارد حافظهٔ کوتاه‌مدت می‌شود و در صورت عدم توجه اطلاعات از بین می‌روند.
- کم‌تر از چند دقیقه ← **حافظهٔ کوتاه‌مدت**: اطلاعات محدودی را (۲ ± ۷ واحد) می‌تواند برای چند دقیقه در خود نگه‌داری کند و اگر اطلاعات «تکرار و بازگویی» شوند، وارد حافظهٔ بلندمدت می‌شوند، در غیر این صورت اطلاعات به دلیل گذشت زمان، با موارد جدید جایگزین می‌شوند.
- **حافظهٔ کاری**: بخشی از حافظهٔ کوتاه‌مدت است که اجرای وظایف و تکالیف را بر عهده دارد و به سایر اجزای شناخت خدمت‌رسانی می‌کند. فضای کار برای فعالیت جاری ذهن فراهم می‌کند. مدت‌زمان نگهداری اطلاعات و ظرفیت نگه‌داری اطلاعات در حافظهٔ کاری می‌تواند با توجه به میزان استفاده افزایش یابد.
- از چند دقیقه تا پایان عمر ← **حافظهٔ بلندمدت**: اطلاعات نامحدودی را برای هر مدت‌زمانی که بخواهیم در خودش ذخیره می‌کند.
- **حافظهٔ رویدادی**: دربرگیرندهٔ تجربهٔ مشخصی است که به یک زمان و مکان مشخص مربوط می‌شود.
- **حافظهٔ معنایی**: دانش عمومی در آن ذخیره می‌شود.

پاسخ خیلی تشریحی بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: خواندن زندگی‌نامهٔ علی شریعتی مربوط به حافظهٔ **معنایی** می‌شود؛ البته خاطرات ایشان برای خود علی شریعتی حافظهٔ رویدادی محسوب می‌شود، ولی برای خوانندگان، این زندگی‌نامه حافظهٔ معنایی است. حافظهٔ معنایی و رویدادی به حافظهٔ **بلندمدت** مربوط می‌شوند؛ پس قسمت اول در گزینه‌های (۲) و (۳) درست است.

عبارت دوم: خاطرهٔ شهید بابایی برای خود ایشان به حافظهٔ **رویدادی** مربوط می‌شود، چون دارای زمان و مکان مشخص برای اوست و از انواع حافظهٔ **بلندمدت** است. بنابراین قسمت دوم در گزینه‌های (۲) و (۳) درست است.

عبارت سوم: خاطرات یک جنگ‌زده برای خود او حافظهٔ **رویدادی** است، ولی آن بخش از حافظه که به محاسبهٔ میزان خسارت وارده می‌پردازد، به حافظهٔ **کاری** او مربوط می‌شود. بنابراین قسمت سوم در همهٔ گزینه‌ها درست است.

عبارت چهارم: شنیدن خاطرات افراد از زبان دیگران به حافظهٔ **معنایی** مربوط می‌شود، مانند خاطرات برادران امیدوار که از زبان پدرشان بازگو می‌شود. بنابراین قسمت چهارم در گزینه‌های (۱)، (۲) و (۴) درست است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۳ هر یک از دانش‌آموزان زیر برای مشکلات حافظهٔ خود به مشاور مدرسه مراجعه کرده‌اند. کدام گزینه به ترتیب به مناسب‌ترین راهکار برای هر کدام از آن‌ها اشاره دارد؟

- احسان مطالب مربوط به کلاس اقتصاد یکشنبه‌ها را آخر هفته مرور می‌کند و معتقد است با وجود آن‌که تلاش می‌کند، اما نمی‌تواند به تمام مطالب آن هفته مسلط شود.
- سمیه همیشه عادت داشته چندین بار مطابق جملات کتاب، مطالب را تکرار کند و هر کلمه‌ای که اشتباه می‌گوید یک بار دیگر به عقب برگردد و مجدداً عین جملهٔ کتاب را تکرار کند، اما متوجه شده که در امتحان قادر به یادآوری مطالب نیست.
- ناهید تصمیم گرفته در آزمون‌های آزمایشی شرکت نکند و همان زمان را صرف مطالعه در منزل کند. بعد از مدت‌ها یک آزمون جامع اجباری در مدرسه برگزار می‌شود و ناهید متوجه می‌شود که نمی‌تواند مطالبی که طی سال خوانده بوده را بازیابی کند.
- احمد بلافاصله بعد از آن‌که از مدرسه به خانه می‌آید، مشغول مطالعه در بازه‌های طولانی می‌شود تا جایی که کسی باید او را صدا بزند و بگوید مدت زیادی است از اتاق بیرون نیامده. او متوجه شده با وجود زمانی که می‌گذارد مطالب، خوب در خاطرش نمی‌مانند.

۱) کاهش فاصلهٔ یادگیری و مرور ـ ساماندهی مطالب ـ بیان اهمیت مطالب ـ کاهش اثر تداخل مطالب

۲) مرور کارآمد ـ ساماندهی مطالب ـ آزمون مکرر ـ یادگیری عمیق

۳) مرور کارآمد ـ برگردان به زبان خود ـ بیان اهمیت مطالب ـ یادگیری با استراحت

۴) کاهش فاصلهٔ یادگیری و مرور ـ برگردان به زبان خود ـ آزمون مکرر ـ کاهش اثر تداخل مطالب

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۴

درس Box

فنون بهسازی حافظه بر عوامل مؤثر بر فراموشی و مراحل مختلف حافظه اثر می‌گذارند. در زیر به برخی از این روش‌ها که در کتاب به آن تصریح شده اشاره می‌کنیم.

گذشت زمان

- **مرور کارآمد**: مرور یعنی این‌که مطالب گذشته را تکرار کنیم. در مرور کارآمد، در هر بار از خودتان بپرسید این بار به چه مفهوم جدیدی دست یافتم که در دفعات قبل به آن دست نیافتم. مرور مطالب (مرور کارآمد) فراتر از تکرار صرف است.
- **کاهش فاصلهٔ زمانی بین یادگیری یک مطلب و یادآوری آن**: بیشترین مقدار فراموشی در ساعات نخست بعد از یادگیری رخ می‌دهد. برای کنترل اثر گذشت زمان، نباید فاصلهٔ مرور مطالب بیشتر از ۶ یا ۷ ساعت باشد.
- **استفاده از رمزگردانی معنادار**: اگر اطلاعات را به صورت معنایی تبدیل و از معانی مختلف برای سپردن به حافظه استفاده کنید، مطالب دیرتر فراموش می‌شوند.
- **برگردان به زبان خودتان**: اصرار بر حفظ واژگان، فراموشی بیشتری به دنبال دارد. برای این‌که دچار فراموشی نشویم بهتر است مطالب یادگرفته را به زبان خودمانی برای خود بازگو کنیم.

تداخل

- **یادگیری عمیق**: برای کنترل اثر تداخل، یادگیری عمیق داشته باشید و سعی کنید علاوه بر واژگان، معانی آن‌ها را هم بفهمید.
- **یادگیری با استراحت**: برای کنترل اثر تداخل از یادگیری با فاصله استفاده کنید.
- **مطالعهٔ چندحسی**: رمزگردانی بیشتر مطالب به صورت شنیداری است. اگر همین اطلاعات به صورت دیداری هم رمزگردانی شوند، رمزگردانی قوی‌تر می‌شود و احتمال اثر تداخل را کم‌تر می‌کند.
- **بسط معنایی**: برای یادگیری مفاهیم هرچه مثال‌های بیشتری داشته باشیم، مفهوم مورد نظر بهتر از سایر مفاهیم در حافظه می‌ماند.
- **تمایزبخشی**: منظور از تمایزبخشی، برجسته‌کردن تفاوت‌های دو مفهوم به لحاظ ظاهری و معنایی است.

عوامل عاطفی ← **بیان اهمیت مطلب**: برای این‌که حافظهٔ شما پذیرای اطلاعات جدید باشد، سعی کنید در ابتدا دربارهٔ اهمیت آن، اطلاعات کسب کنید. مطالب مهم و کاربردی دوست‌داشتنی هستند.

عدم رمزگردانی

- **پرهیز از هم‌زمانی چند فعالیت (توجه ناقص)**: به اطلاعات توجه دقیق داشته باشید و از انتخاب چند مادهٔ اطلاعاتی به طور هم‌زمان پرهیز کنید. وقتی هم‌زمان چند موضوع را به حافظه می‌سپاریم، حاصل آن شکل‌گیری حافظه‌های ضعیف از موضوع‌های مختلف است.
- **استفاده از چند روش حرکتی**: راه‌رفتن، یادداشت‌برداری، برجسته‌کردن مفاهیم، خلاصه‌نویسی، رسم نمودار و حرکاتی از این قبیل بسیار مفید است.

مشکلات مربوط به نشانه‌های بازیابی ← **آزمون مکرر**: هر چه بیشتر آزمون دهید، نشانه‌های بازیابی بیشتری کسب خواهید کرد. به این پدیده «اثر آزمون» گفته می‌شود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

پاسخ خیلی تشریحی ✔ بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: بیشترین فراموشی در ساعات نخست بعد از یادگیری رخ می‌دهد و بهترین زمان مرور مطلب، چند ساعت بعد از یادگیری است. بنابراین احسان نیاز دارد **فاصلهٔ زمانی بین یادگیری مطلب و یادآوری آن را کاهش دهد**، زیرا برای کنترل اثر گذشت زمان، نباید فاصلهٔ مرور مطالب بیش از ۶ الی ۷ ساعت باشد. (تأیید گزینه‌های (۱) و (۴))

عبارت دوم: سمیه با اصرار بر حفظ واژگان کتاب، فراموشی بیشتری را تجربه می‌کند. او نیاز دارد مطالب یادگرفته را **به زبان خودمانی بازگو کند**. (تأیید گزینه‌های (۳) و (۴))

عبارت سوم: دربارهٔ ناهید، مشکلات مربوط به نشانه‌های بازیابی رخ داده که از عوامل فراموشی است. **شرکت در آزمون‌های مکرر** او را در جهت بازیابی موفق توانمندتر می‌سازد، چراکه هر چه بیشتر در آزمون شرکت کند، نشانه‌های بازیابی بیشتری کسب می‌کند. (اثر آزمون تأیید گزینه‌های (۲) و (۴))

عبارت چهارم: احمد نیاز دارد برای جلوگیری از **تداخل** مطالب از **یادگیری با استراحت** استفاده کند، چراکه یادگیری جدید مانع یادآوری قبلی می‌شود و با استفاده از یادگیری با فاصله، **اثر تداخل** مطالب جدید و قدیمی‌تر را کاهش می‌دهد. (تأیید گزینه‌های (۱)، (۳) و (۴))

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۴ به ترتیب، درستی یا نادرستی عبارات زیر را مشخص کنید.

الف) درک کامل از یک مسئله بیانگر مشخص‌بودن موقعیت فعلی در فرایند حل مسئله است.

ب) در جریان حل مسئله وضعیت فعلی و وضعیت مطلوب باید مشخص باشد.

ج) در صورت عدم شناسایی توانایی‌های فردی در فرایند حل مسئله، امکان شناسایی موانع احتمالی برای فرد کم می‌شود.

د) آن‌چه که باعث می‌شود جدّیت در حل مسئله احتمال انتخاب راه حل بهتر را بیشتر کند، تحت کنترل‌بودن فرایند مسئله است.

۱) درست ـ نادرست ـ درست ـ نادرست

۲) نادرست ـ نادرست ـ نادرست ـ درست

۳) نادرست ـ درست ـ نادرست ـ درست

۴) درست ـ درست ـ درست ـ نادرست

مشاوره برای یادگیری مبحث «ویژگی‌های مسئله» سعی کنید حتماً به کلمات کلیدی هر ویژگی که در درس‌باکس مشخص‌شده توجه کرده و آن‌ها را به خاطر بسپارید. در بسیاری از سؤالات، کلمات کلیدی ارائه‌شده و شما با توجه به آن کلمات می‌توانید ویژگی مربوطه را تشخیص دهید.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۵

درس Box

مسئله به معنای عدم دستیابی فوری به یک هدف مشخص به دلیل موانع مشخص با توجه به امکانات و توانمندی‌های محدود است.

مسئله ویژگی‌هایی دارد که عبارت‌اند از:

۱) هدفمند است	زمانی **احساس مسئله** می‌کنیم که بدانیم هدف چیست. وقتی هدف روشن نباشد، **درک** از مسئله **ناقص** خواهد بود. یکی از دلایل این‌که برخی از افراد راه حل مسئله را نمی‌دانند این است که «هدف» را به **صراحت** تعریف نکرده‌اند.
۲) مسئله یک فرایند و جریان تحت کنترل است	وقتی فردی در حال حل مسئله است، **کاملاً درگیر** موضوع است و به آن‌چه انجام می‌دهد **آگاهی کامل** دارد. در جریان حل یک مسئله، هر چه **جدی‌تر** باشیم، احتمال انتخاب راه حل بهتر بیشتر است.
۳) در مسئله، توانمندی‌های ما محدود است	اصولاً زمانی با مسئله **مواجه** می‌شویم که امکانات ما محدود باشد. عدم شناسایی دقیق توانمندی‌ها باعث استفاده از **راه حل‌های غیرمنطقی** می‌شود.
۴) در مسئله موقعیت فعلی یا مبدأ باید مشخص باشد	شناخت شرایط فعلی کمک می‌کند تا **موانع احتمالی** به خوبی شناخته و راه حل‌های بهتری ارائه شود.

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی عبارت‌ها:

الف) **نادرست؛** درک کامل از مسئله مربوط به **هدفمندی** است، نه مشخص‌بودن موقعیت فعلی. ما زمانی احساس مسئله می‌کنیم که بدانیم هدف چیست. وقتی هدف روشن نباشد، درک از مسئله ناقص خواهد بود.

ب) **نادرست؛** در جریان حل مسئله، موقعیت فعلی و مبدأ (وضعیت موجود) باید مشخص باشد، ولی وضعیت مطلوب حالت **دسترسی به راه حل** است که از ابتدا مشخص نیست و باید آن را یافت.

ج) **نادرست؛** عدم شناسایی دقیق توانایی‌ها باعث استفاده از راه حل‌های غیرمنطقی می‌شود و در صورت **مشخص‌نبودن موقعیت فعلی** امکان شناخت موانع احتمالی با اخلال مواجه می‌شود.

د) **درست؛** مسئله **یک فرایند و جریان تحت کنترل** است. وقتی فردی در حال حل مسئله است، کاملاً درگیر موضوع است و به آن‌چه انجام می‌دهد آگاهی کامل دارد. در جریان حل یک مسئله، هرچه جدی‌تر باشیم احتمال انتخاب راه حل بهتر بیشتر می‌شود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۵ هر کدام از موارد زیر به ترتیب با کدام‌یک از روش‌های حل مسئله همخوانی دارد؟

- مدیری که برای حل مشکلات سازمان، ابتدا بخش‌های مختلف را ارزیابی کرده و با بررسی داده‌های مالی ماه‌های گذشته و بازخورد کارکنان نیازسنجی کرده و طبق آن‌ها برنامه‌ای جامع تدوین می‌کند.
- دانش‌آموزی که قصد دارد در آزمون ورودی مدرسه‌ای قبول شود، به شرایط و ویژگی‌های پسرعمویش که در آن‌جا پذیرفته شده و مشغول تحصیل است نگاه می‌کند و مسیر خود را براساس مسیر او تنظیم می‌کند.
- یک قاضی در بررسی پروندهٔ حقوقی تمام موضوعات به‌دست‌آمده را با قوانین جاری تطبیق داده و هم‌چنین رویه‌های قضایی مشابه و نظریات کارشناسان را مطالعه می‌کند تا حکم نهایی را صادر کند.
- مادری که برای حل مشکل بدخوابی فرزندش، نظرات و راهکارهای همکارانش در رابطه با این موضوع را جویا می‌شود و با معیارهای خودش، بهترین راهکار را انتخاب می‌کند.

۱) اکتشافی ـ تحلیلی ـ اکتشافی ـ تحلیلی

۲) تحلیلی ـ اکتشافی ـ اکتشافی ـ تحلیلی

۳) اکتشافی ـ تحلیلی ـ تحلیلی ـ اکتشافی

۴) تحلیلی ـ اکتشافی ـ تحلیلی ـ اکتشافی

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۵

درس Box

مسئله‌ها از طریق روش‌های مختلفی حل می‌شوند که عبارت‌اند از: ۱) روش‌های تحلیلی ۲) روش‌های اکتشافی

در زیر به ویژگی‌های هر روش اشاره شده است.

روش‌های تحلیلی	روش‌های اکتشافی
مبتنی بر محاسبات ذهنی، قواعد منطقی و نیازسنجی واقعی است.	مبتنی بر احساس و نظر شخصی است.
دستیابی به راه حل مسئله را تضمین می‌کند.	با روش‌های غیرمنطقی صورت می‌گیرد.
مورد قبول همه است.	اجرای آن دستیابی به راه حل مسئله را تضمین نمی‌کند.
زمان‌بر است.	با خطا همراه است.
	به پردازش عمیق اطلاعات نیاز ندارند.
	در حداقل زمان به راه حل می‌رسند.
	اعتبار آن‌ها با گذشت زمان به شدت متزلزل می‌شود.
	انواع روش‌های اکتشافی حل مسئله: روش خردکردن؛ روش کاهش تفاوت وضعیت موجود با وضعیت مطلوب؛ بارش مغزی؛ روش شروع از آخر

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: مدیری که عملکرد شرکت را براساس تحلیل داده‌های آماری ماه‌های گذشته بهبود می‌بخشد، از یک فرایند منطقی و مبتنی بر نیازسنجی واقعی استفاده می‌کند که مصداق یک **روش تحلیلی** است.

عبارت دوم: این روش نمونه‌ای از روش شروع از آخر است که یک **روش اکتشافی** است.

عبارت سوم: این قاضی در بررسی پروندهٔ قوانین حقوقی، نظرات صاحب‌نظران و کارشناسان را مطالعه می‌کند. دقت داشته باشید که حکمش مبتنی بر احساسات شخصی نبوده و براساس ادله و شواهد واقعی صورت گرفته و رسیدن به نتیجه در آن زمان‌بر است؛ پس از **روش تحلیلی** استفاده کرده است.

عبارت چهارم: این روش نمونه‌ای از روش بارش مغزی است که یک **روش اکتشافی** است. دقت کنید که این مادر نظر همکارانش را پرسیده، نه کارشناسان این حوزه را. ضمناً براساس معیارهای شخصی بهترین راهکاری را که از نظر خودش قابل اجراست، انتخاب می‌کند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۶ در هر یک از عبارت‌های زیر به ترتیب ملاک تصمیم‌گیری کدام است؟

● امیر، دانشجوی لیسانس کامپیوتر، با وجود این‌که رشته‌اش را دوست ندارد، به خاطر این‌که دو سال در این رشته تحصیل کرده باز هم به خواندن آن ادامه می‌دهد و تصمیمی برای تغییر رشته ندارد.

● نسترن هنگام خرید بلیت هواپیما برای سفر کاری، تصمیم می‌گیرد گزینه‌ای را انتخاب کند که گران‌تر است، ولی به او این امکان را می‌دهد که زودتر به مقصد برسد و در جلسهٔ مهمی شرکت کند.

● سهیل، که در شرایط نامساعد جوی در حال رانندگی است، وقتی می‌بیند مه شدیدی در جاده پیچیده و دیدش محدود شده، تصمیم می‌گیرد در یک استراحتگاه توقف کند و منتظر بهبود وضعیت هوا بماند.

۱) هزینه ـ مزیت ـ مزیت

۲) هزینه ـ مزیت ـ خطر

۳) مزیت ـ هزینه ـ خطر

۴) مزیت ـ هزینه ـ هزینه

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۶

درس Box

انسان‌ها براساس ملاک‌های مختلف تصمیم می‌گیرند.

ملاک‌های تصمیم‌گیری
- مزیت‌ها: ملاک تصمیم‌گیری میزان سودمندی است که فرد انتظار دارد به آن برسد.
- هزینه‌ها
  - چیزهایی که در ازای به دست آوردن انتخاب مورد نظر باید بپردازیم و یا از دست بدهیم.
  - چیزهایی که قبلاً برای به دست آوردن انتخاب مورد نظر از آن‌ها صرف کرده‌ایم ملاک تصمیم‌گیری قرار می‌گیرد.
- خطر: زمانی که اطمینان کافی به نتایج تصمیم‌گیری نداریم و یا خطر از دست دادن وجود دارد، تصمیم‌گیری با خطر همراه است.

نکته

- زمانی که ملاک تصمیم‌گیری «خطر» است، ما تصمیم پرخطر را نمی‌گیریم و از آن انصراف می‌دهیم، مانند زمانی که به دلیل وجود احتمال خطر از دست دادن جوایز به‌دست‌آمده، از ادامهٔ مسابقه صرف‌نظر می‌کنیم.
- زمانی که فرد تصمیم پرخطر می‌گیرد، می‌تواند دلایل مختلفی داشته باشد، **مانند**
  - هزینه‌های قبلی که کرده است.
  - منافعی که انتظار دارد به آن برسد باعث می‌شود خطر آن را بپذیرد.
  - عوامل دیگری مانند سبک‌های ناکارآمد تصمیم‌گیری و یا موانع تصمیم‌گیری باعث می‌شود فرد تصمیم پرخطر بگیرد.
- در بسیاری از مواقع به دلیل هزینه‌هایی که قبلاً کرده‌ایم تصمیم نادرست می‌گیریم، مانند زمانی که با تحمل مشکلات زیاد مسیر منزل تا ورزشگاه را طی کرده و مبلغ بلیت را پرداخت کرده‌ایم، ولی متوجه می‌شویم که هوا بارانی است و هیچ لباس گرمی هم نداریم و احتمال سرماخوردگی زیاد است و تصمیم درست این است که از دیدن بازی انصراف بدهیم و به منزل برگردیم، ولی به دلیل هزینه‌های قبلی حاضر به این کار نیستیم.

پاسخ خیلی تشریحی

عبارت اول: امیر به دلیل **هزینهٔ قبلی** که در این رشته کرده است (گذراندن عمر و صرف انرژی خود در رشتهٔ کامپیوتر)، هم‌چنان به این تصمیم خود ادامه می‌دهد.

عبارت دوم: نسترن، با انتخاب پروازی که زمان مطلوبی دارد، نشان می‌دهد که **مزیت** رسیدن به جلسه مهم‌تر از قیمت بلیت (هزینه) برای اوست.

عبارت سوم: سهیل به دلیل مه شدید و کاهش دید، تصمیم می‌گیرد توقف کرده و از ادامه‌دادن مسیر در چنین شرایطی صرف نظر کند؛ زیرا تصمیم او ناشی از **خطری** است که شرایط جوی برای او داشته است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۷ درستی یا نادرستی عبارات زیر به ترتیب در کدام گزینه آورده شده است؟

- پاسخ عاطفی به دیگران یکی از مصداق‌های موقعیت‌های پرخطر در فرایند تصمیم‌گیری است.
- در تصمیم‌گیری‌هایی با اهمیت کم، نمی‌توان از روش‌های میان‌بر استفاده کرد.
- سبک تصمیم‌گیری غالب هر فرد می‌بایست منطقی باشد، نه‌تنها سبک تصمیم‌گیری مورد استفاده
- شفافیت مراحل بعدی تصمیم‌گیری در گرو تعریف دقیق موضوع تصمیم‌گیری است.

۱) نادرست ـ نادرست ـ درست ـ درست

۲) نادرست ـ درست ـ نادرست ـ نادرست

۳) درست ـ نادرست ـ درست ـ درست

۴) درست ـ درست ـ نادرست ـ نادرست

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۶

درس Box

تصمیم‌گیری یک مهارت است و در نتیجه قابل فراگیری و ارتقاست. در زیر چند توصیه برای ارتقای مهارت تصمیم‌گیری ارائه شده است.

۱) تصمیم مورد نظر را به خوبی بشناسید	قبل از هر اقدامی، تعریف دقیقی از تصمیم مورد نظر ارائه دهید. هر چه موضوع تصمیم‌گیری دقیق‌تر باشد، اقدام‌های بعدی هم شفاف‌تر خواهد بود.
۲) از سبک تصمیم‌گیری منطقی استفاده کنید	در بین سبک‌های تصمیم‌گیری بهترین سبک از نوع منطقی است. شاید همهٔ ما در برخی موقعیت‌ها مجبور شویم از سایر سبک‌های تصمیم‌گیری استفاده کنیم، ولی باید **سبک غالب** هر فردی از نوع تصمیم‌گیری منطقی باشد. در تصمیم‌گیری‌های مهم، استفاده از سبک‌های غیرمنطقی آسیب‌زا و خطرآفرین است.
۳) در تصمیم‌گیری‌های پیچیده و مهم از روش‌های میان‌بر استفاده کنید	حذف تک‌تک جنبه‌ها یکی از روش‌های میان‌بر است. زمانی که انتخاب‌های زیادی پیش روست، حذف تعدادی از جنبه‌ها کمک‌کنندهٔ خوبی است.
۴) موقعیت‌های پرخطر را بشناسید	فهرستی از موقعیت‌های پرخطر برای کودکان و نوجوانان عبارت‌اند از: صحبت‌کردن با افراد غریبه مخفی‌کردن موضوع مهم از والدین رفتن به خانهٔ غریبه مصرف سیگار مصرف ماده‌ای که خود نمی‌داند چیست؟ اذیت و آزار دیگران راه‌دادن افراد غریبه به منزل به تنهایی در فضای تاریک رفتن سوار ماشین غریبه شدن پاسخ به پیام‌های ناشناس در فضای مجازی پاسخ عاطفی غیرمعمول به دیگر افراد اعتماد بیش‌ازحد به دیگران

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: **نادرست**؛ پاسخ عاطفی **غیرمعمول** به دیگران یکی از موقعیت‌های پرخطر در فرایند تصمیم‌گیری است و پاسخ عاطفی معمول و متداول به‌خودی‌خود موضوعی پرخطر نیست و لازمهٔ وجود انسانی است.

عبارت دوم: **نادرست**؛ اگرچه در تصمیم‌گیری‌های مهم و پیچیده استفاده از روش‌های میان‌بر کاربرد دارد، ولی نمی‌توانیم بگوییم این روش در تصمیم‌گیری‌های کم‌اهمیت کاربرد ندارد.

عبارت سوم: **درست**؛ شاید همهٔ افراد در برخی موقعیت‌ها مجبور شوند از سایر تصمیم‌گیری‌ها استفاده کنند، ولی باید به خاطر داشت سبک «غالب» تصمیم‌گیری می‌بایست منطقی باشد، نه، تنها سبک تصمیم‌گیری افراد.

عبارت چهارم: **درست**؛ قبل از هر اقدامی می‌بایست تعریف دقیقی از تصمیم مورد نظر ارائه داد. هر چه موضوع تصمیم‌گیری دقیق‌تر باشد، اقدام‌های بعدی هم شفاف‌تر خواهد بود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۸ در کدام‌یک از موقعیت‌های زیر، وجود ناهماهنگی شناختی برای فرد محتمل‌تر است؟

۱) محمود که سال‌ها بر این باور بوده رانندگی مهارتی ضروری است، اما بارها در آزمون رانندگی مردود شده است.

۲) نیلوفر یک متخصص بیماری‌های مربوط به خواب است و به دوستانش توصیه می‌کند شب‌ها زود بخوابند، اما خودش همیشه تا دیروقت بیدار است.

۳) مانی سال‌ها به رژیم گیاه‌خواری پایبند بوده، اما در سفر به یک جزیرهٔ دوردست، به خاطر نبود گزینهٔ گیاهی، مجبور می‌شود گوشت بخورد.

۴) گلنوش همیشه از سرمایه‌گذاری در بورس به عنوان یک روش پرخطر انتقاد می‌کرد، ولی به تشویق دوستانش سعی می‌کند با ویژگی‌های این بازار آشنا شود.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۷

درس Box

یکی از عوامل نگرشی، ناهماهنگی شناختی است.

ناهماهنگی‌شناختی

- از عوامل نگرشی است که باعث بروز رفتار می‌شود.
- هرگاه باور ما با رفتار ما هماهنگ نباشد و یا فرد دارای دو شناخت هم‌زمان و در تضاد باشد، دچار ناهماهنگی شناختی می‌شود.
- گاهی فرد برای این‌که دچار ناهماهنگی شناختی نشود به رفتارها و توجیهاتی روی می‌آورد تا بین رفتار و شناخت هماهنگی حاصل شود، زیرا ناهماهنگی، ناخوشایند و تنش‌زاست.
- برای از بین بردن ناهماهنگی شناختی، فرد باید دو کار انجام دهد
  - ۱) رفتار خود را تغییر دهد.
  - ۲) نگرش خود را تغییر دهد.

نکته ناهماهنگی بعد از تصمیم یکی از نمونه‌های ناهماهنگی شناختی است.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

وقتی شخص دارای دو شناخت هم‌زمان و در تضاد باشد و یا رفتار و باور فرد هماهنگ نباشد، می‌گوییم دچار ناهماهنگی شناختی شده است. در بین افراد بالا فقط نیلوفر دیدگاه‌هایی دارد که خودش به آن عمل نکرده است؛ پس دارای ناهماهنگی شناختی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): نگرش محمود این است که رانندگی ضرورت دارد و خودش نیز بارها در این جهت تلاش کرده است. بنابراین رفتار و باور او با هم هماهنگ هستند.

گزینهٔ (۳): مانی گیاه‌خواری می‌کرده است (رفتار)، ولی چیزی از باورهای او مطرح نشده است. حتی اگر او باور داشته است که گیاه‌خواری تنها روش درست تغذیه‌ای است، در شرایطی که امکان آن وجود نداشته و مجبور به خوردن گوشت شده تا جان خود را به خطر نیندازد، نمی‌توانیم بگوییم رفتاری مغایر با باورهایش داشته است.

گزینهٔ (۴): گلنوش سرمایه‌گذاری در بورس را پرخطر می‌دانسته و وقتی با تشویق دوستانش سعی می‌کند که با ویژگی‌ها و خطرات این بازار آشنا شود، پس بین رفتار و نگرش او هماهنگی وجود دارد. توجه داشته باشید که گلنوش هم‌چنان در راستای باورهایش عمل کرده است. اگر گلنوش علی‌رغم وجود باور به خطرناک‌بودن سرمایه‌گذاری در بورس در این بازار سرمایه‌گذاری کرده بود، دارای ناهماهنگی شناختی بود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷۹ هر کدام از موارد زیر به ترتیب به کدام روش مقابله مربوط است؟

- در آزمایش سلیگمن سگ‌هایی که احساس درماندگی آموخته‌شده می‌کنند بدون حرکت، ثابت می‌مانند.
- بسیاری از افراد در مواجهه با موقعیت‌های پیچیده، تلاش می‌کنند اقدامات خود را مرحله‌به‌مرحله پیش ببرند.
- در شرایط بحرانی، افراد ارتباط خود را به صورت منظم با دوستان خود حفظ می‌کنند تا با درددل‌کردن خالی شوند.
- برخی نوجوانان در مواجهه با فشار روانی، به دیوار پیشِ دست خود مشت می‌زنند تا از این طریق تسکین یابند.

۱) منفعل‌بودن ـ استفاده از مهارت‌های حل مسئله ـ مشورت و راهنمایی گرفتن ـ انجام‌دادن رفتارهای تکانشی

۲) در انتظار معجزه‌بودن ـ برنامه‌ریزی زمان‌بندی‌شده ـ مشورت و راهنمایی گرفتن ـ فعالیت بدنی و ورزش‌کردن

۳) منفعل‌بودن ـ استفاده از مهارت‌های حل مسئله ـ استفاده از حمایت اجتماعی ـ انجام‌دادن رفتارهای تکانشی

۴) در انتظار معجزه‌بودن ـ برنامه‌ریزی زمان‌بندی‌شده ـ استفاده از حمایت اجتماعی ـ فعالیت بدنی و ورزش‌کردن

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۸

درس Box

مقابله: به معنای تلاش فرد برای از بین بردن فشار روانی و یا به حداقل رساندن و تحمل آن است و به دو صورت انجام می‌شود:

۱) مقابله‌های سازگارانه: مقابله‌هایی که به حل مسائل و برطرف‌کردن عامل فشارآور و به حداقل رساندن آن و یا تحمل فشار روانی کمک می‌کند.

۲) مقابله‌های ناسازگارانه: مقابله‌هایی که به حل مسئله و برطرف‌کردن فشار روانی کمک نمی‌کنند و معمولاً ناکارآمد و مضر هستند.

انواع مقابله‌ها		انواع روش‌های سازگارانهٔ کوتاه‌مدت	انواع روش‌های سازگارانهٔ بلندمدت
مقابله‌های سازگارانه	استفاده از مهارت حل مسئله مشورت و راهنمایی گرفتن استفاده از حس شوخ‌طبعی فعالیت بدنی و ورزش‌کردن	تنفس عمیق گفتن عبارت: «ایست» شمردن اعداد تلقین برخی جملات خواندن یک بیت شعر یا یک جمله ترک موقعیت خوردن یک لیوان آب خنک به خاطر آوردن یک رویداد خوشایند یا یک بیت شعر خوشایند	ورزش‌های هوازی تمرین آرام‌سازی خود استفاده از روش‌های حل مسئله نوشتن خاطرات تغذیهٔ مناسب حمایت‌های اجتماعی تفریح و سرگرمی برنامه‌ریزی زمان‌بندی‌شده
مقابله‌های ناسازگارانه	منفعل‌بودن در انتظار معجزه‌بودن انجام‌دادن رفتارهای تکانشی و بدون فکر و تأمل استفاده از داروهای شیمیایی، دخانیات و سایر موارد مشابه		

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: زمانی که جاندار در مواجهه با موقعیت فشارآور اقدامی نکرده و بدون امید باشد، از روش مقابلهٔ ناسازگارانهٔ **منفعل‌بودن** استفاده کرده است. توجه داشته باشید که اگر جاندار امید به معجزه و برطرف‌شدن معجزه‌وار و ناگهانی مشکل داشته باشد، از روش «در انتظار معجزه‌بودن» استفاده کرده است که در درماندگی آموخته‌شده چنین امیدی دیده نمی‌شود.

عبارت دوم: زمانی که فرد گام‌به‌گام اقدامات خود را انجام دهد تا در نهایت به وضعیت مطلوب یعنی برطرف‌شدن مشکل برسد، از **روش حل مسئلهٔ** کاهش تفاوت وضعیت موجود با وضعیت مطلوب استفاده کرده است. از آن‌جایی که این افراد طبق یک برنامهٔ منظم پیش می‌روند، از یکی از روش‌های سازگارانهٔ بلندمدت به نام «**برنامه‌ریزی زمان‌بندی‌شده**» نیز بهره جسته‌اند. پس بخش دوم همهٔ گزینه‌ها درست است.

عبارت سوم: زمانی که افراد ارتباط خود را با اطرافیان خود تشدید کنند تا با درددل‌کردن و دریافت کمک از اجتماع پیرامون خود بهتر با موقعیت فشارآور کنار بیایند، از مقابلهٔ سازگارانهٔ استفاده از **حمایت اجتماعی** بهره برده‌اند. توجه کنید که در عبارت صورت سؤال، فرد «درددل می‌کند» و مشورت نمی‌گیرد تا مصداق روش «مشورت و راهنمایی گرفتن» باشد.

عبارت چهارم: برخی افراد در مواجهه با فشار روانی از نظر هیجانی تحریک‌شده و پرخاشگری می‌کنند، به نحوی که ممکن است به خود یا دیگران آسیب برسانند. کوبیدن مشت به دیوار در اثر فشار روانی از آن جهت که به برطرف‌شدن فشار روانی کمک نمی‌کند، ناسازگارانه بوده و به جهت ناگهانی‌بودن و احتمال آسیب‌دیدگی مصداق **انجام رفتارهای تکانشی و بدون فکر و تأمل** است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۰ هر یک از عبارت‌های زیر به ترتیب بیانگر کدام نقش مذهب بر سلامت است؟

- علی نذر می‌کند که اگر در دانشگاه مورد علاقه‌اش قبول شود مبلغی را به خیریه کمک کند.
- محسن سعی می‌کند به توصیهٔ آیات الهی در خلقت و بسیاری از امور تفکر کند و روزانه زمانی را به آن اختصاص دهد.
- ریحانه هر شهریور و قبل از شروع سال تحصیلی، به زیارت امام رضا (ع) می‌رود.
- محیا با مطالعهٔ فرمایش ائمه مبنی بر سحرخیزی و نخوابیدن بعد از نماز صبح، از این زمان جهت مطالعه استفاده می‌کند.

۱) غیرمستقیم ـ مستقیم ـ غیرمستقیم ـ مستقیم

۲) غیرمستقیم ـ غیرمستقیم ـ مستقیم ـ مستقیم

۳) مستقیم ـ مستقیم ـ غیرمستقیم ـ غیرمستقیم

۴) مستقیم ـ غیرمستقیم ـ مستقیم ـ غیرمستقیم

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۸

درس Box

مذهب و ارتباط با خداوند از دو راه بر سلامت انسان تأثیر می‌گذارد:

۱) **راه مستقیم**: مذهب و رفتارهای معنوی (مثل توکل به خدا)، از طریق ایجاد آرامش ذهنی، کاهش فشار روانی، رابطه با خداوند و ایجاد روحیهٔ مثبت حاصل از شرکت در مراسم مذهبی، عبادت و افزایش احساس حمایت اجتماعی باعث **بهبود عملکرد سیستم ایمنی بدن** می‌شود.

۲) **راه غیرمستقیم**: افراد مذهبی، در مقایسه با دیگر افراد، **سبک زندگی سالم‌تری** دارند و از رفتارهای پرخطر جنسی، مصرف سیگار، الکل و تغذیهٔ ناسالم اجتناب می‌کنند.

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی عبارت‌ها:

عبارت‌های اول و سوم: انجام اعمال عبادی مانند نذرکردن، رفتن به زیارت و ... از آن‌جا که بر روی آرامش افراد اثر می‌گذارد، باعث بهبود عملکرد سیستم ایمنی بدن می‌شود و به طور **مستقیم** بر سلامتی انسان تأثیرگذار است.

عبارت‌های دوم و چهارم: فکرکردن به صورت روزانه در مورد امور و سحرخیزی به «سبک زندگی» افراد برمی‌گردد. مذهب به واسطهٔ سوق‌دادن افراد به سبک زندگی سالم‌تر، به طور **غیرمستقیم** بر سلامتی آنان تأثیرگذار است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

● عيّن الأنسب للجواب في التّرجمة أو المفهوم من أو إلى العربيّة (۸۱ - ۸۹):

۸۱ ﴿قُل يا أهل الكتاب؛ تَعالوا إلى كلمة سَواء بَيننا و بَينكم أَلّا نَعبد إلّا اللّهَ و لا نُشرك به شيئاً﴾: بگو ای اهل کتاب ...

۱) بیایید به سوی کلمه‌ای که میان ما و شما یکسان است که خداوند را بپرستیم و چیزی را برای او شریک نگیریم.

۲) به سوی سخن مشترکِ میان ما و خودتان بشتابید تا تنها خدا را بپرستیم و برایش هیچ چیزی را شریک نگیریم.

۳) به سوی سخنی که میان ما و شما یکسان است بیایید که نباید جز خدا را بپرستیم و برای او چیزی را شریک نگیریم.

۴) بیایید به سوی کلامی که میان ما و شما یکسان است که جز الله را پرستش نکنیم و برای او چیزی را شریک نگیریم.

مشاوره در آزمون‌ها غالباً سؤال اول عربی یکی از آیات قرآن داخل کتاب هست، پس حتماً از قبل معنای آیات رو با دقت یاد بگیرید، چون گاهی ممکنه نکاتی داشته باشن که نیاز به بررسی شدن قبل از آزمون دارند.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: عربی ۱۰ ـ درس ۴

Hint حواست به ترجمهٔ «إلّا» و «أَلّا نَعبد» باشه.

درس Box **۱) ترجمهٔ «إلّا» در تست‌های ترجمه:**

در تست‌های ترجمه خیلی حوصلهٔ پیداکردن مستثنی‌منه را نخواهیم داشت، پس بهتر است برای تست‌های ترجمه خیلی درگیر قواعد نشویم. دو نکتهٔ زیر کارمان را راه می‌اندازند:

الف) «إلّا» همیشه می‌تواند به معنی «مگر، به‌جز» باشد. (بدون هیچ شرطی)

ب) «إلّا» همیشه می‌تواند به معنی «فقط، تنها» باشد به شرط آن‌که تمام کلمات جمله ترجمه شده باشند و کلمه‌ای از قلم نیفتد!

- «كانت لا تتساقط مِن عُيوننا إلّا دُموع الفرَح»:
  - از چشم‌هایمان به‌جز اشک‌های شادی پایین نمی‌آمد. ✓
  - از چشم‌هایمان فقط اشک‌های شادی پایین می‌آمد. ✓
- «أَلّا نَعبد إلّا اللّهَ» ← که جز خدا را نپرستیم ✓ / که فقط خدا را بپرستیم ✓

۲) هرگاه «لا» در کنار یک حرف ناصبه مثل «أن» قرار بگیرد قطعاً از نوع نهی نیست.

- «لا» در «أن لا نَعبد» در صورت سؤال ← لای نفی است ← که نپرستیم ✓ / که نباید بپرستیم ✗
- «لا» در «لِكَيلا تَحزَنوا» ← لای نفی است ← تا ناراحت نشوید ✓

کلمات مهم: «تَعالوا»: بیایید / «إلى كلمة سَواء»: به سوی کلامی یکسان / «بَيننا و بَينكم»: میان ما و شما / «أَلّا نَعبد»: که پرستش نکنیم (أَلّا ← أن + لا) / «إلّا»: جز / «لا نُشرك به شيئاً»: برای او چیزی را شریک نگیریم

پاسخ خیلی تشریحی ✓ خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): کلمهٔ «إلّا: به‌جز، فقط» اصلاً ترجمه نشده است.

گزینهٔ (۲): سخن مشترک («کلمة سَواء» نکره است، ولی «سخن مشترک» معرفه است، زیرا با «ی، یک» ترجمه نشده است.) ـ بشتابید («تَعالوا» از مصدری به معنی «آمدن» است نه «شتافتن».) ـ تا ... بپرستیم («أَلّا» از «أن + لا» تشکیل شده است و حرف «أن» به معنی «که» است نه «تا».) ـ هیچ چیزی («هیچ» اضافی است.)

گزینهٔ (۳): که نباید ... بپرستیم («أَلّا» از «أن + لا» تشکیل شده است و حرف «لا» در این ترکیب از نوع نافیه (نفی) است نه ناهیه (نهی)، زیرا هرگاه «لا» در کنار یک حرف ناصبه مثل «أن» قرار بگیرد قطعاً از نوع نهی نیست، در نتیجه نباید «أَلّا نعبد» را به شکل دستوری ترجمه کنیم!)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۲ «لا يُمكن لنا الإنكارُ أنّ التّقنيةَ قد سهّلت كثيراً من أمور الحياة للإنسان تسهيلاً و لكنّها أدّت إلى إيجاد مشاكل حديثة أيضاً لم يُجرّبها الإنسان من قبلُ!»:

۱) نمی‌توانیم انکار کنیم که فنّاوری بسیاری از کارهای زندگی را برای انسان قطعاً ساده کرده است، ولی منجر به ایجاد مشکلات جدیدی نیز شده است که انسان آن‌ها را قبلاً تجربه نکرده بود!

۲) بدون شک نمی‌توانیم انکار کنیم که فنّاوری امور زندگی را برای انسان بسیار آسان نموده است، ولی هم‌چنین باعث ایجاد مشکلات جدیدی شده است که انسان آن‌ها را در گذشته تجربه نکرده است!

۳) نباید انکار کرد که فنّاوری‌ها بسیاری از کارهای زندگی انسان را قطعاً ساده‌تر نموده است، ولی منجر به ایجاد مشکلات جدید نیز شده است که بشر آن‌ها را قبلاً تجربه نکرده بود!

۴) انکار این‌که فنّاوری کارهای زندگی را برای انسان بسیار آسان نموده، ممکن نیست، ولی منجر به ایجاد مشکلات جدیدی نیز شده است که بشر در گذشته تجربه آن‌ها را نداشته است!

مشاوره در سؤالات ترجمهٔ تک‌عبارتی بهتر است ابتدا گزینه‌ها را به شکل عمودی با هم مقایسه کنید و بعد از این‌که یک تفاوت بین گزینه‌ها پیدا کردید به سراغ معادل عربی آن کلمه رفته و ردّ گزینه کنید، سپس این کار را با سایر گزینه‌ها ادامه دهید تا زمانی که گزینهٔ صحیح مشخص شود.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: عربی ۱۲ ـ درس ۲

Hint «کثیراً» در این عبارت قید هست یا نه؟ / «لا يُمكن لَنا» یعنی چی؟

درس Box

۱) ساختار «قد + ماضی» معادل ماضی نقلی فارسی است.

- قد سهّلت: ساده کرده است

۲) به مصدر فعل جمله مفعول مطلق می‌گوییم. (مثل «فقداناً» در عبارت «تفقد كلّ ما ملكت فقداناً») حال اگر بعد از این مصدر، صفت، مضاف‌إلیه و یا جملهٔ وصفیه به کار برود به آن مفعول مطلق نوعی می‌گوییم و اگر بعد از مصدر، صفت، مضاف‌إلیه و یا جملهٔ وصفیه به کار نرفته باشد به آن مفعول مطلق تأکیدی می‌گوییم. مفعول مطلق را هرگز نباید به شکل مصدر ترجمه کنیم و باید به جای آن از قیدهای مناسب استفاده کنیم.

ترجمهٔ مفعول مطلق تأکیدی ← برای ترجمهٔ مفعول مطلق تأکیدی خود مصدر را ترجمه نمی‌کنیم و به جای آن باید از قیدهای تأکیدی مانند «قطعاً، حتماً، بی‌شک، بی‌گمان و ...» استفاده کنیم. ضمناً این قیدها را بر سر فعل جمله می‌آوریم تا نشان دهیم فقط بر فعل جمله تأکید شده است!

«تسهیلاً» در صورت سؤال مصدر فعل «سهّلت» است و بعدش نه صفت آمده است و نه مضاف‌إلیه، در نتیجه مفعول مطلق تأکیدی است و آن را به شکل قید تأکیدی ترجمه می‌کنیم.

- «قد سهّلت كثيراً من أمور الحياة للإنسان تسهيلاً»: بسیاری از امور زندگی را برای انسان **قطعاً** ساده کرده است.

۳) ساختار «لم + مضارع» معادل ماضی منفی (ساده یا نقلی) است.

مثال: «لم يُجرّب»: تجربه نکرد ✓ / تجربه نکرده است ✓

شاید برایتان سؤال شود که پس چرا در گزینهٔ صحیح به شکل «تجربه نکرده بود» ترجمه شده است؟ به دلیل ساختاری که در نکتهٔ بعدی توضیح می‌دهیم. ☺

۴) گاهی وقت‌ها، فعل‌ها به خاطر ساختار و شرایطی که در جمله وجود دارد، ترجمه‌شان تغییر می‌کند. این مورد معمولاً از چشم بسیاری از دانش‌آموزان دور می‌ماند. تسلط بر این ساختارهای ساده می‌تواند کلید حلّ برخی سؤالات ظاهراً سخت باشد.

فعل ماضی + ... فعل مضارع ← فعل دوم معمولاً به صورت ماضی استمراری ترجمه می‌شود.

- رأيت طفلًا صغيراً يلعبُ في الساحة ← کودک کوچکی را دیدم که در حیاط بازی می‌کرد.

فعل ماضی — فعل مضارع — ماضی استمراری

فعل ماضی + ... فعل ماضی ← فعل دوم معمولاً به صورت ماضی بعید یا ماضی ساده ترجمه می‌شود.

- خَرَجَ التلاميذ من الصَّفّ و هم تَعَلَّموا دروسهم: دانش‌آموزان از کلاس خارج شدند در حالی‌که درس‌هایشان را یاد گرفته بودند

ماضی — ماضی — ماضی بعید

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

(= یاد گرفتند).

حالا به بررسی صورت سؤال بپردازیم:

«لم یُجرّب» معادل ماضی منفی است و قبل از آن فعل ماضی دیگری (أدّت) آمده است، بنابراین طبق فرمول بالا فعل دوم (لم یُجرّب) را هم می‌توانیم به شکل ماضی ساده (یا نقلی) ترجمه کنیم و هم ماضی بعید، در نتیجه هم «تجربه نکرده بود» صحیح است و هم «تجربه نکرده است».

کلمات مهم: «لا یُمکن لنا الإنکارُ»: نمی‌توانیم انکار کنیم / «أنّ»: که / «التّقنیةَ»: فنّاوری / «قد سهّلت»: ساده کرده است / «کثیراً من أمور الحیاة»: بسیاری از کارهای زندگی / «تسهیلاً»: قطعاً، بدون شک (مفعول مطلق تأکیدی) / «و لکنّها»: ولی / «أدّت إلی»: منجر شده است به / «إیجاد مشاکل حدیثة»: ایجاد مشکلات جدیدی / «أیضاً»: نیز / «لم یُجرّبها الإنسان»: انسان آن‌ها را تجربه نکرده بود (است) / «من قبلُ»: قبلاً

پاسخ خیلی تشریحی ✔

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): بدون شک نمی‌توانیم («تسهیلاً» مفعول مطلق تأکیدی است و بر فعل «قد سهّلت» تأکید می‌کند، پس باید قید «بدون شک» را بر سر فعل «ساده کرده است» بیاوریم نه «نمی‌توانیم».) ـ بسیار آسان نموده است («کثیراً» در این عبارت مفعول فعل «قد سهّلت» است، ولی در این گزینه به اشتباه به شکل قید ترجمه شده است.)

گزینهٔ (۳): نباید انکار کرد («لا یُمکن لنا» یعنی «برای ما ممکن نیست» یا «ما نمی‌توانیم»، بنابراین «نباید انکار کرد» صحیح نیست.) ـ فنّاوری‌ها («التّقنیة: فنّاوری» مفرد است نه جمع.) ـ ساده‌تر نموده است («تر» اضافی است.) ـ مشکلات جدید («مشاکل حدیثة» نکره است، ولی «مشکلات جدید» معرفه است، زیرا نشانهٔ نکره (ی) ندارد.)

گزینهٔ (۴): «لَنا: برای ما» در ترجمه لحاظ نشده است ـ بسیار آسان نموده (مانند ۲) ـ تجربه آن‌ها را نداشته است (معادل دقیقی برای «لم یُجرّبها: آن‌ها را تجربه نکرده بود» نیست.)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۳ «اِشتدّ استهلاكُ المياه الّتي تُوجَد تحت الأرض في السّنوات الأخيرة فَعلى جميعنا أن نُخبر المُواطنين أنّ مصادرَ المياه مُحدّدةٌ فَلنَقتصد في استهلاكها!»:

۱) در سال‌های اخیر مصرف آب‌هایی که زیر زمین وجود دارند دشوار شده است و همهٔ ما شهروندان باید آگاه باشیم که منابع آب محدود هستند و باید در مصرف آن‌ها صرفه‌جویی کنیم!

۲) مصرف آب‌هایی که در سال‌های اخیر در زیر زمین یافت شده‌اند شدت گرفته است و بر ماست که همهٔ هم‌وطنان را باخبر کنیم که منابع آب محدود است و باید در مصرف آن میانه‌روی کنیم!

۳) مصرف آب‌هایی که در زیر زمین وجود دارند در سال‌های اخیر سخت شده است، پس همهٔ ما باید هم‌وطنان را از منابع محدود آب باخبر کنیم تا در مصرف آن صرفه‌جویی کنیم!

۴) در سال‌های اخیر مصرف آب‌هایی که زیرزمین یافت می‌شوند شدت گرفته است، پس همهٔ ما باید شهروندان را مطلع کنیم که منابع آب محدود هستند و باید در مصرف آن میانه‌روی کنیم!

مشاوره در سؤالات ترجمهٔ تک‌عبارتی بهتر است ابتدا گزینه‌ها را به شکل عمودی با هم مقایسه کنید و بعد از این‌که یک تفاوت بین گزینه‌ها پیدا کردید به سراغ معادل عربی آن کلمه رفته و ردّ گزینه کنید، سپس این کار را با سایر گزینه‌ها ادامه دهید تا زمانی که گزینهٔ صحیح مشخص شود.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: عربی ۱۱ ـ ترکیبی

Hint معنی فعل «اشتدّ» چیه؟ / «تُوجَد» ماضیه یا مضارع؟

درس Box هرگاه در عبارتی «فعل + اسم منصوب» داشته باشیم می‌توانیم بگوییم آن اسم، مفعول است (به شرطی که قید نباشد) و در نتیجه فعل جمله معلوم است نه مجهول، زیرا هر فعلی مفعول داشته باشد غالباً معلوم است. بنابراین آن فعل را به شکل معلوم و متعدّی ترجمه می‌کنیم و آن اسم را به شکل مفعول به همراه «را» می‌آوریم.

حال اگر «فعل + اسم مرفوع» داشته باشیم مطمئناً آن اسم، مفعول نیست و نباید به همراه «را» ترجمه شود!

«تُنقذ حياتَها»: زندگی آن‌ها را نجات می‌دهد ✓ زندگی آن‌ها نجات می‌یابد ✗

«تُنقذ حياتُها»: زندگی آن‌ها نجات می‌یابد ✓ زندگی آن‌ها را نجات می‌دهد ✗

حالا به بررسی صورت سؤال بپردازیم:

«المُواطنينَ» در صورت سؤال بعد از فعل «نُخبر» آمده و منصوب است («المواطنونَ» مرفوع و «المواطنينَ» منصوب است.)، بنابراین مفعول است و ترجمهٔ عبارت به شکل «باید شهروندان را مطلع کنیم» صحیح است نه «ما شهروندان باید آگاه باشیم».

کلمات مهم: «اِشتدّ»: شدت گرفته است / «استهلاكُ المياه الّتي»: مصرف آب‌هایی که / «تُوجَد»: یافت می‌شوند، وجود دارند / «في السّنوات الأخيرة»: در سال‌های اخیر / «على جميعنا أن نُخبر»: همهٔ ما باید مطلع کنیم / «المُواطنين»: شهروندان / «مصادرَ المياه»: منابع آب / «مُحدّدةٌ»: محدود / «فَلنَقتصد»: و باید میانه‌روی (صرفه‌جویی) کنیم

پاسخ خیلی تشریحی ✓ خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): دشوار شده است («اشتدّ» از مصدری به معنی «شدت گرفتن» است نه «دشوار شدن».) ـ باید آگاه باشیم («أن نُخبر» فعل معلوم و متعدی است و «المواطنين» مفعول آن است (به منصوب بودن «المواطنين» توجه کنید.)، بنابراین «باید شهروندان را آگاه کنیم» صحیح است.)

گزینهٔ (۲): یافت شده‌اند («تُوجَد» مضارع است، ولی «یافت شده‌اند» ماضی نقلی است.) ـ بر ماست که همهٔ هم‌وطنان را باخبر کنیم («على جميعنا أن نُخبر المُواطنين» یعنی «همهٔ ما باید هم‌وطنان را باخبر کنیم».)

گزینهٔ (۳): سخت شده است («اشتدّ» از مصدری به معنی «شدت گرفتن» است نه «سخت شدن».) ـ منابع محدود آب («مَصادر» و «مُحدّدة» موصوف و صفت نیستند، ولی در «منابع محدود» به اشتباه به شکل موصوف و صفت ترجمه شده است.) ـ تا ... صرفه جویی کنیم (حرف «لـ» در «فلنقتصد» لام امر و به معنی «باید» است نه «تا». دقت کنید که حرف «فَلـ ...» همیشه به معنای «پس باید ...» است.)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۴ «لقد ضاقَ قلبي لأيّام صغري الّتي كانت جدّتي تَحضُنني و تُجلسني عندها و أنا أزعمُ أنّ هناك مكاناً أمناً لا حُزن فيه يدخل قلبي!»:

۱) دلم برای روزهای کودکی‌ام تنگ شده است، وقتی در آغوش مادربزرگم بودم و او مرا نزد خود می‌نشاند و من گمان می‌کردم آن‌جا جای امنی است که در آن هیچ اندوهی نیست که وارد دلم می‌شود!

۲) دل من برای روزهای کودکی‌ام که مادربزرگم مرا در آغوش خود می‌گرفت و کنارش می‌نشاند، تنگ شده است، من گمان می‌کنم آن‌جا جای امنی بود که هیچ‌گاه غمی وارد دلم نمی‌شود!

۳) دلم برای روزهای کودکی‌ام تنگ شده است که مادربزرگم مرا بغل می‌کرد و کنارش می‌نشستم، در حالی که من گمان می‌کردم آن‌جا جای امنی است که در آن اندوهی وارد قلب من نمی‌شود!

۴) دلم تنگ شده است برای روزهای کودکی‌ام که مادربزرگم مرا در آغوش می‌گرفت و کنار خود می‌نشاند، در حالی که من می‌پنداشتم آن‌جا مکان امنی است که در آن هیچ غمی نیست که وارد قلبم شود!

مشاوره در سؤالات ترجمهٔ تک‌عبارتی بهتر است ابتدا گزینه‌ها را به شکل عمودی با هم مقایسه کنید و بعد از این‌که یک تفاوت بین گزینه‌ها پیدا کردید به سراغ معادل عربی آن کلمه رفته و ردّ گزینه کنید، سپس این کار را با سایر گزینه‌ها ادامه دهید تا زمانی که گزینهٔ صحیح مشخص شود.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: عربی ۱۲ ـ درس ۳

Hint «و» در «و أنا ...» چه مدل واویه و معنیش چی می‌شه؟ / «لا» در «لا حُزن» چه مدل لامیه و معنیش چی می‌شه؟

درس Box

۱) وقتی «كانَ» در کنار فعل دیگری در جمله به کار برود دیگر به معنای «بود» نیست و خودش ترجمه نمی‌شود. در این صورت «كانَ» زمان فعل بعد از خودش را تغییر می‌دهد. *(«كانَ» زمان فعل بعد از خودش رو عقب می‌کشه!)*

مثلاً در ساختار «کان + مضارع» فعل «کان» را ترجمه نکرده و فعل مضارع بعدش را به شکل ماضی استمراری ترجمه می‌کنیم.

(ساختار ماضی استمراری در فارسی ← «می + ماضی ساده» ← می‌رفتم، می‌رفتی، می‌رفت، می‌رفتیم، می‌رفتید، می‌رفتند

- «كانت جدّتي تَحضُنني» در صورت سؤال یعنی «مادربزرگم مرا در آغوش می‌گرفت»

نکته اگر پس از ساختار «کان + مضارع» در ادامهٔ جمله، فعل‌های مضارع دیگری با حرف «و» *(یا حروف ربط دیگر)* به فعل قبلی وابسته شوند، آن‌ها هم به صورت ماضی استمراری ترجمه می‌شوند! *(یعنی یک «کانَ» می‌تواند چندین ماضی استمراری ایجاد کند!)*

- «كان الطالب ينتظر خلف الباب و يستأذِنُ أستاذَه لِلدّخول!»:

دانش‌آموز پشت در انتظار می‌کشید و از استادش اجازهٔ ورود می‌خواست.

← به همین دلیل در صورت سؤال فعل‌های مضارع «تُجلس» و «أزعم» هم به شکل ماضی استمراری ترجمه می‌شوند.

۲) حرف «لا» در ساختار «لا + اسمی که فقط آخرش یک فتحه (ـَ) دارد (بدون «ال»، بدون تنوین)» از نوع **نفی جنس** است و به شکل «هیچ ...ـی نیست» ترجمه می‌شود!

مثلاً در صورت سؤال «لا حُزنَ» به شکل «هیچ غمی نیست» ترجمه می‌شود.

۳) در ساختار «جمله + و + مبتدا و خبر» به «و» **واو حالیه** می‌گویند و به «مبتدا و خبر» **جملهٔ حالیه** گفته می‌شود.

دقت کنید که واو حالیه را به شکل «در حالی که، حال آن‌که» ترجمه می‌کنیم.

- «كلّ النّاس سواءٌ و الجُهّال يفتخرون بنسبهم!»

در این عبارت «و» حالیه و «الجهّال یفتخرون ...» جملهٔ حالیه است.

← به همین ترتیب در صورت سؤال «و» در عبارت «... و أنا أزعمُ» واو حالیه بوده و به شکل «در حالی که» ترجمه می‌شود.

کلمات مهم: «لقد ضاقَ قلبي»: دلم تنگ شده است / «لأيّام صغري»: برای روزهای کودکی‌ام / «الّتي»: که / «كانت جدّتي تَحضُنني»: مادربزرگم مرا در آغوش می‌گرفت / «تُجلسني عندها»: من را کنار خود می‌نشاند / «و أنا أزعمُ»: در حالی که من می‌پنداشتم / «هناك»: آن‌جا / «مكاناً أمناً»: مکان امنی / «لا حُزن فيه»: در آن هیچ غمی نیست / «يدخل قلبي»: وارد قلبم می‌شود

پاسخ خیلی تشریحی ✓ خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): وقتی (معادل «الّتي: که» نیست.) ـ در آغوش مادربزرگم بودم («كانت ... تَحضُنني» از «کان + مضارع» تشکیل شده و معادل ماضی استمراری است، بنابراین «مرا در آغوش می‌گرفت» صحیح است.) ـ و («و» در «و أنا أزعمُ ...» واو حالیه است، بنابراین

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

باید به شکل «در حالی‌که» ترجمه شود نه «و».)

گزینهٔ (۲): آغوش خود («خود» اضافی است.) ـ «و» در «و أنا أزعمُ ...» واو حالیه است، بنابراین باید به شکل «در حالی که» ترجمه شود، امّا در این گزینه اصلاً ترجمه نشده است. ـ گمان می‌کنم («أزعم» در این عبارت معادل ماضی استمراری است، زیرا قبل از آن فعل ماضی « كانت ... تَحضُنني» به کار رفته است، ولی «گمان می‌کنم» مضارع اخباری است.) ـ بود (معادلی در عبارت عربی ندارد.) ـ هیچ‌گاه («لا» در «لا حُزن» از نوع نفی جنس است، بنابراین به معنی «هیچ» است نه «هیچ‌گاه».)

گزینهٔ (۳): می‌نشستم («تُجلس» از فعل «أجلَسَ، يُجلِسُ» به معنی «نشاندن» ساخته شده است نه «نشستن»، بنابراین «تُجلسني» یعنی «من را می‌نشاند»، ضمناً ضمیر «ي» در انتهای این فعل ضمیر مفعولی است و باید به شکل «من را» ترجمه شود، ولی در «می‌نشستم» ضمیر مفعولی وجود ندارد.) ـ اندوهی («لا» در «لا حُزن» از نوع نفی جنس است، بنابراین به معنی «هیچ» است، در نتیجه «لا حُزن» یعنی «هیچ اندوهی».)

نکته

به تفاوت دو فعل زیر توجه کنید:

- جَلَسَ (نشست) / يَجلِسُ (می‌نشیند)
- أجلَسَ (نشاند) / يُجلِسُ (می‌نشاند)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۵ «تُحافَظ على بعض الحيوانات في حديقة تَختصّ بها لِتُحمىٰ أمام خطراتٍ و أمراض تتعرّض لها لكي تُحفَظ عن الصّيد أو الإنقراض!»:

۱) از برخی حیوانات در پارکی که به آن‌ها اختصاص دارد نگه‌داری می‌شود تا در برابر خطرات و بیماری‌هایی که در معرض آن‌ها قرار می‌گیرند، حمایت شوند تا از شکار یا انقراض حفظ شوند!

۲) بعضی از حیوانات را در پارکی که به آن‌ها اختصاص داده شده نگه‌داری می‌کنند تا در برابر خطرات و بیماری‌هایی که در معرض آن هستند، حمایت شوند تا این‌که از شکار و انقراض محافظت شوند!

۳) بعضی از حیوانات در باغی که مخصوص آن‌هاست نگه‌داری می‌شوند تا در مقابل خطرات و بیماری‌هایی که در معرض آن قرار گرفته‌اند، حمایت شوند و از شکار و انقراض حفظ شوند!

۴) از بعضی از حیوانات در باغی که به آن‌ها اختصاص یافته مراقبت می‌شود تا از آن‌ها در برابر خطرها و بیماری‌ها که در معرض آن هستند نگه‌داری شود تا این‌که از شکارچیان یا انقراض محفوظ بمانند!

مشاوره در تست‌های ترجمه حتماً به تفاوت معلوم یا مجهول بودن فعل‌ها دقت ویژه‌ای داشته باشید.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: عربی ۱۲ ـ درس ۴

Hint «الصّيد أو الإنقراض» رو بررسی کنی تمومه.

درس Box

۱) در تست‌های ترجمه، شناخت فعل‌های مجهول اهمیت زیادی دارد. برای تشخیص فعل مجهول باید به شیوهٔ زیر عمل کنیم:

الف) اگر ابتدای فعل ماضی ضمّه (ـُ) داشته باشد مجهول است و غالباً به همراه «شد» ترجمه می‌شود.

- «أُنتِجَ»: تولید شد

ب) اگر ابتدای فعل مضارع ضمّه (ـُ) داشته باشد و عین‌الفعل (دومین حرف از حروف اصلی) فتحه (ـَ) داشته باشد مجهول است و غالباً به همراه «می‌شود» ترجمه می‌شود.

- «تُنتَجُ»: تولید می‌شود

← در صورت سؤال فعل‌های «تُحافَظ»، «تُحمىٰ» و «تُحفَظ» مضارع مجهول هستند.

۲) **ترجمه اسم نکره** ← اسم نکره در فارسی با «ی» یا «یک» یا هر دوی آن‌ها ترجمه می‌شود.

- «طالبٌ» ← دانش‌آموزی ✓ یک دانش‌آموز ✓ یک دانش‌آموزی ✓ دانش‌آموز ✗

اگر یک موصوف و صفت نکره داشته باشیم کافی است یکی از آن‌ها را به شکل نکره ترجمه کنیم.

- «مكانٌ غيرُ مناسبٍ»: جایی نامناسب ✓ جای نامناسبی ✓ یک جای نامناسب ✓ جای نامناسب ✗

← در صورت سؤال «خطراتٍ» و «أمراض» نکره هستند و به شکل «خطرات و بیماری‌هایی» ترجمه می‌شوند.

کلمات مهم: «تُحافَظ على بعض الحيوانات»: از برخی حیوانات نگه‌داری می‌شود / «في حديقة تَختصّ بها»: در پارکی که به آن‌ها اختصاص دارد / «لِتُحمىٰ»: تا حمایت شوند / «أمام خطراتٍ و أمراض»: در برابر خطرات و بیماری‌هایی / «تتعرّض لها»: در معرض آن‌ها قرار می‌گیرند / «لكي تُحفَظ»: تا حفظ شوند / «عن الصّيد أو الإنقراض»: از شکار یا انقراض

پاسخ خیلی تشریحی ✓

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): اختصاص داده شده («تختصّ» مضارع است، ولی «اختصاص داده شده» ماضی است.) ـ نگه‌داری می‌کنند («تُحافَظ» مجهول است، ولی «نگه‌داری می‌کنند» معلوم است. دقت کنید که فعل مجهول نباید طوری ترجمه شود که با سؤال «چه کسی را؟ / چه چیزی را؟» تناسب داشته باشد.) ـ و (معادل «أو: یا» نیست.)

گزینهٔ (۳): مخصوص («تختصّ» فعل است، ولی «مخصوص» اسم است.) ـ در معرض آن قرار گرفته‌اند («تتعرّض» فعل مضارع است، ولی «قرار گرفته‌اند» ماضی نقلی است.) ـ و از شکار و انقراض (هر دو «و» اشتباه است. اوّلی به جای «لكي: تا» ترجمه شده و دومی به جای «أو: یا».)

گزینهٔ (۴): اختصاص یافته («تختصّ» مضارع است، ولی «اختصاص یافته» ماضی است.) ـ خطرها و بیماری‌ها («خطراتٍ و أمراض» نکره هستند، ولی «خطرها و بیماری‌ها» معرفه هستند، زیرا نشانهٔ نکره (ی) ندارند.) ـ شکارچیان («الصّيد» به معنی «شکار» و «الصَّيّاد» به معنی «شکارچی» است.)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۶ عيّن الصّحيح:

مشاوره برای حل‌کردن این نوع تست‌ها به تمرین و تکرار زیادی نیاز دارید، پس حتماً قبل از آزمون‌ها برای تمرین‌کردن این مدل تست‌ها وقت کافی بگذارید! این تست‌ها کمی وقت‌گیر هستند، ولی غالباً نباید بیشتر از یک دقیقه وقتتان را بگیرند!

۱) إيّاك والإساءةَ إلى النّاس؛ فيَجعلك الدّهرُ مُهاناً عندهم ليُعاقبك: از بدی‌کردن به مردم بپرهیز، زیرا روزگار تو را نزد آنان خوار می‌گرداند تا مجازاتت کند!

۲) أ ما يُسبّب الاختلاف في أسعار البضائع المتشابهة هو الاختلاف في نوعيّاتها: آیا آن‌چه باعث تفاوت در قیمت‌های کالاهای مشابه می‌شود، فقط تفاوت در جنس‌شان است؟!

۳) الاحتيالُ قد يُقرّبنا من بعض الغايات و لكن يُبعدنا عن الأفاضل: دغلکاری شاید ما را به برخی اهداف برساند، ولی انسان‌های شایسته را از ما دور می‌کند!

۴) إدراك ما لا يُشاهَد واجبُ الدّماغ و لكنّ تَصديقَه واجبُ القلب: درک چیزی که غیر قابل دیدن است وظیفهٔ مغز است، ولی باور کردنش وظیفهٔ قلب است!

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: عربی ۱۱ ـ ترکیبی

Hint سریعاً ترجمهٔ تمام کلمات رو بررسی کن!

درس Box

۱) در ساختار «إيّاك و مصدر»، «إيّاك» را به صورت «بپرهیز» ترجمه می‌کنیم و به چنین ساختاری ساختار تحذیر (هشدار) می‌گوییم.

«إيّاك و الشتم»:

از دشنام بر حذر باش. ✓

از دشنام بپرهیز. ✓

تو را از دشنام بر حذر می‌دارم. ✓

تو را از دشنام‌دادن هشدار می‌دهم. ✓

دشنام نده. ✗

← در گزینهٔ (۱) «إيّاك و الإساءةَ إلى النّاس» یعنی «از بدی‌کردن به مردم بپرهیز»

۲) «قد» در ساختار «قد + مضارع» معادل «گاهی» یا «شاید» است.

يَيأَسُ ← ناامید می‌شود / قد يَيأَسُ ← گاهی ناامید می‌شود / شاید ناامید شود

← در گزینهٔ (۳) «قد يُقرّبنا» یعنی «گاهی ما را نزدیک می‌کند» یا «شاید ما را نزدیک کند».

کلمات مهم: گزینهٔ (۱) «إيّاك»: بپرهیز / «الإساءةَ»: بدی‌کردن / «يَجعلك»: تو را می‌گرداند / «الدّهرُ»: روزگار / «مُهاناً»: خوار / «عندهم»: نزد آنان / «ليُعاقبك»: تا مجازاتت کند

گزینهٔ (۲): «أ»: آیا / «ما»: آن‌چه / «يُسبّب»: باعث می‌شود / «أسعار البضائع المتشابهة»: قیمت‌های کالاهای مشابه / «نوعيّاتها»: جنس‌هایشان

گزینهٔ (۳): «الاحتيالُ»: دغلکاری / «قد يُقرّبنا»: شاید ما را نزدیک کند / «من بعض الغايات»: به برخی اهداف / «يُبعدنا»: ما را دور می‌کند / «عن الأفاضل»: از انسان‌های شایسته

گزینهٔ (۴): «إدراك»: درک / «لا يُشاهَد»: دیده نمی‌شود / «واجبُ الدّماغ»: وظیفهٔ مغز / «تَصديقَه»: باور کردنش

پاسخ خیلی تشریحی ✓

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): جنس‌شان («نوعيّات» جمع است، ولی «جنس» مفرد است.) ـ فقط (ترجمهٔ درستی برای «هو» نیست).

گزینهٔ (۳): برساند («يُقرّب» یعنی «نزدیک کند».) ـ انسان‌های شایسته را از ما دور می‌کند («يُبعدنا عن الأفاضل» یعنی «ما را از انسان‌های شایسته دور می‌کند».)

گزینهٔ (۴): غیر قابل دیدن («لا يُشاهَد» فعل است، ولی «غیر قابل دیدن» اسم است.)

ترجمهٔ صحیح گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): آیا آن‌چه باعث تفاوت در قیمت‌های کالاهای مشابه می‌شود، همان تفاوت در جنس‌هایشان است؟!

گزینهٔ (۳): دغلکاری شاید ما را به برخی اهداف نزدیک کند، ولی ما را از انسان‌های شایسته دور می‌کند!

گزینهٔ (۴): درک چیزی که دیده نمی‌شود وظیفهٔ مغز است، ولی باور کردنش وظیفهٔ قلب است!

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۷ عيّن الخطأ:

۱) على الإنسان أن يَزين نفسه بالصّفات الحسنة لا ما يُعجب الآخرين: انسان باید خود را به صفت‌های نیکو بیاراید نه چیزی که دیگران خوششان می‌آید!

۲) السّعيد هو الّذي كسبَ ثروته من إضحاك الآخرين لا من إبكائهم: خوشبخت کسی است که کسب ثروتش از خندیدن دیگران است نه از گریه کردنشان!

۳) أعظمُ ما يُسخط اللّه هو إفشاء سرّ من اعتمد عليك: بزرگ‌ترین چیزی که خداوند را خشمگین می‌کند آشکارکردن راز کسی است که به تو اعتماد کرده است!

۴) رُبّ كلامٍ يَجلب لِشعبٍ مصاعبَ عظيمةً و القائل يغفل عنه: چه بسا سخنی که سختی‌های بزرگی را برای یک ملّت می‌آورد در حالی که گوینده از آن غفلت می‌کند!

مشاوره برای حل‌کردن این نوع تست‌ها به تمرین و تکرار زیادی نیاز دارید، پس حتماً قبل از آزمون‌ها برای تمرین‌کردن این مدل تست‌ها وقت کافی بگذارید! این تست‌ها کمی وقت‌گیر هستند، ولی غالباً نباید بیشتر از یک دقیقه وقتتان را بگیرند!

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: عربی ۱۱ ـ ترکیبی

Hint سریعاً ترجمهٔ تمام کلمات رو بررسی کن!

درس Box فعل‌هایی که از باب إفعال و تفعیل هستند اکثراً به شکل متعدّی ترجمه می‌شوند. یعنی بسیاری از فعل‌های دو باب «إفعال» و «تفعیل» متعدّی هستند و می‌توانیم سؤال «چه چیزی را؟ / چه کسی را؟» را از آن‌ها بپرسیم.

مثال: خَرَجَ (خارج شد) ← أخرَجَ (خارج کرد) / نَزَلَ (پایین آمد، نازل شد) ← أنزَلَ (پایین آورد، نازل کرد)

- جَلَسَ (نشست) ← أجلَسَ (نشانید) / ذَهَبَ (رفت) ← أذهَبَ (بُرد) / جَرَى (جاری شد) ← أجرىٰ (جاری کرد)
- نَزَلَ (نازل شد) ← نَزَّلَ (نازل کرد) / فَرِحَ (خوشحال شد) ← فَرَّحَ (خوشحال کرد)
- صارَ (شد) ← صَيَّرَ (گردانید) / عَلِمَ (دانست، فهمید) ← عَلَّمَ (یاد داد، فهماند)

← «إضحاك: خنداندن» و «إبكاء: به گریه انداختن» در گزینهٔ (۲) از باب إفعال هستند، بنابراین به شکل متعدّی ترجمه می‌شوند.

کلمات مهم:

گزینهٔ (۱) «على الإنسان»: انسان باید / «أن يَزين نفسه»: خود را بیاراید / «بالصّفات الحسنة»: به صفت‌های نیکو / «ما يُعجب الآخرين»: چیزی که دیگران خوششان می‌آید

گزینهٔ (۲) «السّعيد»: خوشبخت / «هو الّذي»: کسی است که / «كسبَ»: کسب کرده است / «من إضحاك الآخرين»: از خندانن دیگران / «من إبكائهم»: از به گریه انداختنشان

گزینهٔ (۳) «أعظمُ ما»: بزرگ‌ترین چیزی که / «يُسخط»: خشمگین می‌کند / «إفشاء سرّ الّذي»: آشکارکردن رازی کسی که / «اعتمد عليك»: به تو اعتماد کرده است

گزینهٔ (۴) «رُبّ كلامٍ»: چه بسا سخنی که / «يَجلب»: می‌آورد / «لِشعبٍ»: برای یک ملّت / «مصاعبَ عظيمةً»: سختی‌های بزرگی / «و»: در حالی که / «القائل»: گوینده / «يغفل عنه»: از آن غفلت می‌کند

پاسخ خیلی تشریحی خطاهای این گزینه:

کسب («كَسَبَ» فعل است نه اسم) ـ خندیدن و گریه‌کردن («إضحاك» و «إبكاء» از باب إفعال هستند، بنابراین به شکل متعدّی ترجمه می‌شوند، در نتیجه «خنداندن» و «به گریه انداختن» صحیح است نه «خندیدن» و «گریه کردن».)

ترجمهٔ صحیح:

خوشبخت کسی است که ثروتش را از خنداندن دیگران کسب کرده است نه از به گریه انداختنشان!

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

مشاوره در این مدل سؤالات به تفاوت گزینه‌ها مثل بودن یا نبودن ضمیر، جمع یا مفرد بودن کلمات، «ال» داشتن یا نداشتن اسم‌ها و ... خیلی دقت کن!

«اگر صنایع دستی‌مان را به کشورهای دیگر صادر کنیم می‌توانیم فرهنگمان را به جهانیان بشناسانیم!»:

۱) إذا صدّرنا صناعات یدویّة لنا إلی سائر البلاد نقدر علی تعریف ثقافتنا علی العالمین!

۲) إن نُصدّر صناعاتنا الیدویّة إلی البُلدان الأُخریٰ نقدر علی أن نعرّف ثقافتنا علی العالمین!

۳) إذا صُدّرت صناعاتنا الیدویّة إلی البلاد الأُخریٰ نستطیع تعریف ثقافتنا علی العالمین!

۴) إن صدّرنا الصّناعات الیدویّة إلی البلدان الأُخریٰ استطعنا أن تعرّف ثقافتنا علی العالمین!

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: عربی ۱۰ ـ درس ۶

Hint حواست به «صنایع دستی‌مان را ... صادر کنیم» باشه.

درس Box

۱) در جملات شرطی می‌توانیم معادل‌های فعل ماضی را به شکل مضارع هم ترجمه کنیم!

من حاوَلَ نَجَحَ: هر کس تلاش کرد موفق شد. ✓ هر کس تلاش کند موفق می‌شود. ✓

← در گزینهٔ (۴) «صدّرنا» که یک فعل ماضی است، می‌تواند معادل صحیحی برای «صادر کنیم» باشد، زیرا در یک جملهٔ شرطی قرار دارد.

۲) اگر بعد از فعل‌هایی با معنی «خواستن، توانستن، دوست داشتن، تصمیم گرفتن و ...» یک مصدر بیاید مجازیم آن مصدر را به شکل فعل هم ترجمه کنیم.

هو یقدر علی الطّیران: او قادر به پرواز کردن است. ✓ او می‌تواند پرواز کند. ✓

← به همین دلیل در گزینه‌های (۱) و (۳) در این تست کلمهٔ «تعریف» که مصدر است می‌تواند معادل صحیحی برای «بشناسانیم» باشد.

کلمات مهم: اگر: «إن، إذا» / صنایع دستی‌مان: «صناعاتنا الیدویّة» / به کشورهای دیگر: «إلی البُلدان الأُخریٰ، إلی البلاد الأُخریٰ» / صادر کنیم: «نُصدّر» / می‌توانیم: «نستطیع، نقدر» / فرهنگمان: «ثقافتنا» / بشناسانیم: «أن نعرّف»

پاسخ خیلی تشریحی ✓

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): صناعات یدویّة لنا («صنایع دستی» معرفه است، ولی «صناعات یدویّة» نکره است.)

گزینهٔ (۳): صُدّرت (این فعل مجهول است و به شکل «صادر شود» ترجمه می‌شود، بنابراین صحیح نیست.)

گزینهٔ (۴): الصّناعات الیدویّة (ضمیر «مان» در «صنایع دستی‌مان» در این عبارت لحاظ نشده است.) ـ تعرّف («بشناسانیم» اول شخص جمع است، ولی «تعرّف» للمتکلّم مع الغیر نیست.)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۸۹ عيّن الأقرب من مفهوم عبارة «ألا و إنّ لكلّ مأمومٍ إماماً يقتدي به و يَستضيءُ بنور علمه»:

۱) سرگشتگی‌ات راهبر کعبه وصل است / گر مردِ رهی نقش پی قافله بگذار

۲) پیدا نشد کسی که در این راه گم نشد / گم شو ز خود نخست، دگر رهنما طلب

۳) کی رهروان کویت آرند ره به سویت / عکسی ز شمع رویت تا راهبر نباشد

۴) می‌شود روشندلان را هر سیاهی خضر راه / دود می‌گردد به آتش راهبر پروانه را

مشاوره سؤالات مفهوم غالباً بدون تغییر از جملات کتاب درسی طرح می‌شوند، پس باید از قبل بررسی شده باشند!

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: عربی ۱۲ ـ درس ۴

Hint حواست به عبارت «يَستضيءُ بنور علمه» باشه.

پاسخ خیلی تشریحی

ترجمهٔ عبارت:

آگاه باش! هر رهروی پیشوایی دارد که از او پیروی می‌کند و از نور دانشش روشنی می‌جوید.

مفهوم عبارت:

هر پیرو، رهبر و پیشوایی دارد که از رفتار و دانش او پیروی می‌کند. این جمله تأکید دارد بر نقش هدایت‌گر پیشوا و اثر علمی و معنوی او بر پیروانش.

توضیح: بیت سوم دقیق‌ترین مطابقت را دارد، چون در عبارت عربی «...يَستضيءُ بنور علمه» بر «نور» و «روشنی» تأکید شده است و در بیت سوم تصویر «شمع» و «عکس شمع» به عنوان منبع نور و هدایتِ رهروان به کار رفته است و همین «نور شمع» استعاره‌ای‌ست از علم پیشوا که پیروان با همان نور، راه را می‌یابند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

● اقرأ النّصّ التّالي ثمّ أجب عن الأسئلة بما يُناسب النّصّ: (۹۰ ـ ۹۴)

«يُعدّ الحُلم (ما يُرى أثناء النّوم) من الظّواهر الّتي لم يَحصل العلماء على معلومات كافية عنها حتّى الآن، و الأبحاث مستمرّة حوله. إنّهم طَرحوا بعض فرضيات حول هذا الموضوع تبدو (به نظر می‌رسد) أنّها صحيحة و لكنّها ليست نهائيّة. على سبيل المثال، أحلام كلّ شخص تختلف غالباً عن أحلام شَخص آخَر و هي تَعتمد على أسلوب حَياته و معتقداته و الحادثات المُحيطة به. يَعتقد علماء النفس أنّ أكثرَ أحلام كلّ إنسان مُرتبطة بِرغباته أو ما يشتغل به أو ما يبحث عنه، يعني أنّ الإنسان في بعض الأحيان يرى رغباته و أمانيه في أحلامه.

الحُلم ليس عيباً في الدّماغ، بَل قد يكون علامة على النّوم الصّحيح. أثناء النّوم أكثرُ أجزاء الدّماغ الّتي ترتبط بالحركات الجسميّة تتوقّف عن العمل و تَزداد نشاطات أجزاء الدّماغ المرتبطة بالذّاكرة والعَواطف و هذه فرصة للدّماغ البشريّ لِمَحو بعض المعلومات غير المفيدة و تَسجيل معلومات أكثر أهمية في الذاكرة. هناك أحلام مُرعبة أو مُزعجة للغاية تُسبّب إيقاظ (بيدارکردن) الإنسان من النّوم خائفاً و تدلّ هذه ـ إن كانت مكرّرةً ـ على اضطرابات نفسيّة قد تحتاج إلى العلاج بمساعدة طبيب. اكتشف الباحثون أنّ بعض الحيوانات تَحلم أيضاً أثناء النوم. على سبيل المثال، قد يَحلم الكلب بصاحبه أو باللّعب معه.»

ترجمه و كلمات مهمّ متن:

۱) يُعدّ الحُلم (ما يُرى أثناء النّوم) من الظّواهر الّتي لم يَحصل العلماء على معلومات كافية عنها حتّى الآن، و الأبحاث مستمرّة حوله.

رؤیا (چیزی که در هنگام خواب دیده می‌شود) از پدیده‌هایی است که دانشمندان تا کنون اطلاعات کافی دربارهٔ آن به دست نیاورده‌اند و پژوهش‌ها در این زمینه هم‌چنان ادامه دارد.

● يُعدّ: به شمار می‌رود، محسوب می‌شود ● الحُلم: خواب (رؤیا) ● الظّواهر: پدیده‌ها

● معلومات كافية: اطلاعات کافی ● الأبحاث مستمرّة: تحقیقات ادامه دارد

۲) إنّهم طَرحوا بعض فرضيات حول هذا الموضوع تبدو (به نظر می‌رسد) أنّها صحيحة و لكنّها ليست نهائيّة.

آن‌ها فرضیاتی دربارهٔ این موضوع مطرح کرده‌اند که به نظر می‌رسد درست باشند، اما نهایی و قطعی نیستند.

● فرضيات: فرضیه‌ها ● تبدو: به نظر می‌رسد

● صحيحة: درست ● نهائيّة: نهایی، قطعی

۳) على سبيل المثال، أحلام كلّ شخص تختلف غالباً عن أحلام شَخص آخَر و هي تَعتمد على أسلوب حَياته و معتقداته و الحادثات المُحيطة به.

برای مثال، رؤیاهای هر شخص معمولاً با رؤیاهای فرد دیگر متفاوت است و به سبک زندگی، باورها و اتفاقات پیرامون او بستگی دارد.

● على سبيل المثال: برای مثال ● تختلف: متفاوت است ● أسلوب حياته: سبک زندگی‌اش

● معتقداته: باورهایش ● الحادثات المُحيطة: رویدادهای پیرامون

۴) يَعتقد علماء النفس أنّ أكثرَ أحلام كلّ إنسان مُرتبطة بِرغباته أو ما يشتغل به أو ما يبحث عنه، يعني أنّ الإنسان في بعض الأحيان يرى رغباته و أمانيه في أحلامه.

روان‌شناسان بر این باورند که بیشتر رؤیاهای هر انسان با خواسته‌ها، کارها یا جست‌وجوهای او مرتبط‌اند، یعنی انسان گاهی آرزوها و خواسته‌های خود را در خواب می‌بیند.

● يَعتقد: باور دارد ● أحلام: رؤیاها ● رغباته: خواسته‌هایش

● يَشتغل به: به آن مشغول است ● يَبحث عنه: به دنبالش می‌گردد ● أمانيه: آرزوهایش

۵) الحُلم ليس عيبًا في الدّماغ، بَل قد يكون علامة على النّوم الصّحيح.

خواب دیدن نقصی در مغز نیست، بلکه ممکن است نشانه‌ای از خواب سالم باشد.

● ليس عيبًا: نقص نیست ● قد يكون: ممکن است باشد ● علامة على: نشانه‌ای از

۶) أثناء النّوم أكثرُ أجزاء الدّماغ الّتي ترتبط بالحركات الجسميّة تتوقّف عن العمل و تَزداد نشاطات أجزاء الدّماغ المرتبطة بالذّاكرة والعَواطف و هذه فرصة للدّماغ البشريّ لِمَحوِ بعض المعلومات غير المفيدة و تَسجيل معلومات أكثر أهمية في الذاكرة.

در هنگام خواب، بیشتر بخش‌های مغز که با حرکات بدنی مرتبط‌اند، از کار می‌افتند و فعالیت‌های بخش‌های مربوط به حافظه و احساسات افزایش می‌یابد، و این فرصتی برای مغز انسان است برای پاک‌کردن برخی اطلاعات بی‌فایده و ثبت‌کردن اطلاعات مهم‌تری در حافظه.

● تتوقّف عن العمل: از کار می‌افتد ● تَزداد نشاطات: فعالیت‌ها افزایش می‌یابد

● لِمَحوِ: برای پاک کردن ● تَسجيل: ثبت کردن

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۷) هناك أحلام مُرعبة أو مُزعجة للغاية تُسبّب إيقاظ (بيدار كردن) الإنسان من النّوم خائفاً و تدلّ هذه ـ إن كانت مكرّرةً ـ على اضطرابات نفسيّة قد تحتاج إلى العلاج بمساعدة طبيب.

برخی خواب‌ها بسیار ترسناک یا آزاردهنده هستند که باعث می‌شوند انسان با ترس از خواب بیدار شود و اگر این خواب‌ها تکرار شوند، نشان‌دهندهٔ اختلالات روانی‌ای هستند که ممکن است به درمان با کمک پزشک نیاز داشته باشند.

- مُرعبة: ترسناک
- مُزعجة: آزاردهنده
- إيقاظ: بيدار كردن
- مكرّرة: تکرارشونده
- اضطرابات نفسيّة: اختلالات روانی
- العلاج: درمان

۸ـ اكتشف الباحثون أنّ بعض الحيوانات تَحلم أيضًا أثناء النوم. على سبيل المثال، قد يَحلم الكلب بصاحبه أو باللّعب معه.

پژوهشگران دریافته‌اند که برخی حیوانات نیز هنگام خواب رؤیا می‌بینند. برای مثال، ممکن است سگ خواب صاحبش یا بازی با او را ببیند.

- اكتشف: كشف كرد
- قد يَحلم: ممكن است خواب ببيند، شايد خواب ببيند
- اللّعب معه: بازی با او

۹۰ عيّن الصّحيح:

۱) الحُلم يَختصّ بالإنسان فقط و لا يوجد في غيره من الموجودات!

۲) أدركَ العلماء أنّهم لا يقدرون على التّعرّف على أسرار الحُلم تماماً!

۳) إنّ الطّبيب لا يَرى في حلمه إلّا نشاطات ترتبط بمهنته أو ما يحبّه!

۴) لا نستطيع أن نعتمد على ما اكتشفه العلماء حول الحُلم اعتماداً تامّاً!

مشاوره در مورد حل سؤالات درک متن چند نکته رو در نظر داشته باشین:

۱) سؤالات درک متن رو در آخر سؤالات عربی جواب بدین.

۲) متن رو باید با دقت، ولی با سرعت بخونین. این کار نیاز به تمرین و تکرار زیاد داره. خوندن نصف و نیمهٔ متن خیلی فایده‌ای نداره.

۳) توی متن و گزینه‌ها به کلماتی که معنای «هیچ، همه، گاهی، اصلاً، فقط، همیشه، بعضی، قطعاً، ممکنه ...» دارن، دقت کنین.

۴) در سؤالات درک مطلب برای تشخیص گزینهٔ صحیح یا خطا عجله نکنید و حتماً همهٔ گزینه‌ها رو بخوانید، سپس بهترین گزینه رو انتخاب کنید!

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: عربی ۱۲ ـ ترکیبی

پاسخ خیلی تشریحی ✔

ترجمهٔ گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): رویا فقط مخصوص انسان است و در موجودات دیگر وجود ندارد! *(نه! طبق جملهٔ شمارهٔ (۸) در متن، حیوانات هم خواب می‌بینند!)*

گزینهٔ (۲): دانشمندان دریافته‌اند که نمی‌توانند به طور کامل اسرار خواب را بشناسند! *(نه! متن نگفته که دانشمندان نمی‌توانند ... شاید در آینده بتوانند!)*

گزینهٔ (۳): پزشک در خواب خود فقط فعالیت‌هایی را می‌بیند که به شغل یا علایقش مربوط‌اند! *(نه! با اطلاعات عمومی خودتان هم می‌توانستید این گزینه را رد کنید.)*

گزینهٔ (۴): ما نمی‌توانیم به آن‌چه دانشمندان دربارهٔ خواب کشف کرده‌اند، کاملاً اعتماد کنیم! *(بله، با توجه به عبارت شمارهٔ (۲) در متن این گزینه صحیح است.)*

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۱ «أثناء النّوم قد ... .» عيّن الخطأ للفراغ:

۱) يُمكن أن نَطّلع على مكان شيء فَقدناهُ!

۲) تَتوقّف أجزاء الجسم عن العمل إلّا الدّماغ!

۳) يُجرّبُ الإنسان ما لم يُجرّبه عند اليَقظة (بیداری)!

۴) تَظهر عواطفُ الإنسان أقوى ممّا يتصوّرها!

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: عربی ۱۲ ـ ترکیبی

پاسخ خیلی تشریحی ✔

در هنگام خواب ممکن است ....

گزینهٔ (۱): ممکن است بتوانیم مکان چیزی را که گم کرده‌ایم پیدا کنیم! *(بله، احتمالاً برای خودتان هم پیش آمده باشد!)*

گزینهٔ (۲): اندام‌های بدن از کار بیفتند، جز مغز! *(نه! در هنگام خواب بیشتر بخش‌های مغز که با حرکات بدنی مرتبط‌اند، از کار می‌افتند.)*

گزینهٔ (۳): انسان چیزهایی را تجربه می‌کند که در بیداری تجربه نکرده است! *(بله ممکنه!)*

گزینهٔ (۴): عواطف انسان قوی‌تر از آن چیزی ظاهر می‌شوند که خودش تصور می‌کند! *(بله، طبق جملهٔ شمارهٔ (۶) در متن، این عبارت می‌تواند صحیح باشد!)*

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۲ عيّن الصّحيح:

۱) إذا رأيتَ حُلماً مُرعباً فَراجعِ الطّبيب!

۲) حُلم الإيرانيّين لا يختلف مع حُلم الشّعوب الأُخرى!

۳) الّذي يسهر طول اللّيل يُضرّ ذاكرته!

۴) الأحلام الجميلة علامة لأسلوب الحياة الصّحيح!

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: عربی ۱۲ ـ ترکیبی

پاسخ خیلی تشریحی ✔

ترجمهٔ گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): اگر خواب ترسناکی دیدی، به پزشک مراجعه کن! *(طبق جملهٔ شمارهٔ (۷) در متن اگر زیاد تکرار شد! باید به پزشک مراجعه کنیم.)*

گزینهٔ (۲): خواب ایرانیان با خواب ملت‌های دیگر تفاوتی ندارد! *(طبق جملهٔ شمارهٔ (٤) در متن قطعاً فرق دارد، چون اعتقادات و خواسته‌های ما با دیگران فرق دارد!)*

گزینهٔ (۳): کسی که تمام شب بیدار می‌ماند، به حافظه‌اش آسیب می‌زند! *(بله، زیرا طبق جملهٔ شمارهٔ (٦) در متن خواب فرصتی است، برای مغز برای پاک‌سازی حافظه.)*

گزینهٔ (۴): خواب‌های زیبا نشانهٔ سبک درست زندگی هستند! *(یعنی اگر کسی سبک زندگی صحیحی داشته باشد خواب بد نمی‌بیند؟؟؟)*

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

● عيّن الخطأ في الإعراب و التّحليل الصّرفيّ للكلمات: (۹۳ ـ ۹٤)

۹۳ «يُعَدّ ـ مُكرَّرة ـ اكتشفَ ـ كافية»:

۱) كافية: اسم ـ مفرد مؤنث ـ اسم فاعل مأخوذ من فعل «يَكفي» ـ معرب ـ نكرة / صفة و مجرورة بالتّبعيّة من موصوفها!

۲) يُعَدّ: فعل مضارع ـ للغائب ـ حروفه الأصليّة «ع د د» ـ ليس له حرف زائد ـ مجهول / فعل و نائب فاعله «الحلم»

۳) مُكرَّرة: اسم ـ مفرد مؤنث - اسم مفعول ـ مأخوذ من فعل مزيد ثلاثي من باب تفعيل ـ نكرة / اسم كانت و مرفوع بالضمّة

۴) اكتشفَ: فعلٌ ماضٍ ـ للغائب ـ مزيد ثلاثي بزيادة حرفين: «الف- ت» ـ مبنيّ / فعل و فاعله «الباحثون» مرفوعاً بالواو

مشاوره در این مدل تست‌ها حتماً دقت کنید که صحیح رو می‌خواد یا خطا رو!!!

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: عربی ۱۱ ـ ترکیبی

Hint اوّل موارد سمت راست رو بررسی کن چون نیاز به بررسی جمله ندارن بعد اگر سؤال حل نشد موارد سمت چپ رو بررسی کن!

درس Box به افعال «كانَ، صارَ، لَيسَ و أصبَحَ» افعال ناقصه می‌گویند.

وقتی افعال ناقصه بر سر یک جملهٔ اسمیه (مبتدا + خبر) می‌آیند، علاوه بر تغییرات معنایی، دو تغییر قواعدی نیز به وجود می‌آورند:

۱) مبتدا را به اسم فعل ناقص (مثلاً *اسم «کان» یا اسم «لَیسَ»*) و خبر را به خبر فعل ناقص (مثلاً *خبر «کانَ» یا خبر «لَیسَ»*) تبدیل می‌کنند.

۲) اعراب خبر را از مرفوع به منصوب تبدیل می‌کنند.

- البُستانُ جَميلٌ. *(باغ، زیبا است.)* ← كانَ البُستانُ جَميلاً. (باغ، زیبا بود.)
  مبتدا و مرفوع — خبر و مرفوع — اسم كانَ و مرفوع — خبر كانَ و منصوب
- التِّلميذانِ مُجتَهِدانِ. *(دو دانش‌آموز، تلاشگر هستند.)* ← صارَ التِّلميذانِ مُجتَهِدَينِ. *(دو دانش‌آموز، تلاشگر شدند.)*
  مبتدا و مرفوع — خبر و مرفوع — اسم صارَ و مرفوع — خبر صارَ و منصوب
- الشّاتِمونَ نادِمونَ. *(دشنامگویان، پشیمان هستند.)* ← صارَ الشّاتِمونَ نادِمينَ. *(دشنامگویان، پشیمان شدند.)*
  مبتدا و مرفوع — خبر و مرفوع — اسم صارَ و مرفوع — خبر صارَ و منصوب

پاسخ خیلی تشریحی خطای این گزینه:

اسم كانت و مرفوع بالضمّة («مُكرَّرة» در عبارت «إن كانت مكرّرةً» خبر «كان» و منصوب است نه اسم «كان» و مرفوع.)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۴ «لم يحصل ـ معلومات ـ تتوقّف ـ مُرتبطة»:

۱) معلومات: جمع سالم للمؤنث ـ اسم مفعول (انشقاقه من فعل مزيد ثلاثي) ـ معرب ـ نكرة / مفعول و منصوب

۲) تَتوقّف: مضارع ـ للمفرد المؤنث الغائب ـ مزيد ثلاثي من باب تفعّل ـ لازم ـ معلوم / فعل و فاعل و الجملة فعليّة

۳) مُرتبطة: مفرد مؤنث ـ اسم فاعل من «ارتبط، يَرتبط» ـ نكرة ـ معرب / خبر أنّ و مرفوع بالضمّة

۴) لم يحصل: فعل مضارع ـ مجرّد ثلاثي ـ معلوم ـ يعادل الماضي المنفيّ الفارسيّ / فعل و فاعله «العلماء»

مشاوره در این مدل تست‌ها حتماً دقت کنید که صحیح رو می‌خواد یا خطا رو!!!

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: عربی ۱۱ ـ ترکیبی

Hint اوّل موارد سمت راست رو بررسی کن چون نیاز به بررسی جمله ندارن بعد اگر سؤال حل نشد موارد سمت چپ رو بررسی کن!

درس Box

روش ساخت اسم مفعول از ثلاثی مجرّد

سه حرف اصلی فعل را بر وزن «مَفعول» می‌بریم.

- اسم مفعول از «يَعلَمُ» ← مَعلوم (دانسته شده)
- اسم مفعول از «يَكتُبُ» ← مَكتوب (نوشته شده)

روش ساخت اسم مفعول از ثلاثی مزید

اگر فعل، ثلاثی مزید باشد باید ابتدا آن را به شکل مضارعش تبدیل کنیم، سپس حرف اوّلش را به «مُـ» تبدیل کنیم و حرکت عین‌الفعل (دومین حرف اصلی) را به فتحه (ـَ) تغییر دهیم. در این صورت اسم مفعول ساخته می‌شود.

- اسم مفعول از «عَلَّمَ» ← مضارعش: يُعَلِّمُ ← مُعَلَّم (یاد داده شده)
- اسم مفعول از «شاهَدَ» ← مضارعش: يُشاهِدُ ← مُشاهَد (دیده شده)

پاسخ خیلی تشریحی خطاهای این گزینه:

انشقاقه من فعل مزيد ثلاثي («مَعلومات» از وزن «مَفعول» ساخته شده است، بنابراین از یک فعل ثلاثی مجرّد ساخته شده است نه ثلاثی مزید.) ـ مفعول و منصوب («معلومات» در «تسجيل معلومات: ثبت کردن معلومات» مضاف‌إلیه و مجرور است.)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

● عيّن الجواب الصّحيح للأسئلة التّالية (۹۵ ـ ۱۰۰):

۹۵ عيّن الخطأ في ضبط حركات الحروف:

۱) الأضواءُ المُلَوَّنَةُ الّتي تَنبَعِثُ من هذهِ المَصابيحِ جَميلَةٌ جِدّاً!

۲) تُديرُ البُومةُ رأسَها مِئَتينِ و سَبعينِ دَرَجةً دونَ أنَّ تُحَرِّكَ جِسمَها!

۳) تَنَوُّعُ مَعالِمِ إيران و جَمالُها يُشَجِّعُ السّائِحينَ عَلَى السَّفَرِ إلَيها!

۴) لِلدَّلافينِ ذاكِرَةٌ قَوِيَّةٌ و سَمعُها يَفوقُ سَمعَ الإنسانِ عَشرَ مَرّاتٍ!

مشاوره در این تست‌ها لازم نیست همهٔ حرکت‌ها بررسی بشن!!!

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: عربی ۱۰ ـ ترکیبی

Hint ابتدا برو سراغ وزن فعل‌ها و مصدرهای مزید و حرکت نون در آخر جمع‌های مذکر سالم و مثنی! بعد به اسم تفضیل‌ها، اسم فاعل‌ها و اسم مفعول‌ها و در نهایت به فعل‌های مجهول دقت کن!

درس Box به تفاوت کلمات زیر بسیار دقت کنید.

کلمه	جایگاه	مثال
«إنْ: اگر»	بر سر فعل می‌آید ـ اول جمله می‌آید	إن تَزرعوا خيراً تَحصدوا سروراً. (اگر خوبی بکارید خوشحالی درو می‌کنید.)
«إنّ: قطعاً»	بر سر فعل نمی‌آید ـ اول جمله می‌آید	إنّ الله لا يُحبّ الظّالمين. (قطعاً خداوند ستمگران را دوست ندارد.)
«أنْ: که»	بر سر فعل می‌آید ـ معمولاً وسط جمله می‌آید	أستَطيعُ أن أُساعِدَ الفقراء. (من می‌توانم به فقیران کمک کنم.)
«أنَّ: که»	بر سر فعل نمی‌آید ـ وسط جمله می‌آید	لا شكّ أنَّ الله هو الرزّاق. (هیچ شکّی نیست که خداوند بسیار روزی‌دهنده است.)

پاسخ خیلی تشریحی خطاهای این گزینه:

سَبعينِ (اعداد عُقود (اعداد ۲۰، ۳۰، ۴۰، ... و ۹۰) دقیقاً مانند جمع‌های مذکر سالم هستند و نون آخرشان همواره باید فتحه بگیرد، بنابراین «سَبعينَ: هفتاد» صحیح است!) ـ أنّ («أنّ» یک حرف مشبّه بالفعل است و هرگز مستقیماً بر سر یک فعل نمی‌آید، ولی «أنْ» حرف ناصبه است و بر سر فعل مضارع می‌آید، بنابراین «أنْ تُحَرِّكَ» صحیح است.)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۶ عيّن اسم التّفضيل مفعولاً:

۱) لا تُجالِس الأحمق فإنّه يُريد أن يَنفعك فَيضرّك!

۲) اللّهمّ إنّي أسألك خَير ما سألك منه عبادك الصّالحون!

۳) يُحاسب اللّه النّاس في القيامة حساباً أدقّ ممّا يَزعمون!

۴) ما أسوَء عمل الّذين يسخرون من الآخرينَ ليفرّحوا أحبّاءهم!

مشاوره برای تشخیص اسم تفضیل حتماً باید به معنی کلمه‌ای که وزن‌های اسم تفضیل را دارد دقت کنید، زیرا ممکن است فعل باشد یا اسمی که معنای رنگ یا عیب داشته باشد و در این صورت اسم تفضیل نخواهد بود.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: عربی ۱۱ ـ درس ۱

Hint جمله‌هارو ترجمه کن و اسم تفضیل‌ها رو پیدا کن، بعد ببین که مفعول هستن یا نه.

درس Box

۱) به اسم‌هایی که بر یکی از وزن‌های «أفعَل، فُعلی، أفَلّ، أفعی» باشند و به همراه «تَر / تَرین» ترجمه شوند اسم تفضیل می‌گوییم.

- «أکبَر: بزرگ‌تر، بزرگ‌ترین» / «کُبری: بزرگ‌تر، بزرگ‌ترین» / «أقَلّ: کم‌تر، کم‌ترین» / «أقوی: قوی‌تر، قوی‌ترین»

نکته کلمات «خَیر» و «شَرّ» اگر به معنی «بهتر، بهترین» و «بدتر، بدترین» باشند اسم تفضیل هستند!

- خیرُ النّاس أصدَقُهُم: بهترین مردم، راستگوترین آن‌هاست.

در این عبارت، «خَیر» و «أصدَق» اسم تفضیل هستند.

تذکر: رنگ‌ها و عیب‌هایی که بر وزن «أفعَل» هستند، اسم تفضیل به شمار نمی‌آیند!

- «أحمر: قرمز» ← اسم تفضیل ✗ / «أبکم: لال» ← اسم تفضیل ✓

۲) «ما» در ساختار «ما أفعَلَ» از نوع تعجّبی است و این ساختار را به شکل «چه، چه‌قدر» ترجمه می‌کنیم!

- ما أجمَلَ: چه زیباست، چه‌قدر زیباست.

← در گزینهٔ (۴) «أسوء» در «ما أسوَء: چه بد است» بر وزن «أفعَل» است، ولی اسم تفضیل نیست.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ترجمهٔ گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): با نادان همنشین مشو، زیرا می‌خواهد به تو سود برساند، ولی به تو زیان می‌زند! ← «الأحمق» مفعول است، ولی اسم تفضیل نیست، زیرا یک عیب است. در این گزینه هیچ اسم تفضیلی وجود ندارد.

گزینهٔ (۲): خدایا! از تو بهترین چیزی را می‌خواهم که بندگان شایسته‌ات آن را از تو خواسته‌اند! ← «خیر» مفعول است و چون به معنی «بهترین» است اسم تفضیل می‌باشد، در نتیجه پاسخ صحیح است.

گزینهٔ (۳): خداوند در روز قیامت مردم را حسابرسی می‌کند، حسابی دقیق‌تر از آن‌چه آنان می‌پندارند! ← «أدقّ» اسم تفضیل است، ولی مفعول نیست، بلکه صفت «حساباً» است.

گزینهٔ (۴): چه بد است کار کسانی که برای شادکردن دوستانشان، دیگران را مسخره می‌کنند! ← «أسوء» در این عبارت اسم تفضیل نیست، زیرا «ما أسوء» بر وزن «ما أفعَل» و ساختار تعجب است. در این گزینه «الآخرین» اسم تفضیل است، ولی مفعول نیست، بلکه مجرور به حرف جرّ «من» است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۷ عيّن ما ليست فيه الجملة الشّرطيّة:

۱) من يَفُز بالعلم و يصلح به طريقة عيشه فهو أعقل النّاس!

۲) ما تواجهون من المصاعب في الحياة تُعرّف عليكم قدراتكم!

۳) من غرّه طول آماله و لا يشتغل بغيرها فقد خَسر خسراناً مبيناً!

۴) ما تستقبح من نفسك فاستقبحه من غيرك فإنّه خصلة الكرام!

مشاوره در تشخیص جملات شرطی که با «مَن» یا «ما» آغاز می‌شوند علاوه بر ترجمهٔ عبارت حتماً به ساختارهای جملهٔ شرطی هم توجه داشته باشید و صرفاً به ترجمه بسنده نکنید، زیرا ممکن است یک جمله کاملاً شبیه به جملات شرطی معنی شود، ولی به دلایل قواعدی شرطی نباشد.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: عربی ۱۱ ـ درس ۳

Hint حواست باشه که فعل شرط و جواب شرط اگر فعل مضارع باشن علامت آخرشون باید تغییر کنه (باید مجزوم بشن).

درس Box

تغییرات ظاهری فعل شرط و جواب شرط

اگر فعل شرط یا جواب شرط یک فعل مضارع باشد در شکل ظاهری آن تغییراتی ایجاد می‌شود. چه تغییراتی؟ در این حالت فعل مضارع اصطلاحاً مجزوم می‌شود!

مجزوم‌کردن مضارع
اگر آخر فعل ضمّه (ُ) باشد ← تبدیل به ساکن می‌کنیم. **مثال:** يَذهَبُ ← يَذهَبْ
اگر آخر فعل «شناسه + ن» باشد ← «ن» را حذف می‌کنیم. **مثال:** تذهبونَ ← تذهبوا / تذهبينَ ← تذهبي / تذهبانِ ← تذهبا
اگر آخر فعل «ن» (نون خالی) باشد ← هیچ تغییری ایجاد نمی‌کنیم. **مثال:** تذهبنَ ← تذهبنَ / يذهبنَ ← يذهبنَ

مثال:

مَن يُحاوِلْ كَثيراً، يَصِلْ إلى هَدَفِهِ.

در این مثال، «يحاول» فعل شرط و «يصل» جواب شرط هستند و چون مضارع هستند از «يُحاوِلُ» به «يُحاوِلْ» و از «يَصِلُ» به «يَصِلْ» تبدیل شده‌اند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در گزینهٔ (۲) فعل «تواجهون» مجزوم نشده است (چون نون آخرش حذف نشده است)، در نتیجه نمی‌تواند فعل شرط باشد و این جملهٔ شرطی نیست!

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): هر کس به دانش دست یابد و با آن روش زندگی‌اش را اصلاح کند، عاقل‌ترین مردم است! ← «يَفُز» فعل شرط و «هو أعقل النّاس» جواب شرط است.

گزینهٔ (۲): آن‌چه از سختی‌ها در زندگی با آن‌ها روبه‌رو می‌شوید، توانایی‌های شما را به شما می‌شناسانند! ← جمله شرطی نیست و «ما» از نوع موصولی و به معنی «آن‌چه» است.

گزینهٔ (۳): هر کس طول آرزوهایش او را فریب دهد و جز آن‌ها به چیز دیگری نپردازد، زیانی آشکار کرده است! ← «غرّ» فعل شرط و «قد خسر» جواب شرط است.

گزینهٔ (۴): هرچه را برای خود ناپسند می‌دانی، برای دیگران نیز ناپسند بدان، چراکه این خصلت بزرگواران است! ← «تستقبح» فعل شرط و «استقبح» جواب شرط است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۸ عيّن ما ليس فيه التّشبيه:

۱) الحسد كَداء يُمرّض القلب فلا تَنزل رحمة اللّه إلّا في القلب السّليم!

۲) كأنّ الانتقام سيفٌ ذو حدّين فلا يُمكن لصاحبه أن يَفرّ من خطره!

۳) قد نَتعدّى على البيئة حولنا بأعمالنا المُخرّبة تَعدّي الظّالمينَ!

۴) إذا طلبتَ أن تنجح في عمل فقُم به وحيداً و لا تنتظر مساعدة الآخرين!

مشاوره تست‌های تشخیص تشبیه از تست‌های ترکیبی خوبی است که طراحان می‌توانند مطرح کنند، زیرا هم در سال دهم معادلی برای تشبیه داریم و هم در دو درس از مطالب سال دوازدهم. در نتیجه درس‌نامهٔ این سؤال را به خوبی بخوانید تا معادل‌های تشبیه برایتان جمع‌بندی شود.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: عربی ۱۲ ـ درس ۴

Hint حواست به کلمات یا ساختارهایی که به شکل «مثل / مانند» ترجمه می‌شن باشه!

درس Box

جمع‌بندی کلماتی که ایجاد تشبیه می‌کنند			
کلمه	نوع کلمه	چه زمانی ایجاد تشبیه می‌کند؟	مثال
کَ + اسم	حرف (حرف جر)	همیشه و همه‌جا	«يعيش البخيل كَالفقراء»: بخیل مانند فقیران زندگی می‌کند.
كَأنَّ	حرف (حرف مشبّه بالفعل)	فقط وقتی که بتوانیم آن را به شکل «مانند» ترجمه کنیم. یعنی همیشگی نیست!	«يعيش البخيل كأنّه فقيرٌ»: بخیل مانند فقیر زندگی می‌کنند.
مفعول مطلق نوعی	اسم (مصدر)	فقط وقتی که بعدش مضاف‌إلیه بیاید. یعنی همیشگی نیست!	«يعيش البخيل عَيشَ الفقراء» بخیل مانند فقیران زندگی می‌کند.
مِثل	اسم	همیشه و همه‌جا	«يعيش البخيل مثل الفقراء» بخیل مانند فقیران زندگی می‌کند.
يُشبِهُ	فعل	همیشه و همه‌جا	«البخيل يُشبه الفقراء في العيش»: بخیل در زندگی مانند فقیران است.

پاسخ خیلی تشریحی

ترجمهٔ گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): حسادت مثل یک بیماری است که قلب را مریض می‌کند؛ پس رحمت خدا فقط بر قلب سالم نازل می‌شود. ← حرف جرّ «كَـ» به معنی «مثل، مانند» است.

گزینهٔ (۲): انتقام مثل شمشیری دو لبه است، و کسی که به دنبال آن باشد، نمی‌تواند از خطرش در امان بماند. ← «كأنّ» در این عبارت به معنی «مثل، مانند» است و تشبیه ایجاد کرده است.

گزینهٔ (۳): ما گاهی با کارهای مخرب‌مان مثل ظالمان به محیط‌زیست اطراف‌مان ظلم می‌کنیم! ← «تعدّي» مفعول مطلق نوعی است و چون بعدش مضاف‌إلیه (الظّالمين) آمده است، به شکل «مثل، مانند» ترجمه می‌شود.

گزینهٔ (۴): اگر می‌خواهی در کاری موفق شوی، خودت به تنهایی آن را انجام بده و منتظر کمک دیگران نباش! ← تشبیهی در این عبارت به کار نرفته است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۹۹ عيّن المستثنى مُؤكّداً:

۱) لا يُصاب بخيبة الأمل في عمل إلّا من يُحسّ بالضّعف فيه!

۲) ما أعتق المسلمون الأسرى إلّا أخت النبيّ من الرّضاعة!

۳) ما استشرتُ في حلّ مشكلة مزرعتي أحداً إلّا خُبراء الزّراعة!

۴) أخذ زملائي يقومون بالممارسات الرّياضيّة إلّا زميلي الكسول!

مشاوره درک خواستهٔ سؤال در تست‌های درس استثنا از أوجبِ واجبات است! بد نیست بدانید که اکثر اوقات قضیه سر بودن یا نبودن مستثنی‌منه است و اصل مطلب این درس همین موضوع است.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: عربی ۱۲ ـ درس ۳

Hint دنبال گزینه‌ای بگرد که مستثنی‌منه نداشته باشه.

درس Box ترجمهٔ کلمهٔ «إلّا» با توجه به حاضر بودن یا نبودن مستثنی‌منه می‌تواند تفاوت داشته باشد. اگر مستثنی‌منه داشته باشیم ترجمهٔ جمله فقط یک حالت دارد و در آن «إلّا» به معنی «مگر، به‌جز» می‌باشد.

«ما طالَعتُ درساً إلّا العربيّة»: درسی جز عربی را نخواندم.

امّا اگر مستثنی‌منه نداشته باشیم ترجمهٔ جمله دو حالت دارد: منفی و همراه «به‌جز، مگر» / مثبت و مؤکّد و همراه «فقط، تنها».

«ما طالَعتُ أمسِ إلّا كتاب العربيّة»
- منفی و با «به‌جز» ← دیروز به‌جز کتاب عربی را نخواندم! ✓
- مثبت و مؤکّد با «فقط» ← دیروز فقط کتاب عربی را خواندم! ✓

پاسخ خیلی تشریحی ✓ سؤال از ما گزینه‌ای را می‌خواهد که در آن مستثنی مؤکّد (مورد تأکید) باشد، یعنی «إلّا» به شکل «فقط» ترجمه شود، در نتیجه گزینه‌ای صحیح است که در آن مستثنی‌منه نداشته باشیم!

ترجمهٔ گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): [کسی] در کاری دچار ناامیدی نمی‌شود جز کسی که در آن احساس ناتوانی می‌کند! (فقط کسی در کاری دچار ناامیدی می‌شود که در آن احساس ناتوانی می‌کند!) ← در این عبارت مستثنی‌منه نداریم، بنابراین مجازیم «إلّا» را به شکل «فقط» ترجمه کنیم.

گزینهٔ (۲): مسلمانان اسیران را آزاد نکردند، مگر خواهر شیری پیامبر را! ← «الأسری» مستثنی‌منه است، در نتیجه «إلّا» به معنی «فقط» نیست.

گزینهٔ (۳): در حل مشکل مزرعه‌ام با کسی مشورت نکردم، مگر با کارشناسان کشاورزی! ← «أحداً» مستثنی‌منه است، در نتیجه «إلّا» به معنی «فقط» نیست.

گزینهٔ (۴): هم‌کلاسی‌هایم شروع به انجام تمرین‌های ورزشی کردند، جز هم‌کلاسی تنبلم! ← «زملائي» مستثنی‌منه است، در نتیجه «إلّا» به معنی «فقط» نیست.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۰ عيّن ما فيه المنادى:

۱) إلهي وفّقني في الحصول على غاياتي فأشكرهُ!

۲) أُمّي تحاول أن تُربّي أولادها على أساس نظريّة الانتخاب!

۳) ربّي ليس لي معينٌ في الحياة فلا تدَعني وحيداً!

۴) ولدي اختار فرع الطبّ بعد أن تخرّج من المدرسة الثّانويّة!

مشاوره در سؤالات تشخیص منادی دقت به ترجمهٔ فعل‌ها به‌خصوص فعل‌هایی که با حرف «تـ» آغاز می‌شوند بسیار مهم است، زیرا هم می‌توانند مخاطب باشند و هم غایب و بستگی به ساختار جمله دارند!

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: عربی ۱۲ ـ درس ۵

Hint جمله‌ها رو ترجمه کن و به دنبال فعل مخاطب بگرد.

درس Box

به ساختاری که در آن به کمک حرف «یا» شخصی یا چیزی را مورد خطاب قرار می‌دهیم، اسلوب ندا گفته می‌شود.

این ساختار دو بخش دارد:

۱) «یا» ← که به آن «حرف ندا» می‌گوییم.

۲) **مُنادی** ← اسمی که بعد از «یا» می‌آید و آن را مخاطب قرار می‌دهیم.

بنابراین:

یـا اللّهُ، أعِنّي في دُروسي.
حرف منادی
ندا

یـا رَبّـي، اِرحَمْنا.
حرف منادی
ندا

تذکّر: گاهی در اسلوب ندا، حرف ندا («یا») حذف می‌شود یعنی در جمله دیده نمی‌شود، در این صورت باید از مفهوم و قرائن جمله بفهمیم منادا داریم یا نه.

- ربَّنا آتِنا في الدُّنيا حَسَنَةً ... (پروردگارا در دنیا به ما نیکی عطا کن.) ← در این عبارت «ربّ» منادا است، زیرا با توجه به معنای عبارت، «پروردگار» مخاطب قرار گرفته است.
- ولدي اِجعَلْ هدفاً مهمّاً في حياتك. (فرزندم، هدف مهمّی را در زندگی خود قرار بده.) ← در این عبارت «وَلَد» منادا است، زیرا با توجه به معنای عبارت «فرزند» مخاطب قرار گرفته است.

شباهت منادی و مبتدا

وقتی حرف «یا» از کنار منادا حذف شود ممکن است منادا را با مبتدا (اسم اوّل جمله) اشتباه بگیریم.

مبتدا ← اسمی است که در ادامهٔ جمله، دربارهٔ آن خبری داده می‌شود.

منادا ← اسمی است که صدا زده شده و مورد خطاب قرار می‌گیرد.

- ربّنا يُساعِدُنا في أُمورنا. ← «ربّ» مبتداست، زیرا ادامهٔ جمله دربارهٔ آن خبری داده است: «پروردگار ما، ما را در کارهایمان یاری می‌کند.»
- ربّنا ساعِدْنا في أُمورنا. ← «ربّ» منادا‌ست، زیرا مخاطب قرار داده شده است: «پروردگارا، ما را در کارهایمان یاری کن.»

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینهٔ (۱): خدای من مرا در رسیدن به هدف‌هایم موفق گرداند، پس او را شکر می‌گویم! (دقت کنید که «وفّقني» ماضی است و آن را با «وَفِّقني: من را موفق بگردان» اشتباه نگیرید.) ← با توجه به معنی جمله «إله» مبتدا است!

گزینهٔ (۲): مادرم تلاش می‌کند فرزندانش را بر پایهٔ نظریهٔ انتخاب تربیت کند! ← با توجه به معنی جمله «أُمّ» مبتدا است!

گزینهٔ (۳): پروردگارا! یاوری در زندگی ندارم، پس مرا تنها مگذار! ← با توجه به معنی جمله «ربّ» منادی است!

گزینهٔ (۴): پسرم پس از فارغ‌التحصیلی از دبیرستان، رشتهٔ پزشکی را انتخاب کرد! ← با توجه به معنی جمله «ولد» مبتدا است!

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۱ کدام مورد از تعالیم زرتشت است؟

الف) اساس تعالیم زرتشت پندار نیک، گفتار نیک و کردار نیک است.

ب) هیچ‌چیز از دایرهٔ قدرت و خواست اهوره‌مزدا بیرون نیست.

ج) امشاسپندان یا مینوی نیک یاریگر اهوره‌مزدا در آفرینش جهان هستند.

د) قربانی‌کردن بی‌رویهٔ حیوانات مذموم و برگزاری این آیین‌ها مورد نکوهش است.

۱) الف ـ ب
۲) الف ـ ج
۳) ب ـ د
۴) ج ـ د

مشاوره این سؤال با همین فرمت و با موضوع تعالیم بودا در کنکور نوبت دوم ۱۴۰۳ اومده. خیلی هم سخت بوده! پس همیشه حواستون به اعتقادات و باورها و نام خدایانِ همهٔ اقوام و تمدن‌های باستانی باشه. چون در کنکور پرتکرارن و می‌تونید ازشون درصد بگیرید.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: تاریخ دهم ـ درس ۱۴

درس Box

تعالیم زرتشت
- یگانگی و پرستش اهوره‌مزدا ← اساس تعالیم زرتشت
- آفریدگار آسمان‌ها، زمین و ... ← اهوره‌مزدا
- در دایرهٔ قدرت اهوره‌مزدا قرارداشتن همه‌چیز
- یاری‌کردن اهوره‌مزدا در ادارهٔ امور جهان توسط امشاسپندان
- وجود دو نیروی مینوی نیک و بد در جهان
- توصیه به پیروی از مینوی نیک
- توصیه به کردار نیک، پندار نیک و گفتار نیک
- اعتقاد به جهان آخرت و روز واپسین
- مخالفت با قربانی‌کردن و کشتار بی‌رویهٔ حیوانات

پاسخ خیلی تشریحی بررسی عبارت‌های نادرست:

الف) اساس تعالیم زرتشت **یگانگی و پرستش اهوره‌مزدا** است.

ج) **امشاسپندان** یا **جاودانان مقدس** اهوره‌مزدا را در امر آفرینش و ادارهٔ امور جهان یاری می‌کنند.

نکته براساس تعالیم زرتشت، دو نیرو یا مینوی نیک و بد در جهان وجود دارد. آن کس که بد و شر را انتخاب کند، نیروی اهریمن است و آن کس که خیر و نیک را برگزیند، پیرو اهوره‌مزداست.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۲ کدام موارد دربارهٔ «تاریخچهٔ دهقانانِ ایران» درست است؟

الف) در قرون نخستین هجری در امور محلی همچون محاسبه و دریافت مالیات‌ها مشارکت داشتند و باعث انتقال فرهنگ ایرانی به دورهٔ اسلامی شدند.

ب) خاندان‌های دهقانی منطقهٔ خراسان در تحولات خلافت عباسی و پایه‌گذاری سلسلهٔ طاهریان نقش اساسی داشتند.

ج) از آن‌جا که کشاورزی اصلی‌ترین فعالیت اقتصادی مردم ایران بود، دهقانان از پیش از اسلام تا زمان حملهٔ مغولان از موقعیت اقتصادی و اجتماعی بالایی برخوردار بودند.

د) از گروه‌هایی بودند که تا مدت‌ها دین اسلام را نپذیرفتند و با شرط پرداخت جزیه به اعراب مسلمان، زمین‌های خود را حفظ کردند.

۱) الف ـ ب
۲) الف ـ د
۳) ب ـ ج
۴) ج ـ د

مشاوره تو کنکور همیشه سؤالاتی از یک مفهوم یکسان که توی چند درس پراکنده‌ست، داریم؛ پس اگه تو هر درسی به نکته‌ای برمی‌خوری و یهو یادت می‌آد یک چیز دیگه هم قبلاً دربارهٔ این موضوع خوندی، این‌ها رو کنار هم توی دفتر خلاصه‌نویسی‌هات بنویس تا برای این سؤالات آماده باشی.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: تاریخ یازدهم ـ درس‌های ۷، ۸، ۹ و ۱۰

Hint همکاری برخی از دهقانان با مسلمانان در جریان حملهٔ اعراب به ایران از عوامل شکست ایرانیان در نبرد قادسیه بود.

پاسخ خیلی تشریحی بررسی عبارت‌ها:

الف) درست: در زمان خلفای نخستین، محاسبه و دریافت مالیات‌ها همچون قبل توسط دبیران و دهقانان ایرانی انجام می‌شد. دهقانان در سده‌های نخستین هجری در امور محلی مشارکت داشتند و نقش مهمی در حفظ و انتقال فرهنگ ایرانی از دورهٔ باستان به دورهٔ اسلامی ایفا کردند.

ب) درست: فضل بن سهل و برادرش از دهقانان و زمین‌داران بزرگ خراسان بودند که نقش تعیین‌کننده‌ای در تحولات خلافت در زمان مأمون عباسی داشتند. هم‌چنین سلسله‌های طاهریان و سامانیان ریشه در خاندان‌های کهن دهقانی منطقهٔ خراسان و ماوراءالنهر داشتند.

ج) نادرست: یکی از تحولات چشمگیر دوران حاکمیت غزنویان، سلجوقیان و خوارزمشاهیان (که پیش از حملهٔ مغولان بر ایران حاکم بودند) زوال موقعیت اقتصادی و اجتماعی دهقانان در ایران بود.

نکته مغولان در زمان خوارزمشاهیان به ایران هجوم آوردند.

د) نادرست: تعدادی از دهقانان و دیگر بزرگان محلی از گروه‌هایی بودند که در جریان فتح ایران مسلمان شدند.

نکته پس از آن‌که پیامبر مناطق یهودی‌نشین مانند خیبر را به جنگ گشود، به یهودیان ساکن آن‌جا اجازه داد هم‌چنان روی زمین‌های آن منطقه کشاورزی کنند و نیمی از محصول سالانه را به حکومت اسلامی بپردازند.

گول نخوری حواست باشه که در دورهٔ غزنویان، سلجوقیان و خوارزمشاهیان، نفوذ و موقعیت اجتماعی و اقتصادی دهقانان ایران زوال یافت، بنابراین با گزارهٔ برعکس این موضوع، تو تست‌ها به دام نیفت!

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۳ در کدام مورد، وجه مشترک سقوط «حکومت خوارزمشاهیان» در ایران و «امپراتوری روم غربی» در اروپا، درست بیان شده است؟

۱) در اثر اختلافات داخلی فروپاشیدند.

۲) برای مدتی شهرنشینی با افول مواجه شد.

۳) قلمرو حکومت به چندین سرزمین جدا از هم تجزیه شد.

۴) نظام مالکیت تغییر کرد و دو طبقهٔ ارباب و خراج‌گزار به وجود آمد.

مشاوره یک نکتهٔ ترکیبی مهم رو یادت باشه: دربارهٔ تجزیه قلمرو امپراتوری روم، درس‌های ۶ دهم و ۱۵ یازدهم رو با هم بخون. دربارهٔ برخوردهای امپراتوری روم شرقی با ایرانیان و مسلمانان هم یک سری به درس ۱۰ دهم و ۵ و ۶ یازدهم بزن.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: تاریخ یازدهم ـ ترکیبی ـ درس‌های ۱۰ و ۱۵

درس Box

مروری بر سرگذشت امپراتوری بزرگ روم:

- انتخاب شهر بیزانتیوم (قسطنطنیه / استامبول) در سال ۳۳۰ م. توسط امپراتور کنستانتین، زمینهٔ تقسیم این امپراتوری به دو بخش غربی و شرقی را فراهم آورد.
- روم
  - غربی
    - در سال ۴۷۵ م. در اثر هجوم اقوام بیابانگرد ژرمن فروپاشید.
    - به چندین سرزمین جدا از هم تجزیه شد.
    - رکود شهرنشینی و تجارت و گسترش روستانشینی را به دنبال داشت.
    - تعلیم و تربیت با افول مواجه شد و هنر رومی و یونانی از یاد رفت.
  - شرقی ← در سال ۱۴۵۳ م. با هجوم امپراتوری عثمانی و تصرف قسطنطنیه فروپاشید.

پاسخ خیلی تشریحی

حکومت خوارزمشاهیان در اثر حملهٔ مغول ساقط شد. مغولان از نظر فرهنگی و تمدنی، دارای پیشینهٔ مهمی نبودند و به شهر و شهرنشینی نیز توجهی نداشتند؛ بنابراین، با هجوم مغول به ایران، زندگی شهری و شهرنشینی برای مدتی دچار وقفه و افول شد.

امپراتوری روم غربی در اثر تهاجم ژرمن‌ها سقوط کرد که این تهاجم از نظر اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، آثار و پیامدهای زیادی داشت؛ از جمله این‌که این یورش‌ها موجب افول شهرنشینی، رکود تجارت و گسترش زندگی روستانشینی شد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): هر دو حکومت در اثر تهاجم خارجی (به ترتیب، مغولان و ژرمن‌ها) فروپاشیدند.

گزینه‌های (۳) و (۴): فقط دربارهٔ سقوط امپراتوری روم غربی درست است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۴ با توجه به اقدامات امیرکبیر، در صورت به قتل نرسیدن وی، وقوع کدام‌یک از حالات زیر ممکن بود؟

الف) واحد نظامی بریگارد قزاق که از پیش از زمان او فعالیت داشت منحل می‌شد و ارتش حرفه‌ای به جای آن تأسیس می‌شد.

ب) با جلوگیری از ورود بی‌برنامهٔ محصولات اروپایی، صنایع دستی ایران رونق می‌گرفت و پایه‌های تولید داخلی تقویت می‌شد.

ج) افغانستان و هرات و بخش‌هایی از سیستان و بلوچستان که طی قراردادهای پاریس و گلداسمیت از ایران جدا شدند، بخشی از خاک ایران باقی می‌ماندند.

د) با تأسیس دارالفنون فرزندان همهٔ اقشار جامعه می‌توانستند تحصیلات ابتدایی را شروع کنند و برای ادامهٔ تحصیل به خارج اعزام شوند.

۱) الف ـ ب
۲) الف ـ د
۳) ب ـ ج
۴) ج ـ د

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: تاریخ دوازدهم ـ درس‌های ۳ و ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✔ بررسی عبارت‌ها:

الف) نادرست: در اوایل عصر ناصری، امیرکبیر با جدیت تمام برای تشکیل ارتش حرفه‌ای و دائم اقداماتی انجام داد. اما پس از قتل او این اقدامات به فراموشی سپرده شد؛ تا این‌که ناصرالدین شاه امتیاز تأسیس یک واحد نظامی حرفه‌ای با عنوان بریگارد و قزاق را به روسیه واگذار کرد. پس واحد بریگارد قزاق پس از امیرکبیر تأسیس شد و از قبل وجود نداشته است.

ب) درست: پس از پایان جنگ در اروپا و ورود سیل کالاهای اروپایی به ایران، صدمه شدیدی به صنایع ایران وارد شد. امیرکبیر تلاش‌های زیادی برای احیای صنایع دستی انجام داد؛ اما با کشته‌شدن او این تلاش‌ها پیگیری نشد. حکومت‌های بی‌تدبیر و وابسته اجازه دادند تا شرکت‌ها و مستشاران و محصولات اروپایی به صورت بی‌برنامه وارد کشور شوند و در نتیجه پایه‌های تولید داخلی ضعیف شد. بنابراین می‌توان گفت با سیاست‌هایی که امیرکبیر برای جلوگیری از نفوذ کشورهای خارجی در ایران داشت و اقداماتی برای احیای صنایع دستی آغاز کرده بود، در صورتی که کشته نمی‌شد، صنایع ایران رونق می‌گرفت.

ج) درست: یکی از برنامه‌های اصلاحی امیرکبیر جلوگیری از دخالت عناصر خارجی در امور داخلی ایران و تلاش در جهت تقویت اقتصادی کشور بود. بنابراین و البته احتمالاً اگر امیرکبیر صدارت ناصرالدین‌شاه را سال‌های طولانی‌تری بر عهده داشت، انگلستان نمی‌توانست معاهدات پاریس، گلداسمیت و مجمل و مفصل را به ایران تحمیل کند و هرات و افغانستان جزء خاک ایران باقی می‌ماندند.

د) نادرست: دارالفنون با هدف آموزش علوم مختلف و فنون جدید به دانشجویان ایرانی و به همت امیرکبیر در زمان حیاتش در داخل کشور تأسیس شد.

امیرکبیر قصد داشت آموزش دانشجو در داخل کشور را جایگزین فرستادن آن‌ها به خارج کند. پس دارالفنون مختص تحصیل در مقطع ابتدایی نبود و **آموزش دانشجو** در داخل کشور را مد نظر داشت.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۵ سه گزارهٔ زیر دربارهٔ کتاب‌های تاریخی به کدام وجوه از تاریخ‌نگاری اشاره دارند؟

الف) تاریخ بیهقی یکی از مصداق‌های توسعهٔ زبان و ادبیات فارسی در عصر غزنویان است.

ب) طبری در قرون نخستین هجری با استفاده از ترجمهٔ عربی خدای‌نامه‌ها تاریخ ایران باستان را نگاشته است.

ج) ابن عربشاه در کتاب عجائب‌المقدور فی نوائب تیمور به صورت متمرکز به زندگی تیمور گورکانی و توصیف تاریخ زندگی او پرداخته است.

۱) «الف» و «ج»: تاریخ سلسله‌ای ـ «ب»: تاریخ‌نگاری روایی

۲) «الف»: تاریخ‌نگاری تحلیلی ـ «ب»: تاریخ عمومی ـ «ج»: تک‌نگاری

۳) «ب» و «ج»: تاریخ‌نگاری ترکیبی ـ «الف»: تاریخ سلسله‌ای

۴) «الف»: تاریخ‌نگاری تحلیلی ـ «ب»: موضوع محوری ـ «ج»: رواج از زمان تیموریان

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: تاریخ یازدهم ـ درس‌های ۱ و ۲

Hint طبری در ذیل حوادث سال ۶۱ ق. وقایع محرم و عاشورا را گزارش می‌کند.

درس Box

- **گونه‌های منابع تاریخی ایران اسلامی**
  - ۱) منابع غیر نوشتاری
    - الف) محوطه‌ها و بناهای تاریخی
    - ب) ابزارها و وسایل دست‌ساختهٔ انسان
    - پ) آثار شفاهی
  - ۲) مراجع و منابع نوشتاری
    - الف) کتاب‌های تاریخی
      - ۱) تاریخ‌های عمومی (مثل تاریخ طبری)
      - ۲) تاریخ‌های محلی (مثل تاریخ سیستان)
      - ۳) تاریخ‌های سلسله‌ای (مثل تاریخ بیهقی)
      - ۴) تک‌نگاری: عجایب‌المقدور؛ مرسوم از زمان تیموریان
      - ۵) تاریخ‌های منظوم: شاهنامه فردوسی؛ رونق بسیار در زمان مغولان
    - ب) سفرنامه‌ها
    - پ) نوشته‌های جغرافیایی (مثل المسالک و الممالک)
    - ت) ادبیات و متون ادبی (مثل گلستان و بوستان)
    - ث) سیاست‌نامه‌ها و اندرزنامه‌ها (مثل قابوس‌نامه)
    - ج) سایر نوشته‌ها (مثل طبقات، انساب و ...)
- **انواع روش‌های تاریخ‌نگاری**
  - ۱) تاریخ‌نگاری روایی (مثل تاریخ طبری)
  - ۲) تاریخ‌نگاری ترکیبی (مثل فتوح‌البلدان)
  - ۳) تاریخ‌نگاری تحلیلی (مثل تاریخ بیهقی)

پاسخ خیلی تشریحی ✔ بررسی عبارت‌ها:

الف) تاریخ بیهقی یک تاریخ سلسله‌ای در تاریخ غزنویان است و از لحاظ روش تاریخ‌نگاری در دسته تاریخ‌نگاری تحلیلی قرار می‌گیرد.

ب) تاریخ طبری یک تاریخ عمومی است و از لحاظ روش در دستهٔ تاریخ‌نگاری روایی قرار می‌گیرد. تاریخ طبری به روش سال‌شماری نوشته شده است.

نکته مورخان در دوران اسلامی، گزارش‌ها و نوشته‌های خود را به دو روش سال‌شماری و موضوعی تنظیم و ارائه می‌کردند.

ج) اثر ابن عربشاه یک نمونه تک‌نگاری است که از دورهٔ تیموریان مرسوم شد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۶ کدام مورد دربارهٔ ساختار نظام‌های دیوان‌سالاری در حکومت‌های سلجوقی (۱)، خوارزمشاهی (۲) و عباسیان (۳)، درست است؟

الف) تأثیرپذیری از نظام اداری دوران باستان ایران

ب) حذف منصب وزیر

ج) الگویی برای حکومت‌های بعدی

د) در رأسِ قدرتْ بودن وزیر

۱) «ب» از وجوه افتراق در (۱) و (۲) و از وجوه پیوند در (۲) و (۳) است.

۲) «الف» از وجوه اشتراک در (۱) و (۳) و «ب» از ویژگی‌های (۲) است.

۳) «د» از شباهت‌های بین (۱)، (۲) و (۳) و «الف» از تفاوت‌های (۱) و (۳) است.

۴) «ج» از ویژگی‌های (۲) و «الف» از تفاوت‌های بین (۱) و (۳) است.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: تاریخ یازدهم ـ ترکیبی ـ درس‌های ۷ و ۱۰

درس Box

مروری بر نظام‌های دیوان‌سالاری امویان و عباسیان و برخی سلسله‌های مسلمان ایرانی

دورهٔ حکومت	ویژگی
خلافت امویان	به دستور عبدالملک مروان، خط و زبان دیوان از فارسی به عربی برگردانده شد.
خلافت عباسیان (دورهٔ نخست)	تشکیلات اداری (دیوانی) منظم و منسجمی با اقتباس از نظام دیوانی عهد ساسانیان شکل گرفت. در آن زمان، منصب وزارت، با الگو گرفتن از دورهٔ ساسانی، به وجود آمد و وزیر در رأس تشکیلات دیوانی قرار گرفت. برخی از سیاستمداران و دیوان‌سالاران ایرانی در حکومت عباسیان، به مناصب مهمی دست یافتند.
غزنویان	بسیاری از دیوان‌سالاران حکومت سامانی و حتی برخی از دیوان‌سالاران حکومت آل‌بویه را به خدمت گرفتند.
سلجوقیان	دیوان‌سالاران ایرانی را به خدمت گرفتند. مبتنی بر میراث اداری کهن ایرانی بود. الگوی مطلوبی برای حکومت‌های پس از خود شد. وزیر در رأس قدرت قرار داشت اما در عین حال امنیت جانی و مالی نداشت.
خوارزمشاهیان	تداوم نظام اداری دورهٔ سلجوقی بود، با این تفاوت که اختیارات برخی دیوان‌ها نسبت به دوره کم شد، برخی دیگر تغییر نام یافت و برخی دیوان‌های جدید نیز تشکیل شد. در این دوره، قدرت و نقش وزیر نسبت به دورهٔ سلجوقی به شدت کاهش یافت و حتی در مواردی منصب وزیر حذف شد.
افشاریه	سازمان اداری و دیوانی در این دوره اعتبار و قوت سابق را نداشت. نادرشاه در امور اداری و اقتصادی، بیشتر از دوستان و نزدیکانش به عنوان مشاور، استفاده می‌کرد و به وزارت و دیوان‌سالاری توجهی نداشت. نادرشاه شهری را به عنوان پایتخت انتخاب نکرد.
قاجاریه	نظام اداری کارآمدی برای اعمال قدرت مطلقه وجود نداشت. صدراعظم‌ها در امور حکومتی اختیارات زیادی داشتند، اما در عین حال امنیت جانی و مالی کافی نداشتند.

پاسخ خیلی تشریحی ✔ در دوران خلافت عباسیان تشکیلات اداری (دیوانی) منظم و منسجمی با اقتباس از نظام دیوانی عهد **ساسانیان (یکی از حکومت‌های باستانی ایران)** شکل گرفت. خواجه نظام‌الملک هم در زمان سلجوقیان نظام اداری کشور را مبتنی بر میراث اداری کهن (دوران باستان) بنا کرد. بنابراین هر دو حکومت مذکور از تجربیات اداری دوران کهن (باستان ایران) الگو گرفته‌اند.

در دوران خوارزمشاهیان در برخی موارد منصب وزارت به طور کلی حذف شد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): منصب وزارت در عهد سلجوقی و عباسیان در اوج بود.

گزینه‌های (۳) و (۴): اختیارات و قدرت منصب وزارت در عهد خوارزمشاهیان کاهش چشمگیری یافت. ضمن آن‌که هم حکومت سلجوقی و هم خلافت عباسیان از تجربیات و میراث اداری کهن ایران الگو گرفته‌اند.

نکته از آن‌جا که نظام اداری سلجوقی الگوی مطلوبی برای حکومت‌های پس از آن شد و این نظام اداری مبتنی بر میراث کهن ایرانی بود، پس نظام اداری حکومت‌های بعدی همچون خوارزمشاهیان نیز مبتنی بر نظام اداری کهن ایرانی بوده است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۷ کدام موارد دربارهٔ «شبه‌جزیرهٔ هند» درست است؟

الف) گورکانیان هم‌زمان با روی کار آمدن صفویان، بر هند مسلط شدند و هم‌زمان با ضعف عثمانیان، سلطهٔ خود را بر این سرزمین از دست دادند.

ب) قلمرو و حوزهٔ نفوذ یکی از حکومت‌های بومی هند در دوران فرمانروایی آشوکا به سرتاسر این شبه‌جزیره گسترش یافت.

ج) با سقوط حکومت‌های اشکانی و ساسانی، اروپاییان دیگر با مانعی برای ورود به این کشور از طریق دریای مدیترانه مواجه نبودند.

د) دسترسی اقوام آریایی به هند به واسطهٔ ایران رقم خورد، به این صورت که از شرق فلات ایران وارد این کشور شدند.

۱) الف ـ د
۲) ب ـ د
۳) ج ـ د
۴) الف ـ ب

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: ترکیبی ـ تاریخ دهم ـ درس‌های ۵ و ۹ / تاریخ یازدهم ـ درس‌های ۱۳ و ۱۶ / تاریخ دوازدهم ـ درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی بررسی عبارت‌ها:

الف) درست: هم‌زمان با قدرت‌گیری دولت صفوی در ایران، یکی از نوادگان تیمور به نام ظهیرالدین محمدبابر در هندوستان قدرت را به دست گرفت و حکومت گورکانیان هند را تاسیس کرد. در قرن ۱۸ م، حکومت گورکانی هند همانند امپراتوری عثمانی رو به ضعف نهاد.

ب) نادرست: با انتشار خبر مرگ اسکندر، یکی از فرماندهان **هندی** (یعنی بومی خود این شبه‌جزیره) به نام چندراگوپتا بر ضد یونانیان سر به شورش برداشت. او با به اطاعت درآوردن شماری از حاکمان محلی شمال هند، سلسلهٔ موریا را بنیان گذاشت. حکومت موریا در دوران فرمانروایی آشوکا به اوج قدرت رسید و وی توانست قلمرو خود را به سرتاسر هند، به‌جز قسمت‌های **جنوبی** آن گسترش دهد.

ج) نادرست: سرزمین‌های شرق دور، مانند هند و چین، از گذشته‌های بسیار دور برای اروپاییان جاذبهٔ فراوانی داشت. آنان همواره در اندیشهٔ رسیدن به آن سرزمین‌ها بودند؛ اما حکومت‌های قدرتمند ایرانی و خلافت‌ها و سلسله‌های بزرگ مسلمان که از دورهٔ باستان تا قرون جدید بر فلات ایران و مناطق ساحلی شرق و جنوب دریای مدیترانه تسلط داشتند، مانع جدی برای رسیدن اروپاییان به هندوستان و چین بودند.

د) درست: اقوام آریایی در حدود ۱۵۰۰ ق.م. وارد فلات ایران شدند. گروهی از آنان به سمت مرکز و غرب این فلات پیشروی کردند و در مناطق مختلف آن مستقر شدند؛ گروه دیگری نیز از شرق فلات ایران به هند رفتند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۸ در کدام موارد، اوضاع هنر و معماری ایران در سده‌های ۷، ۸ و ۹ هجری قمری درست توصیف شده است؟

الف) ویژگی مهم معماری، ایجاد بناهای عظیم و مناره‌های بلند و تزیین ساختمان‌ها با گچ‌بری و کاشی‌کاری بود.

ب) سنت وقف در جامعه گسترش یافت و شاهان و ثروتمندان، بخشی از دارایی خود را وقف گسترش معماری و به‌ویژه ساخت مساجد کردند.

ج) هنر نگارگری به اوج شکوفایی رسید و نقاش بزرگی با طرح‌ها و نوآوری‌های بی‌نظیر خود، مکتب اصفهان را پایه‌گذاری کرد.

د) مصوّرکردن کتاب‌های گوناگون، از نجوم گرفته تا شاهنامه و دیوان‌های شعر، به لحاظ کمّی و کیفی افزایش پیدا کرد.

۱) الف ـ د
۲) ج ـ د
۳) الف ـ ج
۴) ج ـ ب

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: تاریخ یازدهم ـ ترکیبی ـ درس‌های ۱۲ و ۱۴

پاسخ خیلی تشریحی ✔ منظور از سده‌های ۷، ۸ و ۹ هجری قمری، دورهٔ مغول ـ تیموری (پیش از روی کار آمدن صفویان) است.

بررسی عبارت‌ها:

الف) عصر ایلخانی و تیموری

ب) عصر صفوی

ج) عصر صفوی

د) عصر تیموری

نکته

- در عصر شاه‌عباس اول صفوی، نقاش بزرگی به نام آقا رضا عباسی با طرح‌ها و نوآوری‌های بی‌نظیرش، مکتب اصفهان را پایه‌گذاری کرد.
- مهم‌ترین نوآوری رضا عباسی در نگارگری، به تصویرکشیدن زندگی روزمرهٔ عموم مردم و فعالیت اصناف و پیشه‌وران بود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۰۹ کدام مورد دربارهٔ شرایط زمین‌داری در قرون وسطی درست است؟

الف) زمین‌ها به عنوان دستمزد در ازای خدمات نظامی و غیرنظامی از سوی شاهان به اشراف درجهٔ دوم واگذار می‌شد.

ب) از علل واگذاری زمین‌ها، ناتوانی شاهان در تأمین هزینه‌های ارتش و امنیت سرزمین‌ها بود.

ج) از نتایج واگذاری زمین‌ها این بود که فئودال‌ها توانستند حقوقی که خاص شاهان نبود از جمله حق اعلان صلح را تصاحب کنند.

د) در نظام فئودالی به‌وجودآمده در این عصر، سرف‌ها از جایگاه بالایی در سلسله مراتب اجتماعی برخوردار شدند.

۱) الف ـ ج
۲) ب ـ د
۳) الف ـ ب
۴) ب ـ ج

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: تاریخ یازدهم ـ درس ۱۵

درس Box

وضعیت و موقعیت سرف‌ها:

- در قرون وسطی کار بر روی زمین‌های اربابان (فئودال‌ها) به عهدهٔ میلیون‌ها **کشاورز وابسته به زمین** بود که به آن‌ها سرف می‌گفتند:

الف) عده‌ای از سرف‌ها کشاورزان آزادی بودند که به علت **بدهکاری** سرف شدند.

ب) گروهی از کشاورزان نیز به خاطر **ناامنی و هرج‌ومرج** زمین خود را به فرد نیرومندی واگذار کردند و در عوض از حمایت او برخوردار شدند.

- سرف‌ها در **پایین‌ترین** مرتبهٔ اجتماعی نظام فئودالی قرار داشتند و اجازه نداشتند که ملک ارباب خود را ترک کنند. با این حال سرف **مثل برده نبود** که قابل خرید و فروش باشد.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی عبارت‌های نادرست:

ج) فئودال‌ها حقوقی را که خاص شاهان **بود** تصاحب کردند.

د) سرف‌ها در پایین‌ترین مرتبهٔ اجتماعی نظام فئودالی قرار داشتند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۰ کدام مورد از رویدادها و تحولات فرانسه در قرن‌های ۱۲ و ۱۳ میلادی است؟

الف) بر سر کار آمدن شاهان نیرومند و حمایت بازرگانان و صنعتگران از شاه

ب) تأسیس دانشگاه پاریس و تدریس حقوق، فلسفه و الهیات مسیحی

ج) رواج تفکر اومانیسم و حرمت‌نهادن به اعتبار و ارزش انسان

د) ظهور روشنفکرانی با عنوان اصحاب دایرةالمعارف و طرح مباحث علمی

۱) الف ـ ب ۲) الف ـ د

۳) ب ـ ج ۴) ج ـ د

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: تاریخ یازدهم ـ درس‌های ۱۵ و ۱۶ / تاریخ دوازدهم ـ درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔ بررسی عبارت‌ها:

الف) درست: در سده‌های ۱۲ و ۱۳ م. با احیای شهرها و رشد تجارت، شاهان نیرومندی در اروپا به‌ویژه انگلستان و فرانسه بر سر کار آمدند. این فرمانروایان برای ایجاد تمرکز و کاهش وابستگی به نیروی نظامی فئودال‌ها اقدام به تشکیل ارتش منظم و دائمی کردند. بازرگانان و صنعتگران در این کار از شاه پشتیبانی می‌کردند.

ب) درست: دانشگاه پاریس در سال ۱۲۰۰ م. به فرمان پادشاه فرانسه تأسیس شد و طالبان علم در این دانشگاه به تحصیل حقوق، فلسفه و الهیات مسیحی می‌پرداختند.

ج) نادرست: اومانیسم یکی از وجوه تفکر رنسانس است که در سده‌های **۱۴ تا ۱۷ م.** از ایتالیا آغاز شد و به تدریج در بخش‌های دیگر اروپا گسترش یافت.

د) اصحاب دایرةالمعارف مربوط به فرانسه **قرن ۱۸ و پیش از وقوع انقلاب فرانسه (۱۷۸۹ م)** است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۱ در کدام رویدادها، نیروهای جهاد سازندگی حضور داشتند و در پیشبرد اهداف انقلاب نقش مؤثری ایفا کردند؟

الف) ترویج فرهنگ سوادآموزی و رفع بی‌سوادی

ب) تأمین مایحتاج رزمندگان و پاسداری از مجروحان جبههٔ جنگ

ج) مهندسی رزمی در دوران دفاع مقدس

د) عمران و آبادانی و رفع فقر و محرومیت از روستاها

۱) الف ـ ب
۲) ب ـ ج
۳) د ـ الف
۴) ج ـ د

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: تاریخ دوازدهم ـ درس‌های ۱۱ و ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔ بررسی عبارت‌های نادرست:

الف) به نهضت سوادآموزی اشاره دارد.

ب) بازاریان با کمک‌های مالی و تهیهٔ مایحتاج به رزمندگان ایران در دوران جنگ تحمیلی یاری می‌رساندند. زنان و پزشکان و پرستاران نیز به مداوا و مراقبت از مجروحان جبهه همت گذاشتند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۲ کدام موارد دربارهٔ منتقدان تاریخ‌نویسی سنتی در دورهٔ ناصرالدین‌شاه، درست است؟

الف) میرزا محمدجعفر خورموجی نخستین کسی است که قتل امیرکبیر را بازتاب داده است.

ب) رئیس دارالترجمهٔ همایونی از جمله افرادی است که در یکی از آثارش به ناشر روزنامهٔ وقایع اتفاقیه پرداخته است.

ج) خاوری شیرازی در عین نکوهش تملق‌نویسی، خود این نظر را در برخی مواقع زیر پا گذاشته است.

د) از جمله تلاش‌های منتقدان این دوره، دورکردن آثار تاریخی از پرده‌پوشی‌ها، مداحی‌ها، ستایش شخصیت‌های تاریخی و اسلوب ادبی دشوار است.

۱) الف ـ ب
۲) فقط ب
۳) الف ـ د
۴) ج ـ د

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: تاریخ دوازدهم ـ درس ۱

درس Box

- در عصر **قاجار** برخی از تاریخ‌نگاران سنتی، **در عین پایبندی به ساختار کلی تاریخ‌نویسی سنتی**، بعضی از ویژگی‌های این نوع از تاریخ‌نگاری را **نقد** کردند.
- یکی از پیشگامان انتقاد به **تملق و متکلف‌نویسی**، **خاوری شیرازی**، مورخ مشهور زمان **فتحعلی‌شاه** و نویسندهٔ تاریخ **ذوالقرنین** است. او به **حقیقت‌نویسی و مختصرنویسی** علاقه نشان داد و تملق‌گویی را نکوهش کرد؛ چنان‌که در این باره نوشته است: « تاریخ‌نگار را هم لازم است راست‌گفتاری پیشه کند ... فرشته را دیو نخواند و دیو را فرشته نداند ...». البته او خود همه‌جا پایبند به این نظر **نبوده** است.
- **میرزا محمدجعفر خورموجی**، از مورخان عصر ناصری و مؤلف **کتاب حقایق‌الاخبار ناصری** که از **منتقدان تملق‌گویی** بوده، **نخستین** کسی است که **واقعیت قتل امیرکبیر** را بازتاب داده است.
- **محمدحسن‌خان اعتمادالسلطنه** نیز اگرچه تاریخ‌نویس دربار در عصر ناصری بود، گام‌های بلندی در حوزهٔ تاریخ‌نویسی عصر قاجار برداشت و سعی کرد آثار خود را تا حدودی **از پرده‌پوشی‌ها و مداحی‌های رایج مورخان رسمی** دور سازد. او در یکی از آثارش به نام **صدرالتواریخ**، **امیرکبیر** را ستایش می‌کند.

پاسخ خیلی تشریحی

امیرکبیر، روزنامهٔ وقایع اتفاقیه را برای رشد اندیشهٔ سیاسی مردم ایران منتشر کرد. محمدحسن‌خان اعتمادالسلطنه، رئیس دارالترجمهٔ همایونی، در یکی از آثارش به عنوان صدرالتواریخ، امیرکبیر را ستایش کرده است. (درستی «ب»)

بررسی عبارت‌های نادرست:

الف) میرزا محمدجعفر خورموجی نخستین کسی است که واقعیت قتل امیرکبیر را بازتاب داده است، *نه این‌که به عنوان اولین نفر، خود قتل امیرکبیر رو بازتاب داده باشه.*

ج) عبارت از نظر محتوایی درست است، اما خاوری شیرازی از مورخان عصر فتحعلی‌شاه است.

د) منتقدان تاریخ‌نویسی سنتی به دنبال حذف کامل ستایش شخصیت‌های تاریخی نبودند. چنان‌که حتی خود اعتمادالسطنه هم در آثارش امیرکبیر را ستایش کرده است. بلکه این منتقدان ستایش بی‌پایه و اساس شاهان و مداحی‌های رایج را نکوهش می‌کردند نه هر نوع ستایش شخصیت‌های تاریخی را.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۳ **کدام گزینه دربارهٔ موقعیت و اقدامات دکتر محمد مصدق، یکی از نخست‌وزیران ایران در دورهٔ پهلوی دوم درست است؟**

۱) در دورهٔ اول نخست‌وزیری خود، شاه را از برقراری ارتباط مستقیم با نمایندگان و سفرای کشورهای خارجی منع کرد.

۲) پس از ملی‌شدن صنعت نفت به خوزستان رفت تا مراکز و تأسیسات نفتی را از اختیار شرکت نفت ایران و انگلیس خارج کند.

۳) برای کاستن از قدرت دربار و مقابله با کارشکنی‌های آنان، از شاه خواست که اختیار وزارت جنگ و فرماندهی ارتش را به او بسپارد، اما شاه مخالفت کرد.

۴) امیدوار بود دولت آمریکا در ماجرای نفت از ایران پشتیبانی کند، اما آمریکا که از زمان جنگ جهانی دوم سیاست بی‌طرفانه‌ای را دربارهٔ ایران در پیش گرفته بود، اقدامی انجام نداد.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: تاریخ دوازدهم - درس ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✔ در تیر ۱۳۳۱، دکتر مصدق برای کاستن از نفوذ و قدرت دربار و مقابله با کارشکنی‌هایی که در ادارهٔ امور کشور صورت می‌گرفت، از محمدرضاشاه پهلوی خواست که اختیار وزارت جنگ و فرماندهی ارتش را به او بسپارد و چون شاه با این تقاضا مخالفت کرد، از مقام خود استعفا نمود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): دربارهٔ دور دوم نخست‌وزیری دکتر مصدق درست است.

گزینهٔ (۲): دکتر مصدق برای این کار، مهندس بازرگان را به خوزستان اعزام کرد.

گزینهٔ (۴): علی‌رغم امید دکتر مصدق به پشتیبانی دولت آمریکا از ایران، آمریکا از زمان جنگ جهانی دوم، سیاست فعالی (نه بی‌طرفانه) را دربارهٔ ایران در پیش گرفته بود و در ماجرای نفت، از انگلستان جانبداری کرد و با آن کشور در براندازی دولت دکتر مصدق متحد شد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۴ با توجه به موارد زیر، کدام عبارت با تاریخچهٔ تقسیمات کشوری ایران مطابقت دارد؟

الف) خوره　　ب) تسوگ　　ج) شهربی　　د) ایالت

۱) موارد «الف» و «ب» مربوط به دورهٔ ساسانیان و به ترتیب معادل استان و دهستان هستند.

۲) موارد «ج» و «د» به ترتیب مربوط به دورهٔ هخامنشیان و قاجاریه است که مجموع آن‌ها در این دوره‌ها به ترتیب ۳۰ و ۳۱ بود.

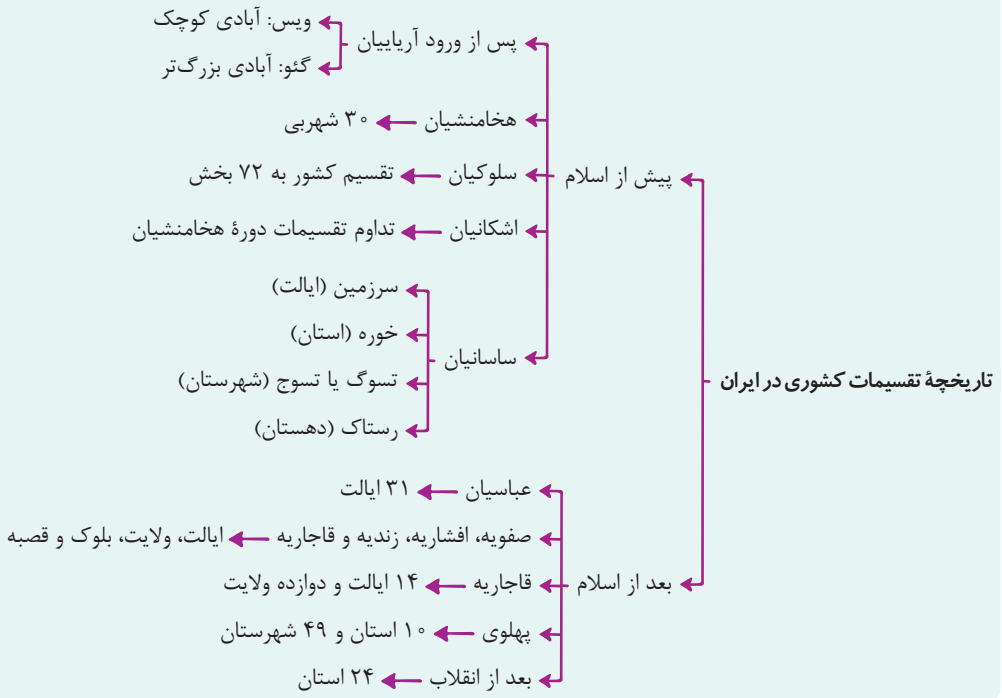
۳) «ب» مربوط به دورهٔ ساسانیان و «د» مربوط به دورهٔ عباسیان است و مورد اول معادل شهرستان است.

۴) موارد «الف» و «ج» مربوط به دورهٔ هخامنشیان است که به ترتیب معادل شهرستان و استان هستند.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: جغرافیای دهم ـ درس ۸

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی تسوگ از تقسیمات دورهٔ ساسانیان و معادل شهرستان است. در دورهٔ عباسیان، قلمرو جغرافیایی آن‌ها به واحدهایی تحت عنوان «ایالت» تقسیم‌بندی می‌شد که در مجموع به ۳۱ ایالت می‌رسید.

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینهٔ (۱): تسوگ در عصر ساسانیان معادل **شهرستان** بوده است.

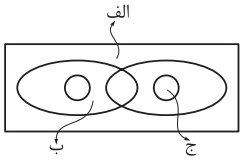
گزینهٔ (۲): در دورهٔ قاجاریه ایران به **چهار** ایالت و دوازده ولایت تقسیم شد.

گزینهٔ (۴): خوره از تقسیمات دورهٔ **ساسانیان** و معادل **استان** است.

نکته شهربی معادل شهر از تقسیمات دورهٔ هخامنشیان است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۵ با توجه به شکل زیر، کدام مورد مطابق با الگوهای شهرنشینی در جهان تدوین شده است؟

۱) اگر «ج» یک متروپل باشد، «ب» یک منطقهٔ مادرشهری و «الف» یک جهان‌شهر با حوزهٔ نفوذ گسترده خواهد بود.

۲) اگر «ج» یک مادرشهر باشد، «ب» حومه‌ها و شهرک‌های اقماری و «الف» یک منطقهٔ مادرشهری خواهد بود.

۳) در صورتی که «ج» یک کلان‌شهر باشد، «ب» یک مگالاپلیس و «الف» یک منطقهٔ ابرشهری خواهد بود.

۴) در صورتی که «الف» یک مگالاپلیس باشد، «ب» یک منطقهٔ مادرشهری و «ج» یک متروپل خواهد بود.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: جغرافیای دوازدهم ـ درس ۱

درس Box

- **مادرشهر**: بزرگ‌ترین و مهم‌ترین شهر یک ناحیه، استان یا کشور است.
- **کلان‌شهر**: نام دیگر مادرشهر در برخی کشورها و معادل واژهٔ مگاسیتی است و به شهرهایی با بیش از ۱۰ میلیون نفر جمعیت اطلاق می‌شود. (در ایران به شهرهایی با جمعیت بیش از یک میلیون نفر کلان‌شهر گفته می‌شود.)
- **جهان‌شهر**: شهرهایی با بیش از ده میلیون نفر جمعیت که نقش مهمی در اقتصاد و تجارت جهانی دارند.
- **منطقهٔ ابرشهری یا مگالاپلیس**: زنجیره‌ای از مادرشهرها یا کلان‌شهرها که در امتداد مسیرهای ارتباطی و حمل‌ونقل به وجود آمده‌اند.

پاسخ خیلی تشریحی

«ج» یک متروپل (مادرشهر) است که با گسترش حومه‌ها و شهرک‌های اقماری در اطراف آن، یک منطقهٔ مادرشهری (یعنی «ب») شکل می‌گیرد و زمانی که حومه‌ها و شهرک‌های اقماری یک مادرشهر به حومه‌ها و شهرک‌های اقماری مادرشهر دیگر پیوند بخورد، یک مگالاپلیس یا منطقهٔ ابرشهری (یعنی «الف») پدید خواهد آمد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): جهان‌شهر، فقط یک شهر است که حوزهٔ نفوذ گسترده‌ای در اقتصاد و تجارت جهانی دارد، نه مجموعه‌ای از دو یا چند مادرشهر (متروپل).

گزینهٔ (۲): در منطقهٔ مادرشهری، تنها یک مادرشهر و حومه‌های اطراف آن وجود دارد، نه دو مادرشهر یا بیشتر.

گزینهٔ (۳): برخی مگالاپلیس را منطقهٔ ابرشهری نامیده‌اند و بنابراین، این دو اصطلاح می‌توانند به جای هم به کار روند، نه این‌که مگالاپلیس زیرمجموعهٔ منطقهٔ ابرشهری باشد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۶ با توجه به عبارات زیر در خصوص اَشکال فرسایشی در بیابان‌ها موارد ..... ناشی از فرایند ..... هستند.

الف) انباشته‌شدن ماسه‌ها روی هم پس از برخورد به موانعی مانند گیاهان

ب) پدیدآمدن حفره‌ها یا چاله‌هایی وسیع پس از جابه‌جایی ذرات از محل خود

ج) رانده‌شدن ماسه‌های دامنهٔ رو به باد به طرف بالا و فرودآمدن در دامنهٔ پشتی با وزش باد

د) بر جای ماندن سنگ‌های درشت و به وجود آمدن سطوحی پر از قلوه‌سنگ در زمین‌های پوشیده از ماسه‌های ریز

۱) «الف» و «ب» برخلاف «ج» و «د» ـ کاوشی

۲) «ب» و «د» برخلاف «الف» و «ج» ـ تراکمی

۳) «الف» و «ج» برخلاف «ب» و «د» ـ تراکمی

۴) «ب» و «ج» برخلاف «الف» و «د» ـ کاوشی

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: جغرافیای یازدهم ـ درس ۴

درس Box

اشکال فرسایشی در بیابان‌ها

- کاوشی ← حاصل کنده‌شدن ذرات از یک مکان و انتقال آن‌ها به مکان‌های دیگر
  - دشت ریگی (رِگ، سنگ‌فرش بیابانی) ← باد ماسه‌های ریز را با خود می‌برد و فقط سطوحی پر از قلوه‌سنگ باقی می‌گذارد.
  - چاله‌های بادی ← باد ذرات را از محل خود جابه‌جا می‌کند و به تدریج، حفره‌های وسیع پدید می‌آورد.
    - **مثال**: برخی از آن‌ها با عمق ۴۰ متر در دشت لوت وجود دارند.
  - کَلوت (یاردانگ) ← شیارهایی موازی و Uشکل طی میلیون‌ها سال توسط باد در رسوبات نرم به‌جای‌مانده از دریاچه‌های قدیم به وجود می‌آید.
    - **مثال**: غرب بیابان لوت در منطقهٔ شهدا در کرمان، ایالات متحدهٔ آمریکا، مصر و چین
  - گرزدیو و ستون‌های سنگی (دودکش جن / Hodoo) ← ستون‌های سنگی‌شکلی که در اثر فرسایش بادی به وجود می‌آیند.
- تراکمی ← تپه‌های ماسه‌ای (تلماسه / Dune) ← حاصل انباشته‌شدن ذرات توسط باد در یک مکان
  - حاصل برخورد باد با موانع است.
  - انواع ← نبکا، سیف، بَرخان

پاسخ خیلی تشریحی ✔ بررسی عبارت‌ها:

الف) انباشته‌شدن ماسه‌ها روی هم پس از برخورد به موانعی مانند گیاهان: تپه‌های ماسه‌ای (تراکمی)

ب) پدیدآمدن حفره‌ها یا چاله‌هایی وسیع پس از جابه‌جایی ذرات از محل خود: چاله‌های بادی (کاوشی)

ج) رانده‌شدن ماسه‌های دامنهٔ رو به باد به طرف بالا و فرودآمدن در دامنهٔ پشتی با وزش باد: برخان (تپه‌های ماسه‌ای) (تراکمی)

د) بر جای ماندن سنگ‌های درشت و به وجود آمدن سطوحی پر از قلوه‌سنگ در زمین‌های پوشیده از ماسه‌های ریز: دشت ریگی (رِگ) (کاوشی)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۷ **با توجه به طبقه‌بندی آب‌وهوایی کوپن، بعید است که یک قدرت سیاسی بزرگ بتواند در مناطقِ آب‌وهوایی ..... شکل بگیرد؛ در این مناطق ..... .**

۱) E ـ به علت سنگینی و فرونشینی هوا، یک مرکز پرفشار تشکیل می‌شود و به دلیل عرض جغرافیایی بالا، میزان انرژی دریافتی از خورشید کم‌تر از سایر مناطق است

۲) B ـ به علت دریافت بیشترین میزان انرژی از خورشید و قرارداشتن در معرض عامل پرفشار جنب حاره، مهم‌ترین کمربند بیابانی جهان شکل گرفته است

۳) E ـ جهت وزش بادها بر اثر حرکت وضعی زمین و نیروی کوریولیس منحرف می‌شود و در نتیجه، ابر تشکیل نمی‌شود و بارش اتفاق نمی‌افتد

۴) B ـ هر روز عصر، باران‌های تند و رعد و برق مشاهده می‌شود و به دلیل تغییرات پیوسته در فشار هوا، جوّی ناآرام و ناپایدار حاکم است

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: جغرافیای یازدهم ـ درس‌های ۳ و ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔ بعید است که یک قدرت سیاسی بزرگ بتواند در سرزمین‌های بسیار سرد و یخبندان (منطقهٔ آب‌وهوایی E) یا بیابان‌های گرم و سوزان (منطقهٔ آب‌وهوایی B) شکل بگیرد.

در منطقهٔ آب‌وهوایی E (بسیار سرد و قطبی)، به علت سنگینی و فرونشینی هوا، یک مرکز پرفشار تشکیل می‌شود و به دلیل عرض جغرافیایی بالا، میزان انرژی دریافتی از خورشید کم‌تر از سایر مناطق است.

نکته در عرض‌های جغرافیایی پایین، زاویهٔ تابش خورشید عمودتر، مقدار تابش خورشید بیشتر و هوا گرم‌تر است؛ اما در عرض‌های جغرافیایی بالا، زاویهٔ تابش خورشید مایل‌تر، مقدار تابش کم‌تر و هوا سردتر است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): بیشترین میزان انرژی خورشید در منطقهٔ حاره (استوایی) دریافت می‌شود؛ در حالی که مهم‌ترین کمربند بیابانی جهان در منطقهٔ جنب حاره (اطراف مدار رأس‌السرطان و مدار رأس‌الجدی) شکل گرفته است.

گزینهٔ (۳): عامل مؤثر در عدم تشکیل ابر و بارندگی، عدم صعود هوای مرطوب (= سنگینی و فرونشینی هوا) است، نه حرکت وضعی زمین و نیروی کوریولیس.

گزینهٔ (۴): در منطقهٔ حاره یا استوایی (منطقهٔ آب‌وهوایی A) هر روز عصر، باران‌های تند و رعد و برق مشاهده می‌شود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۸ با توجه به وجوه مختلف حمل‌ونقل، کدام مورد در خصوص حمل‌ونقل جاده‌ای (۱)، ریلی (۲) و دریایی (۳) درست است؟

۱) به ترتیب از لحاظ مسافت مناسب برای مسافت‌های متوسط، طولانی و بسیار طولانی و از لحاظ امنیت دارای امنیت کم، زیاد و بسیار زیاد هستند.

۲) به ترتیب از نظر هزینهٔ احداث پایانه و بندر در سطح متوسط، زیاد و بسیار زیاد هستند و از لحاظ آلایندگی (۲) کم‌تر از (۱) است.

۳) در بعد امنیت، (۲) دارای امنیت زیادی است و از لحاظ ظرفیت حمل بار، به ترتیب در سطح بالا، متوسط و بسیار زیاد قرار دارند.

۴) به کارگیری موتور بخار تحول بزرگی در (۳) به وجود آورد و هزینهٔ احداث پایانه در (۱) کم‌تر از (۲) است.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: جغرافیای دوازدهم ـ درس ۳

درس Box

حمل‌ونقل جاده‌ای
- انعطاف بیشتر از نظر دسترسی به نقاط مختلف در مسیر
- مناسب برای دسترسی به مکان‌های دورافتاده
- هزینهٔ کم‌تر در احداث پایانه‌ها
- قابلیت جابه‌جایی تعداد کم‌تر بار و مسافر
- میزان مصرف سوخت و آلایندگی بالا

حمل‌ونقل ریلی
- مناسب برای مسافت‌های متوسط و نسبتاً طولانی
- هزینهٔ متوسط برای احداث پایانه‌ها
- امنیت بالا و راحتی مسافران نسبت به حمل‌ونقل جاده‌ای
- آلایندگی کم‌تر و مصرف سوخت کم‌تر

حمل‌ونقل آبی
- انجام ۹۰ درصد تجارت جهانی
- مقرون‌به‌صرفه‌ترین و ارزان‌ترین روش برای جابه‌جایی کالا به‌ویژه کالاهای حجیم
- مناسب برای مسافت‌های طولانی
- ظرفیت بالا
- هزینهٔ احداث بالا
- سرعت کم

حمل‌ونقل هوایی
- سریع‌ترین شیوه برای مسافت‌های طولانی
- عدم نیاز به احداث مسیر
- هزینهٔ زیاد برای احداث فرودگاه
- مناسب برای حمل کالاهای سبک، کم‌حجم و فاسدشدنی
- امنیت بسیار زیاد

پاسخ خیلی تشریحی

اختراع موتور بخار تحول بزرگی در حمل‌ونقل آبی و ریلی به وجود آورد. احداث پایانه در حمل‌ونقل جاده‌ای کم‌هزینه‌تر است و هزینهٔ احداث پایانه در حمل‌ونقل ریلی متوسط برآورد می‌شود.

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینهٔ (۱): حمل‌ونقل جاده‌ای برای مسافت‌های کوتاه، ریلی برای مسافت‌های متوسط و نسبتاً طولانی (نه طولانی) مناسب است.

گزینهٔ (۲): هزینهٔ احداث پایانه در حمل جاده‌ای کم‌تر و در ریلی متوسط (نه زیاد) است.

گزینهٔ (۳): ظرفیت حمل بار در حمل‌ونقل جاده‌ای کم (نه بالا) است. ظرفیت حمل‌ونقل ریلی چند برابر کامیون است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۱۹ کدام مورد ارتباط سؤالات کلیدی در جغرافیا را با متن زیر به ترتیب از «الف» تا «د» به درستی مطرح کرده است؟

«گسترش شهرهای متعدد در کنارهٔ رودها که باعث بر هم خوردن تعادل جریان رودها بر اثر دست‌کاری‌های انسانی مثل دیواره‌بندی و پل‌سازی در نواحی شهری شده است، طغیان و سیلاب را به شهرهای منطقهٔ زاگرس تحمیل کرده است.»

الف) «کجا»، این پدیده در کدام مکان اتفاق افتاده است؟

ب) «چه چیز»، چه چیزی اتفاق افتاده است؟

ج) «چرا»، علت وقوع این پدیده چیست؟

د) «چه‌طور»، زمینه‌های به وجود آمدن این پدیده چیست؟

۱) سکونتگاه‌های زاگرس ـ وقوع سیل ـ گسترش شهرها ـ دست‌کاری‌های انسانی

۲) شهرهای کنارهٔ رودها ـ طغیان رودها ـ دیواره‌بندی و پل‌سازی ـ بر هم خوردن تعادل جریان رودها

۳) منطقهٔ زاگرس ـ بر هم خوردن تعادل رودها ـ عوامل انسانی ـ دیواره‌بندی و پل‌سازی

۴) نواحی شهری ـ طغیان و سیلاب ـ دست‌کاری‌های انسانی ـ گسترش شهرهای متعدد

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: جغرافیای دهم ـ درس ۲

درس Box

پرسش اساسی	مفهوم مرتبط
کجا	رکن اساسی علم جغرافیا یعنی «مکان» ـ اصلی‌ترین پرسش جغرافیایی
چه چیز	ماهیت هر پدیده یا مسئله
چرا	علت وقوع ـ در زمانی پیش از حادثه جست‌وجو می‌شود.
چه موقع	روند زمانی وقوع پدیده ـ ممکن است شامل گذشته، حال یا آینده شود.
چه کسی یا چه کسانی	مفهوم پایه‌ای علم جغرافیا یعنی روابط متقابل انسان و محیط طبیعی
چه‌طور	سیر تکوین (ایجاد) و تحول پدیده

پاسخ خیلی تشریحی ✔ بررسی موارد:

الف) باید ببینیم این اتفاق (یعنی طغیان رودها و وقوع سیلاب) در کجا رخ می‌دهد. براساس متن سؤال، **نواحی شهری منطقهٔ زاگرس** مکان وقوع این رویداد است.

نکته: شهرها و نواحی شهری جزء سکونتگاه‌ها محسوب می‌شوند.

پس موارد گزینه‌های (۱) و (۳) درست است. اما موارد گزینه‌های (۲) و (۴) به این دلیل که به طور دقیق منطقه یا محدودهٔ شهرها را مشخص نکرده است، نادرست‌اند.

ب) در پاسخ به سؤال چه چیز، باید ببینیم پدیده و اتفاق اصلی که رخ داده چه بوده است.

در این‌جا، **طغیان و سیلاب** پدیدهٔ مورد نظر است.

پس موارد گزینه‌های (۱)، (۲) و (۴) درست است.

ج) باید ببینیم علت اصلی وقوع این پدیده (سیلاب) در نواحی شهری زاگرس چه بوده است. علت اصلی براساس متن، **گسترش شهرهای متعدد** در کنارهٔ رودهاست.

د) در پاسخ به سؤال چه‌طور باید زمینه‌های به‌وجودآورندهٔ پدیده را بررسی کرد. این مورد با علت و چرایی به وجود آمدن پدیده فرق می‌کند. برای پاسخ به این سؤال می‌توان به **دست‌کاری‌های انسانی**؛ مانند ساختن پل، دیواره‌بندی، سنگین‌کردن کناره‌های رود، از بین بردن پوشش گیاهی و ... اشاره کرد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲۰ براساس متن زیر، کدام عبارت درست است؟

«ناهمواری‌های ایران که در اثر عوامل مختلف فرسایش و عملکرد انسان تغییر شکل یافته‌اند، به دو دستهٔ «الف» و «ب» تقسیم می‌شوند که به ترتیب سرزمین‌های کوهستانی و سرزمین‌های پست را در بر می‌گیرند.»

۱) ناهمواری‌های «الف» شامل چهار منطقهٔ کوهستانی می‌شود که منطقهٔ کوهستانی مرکزی، کوه‌های چین‌خورده و ناهمواری‌های مریخی را در بر دارد.

۲) ناهمواری‌های «ب» جلگه‌ها را در بر می‌گیرند که در اثر عواملی چون ساختمان زمین، مقاومت سنگ، عمق آب و تراکم آبرفت‌ها به وجود آمده‌اند.

۳) دشت‌ها جزء ناهمواری‌های «ب» هستند که برخی از آن‌ها همچون ماهی‌دشت کرمانشاه و دشت نهاوند بر اثر انباشت مواد حاصل از فرسایش در نواحی پست به وجود آمده‌اند.

۴) ناهمواری‌های «الف» در منطقهٔ کوهستانی غرب کشور پدیده‌های زیبایی چون گل‌فشان‌ها و گنبدهای نمکی را دارد که در محدودهٔ چند استان قرار دارند.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: جغرافیای دهم ـ درس ۴

درس Box

مناطق کوهستانی

- ۱) منطقهٔ کوهستانی شمال کشور
  - الف) آذربایجان
  - ب) تالش
  - ج) البرز
  - د) شمال خراسان
- ۲) منطقهٔ کوهستانی غرب (زاگرس) ← گنبدهای نمکی
- ۳) منطقهٔ کوهستانی مرکزی
  - کوه‌های چین‌خورده
  - کوه‌های منفرد مرکزی (توده‌ای نفوذین آذرین)
- ۴) کوه‌های شرق و جنوب شرق
  - ناهمواری‌های مریخی (کوه‌های مینیاتوری)
  - گل‌فشان‌ها

علل پیدایش دشت‌ها

- چین‌خوردگی‌ها ← دشت کاکان فارس
- انباشت مواد حاصل از فرسایش ← دشت نهاوند
- انحلال مواد آهکی و هموارشدن زمین‌ها ← ماهی‌دشت کرمانشاه و دشت ارژن فارس
- گسل‌خوردگی و فرونشست بخشی از پوستهٔ زمین ← دشت لوت

پاسخ خیلی تشریحی ✓

سرزمین‌های هموار شامل دشت‌ها و جلگه‌ها می‌شوند. جلگه‌ها سرزمین‌های هموار هستند که از یک طرف به کوه و از طرف دیگر به دریاها و دریاچه‌ها منتهی می‌شوند.

مهم‌ترین علل پیدایش جلگه‌ها

- ساختمان زمین
- مقاومت سنگ
- تراکم آبرفت
- عمق آب

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): منطقهٔ کوهستانی مرکزی شامل کوه‌های چین‌خورده و کوه‌های منفرد مرکزی است. ناهمواری‌های مریخی در کوه‌های شرق و جنوب شرق قرار دارد.

گزینهٔ (۳): ماهی‌دشت کرمانشاه همانند دشت ارژن در فارس حاصل انحلال مواد آهکی و هموارشدن زمین است.

گزینهٔ (۴): گل‌فشان از پدیده‌های مربوط به کوه‌های شرق و جنوب شرق است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

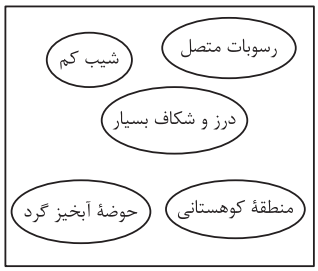
۱۲۱ با توجه به عوامل مؤثر در ایجاد زمین‌لغزش‌ها، مناطقی که با مشخصات ..... منطبق باشند، به ترتیب ..... و ..... شرایط را از نظر استعداد وقوع زمین‌لغزش دارند.

مشاوره در این نوع تست‌ها، دوتا از کادرها به خاطر این‌که موارد درست و غلط رو با هم در بر می‌گیرن، کلاً رد می‌شن. اگه اول اینا رو پیدا کنی و رد گزینه کنی، زودتر به جواب می‌رسی.

الف)

ب)

ج)

د)

۱) «ب» و «ج» ـ بیشترین و کم‌ترین

۲) «ج» و «الف» ـ کم‌ترین و بیشترین

۳) «الف» و «د» ـ کم‌ترین و بیشترین

۴) «د» و «ب» ـ بیشترین و کم‌ترین

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: جغرافیای دوازدهم ـ درس ۵

پاسخ خیلی تشریحی

موارد مندرج در «الف»، کم‌ترین استعداد و موارد مندرج در «د» بیشترین استعداد برای وقوع زمین‌لغزش را نشان می‌دهند.

نکته

با توجه به این‌که زمین‌لغزش در اثر جاذبهٔ زمین و حرکت رسوبات روی دامنه‌ها به سمت پایین رخ می‌دهد، احتمال وقوع زمین‌لغزش در سرزمین‌های پست و هموار (بدون شیب یا با شیب اندک) کم است.

بررسی عبارت‌های نادرست:

در شکل «ب» رسوبات متصل و شیب کم، استعداد کم‌تر و سایر موارد استعداد بیشتر برای وقوع زمین‌لغزش را نشان می‌دهد.

در شکل «ج» پوشش گیاهی فقیر، برخلاف سایر موارد، احتمال وقوع زمین‌لغزش را کاهش می‌دهد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲۲ با توجه به عبارت‌های زیر کدام مورد درست است؟

الف) تونل مانش با ۵۲ کیلومتر طول، در ۴۰متری زیر دریا ساخته شده است و انگلستان را که از قارهٔ اروپا جدا مانده بود، به آن قاره متصل کرده است.

ب) دولت‌های غربی معتقدند که تسلط بر منطقهٔ کریمه، فرمانروایی بر دریای سیاه و منطقهٔ اوراسیاست و به همین دلیل، به پیوستن کریمه به روسیه اعتراض دارند.

۱) «الف» و «ب» هر دو از نمونه‌های تأثیر سیاست بر جغرافیا هستند.

۲) «ب» از نمونه‌های تأثیر سیاست بر جغرافیا و «الف» از نمونه‌های تأثیر جغرافیا بر سیاست است.

۳) «الف» و «ب» هر دو از نمونه‌های تأثیر جغرافیا بر سیاست هستند.

۴) «الف» از نمونه‌های تأثیر سیاست بر جغرافیا و «ب» از نمونه‌های تأثیر جغرافیا بر سیاست است.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: جغرافیای یازدهم - درس ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✔

الف) تونل مانش با ۵۲ کیلومتر طول، در ۴۰متری زیر دریا ساخته شده است و انگلستان را که از قارهٔ اروپا جدا مانده بود، به آن قاره متصل کرده است. ← تأثیر سیاست بر جغرافیا

ب) دولت‌های غربی معتقدند که تسلط بر منطقهٔ کریمه، فرمانروایی بر دریای سیاه و منطقهٔ اوراسیاست و به همین دلیل، به پیوستن کریمه به روسیه اعتراض دارند. ← تأثیر جغرافیا بر سیاست.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲۳ کدام مورد، عبارت زیر را به درستی تکمیل می‌کند؟

«از سال ۱۳۳۵ به بعد، به دلیل ..... دورهٔ شهرنشینی سریع در ایران آغاز شد.»

۱) اختصاص درآمدهای نفتی به سرمایه‌گذاری در شهرها و بی‌توجهی به زیرساخت‌ها و تجهیزات

۲) اجرای اصلاحات ارضی با سلب مالکیت از مالکان بزرگ و تقسیم نادرست زمین بین دهقانان خرده‌پا

۳) ادغام تعداد زیادی از روستاهای پرجمعیت در بافت‌های شهری در پی افزایش شهرگرایی در روستاها

۴) افزایش واردات کالاها از کشورهای خارجی و بی‌توجهی به صنایع مونتاژ

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: جغرافیای دوازدهم ـ درس ۱

درس Box

مهم‌ترین علل شهرنشینی سریع در ایران

- الف) اختصاص درآمدهای نفتی به سرمایه‌گذاری در شهرها و توسعهٔ کارخانه‌ها و تجهیزات و زیرساخت‌ها
- ب) اجرای اصلاحات ارضی به منظور تغییر قوانین زمین و توزیع مجدد آن به نفع کشاورزان، اما به صورت تقسیم نادرست زمین و حمایت‌نکردن از کشاورزان
- ج) تبدیل تهران به مادرشهر ملی و مهاجرت گسترده از سراسر کشور به این شهر
- د) ادغام روستاهای پرجمعیت در بافت شهری

شهرگرایی: روندی اقتصادی ـ اجتماعی است که طی آن شیوه‌های زندگی، رفتار و عملکردها، ارزش‌ها و مظاهر شهری در روستاها و بین روستانشینان رواج یافت.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

از سال ۱۳۴۱ اصلاحات ارضی در روستاها انجام گرفت. در ایران، اصلاحات ارضی در سه مرحله با سلب مالکیت مالکان بزرگ (اربابان) و واگذاری زمین به دهقانان خرده‌پا انجام گرفت؛ اما به سبب تقسیم نادرست زمین، حمایت‌نکردن دولت از کشاورزان، توجه به صنایع مونتاژ و واردات کالا از کشورهای خارجی نه‌تنها وضع کشاورزان بهتر نشد، بلکه شرایط انهدام کشاورزی در ایران فراهم شد.

بررسی گزینه‌های نادرست:

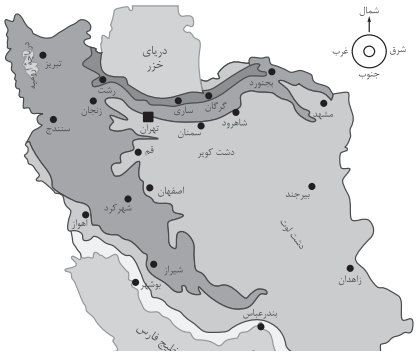
گزینهٔ (۱): دولت با استفاده از درآمدهای نفتی، بیشترین سرمایه‌گذاری‌ها را به توسعهٔ کارخانه‌ها و تجهیزات و زیرساخت‌ها در شهرها اختصاص داد.

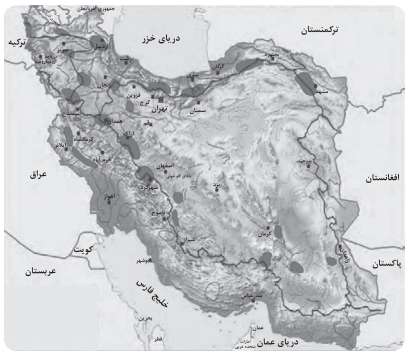
گزینهٔ (۳): شهرگرایی که طی آن نقش و عملکرد برخی از روستاها تغییر کرد، از دلایل رونق روستاها و در نتیجه مهاجرت‌نکردن روستاها به شهر است نه بالعکس.

گزینهٔ (۴): توجه به صنایع مونتاژ یکی از دلایل انهدام وضعیت کشاورزی در ایران بود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲۴ با بررسی و مقایسهٔ نقشه‌های «تقسیم‌بندی آب‌وهوایی ایران» و «کانون‌های آبگیر ایران»، کدام مورد به مفهوم درستی اشاره دارد؟

۱) بیشتر کانون‌های آبگیر دائمی در مناطقی قرار دارند که تحت تأثیر توده‌های آب‌وهوایی هستند که در دورهٔ سرد وارد کشور می‌شوند.

۲) کانون‌های آبگیر اتفاقی بیشتر در مناطق آب‌وهوایی قرار دارند که بارندگی کم و میانگین دمای سالانه زیاد است.

۳) از آن‌جا که کانون‌های آبگیر در مناطق مرتفع کوهستانی قرار دارند، در سواحل شمالی و جنوبی کشور که رطوبت و بارندگی زیاد است، کانون آبگیری مشاهده نمی‌شود.

۴) هر چه از غرب به سمت شرق که دارای آب‌وهوای خشک با تبخیر و تعرق کم است برویم، از تعداد کانون‌های آبگیر دائمی کاسته می‌شود.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: جغرافیای دهم ـ ترکیبی درس‌های ۵ و ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✔ بیشتر کانون‌های آبگیر دائمی ایران در مناطق کوهستانی شمال، شمال غرب، غرب و شمال شرق کشور قرار دارد. شمال شرق کشور در فصل سرد تحت تأثیر تودهٔ هوایی سیبری قرار دارد و توده‌های هوایی مرطوب غربی و سودانی نیز در فصل سرد مناطق شمال غرب و غرب کشور را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینهٔ (۲): کانون‌های آبگیر اتفاقی در کوهستان‌های نزدیک به مناطق گرم و خشک قرار دارند. از ویژگی‌های آب‌وهوایی این منطقه، بارندگی کم و اختلاف شدید دماست.

نکته میانگین دمای سالانهٔ زیاد از ویژگی‌های آب‌وهوای گرم و شرجی است.

گزینهٔ (۳): سواحل جنوبی کشور در محدودهٔ آب‌وهوایی گرم و شرجی قرار دارد که بارندگی آن اندک است.

نکته در مناطق مرتفع کوهستانی مکان‌هایی وجود دارد که سرچشمهٔ رودهای متعددی هستند؛ به این مکان‌ها کانون آبگیر می‌گویند. پس، کانون‌های آبگیر در مناطق مرتفع کوهستانی قرار دارند، نه در سواحل.

گزینهٔ (۴): سمت شرق کشور دارای آب‌وهوای گرم و خشک است. **تبخیر و تعرق زیاد** از ویژگی‌های این نوع آب‌وهواست.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲۵ با بررسی موارد زیر، کدام گزینه درست است؟

الف) انرژی دریافتی روزانه از خورشید در این مناطق حدود ۴۰۰ کالری است.

ب) کمربند بیابانی کرهٔ زمین در اطراف این ناحیه در سه قاره گسترده شده است.

ج) در این منطقه به دلیل وسعت خشکی‌ها در نیمکرهٔ شمالی و وسعت آب‌ها در نیمکرهٔ جنوبی، تغییراتی در فشار مناطق بروز می‌کند.

د) ناحیه‌ای که در زمستان به مدت چند ماه در تاریکی کامل فرو می‌رود و انرژی جذب‌شده از سطح خود را از دست می‌دهد، بدون آن‌که دوباره انرژی به دست بیاورد.

۱) «الف» و «ب» برخلاف «ج» و «د» از مناطق کم‌فشار هستند.

۲) «الف» و «ج» برخلاف «ب» و «د» از مناطق کم‌فشار هستند.

۳) «ب» و «ج» برخلاف «الف» و «د» از مناطق پرفشار هستند.

۴) «د» و «الف» برخلاف «ب» و «ج» از مناطق پرفشار هستند.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: جغرافیای یازدهم ـ درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✔ بررسی عبارت‌ها:

الف) انرژی دریافتی روزانه از خورشید در این مناطق حدود ۴۰۰ کالری است. (نواحی کم‌فشار معتدله)

ب) کمربند بیابانی کرهٔ زمین در اطراف این ناحیه در سه قاره گسترده شده است. (مناطق پرفشار جنب حاره‌ای)

ج) در این منطقه به دلیل وسعت خشکی‌ها در نیمکرهٔ شمالی و وسعت آب‌ها در نیمکرهٔ جنوبی، تغییراتی در فشار مناطق بروز می‌کند. (نواحی کم‌فشار معتدله)

د) ناحیه‌ای که در زمستان به مدت چند ماه در تاریکی کامل فرو می‌رود و انرژی جذب‌شده از سطح خود را از دست می‌دهد، بدون آن‌که دوباره انرژی به دست بیاورد. (نواحی پرفشار قطبی)

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲۶ دربارهٔ دانش منطق و خصوصیات آن کدام گزینه درست است؟

۱) این دانش از دو بخش تصور و تصدیق تشکیل شده است که به ترتیب با تعریف و استدلال در ارتباط هستند.

۲) از آن‌جا که این دانش در سراسر زندگی کاربرد دارد و به آن نیاز داریم، آن را دانشی کاربردی نامیده‌اند.

۳) چون وظیفهٔ این دانش جلوگیری از خطای اندیشه است، به دو بخش تقسیم شده است.

۴) بدون دانستن قواعد آن نمی‌توان از بروز خطاهای ذهنی جلوگیری کرد.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: منطق دهم ـ درس ۱

درس Box

علم منطق

- تعریف منطق: علمی که در پی جلوگیری از خطای اندیشه است.
- تأکید منطق: آموزش شیوهٔ درست‌اندیشیدن
- هدف منطق: بیان مغالطات (خطاهای اندیشه که بی‌شمارند) و جلوگیری از آن‌ها
- کارِ منطق‌دان: ذهن انسان به صورت طبیعی براساس قواعدی می‌اندیشد. منطق‌دانان این قواعد را کشف کردند و در اختیار ما قرار دادند.
  - = ذاتی = خدادادی = فطری
  - ≠ قراردادی و اعتباری
  - کشف ≠ ابداع، اختراع، وضع، طراحی
- اهمیت علم منطق: گرچه ذهن انسان به طور طبیعی قواعدی دارد و منطقی رفتار می‌کند، اما همواره در معرض لغزش قرار دارد (انسان ممکن‌الخطا است).
  - = همواره در معرض خطا است.
  - ≠ همواره خطا می‌کند.
  - معمولاً در دو جا
    - ۱) استدلال‌های پیچیده
    - ۲) تعریف دقیق اصطلاحات خاص

پاسخ خیلی تشریحی

از آن‌جا که وظیفهٔ دانش منطق، جلوگیری از خطای اندیشه است و معمولاً خطاها در تعریف دقیق اصطلاحات یا استدلال‌های پیچیده است، پس آن را به دو بخش اصلی تقسیم کرده‌اند: ۱) تعریف ۲) استدلال.

به این معنا که انسان در دو حوزه تفکر می‌کند
- تعریف
- استدلال

بنابراین ممکن است در هر کدام از این دو بخش تفکر دچار خطا شود و منطق، وظیفهٔ جلوگیری از خطای تعریف و خطای استدلال را بر عهده دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): تصور و تصدیق، انواع دانش بشری هستند.

گزینهٔ (۲): کاربردی‌بودن منطق به این معناست که تبحر در آن نیازمند تمرین و ممارست است.

گزینهٔ (۴): با به‌کارگیری منطق می‌توان سریع‌تر و دقیق‌تر خطاهای ذهنی را تشخیص داد؛ وگرنه ذهن انسان به طور طبیعی، منطقی می‌اندیشد. پس بدون دانستن قواعد منطق هم، چون ذهن به صورت طبیعی براساس قواعدی می‌اندیشد، می‌تواند از برخی خطاهای ذهن جلوگیری کند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲۷ در میان مفاهیم کدام مورد، بیش از یک رابطهٔ تساوی دیده می‌شود؟

۱) چهارضلعی‌ها از جمله متوازی‌الاضلاع و ذوزنقه، دارای چهار زاویه هستند.

۲) گیاهان که دارای رشد هستند و جانوران، موجودات زنده را تشکیل می‌دهند.

۳) تصور و تصدیق، اقسام علم‌اند که یکی دارای حکم است و دیگری قضاوت ندارد.

۴) انسان‌ها علاوه بر این‌که از حواس برخوردارند، دارای قدرت تفکر و تعقل نیز هستند.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: منطق دهم ـ درس ۳

درس Box

رابطهٔ میان مصادیق دو مفهوم کلی

- میان مصادیق مفاهیم کلی (دقت کنید که رابطه، میان مصادیق است نه مفاهیم)، چهار رابطه وجود دارد که به آن‌ها نسبت‌های چهارگانه یا نسب اربع می‌گویند.
- دقت کنید که مفاهیم جزئی هیچ جایی در این نسبت‌های چهارگانه ندارند ← این نسبت‌ها فقط و فقط میان مصادیق دو مفهوم کلی است.
- نسبت‌های چهارگانه
  - ۱) نسبت تساوی
    - وقتی مصادیق دو مفهوم کلی کاملاً بر یکدیگر منطبق باشند، به آن رابطهٔ «تساوی» می‌گویند.
    - قضایای مرتبط با نسبت تساوی
      - هر الف، ب است.
      - هر ب، الف است.
    - اگر رابطهٔ میان مصادیق دو مفهوم کلی، تساوی باشد، رابطهٔ نقیض آن‌ها نیز، تساوی است.
      - غیر الف / غیر ب
  - ۲) تباین
    - وقتی مصادیق دو مفهوم کلی هیچ اشتراکی با هم نداشته باشند، به آن رابطهٔ «تباین» می‌گویند.
    - قضایای مرتبط با نسبت تباین
      - هیچ الف، ب نیست.
      - هیچ ب، الف نیست.
    - اگر رابطهٔ میان مصادیق دو مفهوم کلی، تباین باشد، رابطهٔ نقیض آن‌ها، عموم و خصوص مِن‌وجه یا تباین است.
    - هر چیزی با جزئی از خود، رابطهٔ تباین دارد ← مثل: چرخ با ماشین / دست با انسان
    - جنس هر چیزی با خودش، رابطهٔ تباین دارد. ← مثل: مداد و چوب
  - ۳) عموم و خصوص مطلق
    - وقتی مصادیق یک مفهوم کلی از مصادیق مفهوم کلی دیگر بزرگ‌تر باشد و تمامی مصادیق دیگری را شامل شود، به آن رابطهٔ «عموم و خصوص مطلق» می‌گویند.
    - در این رابطه، یک مفهوم، عام‌تر (بزرگ‌تر) و یک مفهوم، خاص‌تر (کوچک‌تر) است (عام > خاص).
    - قضایای مرتبط با نسبت عموم و خصوص مطلق
      - هر ب، الف است.
      - بعضی الف، ب است.
      - بعضی الف، ب نیست.
    - اگر رابطهٔ میان مصادیق دو مفهوم کلی، عموم و خصوص مطلق باشد، رابطهٔ نقیض هر دو آن‌ها با یکدیگر هم، عموم و خصوص مطلق است، اما برعکس ←
    - رابطهٔ نقیض یک مفهوم خاص با مفهوم عام، عموم و خصوص مِن‌وجه است.
    - رابطهٔ یک مفهوم خاص با نقیض یک مفهوم عام، تباین است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۴) عموم و خصوص مِن‌وجه

- وقتی برخی از مصادیق دو مفهوم کلی با هم مشترک هستند و برخی از مصادیق آن‌ها هم هیچ اشتراکی ندارند، به آن رابطهٔ «عموم و خصوص مِن‌وجه» می‌گویند.

- قضایای مرتبط با نسبت عموم و خصوص مِن‌وجه
  - بعضی الف، ب است.
  - بعضی ب، الف است.
  - بعضی الف، ب نیست.
  - بعضی ب، الف نیست.
- اگر رابطهٔ میان مصادیق دو مفهوم کلی، عموم و خصوص من‌وجه باشد، رابطهٔ نقیض آن‌ها با یکدیگر هم، عموم و خصوص مِن‌وجه یا تباین است.

پاسخ خیلی تشریحی

«تصور» با «بدون قضاوت» و «تصدیق» با «دارای حکم»، رابطهٔ تساوی دارند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): فقط چهارضلعی و دارای چهار زاویه، رابطهٔ تساوی دارند. چهارضلعی با متوازی‌الاضلاع و با ذوزنقه رابطهٔ عموم و خصوص مطلق دارند. رابطهٔ متوازی‌الاضلاع و ذوزنقه هم تباین است.

گزینهٔ (۲): فقط موجودات زنده و دارای رشد، رابطهٔ تساوی دارند. گیاه و دارای رشد رابطهٔ عموم و خصوص مطلق دارند و رابطهٔ گیاه و جانور هم تباین است. رابطهٔ جانور و دارای رشد هم عموم و خصوص مطلق است.

گزینهٔ (۴): فقط انسان و دارای قدرت تفکر و تعقل رابطهٔ تساوی دارند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲۸ در کدام مورد، استقرای تعمیمی دیده می‌شود؟

۱) تهران از گذشتهٔ دور، همواره زلزله‌خیز بوده است و با توجه به قرارگرفتن روی گسل، در آینده نیز زلزله خواهد داشت.

۲) نادر پس از این‌که چند بار از بنزین سوپر استفاده کرد و راضی بود، استفاده از آن را به دیگران نیز توصیه می‌کند.

۳) دیروز یک قطعه آهن را در آزمایشگاه حرارت دادیم و دیدیم که منبسط شد، پس طول خط‌کش آهنی من نیز در اثر گرما زیاد می‌شود.

۴) دوستم می‌گفت هر مثلثی که تا به حال دیده است، سه زاویه داشته؛ من هم یادم نمی‌آید موردی برخلاف این دیده باشم.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: منطق دهم ـ درس ۵

درس Box

استقرای تعمیمی

- ویژگی‌های استقرای تعمیمی
  - سیر این استقرا، از جزئی به کلی است. ← با مشاهدهٔ چند مورد جزئی، حکمی کلی به دست آمده است.
  - تقسیم‌بندی این استقرا، قوی و ضعیف است.
  - در استقرای تعمیمی، تک‌تک جامعهٔ آماری را بررسی نمی‌کنیم و از نمونه‌های تصادفی استفاده می‌کنیم.
  - مبنای استقرای تعمیمی، تخمین است.
- مثال‌های مرتبط
  - دو تن از دوستان من که فارغ‌التحصیل رشتهٔ جغرافیا هستند، کاری مرتبط با رشته پیدا نکردند، پس همهٔ فارغ‌التحصیل‌های جغرافیا، کاری مرتبط با رشتهٔ خود ندارند.
  - هزاران سال است که خورشید، صبح‌ها طلوع کرده است؛ پس از این به بعد نیز طلوع خواهد کرد.
- استقرا و علوم تجربی
  - دانشمندان علوم تجربی تلاش می‌کنند با استفاده از استدلال‌های استقرایی قوی (استقراهای تعمیمی قوی)، مبنایی برای علوم تجربی فراهم آورند.
  - برای مثال در فیزیک و شیمی با انجام آزمایش‌های متعدد در آزمایشگاه، قوانین کلی علمی تأیید می‌شوند. = استقرای تعمیمی
    راه رسیدن به قانون‌های علمی، استقرای تعمیمی است.

پاسخ خیلی تشریحی ✔ حکم چند مورد (خوب‌بودن استفاده از بنزین سوپر برای اتومبیل خودش) را به همهٔ اتومبیل‌ها سرایت داده است، پس تعمیم داده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): قیاسی است، چون از قانون علمی نتیجه گرفته است.

گزینهٔ (۳): استقرای تمثیلی است.

گزینهٔ (۴): قیاسی است چون قانون ریاضی است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۲۹ کدام قضیه در عین برخورداری از رابطهٔ تناقض با هیچ قضیه‌ای تضاد ندارد؟

۱) هر که در این بزم مقرب‌تر است جام بلا بیشترش می‌دهند

۲) رانندگان اجازهٔ عبور از چراغ قرمز را ندارند.

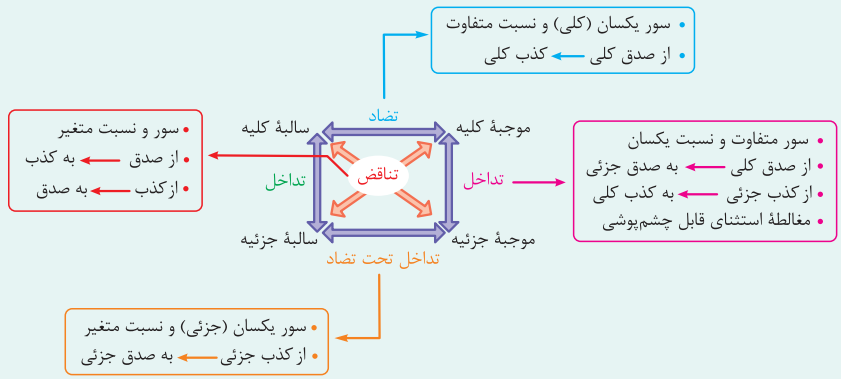
۳) جیوه در دمای اتاق جامد نیست.

۴) انسان از ریشهٔ اُنس نیست.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: منطق دهم ـ درس ۷

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✔ گزینهٔ (۴) بیانگر قضیه‌ای شخصیه است که با تغییر کیفیت، متناقضش به دست می‌آید؛ اما متضاد (که بین قضایای محصورهٔ کلیه ایجاد می‌شود) ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): قضیهٔ شرطی است.

گزینه‌های (۲) و (۳): محصورهٔ کلیه هستند و هم متضاد و هم متناقض دارند.

نکته واژه‌ها و الفاظ مفهوم جزئی هستند و در گزینهٔ (۴) هم موضوع قضیه، واژهٔ «انسان» است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳۰ کدام مورد، منفصل حقیقی است؟

۱) انسان که نادان باشد، یا زیاده‌روی می‌کند و یا تفریط.

۲) این عدد دورقمی یا مرکب نیست یا اول نیست.

۳) این شکل یا پنج‌ضلعی است یا شش زاویه ندارد.

۴) این عبارت، یا قضیه است یا جملهٔ ناقص است.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: منطق دهم ـ درس ۹

درس Box

اقسام قضیهٔ شرطی منفصل

۱) منفصل حقیقی ← نه هر دو، نه هیچ‌کدام

- در این‌گونه قضایا هر دو بخش قضیه، هم‌زمان صادق و هم‌زمان کاذب نیستند.
- به عبارتی در این قضایا:
  - از صدق به کذب می‌رسیم.
  - از کذب به صدق می‌رسیم.
- منفصل حقیقی یا تام به این معنا است که دو طرف قضیه، واقعاً از هم جدا هستند.

مثال: این عدد طبیعی یا زوج است یا فرد.

۲) منفصل مانعةالجمع ← نه هر دو، شاید هیچ‌کدام

- در این قضایا، دو بخش قضیه در صدق قابل جمع نیستند، اما در کذب می‌توانند قابل جمع باشند.
- به عبارتی انفصال این قضایا در صدق است.

مثال: در انتخابات بین چهار نامزد، نمی‌توان هم به نامزد «الف» رأی داد و هم به نامزد «ب»، اما می‌توان به هیچ‌کدام رأی نداد.

۳) منفصل مانعةالرفع ← نه هیچ‌کدام، شاید هر دو

- کاملاً بالعکس با منفصل مانعةالجمع است.
- در این قضیه، دو بخش، قابل جمع در کذب نیستند (ارتفاع آن‌ها محال است)، اما قابل جمع در صدق هستند.

مثال: برای مشاهدهٔ کارنامهٔ کنکور در سایت سازمان سنجش یا باید شمارهٔ پرونده وارد کرد یا شمارهٔ ملی ← می‌توان هر دو آن‌ها را وارد کرد، اما نمی‌شود هیچ‌کدام را وارد نکرد.

پاسخ خیلی تشریحی ✔ عدد دورقمی، نمی‌تواند هم اول باشد و هم مرکب و نیز نمی‌تواند نه اول باشد و نه مرکب؛ پس قضیهٔ مذکور، حقیقی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): شرطی متصل است که تالی‌اش یک منفصل حقیقی است. ← اگر انسان نادان باشد (مقدم) یا زیاده‌روی می‌کند یا تفریط می‌کند (تالی).

گزینهٔ (۳): هیچ نوع شرطی انفصالی نیست.

گزینهٔ (۴): مانعةالجمع است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳۱ مغالطهٔ کدام گزینه با سایر گزینه‌ها متفاوت است؟

۱) هر کسی از این نظریه حمایت کند، سواد علمی لازم را ندارد.

۲) نظریه‌های شناختی در تربیت کودکان، قدیمی و ناکارآمد هستند.

۳) هر کسی به این اداره وارد شده، با فضایی بی‌نظم و به‌هم‌ریخته مواجه شده است.

۴) جوان‌های تازه به دوران رسیده فکر می‌کنند، قدیمی‌ها نمی‌فهمند و حرف‌های پوسیده می‌زنند.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: منطق دهم ـ درس ۱

درس Box

مغالطهٔ مسموم‌کردن چاه

- مثالی از مغالطه در اثر عوامل روانی است.
- در این روش، فرد مغالطه‌گر بدون ذکر دلیل، فقط ویژگی‌های ناشایست و نامناسبی را به یک نظریه یا پیروان آن نسبت می‌دهد تا کسی جرئت نکند به آن نظر توجه کند یا آن را بپذیرد. ← دقت کنید که اگر این کار با ذکر دلیل انجام شود، دیگر مغالطه نیست.
- **مثال**
  - شخصی بدون استدلال معتبر می‌گوید: «فقط یک ترسو می‌تواند به این نظر معتقد باشد.»
  - شخصی بدون استدلال و تحت تأثیر چشم و هم‌چشمی می‌گوید: «اگر هدیهٔ گران‌قیمتی نگیرم، آبرویم می‌رود.»

پاسخ خیلی تشریحی ✔ در مغالطهٔ مسموم‌کردن چاه، فرد مغالطه‌گر بدون ذکر دلیل، فقط ویژگی‌های ناشایست و نامناسبی را به یک نظریه یا پیروان آن نسبت می‌دهد. در گزینهٔ (۳) نسبت ناروا به فرد یا نظریه‌ای داده نشده بلکه به فضای اداره‌ای داده شده که به قصد تحقیر مسئولین آن اداره یا ترساندن مراجعین دیگر و ... ممکن است صورت گرفته باشد؛ بنابراین مغالطهٔ توسل به احساسات است.

نکته در مسموم‌کردن چاه و تله‌گذاری، صفت منفی یا مثبت باید به فرد یا نظریه نسبت داده شود، نه به مکان یا شیء و یا ... .

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳۲ کدام گزینه به ترتیب دربارهٔ موضوع و روش شاخه‌های فلسفه، بیانگر مطلب درستی است؟

۱) مسائل علوم خاص ـ مانند بخش اصلی فلسفه است.

۲) بررسی وجود و مسائل پیرامون آن ـ مانند بخش اصلی فلسفه است.

۳) بسته به علم مورد بحث است. ـ مانند بخش اصلی فلسفه نیست.

۴) هر موضوع یا پدیده‌ای که مهم است. ـ تابع روش علمی است که می‌خواهند به آن بپردازند.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فلسفهٔ یازدهم ـ درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔ شاخه‌های فلسفه، آن دسته از دانش‌های فلسفی هستند که مباحث وجودشناسی و معرفت‌شناسی را به محدوده‌های خاص منتقل می‌کنند و قوانین بنیادی آن محدوده از وجود را بیان می‌کنند. طبق این تعریف، موضوع شاخه‌های فلسفه، وجودشناسی و معرفت‌شناسی است و روش آن‌ها نیز مانند بخش اصلی فلسفه، روش عقلی و استدلالی است. (چون دانش‌های فلسفی هستند.)

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): شاخه‌های فلسفه مسائل علوم را به طور مستقل بررسی نمی‌کنند، بلکه مسائل وجود را در یک حوزهٔ خاص بررسی می‌کنند.

گزینهٔ (۳): علم خاص فقط محدودهٔ مورد مطالعه را تعیین می‌کند نه موضوع فلسفه را؛ ضمناً روش شاخه‌های فلسفه مانند بخش اصلی آن است.

گزینهٔ (۴): روش فلسفه همیشه عقلی و استدلالی است و تابع علم خاصی نیست.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳۳ کدام مورد به «روش سقراطی» مربوط است؟

۱) اقرار به نادانی خویش
۲) عدم تصریح به پاسخ سؤالات
۳) ترس‌نداشتن از مواجهه با مرگ
۴) اثبات خداوند از طریق آثار و افعال

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فلسفهٔ یازدهم ـ درس ۵

درس Box

- سقراط همهٔ عمر خود را صرف اصلاح جامعه و شناساندن افکار مغالطه‌آمیز سوفیست‌ها کرد.
- با هر کس که به او گوش می‌داد، مسائل اساسی خداشناسی، اخلاق، سیاست و اجتماع را در میان می‌گذاشت.
- بحث‌های او دلنشین بود و به هر کجا که می‌رفت، مردم به ویژه جوانان مشتاق گرد او حلقه می‌زدند.
- **توصیف سقراط در آثار افلاطون** ← روش بحث ثابت سقراط = روش سقراطی
  - مفهومی از مفاهیم که در زندگی ما اهمیت حیاتی دارد، برمی‌گزید.
  - دربارهٔ چیستی آن مفهوم پرسش می‌کرد.
  - وقتی کسی داوطلب می‌شد، با توجه به پاسخ او، سؤال دیگری مطرح می‌کرد.
  - مخاطب و پاسخ‌دهنده را به حقیقت می‌رساند و آن‌چه را که حق بود از زبان پاسخ‌دهنده به دست می‌آورد.
- او به مردم می‌آموخت که هر چیزی را مورد سؤال قرار دهند.
- او جهالت افراد سفسطه‌گر و قدرتمند را به رخشان می‌کشید (علت).
- به چهره‌ای بحث‌برانگیز تبدیل شد (معلول).
  - بسیاری از مردم او را دوست می‌داشتند.
  - گروهی از او بیزار بودند.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

سقراط، روش بحث ثابتی داشت. مفهومی از مفاهیم را که در زندگی ما اهمیت حیاتی دارد، برمی‌گزید و درباره‌اش پرسش می‌کرد. مثلاً می‌پرسید «دوستی چیست؟» یا «شجاعت چیست؟» وقتی کسی داوطلب پاسخ می‌شد، با توجه به پاسخ او، سؤال دیگری طرح می‌کرد به طوری که مخاطب و پاسخ‌دهنده را به حقیقت می‌رساند و آن‌چه را که حق بود، از زبان پاسخ‌دهنده به دست می‌آورد؛ پس سقراط خودش پاسخ را نمی‌داد یا به عبارتی به پاسخ سؤالات تصریح نمی‌کرد. این روش گفت‌وگو و پرسش و پاسخ که سقراط به کار می‌گرفت، به تدریج به «روش سقراطی» شهرت یافت.

نکته

دقت کنید که روش سقراطی همیشه ثابت بود، اما سؤالات نسبت به هر کس و پاسخ‌های هر فرد تغییر می‌کرد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳۴ کدام گزاره نشانه‌ای از امکان شناخت ندارد؟

۱) گفت‌وگوی افراد با یکدیگر در مورد مسائل مختلف

۲) تشویق افراد موفق و کسانی که کار خیر انجام می‌دهند.

۳) تلاش برای اثبات یا رد نظریه‌های مختلف علمی

۴) موضوعاتی که ناگهان و بدون قصدی خاص به ذهنمان می‌رسد.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: فلسفهٔ یازدهم ـ درس ۶

درس Box

شناخت

- یکی از ویژگی‌های انسان، توانایی شناختن است.
- ما اشیا و پدیده‌های پیرامون خود را شناسایی می‌کنیم و از طریق این شناخت، با آن‌ها ارتباط برقرار کرده و از آن‌ها استفاده می‌کنیم.
- نشانه‌های توانایی انسان در شناخت
  - ما اشیا و افراد را می‌بینیم.
  - صدای افراد را می‌شنویم.
  - بسیاری از ویژگی‌های اشیا و افراد را درک می‌کنیم.
  - ما با دیگران سخن می‌گوییم.
  - به سمت چیزی می‌رویم یا از چیزی دور می‌شویم.
  - می‌کوشیم از خطرها فاصله بگیریم.
  - گاهی به مسائل فراتر از مسائل محسوس و پیرامونی فکر می‌کنیم.
  - دربارهٔ گذشته و آینده می‌اندیشیم.
  - دربارهٔ موجودات نامحسوس و جهانی غیر از جهان مادی می‌اندیشیم.
  - ما برای خود نظرات و باورهایی داریم.

  ↓ براساس این نشانه‌ها، شکی نیست که ما موجودی هستیم که از خود و جهان پیرامون خود شناختی داریم.
- شناخت انسان، تدریجی است.
  - شناخت ما به تدریج افزایش می‌یابد.
  - ما در آغاز تولد چیزی نمی‌دانیم.
  - ما گام‌به‌گام با پدیده‌های جهان آشنا می‌شویم ← به وسیلهٔ: آموختن، یادگیری
- محدودیت شناخت انسان ← ما آگاه هستیم که در کنار دانسته‌ها و آموخته‌ها، حقایق فراوان دیگری هم در عالم هست که آن‌ها را نمی‌دانیم.
- گاهی متوجه می‌شویم که بعضی از دانسته‌های ما درست نبوده و دچار خطا شده‌ایم.
- گاهی متوجه می‌شویم افراد مختلف دربارهٔ موضوعات واحد، باورهای متفاوت دارند.

پاسخ خیلی تشریحی هر رفتار ارادی و از روی اختیار نشانهٔ این است که ما امکان شناخت را فرض گرفته‌ایم که تصمیم به کاری می‌گیریم؛ بنابراین گزینهٔ (۴) که نوعی اتفاق غیرارادی است، نمی‌تواند از نشانه‌های شناخت باشد، البته دلیلی بر رد بدیهی‌بودن امکان شناخت هم نیست.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳۵ کدام گزینه درست است؟

۱) طرفداران دیدگاه پوزیتیویسم معتقدند واقعیاتی که قابل تجربه نباشند، اثبات‌پذیر نیستند؛ زیرا که تنها ابزار شناختی انسان، تجربه است و این امور قابلیت بررسی علمی ندارند.

۲) پراگماتیست‌ها معتقدند چون باورهایی که در عمل سودبخش هستند به کار می‌آیند، پس تنها از طریق تجربه می‌توان واقعیت را درک کرد.

۳) آن‌چه دکارت و کانت را از تجربه‌گرایان جدا می‌کرد، امکان رسیدن به معرفت و شناخت، با عقل محض یا حس محض بود.

۴) شباهت نسبی‌گرایی با دیدگاه پروتاگوراس در این است که آن‌چه به عنوان واقعیت مطرح است را متکثر و غیرثابت می‌دانند.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: فلسفهٔ یازدهم ـ درس ۸

درس Box

- **توجه به عقل در دورهٔ جدید اروپا**
  - **دکارت**
    - فیلسوف و ریاضی‌دان بزرگ فرانسوی
    - به تفکر عقلی اهمیت بسیار می‌داد.
    - برعکس بیکن، معتقد بود عقل انسان به طور ذاتی معرفت‌هایی دارد که از تجربه به دست نیامده‌اند. ← مثل معرفت به: وجود نفس مجرد، وجود خدا
    - مخالف با تجربه و علم تجربی نبود و خودش نقش مؤثری در پیشرفت علم در اروپا داشت.
    - عامل جدایی او از تجربه‌گرایان: قبول گزاره‌ها و قواعد عقلانی که از طریق تجربه قابل دستیابی نبودند و فقط متکی بر استدلال عقلی بودند.
  - فلاسفه‌ای که پس از دکارت، او را تأیید کردند. ← عقل‌گرایان
  - **کانت**
    - قرن هجدهم میلادی
    - می‌خواست هم اعتبار عقل و هم تجربه را ثابت کند.
    - او به دنبال این بود که نشان دهد که معرفت، حاصل همکاری عقل و حس است.
    - بر آن است که قوهٔ ادراکی انسان، تصوراتی مثل زمان و مکان و مفاهیمی مانند علیت را نزد خود دارد و آن‌ها را با حس و تجربه به دست نمی‌آورد. ← انسان، آن‌چه را که از طریق حس به او می‌رسد، در قالب این مفاهیم درک می‌کند.
    - مثال:
      - انسان روشن‌شدن زمین را بعد از طلوع خورشید درمی‌یابد.
      - وقتی می‌تواند بگوید طلوع خورشید علت روشن‌شدن زمین است که به کمک مفهوم علت که در دستگاه ادراکی است و از جایی نیامده، میان تصور طلوع خورشید و تصور روشن‌شدن رابطه برقرار کند.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): پوزیتیویسم‌ها، اموری که قابل تجربه نبودند را رد یا اثبات نمی‌کردند و آن‌ها را بی‌معنا می‌دانستند.

گزینهٔ (۲): درست است که پراگماتیسم‌ها معتقدند تنها ابزار شناخت اشیا، حس و تجربه است و هم‌چنین باوری به کار می‌آید که کارایی داشته باشد، ولی درک واقعیت از طریق تجربه را قابل قبول نمی‌دانستند و به همین دلیل هم به سراغ کارایی باور می‌رفتند.

گزینهٔ (۳): دیدگاه کانت همکاری عقل و حس در معرفت بود. مضاف بر این‌که معتقد بود یک سری باورهای پایه‌ای در عقل ما هست که تمام ادراکات ما در ظرف آن‌ها صورت می‌گیرد. به عبارتی کانت حس محض یا عقل محض را راه رسیدن به معرفت نمی‌داند و همکاری آن‌ها را مسیر معرفت می‌داند.

گزینهٔ (۴): به نظر نسبی‌گرایان و پروتاگوراس حقیقت ثابت نداریم و حقیقت، متعدد و متکثر است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳۶ کدام عبارت درست است؟

۱) از انگیزه‌های فلاسفهٔ مسلمان برای پرداختن به بحث نفس، اعتقاد به شهودهای عرفانی بود که در آن، نفس مجرد انسان شهود می‌شد.

۲) از نظر شیخ اشراق، می‌توان انسان را درجه‌ای از نور دانست که ترکیبی از نور (نفس مجرد) و ظلمت (بدن مادی) است.

۳) ابن سینا معتقد است نفس انسان با توجه به این‌که مجرد است، در زمان تعلق به بدن، سیر تکاملی خود را به پایان رسانیده است.

۴) با توجه به دیدگاه خاص ملاصدرا دربارهٔ وحدت نفس و بدن، نمی‌توان از نظر وی، بدن را قفسی برای نفس دانست.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فلسفهٔ یازدهم ـ درس ۱۰

درس Box

- شیخ شهاب‌الدین سهروردی، یک فیلسوف، عارف و سالک الی الله است.
- سهروردی با بهره‌مندی از الهامات و اشراقات معنوی و تلاش می‌کرد آن‌ها را به زبان فلسفه و استدلال بیان کند. ← بسیاری از حقایق را از طریق شهود درونی به دست می‌آورد
- **حقیقت نورانی نفس = حقیقت انسان از نظر سهروردی**
  - نظر سهروردی دربارهٔ «وجود»
    - او به جای مفهوم «وجود» بیشتر از مفهوم «نور» استفاده می‌کرد.
    - او معتقد بود که هستی، مراتب نور است.
    - به نظر او، خدا
      - نور محض است.
      - هیچ ظلمتی در او راه ندارد.
      - نورالانوار است.
    - سایر مراتب وجود به‌جز خدا
      - نور، هستی خود را از نورالانوار دریافت می‌کنند.
      - خدا، مشرق عالم است و از خداست که انوار بعدی طلوع می‌کند.
      - آن‌جا که نور وجود به پایین‌ترین حد خود می‌رسد (نه این‌که بهره‌ای از نور نداشته باشد)، مغرب عالم است.
      - نور کامل نیستند. ← ترکیبی از نور و ظلمت
    - هستی، نور است و خدا، نور مطلق است.
  - انسان به نظر سهروردی
    - نفس انسان همان جنبهٔ نورانی وجود است.
    - جسم و بدن، جنبهٔ ظلمانی است.
    - نفس هم ترکیب ظلمت و نور است، اما نسبت به جسم، نورانیت بیشتری دارد.
    - اگر نفس نورانیت بیشتری کسب کند
      - حقایق هستی را بهتر رؤیت می‌کند.
      - می‌تواند با کسب شایستگی بیشتر، مسیر کمال را طی کند.
    - نفس انسانی، حقیقتی مربوط به مشرق عالم است که از شرق وجود دور افتاده و مشتاق بازگشت به آن‌جا است.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

سهروردی معتقد بود که هستی، مراتب نور است. خداوند که نور محض است و هیچ ظلمتی در او راه ندارد، «نورالانوار» است. سایر مراتب وجود، نور هستی خود را از نورالانوار دریافت می‌کنند، اما چون نور کامل نیستند، ترکیبی از نور و ظلمت‌اند. او عقیده داشت که نفس انسان، همان جنبهٔ نورانی وجود و جسم و بدن او، همان جنبهٔ ظلمانی اوست.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): اصل این‌که انسان می‌تواند عوالم مجرد را شهود کند و این، در توان بدن مادی نیست، مطرح بوده، نه لزوماً شهود نفس مجرد.

گزینهٔ (۳): وی معتقد است نفس متعلق به بدن (ضمیمه‌شده به بدن) می‌تواند علم و اموری دیگر را کسب کند.

گزینهٔ (۴): ملاصدرا هم مانند اکثر فلاسفه و عرفای اسلامی با این شعر همراه بود که «مرغ باغ ملکوتم نیم از عالم خاک / چند روزی قفسی ساخته‌اند از بدنم»

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳۷ دربارهٔ افعال اخلاقی و معیار آن‌ها، کدام گزینه درست است؟

۱) از نظر ارسطو فعل اخلاقی فعلی است که در حالت اعتدال انجام می‌شود؛ مانند خویشتنداری در هنگام غضب.

۲) کانت معتقد است که انسان می‌تواند خوبی‌ها و بدی‌های اخلاقی را به طور ذاتی تشخیص دهد.

۳) از نظر ماتریالیست‌ها و طبیعت‌گرایان، انسان‌ها در اثر جبر زیست اجتماعی، قواعد اخلاقی را تدوین کردند.

۴) فیلسوفان مسلمان معتقدند تنها امری که به طور قطعی می‌تواند مانع انجام رذائل شود، عقیده به خدا و دینداری است.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فلسفهٔ یازدهم ـ درس ۱۱

درس Box

دیدگاه کانت در دوران جدید اروپا دربارهٔ معیار فعل اخلاقی

- معتقد بود که معیار فعل اخلاقی را باید در «وجدان اخلاقی» جست‌وجو کرد.
- وجدان اخلاقی
  - حقیقتی است که در درون هر انسان است.
  - انسان را به سوی عمل خیر اخلاقی دعوت می‌کند.
- عمل خیر اخلاقی
  - عملی که انسان آن را صرفاً برای اطاعت از وجدان خود انجام دهد و هیچ‌گونه هدف و منفعت شخصی در آن نباشد.
  - **مثال**: اگر عدل را فقط به دلیل این‌که وجدان، ما را به آن دعوت می‌کند انجام دهیم، فضیلت است.
- توصیهٔ کانت
  - بر طبق قاعده‌ای عمل کنید که بتوانید اراده کنید که قاعدهٔ مزبور قانون کلی و عمومی شود.
  - آن‌چه برای خود می‌پسندی برای دیگران هم بپسند (قابل تعمیم بودن).
- کانت طبق گفتهٔ خودش، از حقیقت وجدانی درون انسان به شگفت می‌آید: «دو چیز همواره مرا به شگفتی وامی‌دارد: یکی آسمانی که بالای سر ماست، دیگری وجدانی که در درون ماست.»

پاسخ خیلی تشریحی

کانت معتقد است که همهٔ انسان‌ها در درون خود نیرویی دارند به نام «وجدان اخلاقی» که انسان را همواره به سوی انجام عمل خیر اخلاقی تشویق می‌کند. (بنابراین شناخت خوبی‌های اخلاقی، به صورت درونی و ذاتی در انسان است.)

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): خویشتنداری حالت اعتدال قوهٔ شهوت است نه غضب.

گزینهٔ (۳): از نظر ماتریالیست‌ها و داروینیست‌ها اخلاق، ابداع انسان‌ها است نه کشف آن‌ها و اصول اخلاقی هم ابداع می‌شوند نه تدوین.

گزینهٔ (۴): از نظر فیلسوفان مسلمان، با این‌که اعتقاد به خدا عامل تقویت‌کننده برای ترک رذائل است، ولی چون انسان موجودی مختار و با تمایلات شدید است، ممکن است برای رسیدن به تمایلات خود از فرمان خدا هم سرپیچی کند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳۸ حمل کدام محمول بر موضوع با دیگر گزینه‌ها متفاوت است؟

۱) جسم بر حیوان
۲) حیوان ناطق بر انسان
۳) حکیم بر خدا
۴) گیاه بر درخت

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فلسفهٔ دوازدهم ـ درس ۱

درس Box

انواع قضایای حملی از نظر نوع حمل

- ۱) حملِ نیازمند به دلیل
  - محمول، عین و جزء ذاتِ موضوع نیست.
  - **مثال**
    - انسان موجود است.
    - زمستان سرد است.
    - و... .
  - برای حمل‌کردن «وجود» بر «انسان» نیازمند دلیل هستیم، چون «وجود» جزء ذات و تعریف انسان نیست.
  - دلیلِ حمل می‌تواند از طریق حس و تجربه شناسایی شود یا از طریق عقل محض.
- ۲) حمل بی‌نیاز از دلیل
  - محمول، عین و جزء ذات موضوع است.
  - یا این‌که محمول، مترادف و یا تعریف خودِ موضوع است.
  - **مثال**
    - انسان، حیوان ناطق است.
    - انسان، بشر است.
    - مثلث، شکل است.
    - و... .
  - برای حمل‌کردن «حیوان ناطق» بر «انسان» نیاز به دلیل نداریم، چون «حیوان ناطق» جزء تعریف و جزء ذات انسان است و از آن جدا نمی‌شود و اصولاً برای انسان به کار می‌رود.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

در همهٔ گزینه‌ها به‌جز گزینهٔ (۳)، حمل اولی ذاتی که نیازمند دلیل نیست وجود دارد. دقت کنید، درست است که حکیم‌بودن صفت ضروری الهی است، ولی فلاسفه برای این صفت دلایل عقلی اقامه می‌کنند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): جسم بخشی از تعریف حیوان است. (حیوان: جسم نامی حساس متحرک به اراده)

گزینهٔ (۲): حیوان ناطق تعریف انسان است.

گزینهٔ (۴): گیاه مفهوم عام در تعریف مفهومی درخت است.

نکته

حمل‌کردن صفات خدا بر او ضروری است، اما نیازمند دلیل است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۳۹ کدام مطلب، محل اختلاف اصلی میان فلاسفه، در بحث علیت است؟

۱) نحوهٔ شکل‌گیری رابطهٔ وجودی در ذهن انسان

۲) نحوهٔ انتقال ذهن، از مشاهدهٔ توالی پدیده‌ها به علیت

۳) نحوهٔ کشف مصادیق علت و معلول در جهان طبیعت

۴) سرایت رابطهٔ علیت از جهان محسوس، به عوالم نامحسوس

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فلسفهٔ دوازدهم ـ درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✔ اختلاف اساسی میان فلاسفه در پاسخ به این سؤال است که چگونه ذهن انسان، با رابطهٔ علیت و هستی‌بخشی که رابطه‌ای وجودی است، آشنا می‌شود و به وجود علیت در جهان واقع، معتقد می‌گردد. یا به عبارتی منشأ درک علیت برای انسان چیست؟ دقت کنید که تعبیر گزینهٔ (۲)، تعبیر دقیقی نیست، چون برخی فلاسفه مانند دکارت و فلاسفهٔ مسلمان، اساساً شکل‌گیری علیت در ذهن را ناشی از مشاهدهٔ توالی پدیده‌ها نمی‌دانند که اختلاف را در نحوهٔ انتقال ذهن از توالی به علیت بدانیم.

نکته اختلاف اصلی میان فلاسفه در علیت، در توضیح منشأ درک علیت است و اختلاف اصلی هیوم با سایر فلاسفه در این است که به جای توضیح منشأ درک علیت، به تبیین چرایی باور عموم مردم به علیت پرداخته است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۰ کدام گزینه دربارهٔ معانی مختلف اتفاق، نادرست است؟

۱) باور به این‌که آدم‌برفیِ داخل خیابان خودبه‌خود درست شده و منظم گردیده، به خاطر معنای اول اتفاق است.

۲) اعتراض ما به حوادثی که بدون پیش‌بینی ما رخ می‌دهند، به دلیل علم ناقص ما به حوادث است.

۳) هر کس که برای رسیدن به هدفی تلاش می‌کند و آن هدف را دنبال می‌کند، نمی‌تواند منکر واقعی اصل سنخیت باشد.

۴) هیچ فیلسوفی نیست که با قبول غایت و هدف در جهان، وجود پروردگار مدبر حکیم برای این جهان را نقض و نفی کند.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: فلسفهٔ دوازدهم ـ درس ۴

درس Box

- در این معنا، جهان غایت و هدف خاصی ندارد.
- کسی که معنای سوم را تأیید می‌کند، غایتمندی جهان را انکار می‌کند.
- نفی غایتمندی معمولاً به معنای نفی «علت نخستین» و «آفریننده» است.
- غایتمندی جهان
  - مجموعهٔ حوادثی که در جهان رخ می‌دهد، برای رسیدن به هدف معین و از پیش تعیین شده است.
  - اندیشه و حکمتی در پشت جهان است.
  - قبول غایتمندی فقط با قبول علت نخستین و علت‌العلل یا همان خدا، امکان‌پذیر است.
- **بررسی معنای سوم اتفاق**
  - نسبت فلاسفهٔ مختلف با معنای سوم اتفاق
    - ۱) کسانی که علت نخستین و خدا را پذیرفته‌اند.
      - این معنا، مورد پذیرش نیست.
      - جهان غایت دارد و به سوی کمال در حرکت است.
    - ۲) کسانی که علت نخستین و خدا را نپذیرفته‌اند.
      - این معنا را می‌پذیرند.
      - غایتمندی را انکار می‌کنند.
      - وجود فرایندهای تکاملی جهان را اتفاقی می‌دانند.
    - ۳) کسانی که خدا را انکار می‌کنند اما جهان را غایتمند می‌دانند.
      - نظر آن‌ها مورد نقد است.
      - غایت وقتی می‌تواند باشد که قبل از پیدایش اشیا مشخص شده باشد.
      - وجود غایت بدون خدا امکان‌پذیر نیست ← یک تناقض است.
      - این افراد، نمی‌توانند آن‌چه را می‌خواهند اثبات کنند و نظرشان درست نیست.
  - نظراتی همچون مِه‌بانگ یا اعتقادات دموکریتوس با انکار غایتمندی در ارتباط است.

پاسخ خیلی تشریحی

دربارهٔ نظم و غایت در جهان، یعنی براساس معنای سوم اتفاق، فلاسفه به سه گروه تقسیم می‌شوند که یکی از آن سه گروه، گروهی هستند که علی‌رغم این‌که به وجود خالق و علت نخستین معتقد نیستند، در عین حال جهان و پدیده‌های آن را منظم و هدفمند می‌دانند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): هر جا بحث از علتِ بدون معلول یا معلولِ بدون علت شود، به معنای اول اتفاق اشاره شده است.

گزینهٔ (۲): عدم پیش‌بینی و اتفاقی‌دانستن حوادث به خاطر علم ناقص ما به حوادث پیرامونی است.

گزینهٔ (۳): اگر کسی واقعاً اصل سنخیت را انکار کند، نباید به هیچ کاری دست بزند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۱ کدام عبارت درست است؟

۱) در ایران پیش از باستان، حکیمان خداپرستی بوده‌اند که خدا را خالق نور هستی می‌دانسته‌اند.

۲) یک فیلسوف می‌تواند پیرو هر آیینی باشد، اما معارف دینی را نباید به عنوان منبع در فلسفهٔ خویش به کار بگیرد.

۳) ابن سینا عشق را حقیقتی الهی می‌داند که به طور ویژه به انسان اعطا شده است و او را از سایر ممکنات متمایز می‌کند.

۴) نقطهٔ اشتراک استدلال‌های فلاسفهٔ مسلمان در خداشناسی، اثبات وجودی بی‌نیاز، برای رفع نیازمندی موجودات جهان است.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: فلسفهٔ دوازدهم ـ درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✔ هر یک از برهان‌های سه‌گانهٔ فلاسفهٔ مسلمان، نیازی را در موجودات این جهان مطرح می‌کند و بر لزوم وجودی تأکید می‌کند که این نیاز را نداشته باشد و بتواند نیازمندی موجودات را برطرف کند. فارابی، این نیاز را معلول‌بودن می‌داند، ابن سینا آن را امکان ذاتی معرفی می‌کند و ملاصدرا بر فقر وجودی تأکید می‌کند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): خدا را نور هستی می‌دانستند، نه خالق نور هستی.

گزینهٔ (۲): بهره‌بردن از معارف دینی ایرادی ندارد؛ اما در بیان استدلال‌ها باید فقط عقلی و استدلالی باشد، نه این‌که مقدمات استدلال را از دین بگیرد؛ پس معارف دینی می‌تواند جزئی از منابع یک فلسفه باشد، اما نباید مبنا و مقدمهٔ آن باشد.

گزینهٔ (۳): عشق از نظر وی، مخصوص انسان نیست و به حقیقت وجود همهٔ ممکنات و مخلوقات مربوط است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۲ دلیل تلاش برخی فیلسوفان مسلمان برای دستیابی به شهود کدام است؟

۱) به جهت معتبردانستن حس و عقل

۲) به خاطر معتبردانستن تمام مسیرهای معرفت‌شناختی

۳) برای وصول به برترین دانش‌ها

۴) به دلیل احتمال بروز خطا در عقل

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فلسفهٔ دوازدهم ـ درس ۸

درس Box

- **دیدگاه فیلسوفان مسلمان دربارهٔ رابطهٔ دین و فلسفه**
  - پذیرش هر اعتقاد و آیینی نیازمند استدلال عقلی است.
    - این استدلال برای سطوح مختلف جامعه متفاوت است.
    - جهت و دلیل هر کس به اندازهٔ توان فکری اوست.
    - ایمانی ارزشمند است که پشتوانهٔ عقلی داشته باشد.
    - ایمان بدون پشتوانهٔ عقلی
      - بی‌ارزش است.
      - می‌تواند گمراه‌کننده باشد.
  - عقل بهترین ابزار برای تفکر در آیات و روایات است.
    - به کمک عقل در آیات قرآن می‌اندیشیم و به معارف آن پی می‌بریم.
    - فلاسفه‌ای همچون ملاصدرا یا علامه طباطبایی، کتب تفسیری قرآن را نوشته‌اند.
  - فلاسفهٔ اسلامی اساس پذیرش هر اعتقاد و آیینی را عقل می‌دانند، اما راه کسب معرفت را منحصر به عقل نمی‌دانند، بلکه حس و شهود را هم معتبر می‌شمارند.
  - فیلسوفان مسلمان، وحی را که اختصاص به انبیا دارد، عالی‌ترین مرتبهٔ شهود محسوب می‌کنند.
  - استدلال عقلی، شهود، وحی
    - همگی، ما را به حقیقت می‌رسانند.
    - تأییدکننده و کمک‌کننده به یکدیگرند.
    - هر کدام روش خاص خود را دارند.
    - اگر میان یافته‌های آن‌ها تعارض به نظر برسد، باید تلاش علمی خود را زیاد کنیم تا از آن رها شویم.

پاسخ خیلی تشریحی ✔ فیلسوفان مسلمان راه کسب معرفت را منحصر به عقل نمی‌دانند بلکه حس و شهود را هم معتبر می‌دانند. از این‌رو تلاش کردند با تربیت و تهذیب نفس خود به معرفت شهودی دست یابند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): حس و عقل در شناخت شهودی تأثیر ندارند.

گزینهٔ (۳): برترین دانش‌ها از طریق «وحی» به انسان می‌رسند که اختصاص به پیامبران دارند.

گزینهٔ (۴): خطای عقلی دلیل تلاش برخی فلاسفه برای رسیدن به شهود نیست، چراکه در شهود هم احتمال خطا وجود دارد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۳ کدام عبارت درست است؟

۱) آن‌چه به عنوان مخالفت با عقل در میان مسلمانان برشمرده می‌شود، در حقیقت، مخالفت با اصل خردورزی نیست.

۲) چون فلسفه به طور خاص با عقل سروکار دارد، حیات فلسفی در یک جامعه می‌تواند حیات عقلی را در آن شکل دهد.

۳) حکمت مشاء از نظر فیلسوفی مانند ابن سینا، تلاش عقلی و استدلالی برای هماهنگ‌کردن جهان عینی با جهانی ذهنی است.

۴) فارابی در بحث مدینهٔ فاضله کوشید تا با ارائهٔ تبیینی فلسفی، نشان دهد که در یک جامعهٔ آرمانی، جایگاه افراد باید یکسان باشد.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فلسفهٔ دوازدهم ـ درس‌های ۸ و ۹

پاسخ‌خیلی‌تشریحی ✔ مخالفت‌ها با عقل در اسلام به دو شکل بود؛ اول: محدودکردن حوزهٔ کارکرد عقل و دوم: مخالفت با منطق و فلسفه. این دو مورد، هیچ‌کدام مخالفت با اصل خردورزی نیست.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): حیات عقلی، زمینه و شرط لازم برای حیات فلسفی است.

گزینهٔ (۳): تلاش برای تبدیل‌شدن به جهانی عقلی مشابه با جهان عینی است.

گزینهٔ (۴): وی به تفاوت جایگاه افراد در جامعهٔ آرمانی معتقد است، اما منشأ تفاوت را ویژگی‌ها و توانایی‌های افراد می‌داند.

نکته دقت کنید که به دلیل تأکیدات قرآن، پیامبر (ص) و ائمه (ع) کسی جرأت مخالفت صریح با عقل را نداشت، چراکه مخالفت صریح با عقل به منزلهٔ مخالفت با قرآن و پیامبر (ص) تلقی می‌شد، اما برخی افراد به اَشکال غیرمستقیم با عقل مخالفت می‌کردند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۴ در رابطه با مقایسهٔ حکمت‌های مشاء و اشراق، کدام مطلب درست نیست؟

۱) حکمت مشاء معیار تفاوت میان موجودات را در ذات و ماهیت آن‌ها می‌داند، اما اشراقیون تفاوت‌ها را به مراتب و شدت و ضعف نور نسبت می‌دهند.

۲) محور بحث‌های اشراق به جای وجود، نور است تا بتواند مفاهیم وجودبخشی، مراتب وجود و وجود را بهتر توضیح دهد.

۳) سهروردی و دیگر پیروان حکمت اشراق، روش حکمت مشاء را برای مسائل کافی نمی‌دانند و اضافه‌شدن شهود به آن را ضروری می‌دانند.

۴) موضوع مورد بررسی حکمت اشراق برخلاف حکمای مشاء، نور و درجات آن است نه وجود و ملحقاتش.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: فلسفهٔ دوازدهم ـ درس ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی ✔ موضوع تمام مکاتب فلسفی اعم از مشاء، اشراق و متعالیه، «وجود» است و فقط اشراقیون محور بحث را از روی وجود، به نور تغییر دادند تا بتوانند مباحث مربوط به وجود را بهتر توضیح دهند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

سایر گزینه‌ها به درستی تفاوت‌های میان این دو مکتب فلسفی را به تصویر کشیده‌اند.

نکته

حکمت	موضوع	روش	محور	ملاک تفاوت موجودات
مشاء	وجود	استدلال	وجود	ماهیت
اشراق	وجود	استدلال + شهود	نور	مراتب نور
متعالیه	وجود	استدلال + شهود + وحی	هویت یکسان وجود و نور	مراتب وجود

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۵ کدام گزینه در مورد بخش‌های کتاب اسفار نادرست است؟

۱) در سفر اول، سالک در تلاش برای گذر از حجاب‌های جهان مادی و مواجهه با حق است، که ملاصدرا در این بخش به تبیین مباحث عمومی فلسفه می‌پردازد.

۲) در سفر دوم، سالک در تلاش است با امداد الهی در ویژگی‌های الهی سیر کند و ملاصدرا در این بخش به تبیین خلقت و افعال الهی می‌پردازد.

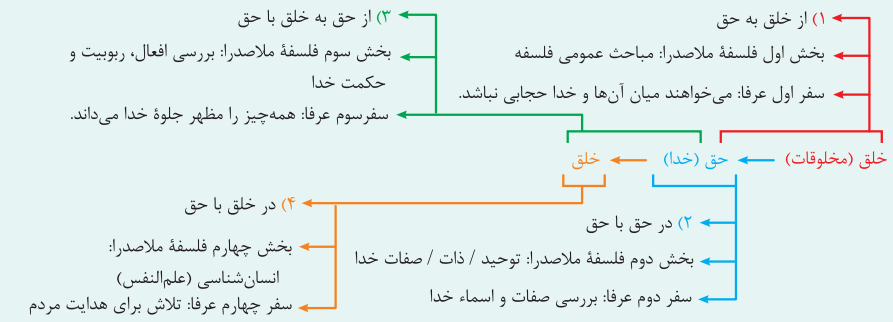
۳) در سفر سوم، سالک در عین توجه به مقام ربوبی از سوی حق به سوی خلق برمی‌گردد و ملاصدرا در این بخش به تبیین ربوبیت حق‌تعالی می‌پردازد.

۴) در سفر چهارم، سالک در تلاش برای هدایت مخلوقات با امداد الهی است و ملاصدرا در این بخش به توضیح نفس انسانی و مباحث رشد و کمال آن می‌پردازد.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فلسفهٔ دوازدهم ـ درس ۱

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✔ در بخش دوم کتاب اسفار، ملاصدرا به توحید و صفات الهی می‌پردازد و در بخش سوم به مباحث مربوط به افعال الهی.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۶ کدام‌یک از عبارات زیر در خصوص انواع کسب‌وکار نادرست است؟

الف) شرکت‌ها در همه نوع فعالیتی از کشاورزی تا صنعت و به‌ویژه خدمات حضور دارند.

ب) مشاغلی مانند پزشکی، دندان‌پزشکی و خرده‌فروشی در حیطهٔ کسب‌وکارهای شخصی قرار می‌گیرند.

ج) خیریه و مؤسسهٔ غیرانتفاعی، کسب‌وکاری است که خودش هویت قانونی دارد؛ به این معنی که باید با آن مشابه با یک فرد یا انسان رفتار شود.

د) شرکت‌ها مراحل راه‌اندازی کم‌وبیش مشابهی با تعاونی‌ها دارند؛ اما نحوهٔ ادارهٔ آن‌ها براساس هر نفر یک رأی است.

ه) یک مؤسسهٔ غیرانتفاعی، نهادی قانونی است که برای انجام مأموریتی غیرسودآور، یعنی با هدفی غیرتجاری شکل گرفته است.

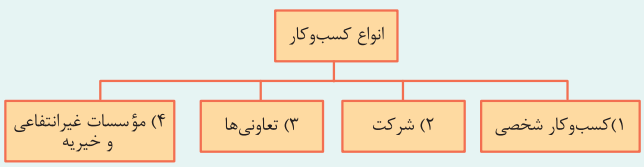
۱) الف ـ ج ـ د
۲) الف ـ د ـ ه
۳) ب ـ د ـ ه
۴) ج ـ د ـ ه

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

سازمان تولید ← مالک محصول یا کالای نهایی که به مشتری عرضه می‌شود کیست؟ یک نفر یا چند نفر هستند و چگونه درآمد یا سود باید تقسیم شود؟ پاسخ به این سؤالات، تفاوت مفهومی اشکال مختلف کسب‌وکار را مشخص می‌کند و بیانگر مفهوم سازمان تولید است.

کسب‌وکار شخصی:

تعریف و ویژگی‌ها	نمونه	مزایا	معایب
متعلق به یک شخص است. امروزه اغلب کسب‌وکارها در ایران به شکل شخصی است. کوچک‌مقیاس‌اند. در همهٔ انواع فعالیت‌های اقتصادی از کشاورزی تا صنعت و به‌ویژه خدمات حضور دارند.	مشاغل خویش‌فرمایی (مانند تعمیرکاران خودرو و لوازم خانگی)، بنگاه‌های معاملات ملکی، خرده‌فروشان، کشاورزان، صنعتگران خرد و هنرمندان در زمینه‌های تخصصی مانند پزشکی، دندان‌پزشکی، وکالت و حسابداری	راه‌اندازی آسان و هزینه‌های نسبتاً اندک آزادی عمل و سهولت در تصمیم‌گیری در مورد بازاریابی و تغییر شرایط بازار مالکیت کامل سود منافع مالیاتی (فقط یک‌بار مالیات بر درآمد می‌دهید.)	بار سنگین مسئولیت مشکل تأمین مالی مسئولیت نامحدود در مقابل بدهی‌ها و دعاوی

شرکت:

تعریف و ویژگی‌ها	مزایا	معایب
کسب‌وکاری که خودش هویت قانونی و حقوق و تعهدات خاصی دارد. دارایی هر شرکت سهامی به تعداد معینی سهم تقسیم می‌شود. هر کس با خرید سهام شرکت به سهام‌دار آن تبدیل می‌شود که به اندازهٔ سهمش مالکیت نسبی آن را دارد و در منافع و مسئولیت‌ها به همان اندازه سهیم است.	مسئولیت محدود برای سهامداران (ضرر و بدهی سهامداران محدود به میزان سهام) امکان افزایش سرمایه و تأمین مالی بانکی (از طریق افزایش سهامداران یا افزایش سرمایهٔ آن‌ها و نیز وام‌های بانکی) امکان رقابت بالاتر (به دلیل مقیاس تولید بالا، امکان سرمایه‌گذاری بیشتر و قیمت پایین‌تر نسبت به رقبا) تخصص گرایی بیشتر (امکان جذب افراد توانمندتر در زمینه‌های تخصصی و ویژه)	هزینه‌های راه‌اندازی بالاتر تأخیر در تصمیم‌گیری پیچیدگی در رابطهٔ مدیریت و مالکیت و موفقیت‌های غیرفردی تقسیم سود به تناسب مالکیت سهام قوانین پیچیده‌تر و گزارش‌دهی بیشتر

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

تعاونی‌ها:

تعریف و ویژگی‌ها	نمونه
کسب‌وکاری است که با هدف تأمین نیازمندی‌های اعضا تشکیل می‌شود و به بهبود وضعیت اقتصادی آن‌ها کمک می‌کند. تعاونی‌ها مراحل راه‌اندازی کم‌وبیش مشابهی با شرکت‌ها دارند؛ اما نحوهٔ ادارهٔ آن‌ها براساس هر نفر، یک رأی است. توزیع سود احتمالی در پایان دوره به نسبت سرمایهٔ هر عضو است.	در تعاونی تولید، تعدادی تولیدکننده جهت بهره‌مندی از مزایای فعالیت اقتصادی با مقیاس بزرگ گرد هم می‌آیند و با اقدامات جمعی منفعت خود را بیشینه می‌کنند. تعاونی کشاورزی را عده‌ای از کشاورزان تشکیل می‌دهند تا برای تهیهٔ بذر مرغوب و تهیهٔ سموم و کود و نیز امکان بازاریابی، تبلیغات جمعی و ایجاد زنجیرهٔ توزیع به آن‌ها کمک کند.

مؤسسات غیرانتفاعی و خیریه:

تعریف و ویژگی‌ها	نمونه
یک مؤسسهٔ غیرانتفاعی، نهادی قانونی است که برای انجام مأموریتی غیرسودآور، یعنی با هدفی غیرتجاری شکل گرفته است. محدودهٔ عمل آن‌ها گاهی محلی، گاهی ملی و حتی جهانی است.	این مأموریت‌ها اغلب زمینه‌هایی انسانی و اجتماعی دارند؛ مانند امور خیریه، آموزش، توسعهٔ علمی و دینی، بهداشت و سلامت و ... .

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی عبارات صورت سؤال:

الف) نادرست است؛ کسب‌وکارهای شخصی در همه نوع فعالیتی از کشاورزی تا صنعت و به‌ویژه خدمات حضور دارند.

ب) صحیح است.

ج) نادرست است؛ شرکت کسب‌وکاری است که خودش هویت قانونی دارد؛ به این معنی که باید با آن مشابه با یک فرد یا انسان رفتار شود.

د) نادرست است؛ تعاونی‌ها مراحل راه‌اندازی کم‌وبیش مشابهی با شرکت‌ها دارند؛ اما نحوهٔ ادارهٔ آن‌ها براساس هر نفر یک رأی است.

شباهت تعاونی‌ها با شرکت‌ها: تعاونی‌ها مراحل راه‌اندازی کم‌وبیش مشابهی با شرکت‌ها دارند و توزیع سود احتمالی در تعاونی‌ها همانند شرکت‌ها در پایان دوره به نسبت سرمایهٔ هر عضو است.

تفاوت تعاونی‌ها با شرکت‌ها: نحوهٔ ادارهٔ تعاونی‌ها براساس هر نفر، یک رأی است، یعنی هر کدام از اعضا صرف نظر از این‌که چه‌قدر از سرمایهٔ تعاونی را تأمین کرده باشد، یک حق رأی خواهد داشت.

ه) صحیح است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۷ در صورتی‌که درآمد یک واحد تولیدی در سال گذشته پنج برابر هزینه‌های تولید آن و سود حاصل ۴۴ میلیون تومان باشد، پاسخ پرسش‌های زیر به ترتیب از راست به چپ کدام است؟

الف) هزینه‌های تولید این واحد تولیدی چند میلیون تومان بوده است؟

ب) میزان درآمد این واحد تولیدی در سال گذشته، چند میلیون تومان بوده است؟

ج) چنان‌چه نرخ محاسبهٔ مهم‌ترین نوع مالیات این واحد تولیدی معادل ۱۰ درصد باشد، میزان مالیات پرداختی این واحد تولیدی چند میلیون تومان خواهد بود؟

۱) ۱۱ ـ ۵۵ ـ ۵/۵
۲) ۱۲ ـ ۶۰ ـ ۴/۴
۳) ۱۲ ـ ۶۰ ـ ۶
۴) ۱۱ ـ ۵۵ ـ ۴/۴

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: ترکیبی درس‌های ۱ و ۶

درس Box

- سود و زیان یک کسب‌وکار برابر است با تفاضل هزینه‌ها از درآمد. اگر درآمد کسب‌وکاری از هزینه‌های آن بیشتر باشد، آن کسب‌وکار سود می‌کند، اگر میزان هزینه‌ها از درآمد بیشتر باشد، آن کسب‌وکار ضرر خواهد کرد و در صورتی که درآمد و هزینه‌ها برابر باشند، کسب‌وکار نه سود می‌کند و نه زیان و در واقع در نقطهٔ سربه‌سر قرار می‌گیرد.

  هزینه‌ها − درآمد = سود

- در مالیات بر درآمد مشاغل، درآمد شخص حقیقی (از اشتغال به مشاغل تجاری، خدماتی و پزشکی) به صورت کل فروش کالا و خدمات پس از کسر هزینه‌ها (یعنی همان مقدار سود) مبنای محاسبهٔ مالیات قرار می‌گیرد.

پاسخ خیلی تشریحی

الف)

$x =$ هزینه‌های تولید

$5x =$ هزینه‌های تولید $\times 5 =$ درآمد واحد تولیدی

۴۴ = سود میلیون تومان

سود = درآمد − هزینه‌های تولید $\Rightarrow$ سود $= 5x - x = 44$

$\Rightarrow 44 = 5x - x \Rightarrow 44 = 4x \Rightarrow x = \frac{44}{4} = 11$ (هزینه‌های تولید) میلیون تومان

ب)

درآمد واحد تولیدی $= 5 \times$ هزینه‌های تولید $= 5 \times 11 = 55$ میلیون تومان

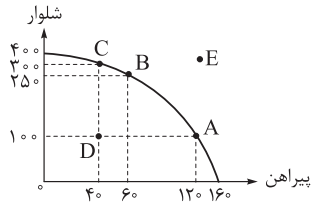
ج)

مبلغ مورد نظر برای پرداخت مالیات؛ سود (۴۴ میلیون تومان) است. چنان‌چه نرخ محاسبهٔ مالیات معادل ۱۰ درصد باشد، در نتیجه خواهیم داشت:

میزان مالیات پرداختی = میزان سود واحد تولیدی $\times$ نرخ مالیات $= 44 \times \frac{10}{100} = 4/4$ میلیون تومان

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۸ صاحب یک کارگاه تولید پوشاک که به تولید دو محصول شلوار و پیراهن می‌پردازد، با توجه به درخواست مشتریانش، در تهیهٔ کالاهای مغازه تغییراتی ایجاد کرد و نقطهٔ تولید مغازه‌اش را از نقطهٔ A به نقطهٔ B تغییر داد. اگر نمودار زیر بیانگر منحنی مرز امکانات تولید این کارگاه تولیدی باشد:

الف) هزینهٔ فرصت این جابه‌جایی بر روی نمودار چیست؟

ب) در صورتی که این فرد موفق به دریافت یک وام شود و تصمیم بگیرد آن وام را به خرید مواد اولیهٔ بیشتر اختصاص دهد، نقطهٔ تولیدش به کدام نقطه منتقل خواهد شد؟

ج) در صورتی که این فرد بتواند بدون کاستن از میزان تولید پیراهن، تعداد بیشتری شلوار تولید کند، احتمالاً در حال حاضر در کدام نقطه قرار دارد؟

۱) ۶۰ عدد پیراهن ـ D ـ E

۲) ۱۵۰ عدد شلوار ـ D ـ E

۳) ۶۰ عدد پیراهن ـ E ـ D

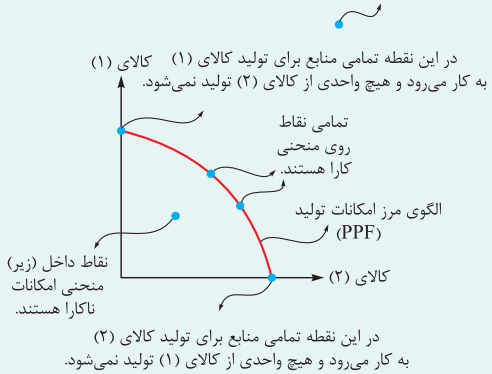
۴) ۱۵۰ عدد شلوار ـ E ـ D

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۴

درس Box

- هر نقطه بر روی مرز امکانات تولید نشان می‌دهد که تولید کارا است و اقتصاد از تمام منابع خود استفاده کرده است.
- نقاطی که در زیر مرز امکانات تولید قرار دارند، نقاطی هستند که تولید در آن‌ها ناکارا است؛ به این معنی که اقتصاد از تمام ظرفیت‌های تولیدی خود استفاده نکرده است و قادر است بدون کاستن از میزان تولید یک کالا، تولید کالای دیگر را افزایش دهد. در چنین حالتی بخشی از منابع تولیدی بلااستفاده مانده است.
- نقاطی که در بالای مرز امکانات تولید قرار دارند، نقاطی هستند که بدون افزایش ظرفیت‌های تولید دستیابی به آن‌ها ممکن نیست.

هزینهٔ فرصت: محدودیت منابع مفهوم هزینهٔ فرصت را به همراه دارد. هزینهٔ فرصت یک انتخاب؛ ارزش بهترین گزینهٔ بعدی است که شما هنگام انتخاب آن را از دست داده‌اید. مرز امکانات تولید به ما اجازه می‌دهد تا هزینهٔ فرصت یک شرکت یا کشور را زمانی که بیش از یک کالا تولید می‌کند، محاسبه کنیم. هر حرکتی در طول منحنی مرز امکانات تولید با هزینهٔ فرصت (بده ـ بستانی) همراه است.

پاسخ خیلی تشریحی

الف) بنگاه تولیدی در نقطهٔ A قادر به تولید ۱۲۰ عدد پیراهن و ۱۰۰ عدد شلوار و در نقطهٔ B قادر به تولید ۶۰ عدد پیراهن و ۲۵۰ عدد شلوار می‌باشد. با حرکت از نقطهٔ A به نقطهٔ B میزان تولید شلوار ۱۵۰ عدد افزایش می‌یابد و میزان تولید پیراهن ۶۰ عدد کاهش می‌یابد، در نتیجه ۶۰ عدد پیراهنی که کم‌تر تولید شده است؛ هزینهٔ فرصت جابه‌جایی از نقطهٔ A به B است.

ب) در صورتی که این فرد موفق به دریافت یک وام شود و تصمیم بگیرد آن وام را به خرید مواد اولیهٔ بیشتر اختصاص دهد، در نتیجه ظرفیت‌ها و منابع این مغازه افزایش پیدا می‌کند و می‌تواند شلوار و یا پیراهن بیشتری تولید کند؛ بنابراین منحنی مرز امکانات تولید به سمت راست و بالا منتقل می‌شود و نقطهٔ تولید بنگاه نقطهٔ E خواهد بود.

ج) در صورتی که این فرد بتواند بدون کاستن از میزان تولید پیراهن، تعداد بیشتری شلوار تولید کند، یعنی در حال حاضر از تمام منابع و عوامل تولید خود استفاده نکرده است و در نقطه‌ای در زیر منحنی مرز امکانات تولید (نقطهٔ D) قرار دارد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۴۹ با توجه به جدول داده‌شده، با فرض این‌که هر سه کشور از نظر منابع و عوامل تولید یکسان باشند و اگر تمام منابع یا عوامل تولید با اشتغال کامل در تولید موز، توت‌فرنگی و انبه به کار گرفته شده باشد و قیمت موز، توت‌فرنگی و انبه در هر سه کشور یکسان باشد. به ترتیب:

کشور / محصول	موز	توت‌فرنگی	انبه
هند	۴۳,۰۰۰ تن	۵۲,۰۰۰ تن	۲۵,۰۰۰ تن
اندونزی	۳۲,۰۰۰ تن	۳۴,۰۰۰ تن	۴۸,۰۰۰ تن
چین	۴۵,۰۰۰ تن	۶۸,۰۰۰ تن	۴۷,۰۰۰ تن

الف) کدام کشور در تولید موز «مزیت مطلق» دارد؟

ب) اندونزی باید صنایع خود را بر تولید کدام میوه متمرکز کند؟ چرا؟

ج) هند در تولید کدام‌یک از این میوه‌ها «مزیت نسبی» دارد؟

۱) چین ـ انبه، زیرا در تولید آن مزیت مطلق دارد. ـ توت‌فرنگی

۲) اندونزی ـ توت‌فرنگی، زیرا در تولید آن مزیت نسبی دارد. ـ موز

۳) چین ـ توت‌فرنگی، زیرا در تولید آن مزیت مطلق دارد. ـ موز

۴) اندونزی ـ انبه، زیرا در تولید آن مزیت نسبی دارد. ـ توت‌فرنگی

مشاوره در حل مسائل مزیت مطلق و نسبی به این نکات توجه داشته باشید:

- اگر اطلاعات جدول یا مسئله براساس هزینهٔ تولید کالاها بود، کشوری که کالایی را با هزینهٔ تولید کم‌تر تولید کند، در تولید آن کالا مزیت مطلق دارد.
- اگر اطلاعات جدول یا مسئله براساس میزان تولید کالاها بود، کشوری که میزان بیشتری از آن کالا را تولید کند، در تولید آن کالا مزیت مطلق دارد.
- اگر اطلاعات جدول یا مسئله براساس میزان هزینهٔ فرصت تولید کالاها بود، کشوری که هزینهٔ فرصت کم‌تری در تولید آن کالا داشته باشد، در تولید آن کالا مزیت نسبی دارد.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۷

پاسخ خیلی تشریحی

الف) کشور چین موز بیشتری در مقایسه با دو کشور دیگر تولید می‌کند (۴۵,۰۰۰ تن)؛ بنابراین چین در تولید موز مزیت مطلق دارد.

ب) کشور اندونزی انبهٔ بیشتری در مقایسه با دو کشور دیگر تولید می‌کند (۴۸,۰۰۰ تن)؛ بنابراین بهتر است تولید خود را بر این محصول متمرکز کند؛ زیرا در تولید آن مزیت مطلق دارد.

ج) کشور هند با منابع یکسان، توت‌فرنگی را بیشتر از دو میوهٔ دیگر تولید می‌کند؛ بنابراین در تولید توت‌فرنگی مزیت نسبی دارد. هر چند هند در تولید موز، انبه و توت‌فرنگی نسبت به دیگر کشورها مزیت مطلق ندارد، اما در کشور خود در تولید توت‌فرنگی (۵۲,۰۰۰ تن) نسبت به سایر محصولات مزیت نسبی دارد؛ بنابراین باید در تولید توت‌فرنگی متمرکز شود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۰ در کدام گزینه به ترتیب صحیح (ص) یا غلط (غ) بودن عبارت‌های زیر به درستی ذکر شده است؟

- در مالیات مستقیم، مالیات به عنوان بخشی از قیمت کالا از مشتری گرفته می‌شود.
- مالیات بر مصرف تابع سیاست‌های کلان بازرگانی و شرایط اقتصادی کشورهاست.
- مالیات بر ارزش افزوده انواع بسیار زیادی دارد که بارزترین نمونهٔ آن در ایران، مالیات بر مشروبات غیرالکلی ماشینی و مالیات بر دخانیات است.
- در مالیات بر ارزش افزوده، مالیات پرداخت‌شدهٔ تولیدکنندگان قبلی از مالیات بر فروش بعدی کسر می‌شود.
- مهم‌ترین نوع مالیات بر درآمد، مالیات بر ارث است که از اموال و دارایی‌های باقی‌ماندهٔ شخص فوت‌شده، دریافت می‌شود.

۱) ص ـ ص ـ غ ـ ص ـ غ
۲) غ ـ غ ـ غ ـ ص ـ غ
۳) غ ـ غ ـ ص ـ غ ـ ص
۴) ص ـ ص ـ ص ـ غ ـ ص

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۶

درس Box

در کشور ما در یک دسته‌بندی کلی دو نوع مالیات گرفته می‌شود: ۱) مالیات مستقیم ۲) مالیات غیرمستقیم

نوع مالیات	نام مالیات	توضیح
مالیات مستقیم	۱) مالیات بر دارایی	اساس و مبنای مالیات بر دارایی، ثروت مؤدی (پرداخت‌کنندهٔ مالیات) است. مهم‌ترین نوع مالیات بر دارایی، مالیات بر ارث است که از اموال و دارایی‌های باقی‌ماندهٔ شخص فوت‌شده، در حال انتقال به وراث وی دریافت می‌شود.
	۲) مالیات بر درآمد	اساس و مبنای مالیات بر درآمد، درآمد افراد و شرکت‌ها (و نه ثروت آن‌ها) است. شاید بتوان گفت که مالیات بر درآمد اشخاص مهم‌ترین نوع مالیات است. مالیات بر درآمد از هر کدام از انواع درآمدها جداگانه دریافت می‌شود.
مالیات غیرمستقیم	۱) عوارض گمرکی و خدماتی	حقوق و عوارض گمرکی در واقع مالیات هر کشور بر صادرات و واردات کالاهای مختلف است که با نام «تعرفه‌های گمرکی» نیز شناخته می‌شود. این نوع از مالیات‌ها، تابع سیاست‌های کلان بازرگانی و شرایط اقتصادی کشورها هستند و به‌جز این‌که یکی از راه‌های درآمدزایی دولت‌ها هستند، معمولاً برای حمایت از صنایع داخلی نیز به کار گرفته می‌شوند. این دسته از مالیات‌ها ممکن است براساس قیمت و ارزش کالاها یا براساس ویژگی‌ها و مشخصات آن‌ها تعیین و دریافت شوند. انواع عوارض درج‌شده در قبض‌های شهرداری مالیات تلقی می‌شود. (دریافت وجوهی تحت عنوان عوارض خودرو، عوارض نوسازی و دفع پسماند توسط شهرداری)
	۲) مالیات بر مصرف	مالیاتی است که مصرف‌کنندگان کالاهای خاص در زمان خرید آن کالا (به همراه قیمت کالا) پرداخت می‌کنند. اگرچه این نوع مالیات نهایتاً به وسیلهٔ مصرف‌کنندهٔ نهایی پرداخت می‌شود، اما وظیفهٔ قانونی پرداخت آن به عهدهٔ تولیدکنندگان و فروشندگان است. مالیات بر مصرف، انواع بسیار زیادی دارد که بارزترین نمونهٔ آن در ایران، مالیات بر مشروبات غیرالکلی ماشینی و مالیات بر دخانیات است.
	۳) مالیات بر ارزش افزوده	مالیاتی است که از تفاوت بین ارزش کالا و خدمات عرضه‌شده با ارزش کالا و خدمات خریداری‌شده در دوره‌ای مشخص گرفته می‌شود. این نوع مالیات چندمرحله‌ای است و در هر یک از مراحل تولید و تکمیل تا مصرف نهایی برحسب ارزش افزوده گرفته می‌شود. مالیات بر ارزش افزوده با ایجاد شفافیت، فرار مالیاتی را کاهش می‌دهد و از مالیات‌ستانی مضاعف جلوگیری می‌کند؛ چراکه مالیات پرداخت‌شدهٔ تولیدکنندگان قبلی از مالیات بر فروش بعدی کسر می‌شود؛ به عبارت دیگر کالا و خدمات واسطه‌ای از پرداخت مالیات معاف می‌شوند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی عبارات صورت سؤال:

- غلط است؛ در مالیات غیرمستقیم، مالیات به عنوان بخشی از قیمت کالا از مشتری گرفته می‌شود.
- غلط است؛ عوارض گمرکی و خدماتی تابع سیاست‌های کلان بازرگانی و شرایط اقتصادی کشورهاست.
- غلط است؛ مالیات بر مصرف انواع بسیار زیادی دارد که بارزترین نمونهٔ آن در ایران، مالیات بر مشروبات غیرالکلی ماشینی و مالیات بر دخانیات است.
- صحیح است.
- غلط است؛ مهم‌ترین نوع مالیات بر دارایی، مالیات بر ارث است که از اموال و دارایی‌های باقی‌ماندهٔ شخص فوت‌شده، دریافت می‌شود.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۱ کدام مورد، تفسیر اقتصاددانان نسبت به دو گزارهٔ زیر است؟

- **با آن‌که قیمت سویا تغییر نکرده است، اما با افزایش قیمت گوشت قرمز، تقاضا برای سویا، افزایش می‌یابد.**
- **با آن‌که قیمت خمیردندان ثابت است، ولی با افزایش قیمت مسواک، خمیردندان کم‌تری خریداری می‌شود.**

۱) قانون تقاضا برای کلیهٔ کالاها یکسان است؛ به شرط این‌که فقط قیمت یک کالا تغییر کند و سایر عوامل ثابت باشد.

۲) تغییر قیمت کالاهای مکمل و جانشین، دو رفتار مغایر با قانون تقاضا را توجیه می‌کند.

۳) تقاضا برای کالاهای جانشین و کالاهای پست همیشه با قانون تقاضا هماهنگ است.

۴) افزایش درآمد مصرف‌کننده، رفتار مغایر با قانون تقاضا را توضیح می‌دهد.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- مقدار تقاضا از یک کالا با قیمت آن رابطهٔ عکس دارد.
- با افزایش قیمت، مقدار تقاضا کاهش می‌یابد و بالعکس!

⟸ به این رابطه، «قانون تقاضا» می‌گویند.

قانون تقاضا برای کلیهٔ کالاها یکسان است؛ به شرط این‌که فقط قیمت یک کالا تغییر کند و سایر عوامل ثابت باشد.

ارتباط کالاها با یکدیگر و تغییر قیمت آن‌ها، روی مقدار خرید ما از کالای مورد نظرمان اثر می‌گذارد.

- **کالاهای مکمل**: کالاهایی که به صورت تکمیلی و با هم مصرف می‌شوند. مثل: قند و چای، اتومبیل و بنزین، مسواک و خمیردندان و ... .

افزایش قیمت یکی از کالاهای مکمل باعث کاهش در میزان تقاضا برای کالای مکملش خواهد شد و برعکس.

به عنوان مثال افزایش قیمت مسواک باعث کاهش تقاضا برای خمیردندان خواهد شد.

- **کالاهای جانشین**: کالاهایی هستند که در استفاده یا مصرف جایگزین یکدیگر می‌شوند. زمانی برای کالایی، کالای جانشین داریم که در صورت عدم حضور کالای اول، بتوانیم از کالای دوم استفاده کنیم.
- زمانی که قیمت یک کالا افزایش می‌یابد، تقاضا برای آن کالا کاهش اما تقاضا برای کالای جانشین آن افزایش می‌یابد. برعکس زمانی که قیمت یک کالا کاهش می‌یابد، تقاضا برای آن افزایش و تقاضا برای کالای جانشین کاهش می‌یابد. کالاهای جانشین مانند: سویا و گوشت قرمز.

در نتیجه با توجه به این دو گزاره می‌توان نتیجه گرفت: «تغییر قیمت کالاهای مکمل و جانشین، دو رفتار مغایر با قانون تقاضا را توجیه می‌کند.»

نکته اگرچه گزینهٔ (۱) مطلب صحیحی را بیان می‌کند، اما ارتباطی با موارد ذکرشده در صورت سؤال ندارد؛ در نتیجه نمی‌تواند پاسخ صحیح باشد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۲ موارد کدام گزینه به ترتیب، تکمیل‌کنندهٔ جاهای خالی عبارات زیر است؟

الف) کشورهای ..... و ..... در سال ۱۹۹۲، پیمان تجارت آزاد، مشهور به ..... را امضا کردند.

ب) کنفرانس پولی و مالی سازمان ملل (برتن وودز) در سال ۱۹۴۴ تشکیل شد و نتیجهٔ آن تشکیل ..... بود.

ج) در سال ۱۹۴۷، ..... کشور برای جلوگیری از اقدامات حمایت‌گرایانهٔ کشورها علیه یکدیگر و حفظ روابط تجاری بین خودشان، قراردادی غیررسمی را امضا کردند که به نام قرارداد ..... مشهور شد و بعدها به ..... تبدیل شد.

۱) الف) آمریکا ـ کانادا ـ مکزیک ـ پیمان نفتا ب) سازمان دائمی تجارت جهانی ج) ۳۲ ـ بانک جهانی توسعه ـ صندوق بین‌المللی پول

۲) الف) آمریکا ـ کانادا ـ مکزیک ـ پیمان نفتا ب) بانک جهانی توسعه و صندوق بین‌المللی پول ج) ۲۳ ـ گات ـ سازمان دائمی تجارت جهانی

۳) الف) آلمان ـ اروپای شرقی ـ ایالات متحده ـ پیمان جهانی سازمان ملل ب) بانک جهانی توسعه و صندوق بین‌المللی پول ج) ۲۳ ـ گات ـ سازمان دائمی تجارت جهانی

۴) الف) آلمان ـ اروپای شرقی ـ ایالات متحده ـ پیمان جهانی سازمان ملل ب) سازمان دائمی تجارت جهانی ج) ۳۲ ـ بانک جهانی توسعه ـ صندوق بین‌المللی پول

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۷

درس Box

انواع سیاست‌های تجاری دولت‌ها در برابر مسئلهٔ تجارت بین‌الملل	کشور (کشورها)	سال وضع قرارداد ـ نام قرارداد	مفاد قرارداد
۱) سیاست‌های حمایت‌گرانه (حمایت از صنایع داخلی با محدود کردن تجارت بین‌الملل): قطع یا کاهش روابط تجاری و اقتصادی با دیگر کشورها، با هدف حمایت از صنایع داخلی خود و کاهش وابستگی اقتصادی در این سال‌ها دخالت دولت در اقتصاد زیاد است و با هدف حمایت از صنایع داخلی است.	انگلستان	۱۷۰۱ ـ ممنوعیت واردات پوشاک	**مفاد قرارداد:** کشور انگلستان واردات هر نوع پوشاک با ابریشم ایرانی یا هندی یا چینی را به کشور ممنوع اعلام کرد. **هدف از وضع این قرارداد:** حمایت از صنعت منسوجات داخلی انگلستان
	آلمان، اروپای شرقی و ایالات متحده	اواخر قرن هجدهم و اوایل قرن نوزدهم	**مفاد قرارداد:** وضع تعرفه‌های حمایتی متعددی بر کالاهای وارداتی **هدف از وضع این قرارداد:** تقویت و حمایت از صنایع داخلی کشورهای آلمان، اروپای شرقی و ایالات متحده
	ایالات متحده	در دورهٔ بین دو جنگ جهانی	کارگران و تولیدکنندگان، کنگرهٔ آمریکا را متقاعد کردند که تعرفه‌های گمرکی را تا ۵۲ درصد افزایش دهد. (سایر کشورها نیز به تلافی، تجارت خود با آمریکا را کاهش دادند.)
		در دههٔ ۷۰ قرن بیستم	ایالات متحده، مجدداً به سیاست‌های حمایت‌گرایانه در مقابل تجارت آزاد روی آورد.
۲) **سیاست‌های تجارت آزاد:** افزایش و گسترش روابط تجاری و اقتصادی با کشورهایی که دیدگاه‌های نزدیک سیاسی با یکدیگر دارند از طریق: کاهش تعرفه‌های گمرکی و وضع پیمان‌های تجاری در این سال‌ها دخالت دولت در اقتصاد کم می‌شود. سازمان‌های بین‌المللی شکل‌گرفته در قرن بیستم، مجموعه‌ای از پیمان‌های تجاری بود که با فراز و نشیب‌های گوناگونی همراه بود.	چندین کشور	۱۹۴۴ ـ کنفرانس پولی و مالی سازمان ملل (برتن وودز)	نتیجهٔ آن تشکیل بانک جهانی توسعه و صندوق بین‌المللی پول بود. **علت شکل‌گیری:** بروز مشکلات در اثر اعمال سیاست‌های حمایت‌گرایانهٔ ایالات متحده و برخی کشورهای اروپایی از صنایع داخلی خود
	۲۳ کشور	۱۹۴۷ ـ قرارداد گات	۲۳ کشور قراردادی غیررسمی به نام قرارداد گات را امضا کردند. **هدف از وضع این قرارداد:** جلوگیری از اقدامات حمایت‌گرایانهٔ کشورها علیه یکدیگر و حفظ روابط تجاری بین خودشان. بعدها این قرارداد به سازمان دائمی تجارت جهانی تبدیل شد.
	آمریکا، کانادا و مکزیک	۱۹۹۲ ـ پیمان تجارت آزاد مشهور به پیمان نفتا	بیل کلینتون رئیس‌جمهور وقت ایالات متحدهٔ آمریکا در طول مراحل امضای پیمان نفتا بیان کرد: «نفتا به معنای شغل و درآمد مناسب برای آمریکایی‌هاست. اگر من به این امر باور نداشتم، هرگز این معاهده را حمایت نمی‌کردم.»

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

پاسخ خیلی تشریحی ✔

الف) آمریکا ـ کانادا ـ مکزیک ـ پیمان نفتا

ب) بانک جهانی توسعه و صندوق بین‌المللی پول

ج) ۲۳ ـ گات ـ سازمان دائمی تجارت جهانی

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۳ عبارات کدام گزینه در رابطه با اندازه‌گیری پیشرفت اقتصادی صحیح است؟

۱) شاخص‌های مربوط به رشد کمّی اقتصاد و افزایش تولید ناخالص، به تنهایی می‌تواند نشان‌دهندهٔ میزان پیشرفت یک کشور باشد.

۲) پیشرفت کشور فقط محدود به رشد کمّی آن، یعنی افزایش تولید ناخالص داخلی است.

۳) اگر کشوری از لحاظ میزان درآمد و تولید ناخالص داخلی، وضعیت مطلوبی دارد، این به معنای آن است که کشور، هم در زمینهٔ رشد ثروت و هم در زمینهٔ توزیع ثروت تولیدشده در میان مردم پیشرفت خوبی داشته است.

۴) یکی از شاخص‌های سنجش وضعیت توزیع درآمد، شاخص «دهک»هاست. از شاخص دهک‌ها در برخی گزارش‌های اقتصادی و به منظور نشان‌دادن پیشرفت‌هایی که در زمینهٔ عدالت اقتصادی روی داده است، استفاده می‌شود.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱۱

درس Box

شاخص‌های دیگر اندازه‌گیری پیشرفت اقتصادی: اقتصاددانان به ما می‌گویند که شاخص‌های مربوط به رشد کمّی اقتصاد و افزایش تولید ناخالص، به تنهایی نمی‌تواند نشان‌دهندهٔ میزان پیشرفت یک کشور باشد. پیشرفت کشور فقط محدود به رشد کمّی آن، یعنی افزایش تولید ناخالص داخلی نیست؛ بلکه ابعاد دیگری نیز دارد. فرض کنید کشوری از لحاظ میزان درآمد و تولید ناخالص داخلی، وضعیت مطلوبی دارد. این به معنای آن است که کشور در زمینهٔ رشد ثروت، پیشرفت خوبی داشته است. اما آیا می‌توان نتیجه گرفت که این کشور در توزیع ثروت تولیدشده در میان مردم نیز پیشرفته است؟ اقتصاددانان معمولاً در این مورد از مثال کیک استفاده می‌کنند. آیا بزرگ‌ترشدن یک کیک، به معنای آن است که سهم افراد مختلف از آن کیک عادلانه است؟ بسیاری از کشورهایی که دارای رشد درآمد بالایی هستند، نظیر چین و آمریکا، گرفتار نابرابری درآمدی‌اند؛ بدین معنی که بخش بزرگی از ثروت تولیدشده، تنها به گروه‌های محدودی از جامعه تعلق دارد و اکثریت جامعه از درآمد کم‌تری برخوردارند. برای نشان‌دادن وضعیت نابرابری در اقتصاد از شاخص‌های گوناگونی استفاده می‌شود که ما به یکی از آن‌ها اشاره می‌کنیم.

شاخص دهک‌ها: یکی از شاخص‌های سنجش وضعیت توزیع درآمد، شاخص «دهک»هاست. از شاخص دهک‌ها در برخی گزارش‌های اقتصادی و به منظور نشان‌دادن پیشرفت‌هایی که در زمینهٔ عدالت اقتصادی روی داده است، استفاده می‌شود. برای محاسبهٔ این شاخص، مردم کشور را به ده گروه جمعیتی مساوی تقسیم می‌کنند. در طبقه‌بندی این ده گروه، سطح درآمد از کم‌ترین به بیشترین مدّ نظر قرار می‌گیرد. به عبارت دیگر، گروه اول که ده درصد اولیهٔ جمعیت را تشکیل می‌دهند، کم‌ترین درصد درآمد ملی و ۱۰ درصد آخر بیشترین درصد درآمد ملی را دارند.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): نادرست است؛ شاخص‌های مربوط به رشد کمّی اقتصاد و افزایش تولید ناخالص، به تنهایی نمی‌تواند نشان‌دهندهٔ میزان پیشرفت یک کشور باشد.

گزینهٔ (۲): نادرست است؛ پیشرفت کشور فقط محدود به رشد کمّی آن، یعنی افزایش تولید ناخالص داخلی نیست و ابعاد دیگری نیز دارد.

گزینهٔ (۳): نادرست است؛ اگر کشوری از لحاظ میزان درآمد و تولید ناخالص داخلی، وضعیت مطلوبی دارد، این به معنای آن است که کشور در زمینهٔ رشد ثروت پیشرفت خوبی داشته است؛ اما نمی‌توان نتیجه گرفت که این کشور در توزیع ثروت تولیدشده در میان مردم نیز پیشرفته است.

گزینهٔ (۴): صحیح است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۴ اطلاعات زیر مربوط به یک جامعهٔ فرضی در سال گذشته است. با توجه به این اطلاعات:

الف) نرخ بیکاری چند درصد است؟

ب) اگر کارخانه‌ها در این کشور به دلیل بروز رکود اقتصادی، مجموعاً تعداد ۴۱٬۹۰۰ نیروی کار خود را اخراج کنند، اولاً جامعه دچار کدام نوع از بیکاری شده است؟ دوماً نرخ بیکاری چند درصد خواهد شد؟

جمعیت شاغل	۱٬۲۵۷٬۰۰۰
جمعیت غیرفعال	۳۳۵٬۰۰۰
جمعیت افراد زیر ۱۵ سال	۸۲۵٬۰۰۰
جمعیت کل کشور	۳٬۲۵۵٬۰۰۰

۱) الف) ۴۰ درصد ب) بیکاری دوره‌ای ـ ۵۰ درصد

۲) الف) ۴۰ درصد ب) بیکاری دوره‌ای ـ ۴۲ درصد

۳) الف) ۴۵ درصد ب) بیکاری اصطکاکی ـ ۴۸ درصد

۴) الف) ۴۵ درصد ب) بیکاری اصطکاکی ـ ۵۰ درصد

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۸

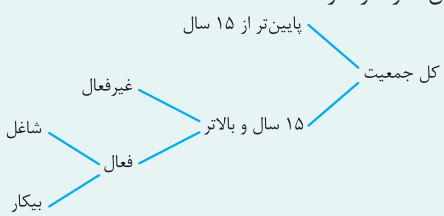
درس Box

نرخ بیکاری: اساسی‌ترین شاخص ارزیابی وضعیت اشتغال کشور است. نرخ بیکاری از نسبت تعداد بیکاران به کل جمعیت فعال کشور، ضرب در عدد ۱۰۰ به دست می‌آید:

$$\text{نرخ بیکاری} = \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} \times ۱۰۰$$

$$\text{نرخ اشتغال} = \frac{\text{جمعیت شاغل}}{\text{جمعیت فعال}} \times ۱۰۰$$

- مرکز آمار ایران وظیفهٔ استخراج این آمارها را دارد.

جمعیت زیر ۱۵ سال + جمعیت ۱۵ سال و بالاتر = جمعیت کل کشور

جمعیت فعال + جمعیت غیرفعال = جمعیت ۱۵ سال و بالاتر

جمعیت شاغل + جمعیت بیکار = جمعیت فعال

انواع بیکاری:

نوع بیکاری	تعریف
بیکاری اصطکاکی	- شامل کسانی می‌شود که: ۱) شغل قبلی خود را به دلایلی رها کرده و به امید یافتن شغلی بهتر در جست‌وجو هستند. ۲) به تازگی در حال ورود به بازار کار هستند. - این نوع بیکاری کوتاه‌مدت است و در همهٔ کشورها وجود دارد.
بیکاری فصلی	- زمانی اتفاق می‌افتد که کارگران به دلیل تغییرات فصلی شغل خود را از دست می‌دهند. - **مثال**: برخی کارگران ساختمانی و کشاورزان در فصل زمستان.
بیکاری ساختاری	- ناشی از عدم تطبیق بین افراد جویای کار و انواع شغل‌های موجود به دلایلی از جمله عدم تطابق مهارت‌هاست. - **مثال**: نیروی کار ساده در اقتصاد وجود دارد ولی نیروی کار متخصص مورد نیاز است.
بیکاری دوره‌ای	- بیکاری‌ای که هنگام رکود اقتصادی رخ می‌دهد. - در دورهٔ رکود، تولید کاهش می‌یابد و به همین دلیل شرکت‌ها استخدام خود را متوقف می‌کنند یا بخشی از نیروهای خود را بیکار می‌کنند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

پاسخ خیلی تشریحی ✔ الف)

جمعیت کل = جمعیت ۱۵ سال و بالاتر + جمعیت زیر ۱۵ سال

⇒ جمعیت ۱۵ سال و بالاتر = جمعیت کل − جمعیت زیر ۱۵ سال

جمعیت ۱۵ سال و بالاتر = ۳,۲۵۵,۰۰۰ − ۸۲۵,۰۰۰ = ۲,۴۳۰,۰۰۰ نفر

جمعیت ۱۵ سال و بالاتر = جمعیت فعال + جمعیت غیرفعال

جمعیت فعال = جمعیت ۱۵ سال و بالاتر − جمعیت غیرفعال

⇒ جمعیت فعال = ۲,۴۳۰,۰۰۰ − ۳۳۵,۰۰۰ = ۲,۰۹۵,۰۰۰ نفر

جمعیت فعال = جمعیت بیکار + جمعیت شاغل

⇒ جمعیت بیکار = جمعیت فعال − جمعیت شاغل

جمعیت بیکار = ۲,۰۹۵,۰۰۰ − ۱,۲۵۷,۰۰۰ = ۸۳۸,۰۰۰ نفر

$$\text{نرخ بیکاری} = \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} \times ۱۰۰$$

$$\text{نرخ بیکاری} = \frac{۸۳۸,۰۰۰}{۲,۰۹۵,۰۰۰} \times ۱۰۰ = ۴۰ \text{ درصد}$$

ب) بیکاری دوره‌ای: بیکاری‌ای که هنگام رکود اقتصادی رخ می‌دهد. در دورهٔ رکود، تولید کاهش می‌یابد و به همین دلیل شرکت‌ها استخدام خود را متوقف می‌کنند یا بخشی از نیروهای خود را بیکار می‌کنند. در این سؤال با اخراج ۴۱,۹۰۰ نفر، تعداد بیکاران افزایش خواهد یافت، در نتیجه خواهیم داشت:

جمعیت بیکار جدید = ۸۳۸,۰۰۰ + ۴۱,۹۰۰ = ۸۷۹,۹۰۰ نفر

$$\text{نرخ بیکاری جدید} = \frac{\text{جمعیت بیکار جدید}}{\text{جمعیت فعال}} \times ۱۰۰$$

$$= \frac{۸۷۹,۹۰۰}{۲,۰۹۵,۰۰۰} \times ۱۰۰ = ۴۲ \text{ درصد}$$

نکته در این حالت جمعیت فعال بدون تغییر باقی می‌ماند، چراکه جمعیت فعال از مجموع تعداد شاغلان و بیکاران به دست می‌آید. با توجه به صورت سؤال جمعیتی از شاغلان کاسته و به جمعیت بیکاران افزوده می‌شود، اما مجموع آن‌ها بدون تغییر باقی می‌ماند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۵ با توجه به داده‌های جدول زیر کدام گزینه نادرست است؟

نام کشور	سطح عمومی قیمت‌ها در سال ۲۰۲۳	سطح عمومی قیمت‌ها در سال ۲۰۲۴
سنگاپور	۴۰,۰۰۰	۴۴,۰۰۰
ژاپن	۲۴,۰۰۰	؟
کرهٔ جنوبی	؟	۷۵,۰۰۰
مالزی	۱۲,۶۸۰	۱۵,۲۱۶

۱) اگر سطح عمومی قیمت‌ها در سال ۲۰۲۳ در کرهٔ جنوبی برابر با ۶۰,۰۰۰ واحد پولی باشد، نرخ تورم در این کشور بیشتر از مالزی خواهد بود.

۲) نرخ تورم در کشور مالزی دو برابر نرخ تورم در کشور سنگاپور است.

۳) چنان‌چه نرخ تورم در کشور ژاپن برابر با ۳۰ درصد باشد، سطح عمومی قیمت‌ها در سال ۲۰۲۴، برابر با ۳۵,۰۰۰ واحد پولی خواهد بود.

۴) نرخ تورم در کشور سنگاپور کم‌تر از ۱۵ درصد است.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✔

$$\text{نرخ تورم} = \frac{\text{سطح عمومی قیمت‌ها در ابتدای سال} - \text{سطح عمومی قیمت‌ها در انتهای سال}}{\text{سطح عمومی قیمت‌ها در ابتدای سال}} \times ۱۰۰$$

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): صحیح است.

اگر سطح عمومی قیمت‌ها در سال ۲۰۲۳ در کرهٔ جنوبی برابر ۶۰,۰۰۰ واحد پولی باشد، نرخ تورم در این کشور (۲۵ درصد) بیشتر از مالزی (۲۰ درصد) خواهد بود.

$$\text{نرخ تورم در کشور کرهٔ جنوبی} = \frac{۷۵,۰۰۰ - ۶۰,۰۰۰}{۶۰,۰۰۰} \times ۱۰۰ = ۲۵ \text{ درصد}$$

$$\text{نرخ تورم در کشور مالزی} = \frac{۱۵,۲۱۶ - ۱۲,۶۸۰}{۱۲,۶۸۰} \times ۱۰۰ = ۲۰ \text{ درصد}$$

گزینهٔ (۲): صحیح است.

نرخ تورم در کشور مالزی (۲۰ درصد) دو برابر نرخ تورم در کشور سنگاپور (۱۰ درصد) است.

$$\text{نرخ تورم در کشور سنگاپور} = \frac{۴۴,۰۰۰ - ۴۰,۰۰۰}{۴۰,۰۰۰} \times ۱۰۰ = ۱۰ \text{ درصد}$$

$$\text{نرخ تورم در کشور مالزی} = ۲۰ \text{ درصد}$$

گزینهٔ (۳): نادرست است.

چنان‌چه نرخ تورم در کشور ژاپن برابر با ۳۰ درصد باشد، سطح عمومی قیمت‌ها در سال ۲۰۲۴، برابر با ۳۱,۲۰۰ واحد پولی خواهد بود.

$$\frac{۳۰}{۱۰۰} = \frac{x - ۲۴,۰۰۰}{۲۴,۰۰۰} \Rightarrow ۰/۳ \times ۲۴,۰۰۰ = x - ۲۴,۰۰۰ \quad (\text{نرخ تورم در کشور ژاپن})$$

$$\Rightarrow x = ۷,۲۰۰ + ۲۴,۰۰۰ = ۳۱,۲۰۰ \text{ واحد پولی}$$

راه‌حل میانبر:

اول عدد تورم را به صورت اعشاری بنویسید، سپس آن را با عدد ۱ جمع کنید: $\frac{۳۰}{۱۰۰} + ۱ = ۰/۳ + ۱ = ۱/۳$

قیمت سال قبل را داریم و باید قیمت سال جدید را به دست بیاوریم. بنابراین عدد به‌دست‌آمده (نرخ تورم + ۱) را در قیمت سال قبل ضرب می‌کنیم.

$$۱/۳ \times ۲۴,۰۰۰ = ۳۱,۲۰۰$$

گزینهٔ (۴): صحیح است.

نرخ تورم در کشور سنگاپور برابر با ۱۰ درصد است؛ در نتیجه می‌توان گفت نرخ تورم در کشور سنگاپور کم‌تر از ۱۵ درصد است.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۶ هر کدام از موارد زیر، به ترتیب مربوط به کدام دوره از رویدادهای ذکرشده است؟

- قاجار
- دورهٔ پایانی حکومت صفویه
- نیمهٔ اول حکومت صفویه
- پهلوی
- دوران باستان
- بعد از پیروزی انقلاب اسلامی

دوره	رویداد
«ج»	بی‌توجهی به سرمایه‌های انسانی و اجتماعی
«ب»	تعدّی حکومت بر موقوفات و مالکیت‌های خصوصی و عمومی
«الف»	ایران به دلیل وسعت و پهناوری جغرافیایی، برخورداری از منابع طبیعی و قرارگرفتن در چهار راه بین‌المللی، جایگاه ویژه‌ای در اقتصاد جهان داشته است.
«د»	مردم به توانمندی‌های خود برای ایجاد تحول و تغییر در شیوهٔ حکمرانی سیاسی و زندگی جمعی پی بردند.
«هـ»	اقتصاد ایران به تدریج رو به ضعف نهاد. حاکمان وقت نتوانستند با انتخاب روش درست و بهره‌برداری از اوضاع خاص آن زمان، جریان پیشرفت و نوسازی را آغاز کنند.
«و»	یکپارچگی سیاسی، اقتصادی، دینی، فرهنگی و اجتماعی

۱) ج ـ هـ ـ الف ـ ب ـ و ـ ج
۲) ج ـ هـ ـ و ـ ب ـ الف ـ د
۳) د ـ ب ـ الف ـ هـ ـ و ـ ج
۴) د ـ ب ـ الف ـ ج ـ و ـ هـ

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱۰

درس Box

مسیر تاریخی اقتصاد ایران

دوران باستان	ایران به دلیل وسعت و پهناوری جغرافیایی، برخورداری از منابع طبیعی و قرارگرفتن در چهار راه بین‌المللی جایگاه ویژه‌ای در اقتصاد جهان داشته است. وجود حکومت‌ها و سلسله‌های بزرگ، لشکرکشی‌ها و جنگ‌ها، پهناوری مرزهای ایران باستان و جادهٔ ابریشم و تجارت با چین و امپراتوری روم، حکایت از اهمیت و بزرگی اقتصاد ایران در آن دوران داشت.
دوران حکومت صفویه	**نیمهٔ اول حکومت صفویه:** علاوه بر یکپارچگی سیاسی، اقتصاد یکپارچه و مستقلی شکل گرفت که با سایر لایه‌های دینی، اجتماعی و فرهنگی کشور هماهنگی داشت.
	دورهٔ پایانی حکومت صفویه: اقتصاد ایران به تدریج رو به ضعف نهاد. حاکمان وقت تصور درستی از موقعیت جهان و وظایف خطیر تاریخی خود نداشتند و نتوانستند با انتخاب روش درست و بهره‌برداری از اوضاع خاص آن زمان، جریان پیشرفت و نوسازی را آغاز کنند.
دوران حکومت قاجار	ایران فرصت طلایی خود را برای جبران کاستی‌ها از دست داد. مواردی مانند: بی‌توجهی به سرمایه‌های انسانی و اجتماعی، سیاست‌های رکودی و انقباضی و تأسیس بانک‌های روسی و انگلیسی آسیب‌های توان‌فرسایی بر اقتصاد ایران وارد کرد.
دوران حکومت پهلوی	**ویژگی عمدهٔ این دوره:** جداشدن اقتصاد ایران از ابعاد هویتی، فرهنگی، اجتماعی، تاریخی و دینی خود بود. نوسازی و توسعهٔ ایران در این زمان به صورتی ظاهری و سطحی و با صنایع مونتاژ انجام می‌شد. نظام نوینی در مالیات‌ستانی و بودجه‌بندی کشور پدید آمد. بسیاری از کارخانجات بزرگ و زیرساخت‌های صنعتی در این دوران ساخته شد. با این حال ساختارهای اساسی اقتصاد کشور زیر سلطه و برنامه‌ریزی بیگانگان قرار گرفت.
اقتصاد ایران بعد از پیروزی انقلاب اسلامی	بعد از شکل‌گیری نظام جمهوری اسلامی ایران، آن‌چه مورد نظر امام خمینی (ره)، رهبر ایران و خواستهٔ ملت بود در قانون اساسی کشور تجلی یافت و تصویری از خطوط کلی اقتصاد مطلوب ایرانی ـ اسلامی در آن درج شد. در بخش اقتصادی قانون اساسی، بر آموزه‌هایی همچون: اقتصاد مردمی، نفی سلطهٔ بیگانگان، استقلال اقتصادی، حقوق اقتصادی شهروندان و عدالت اقتصادی تأکید شده است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

قاجار: «ج» / دورهٔ پایانی حکومت صفویه: «هـ» / نیمهٔ اول حکومت صفویه: «و» / پهلوی: «ب» / دوران باستان: «الف» / بعد از پیروزی انقلاب اسلامی: «د»

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۷ اطلاعات جدول زیر دربردارندهٔ ارقام تولید کالا و خدمات در سال‌های ۱۴۰۰، ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ (با احتساب سال ۱۴۰۰ به عنوان سال پایه) است. نرخ رشد تولید واقعی در سال ۱۴۰۲ برابر با چند درصد است؟

سال	کالا		خدمات	
	قیمت (واحد پولی)	مقدار (تن)	قیمت (واحد پولی)	مقدار (تن)
۱۴۰۰	۱,۰۰۰	۲۰۰	۵۰۰	۶۰۰
۱۴۰۱	۱,۵۰۰	۳۰۰	۱,۰۰۰	۵۰۰
۱۴۰۲	۲,۰۰۰	۴۰۰	۲,۵۰۰	۵۲۰

۱) ۱۵ ۲) ۱۰ ۳) ۲۰ ۴) ۲۵

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱۱

درس Box

در یک جامعهٔ فرضی که تنها دو کالای A و B را تولید می‌کند، فرمول زیر فرمول کلی برای محاسبهٔ تولید کل به قیمت ثابت در هر سال است:

تولید کل در سال مورد نظر به قیمت ثابت (تولید کل واقعی) =

(قیمت کالای B در سال پایه × مقدار تولید کالای B در سال مورد نظر) + (قیمت کالای A در سال پایه × مقدار تولید کالای A در سال مورد نظر)

فرمول زیر فرمول کلی برای محاسبهٔ تولید کل به قیمت جاری در هر سال است:

تولید کل در سال مورد نظر به قیمت جاری (تولید کل اسمی) =

(قیمت کالای B در همان سال × مقدار تولید کالای B در سال مورد نظر) + (قیمت کالای A در همان سال × مقدار تولید کالای A در سال مورد نظر)

- برای آن‌که بدانیم تولیدات سال جاری نسبت به سال قبل، چه میزان رشد داشته است، از فرمول‌های زیر استفاده می‌کنیم:

$$\text{نرخ رشد تولید اسمی} = \frac{\text{تولید ناخالص داخلی اسمی سال جاری} - \text{تولید ناخالص داخلی اسمی سال قبل}}{\text{تولید ناخالص داخلی اسمی سال قبل}} \times ۱۰۰$$

$$\text{نرخ رشد تولید واقعی} = \frac{\text{تولید ناخالص داخلی واقعی سال جاری} - \text{تولید ناخالص داخلی واقعی سال قبل}}{\text{تولید ناخالص داخلی واقعی سال قبل}} \times ۱۰۰$$

پاسخ خیلی تشریحی ✓

GDP واقعی سال ۱۴۰۱ $= (۳۰۰ \times ۱,۰۰۰) + (۵۰۰ \times ۵۰۰) = ۳۰۰,۰۰۰ + ۲۵۰,۰۰۰ = ۵۵۰,۰۰۰$ واحد پولی

GDP واقعی سال ۱۴۰۲ $= (۴۰۰ \times ۱,۰۰۰) + (۵۲۰ \times ۵۰۰) = ۴۰۰,۰۰۰ + ۲۶۰,۰۰۰ = ۶۶۰,۰۰۰$ واحد پولی

نرخ رشد تولید واقعی در سال ۱۴۰۲ $= \frac{۶۶۰,۰۰۰ - ۵۵۰,۰۰۰}{۵۵۰,۰۰۰} \times ۱۰۰ = ۲۰$ درصد

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۸ **فرض کنید تورم در سال آینده ۲۵ درصد افزایش یابد و هزینه‌های تولید نیز به همان میزان رشد کند. با این حال، میزان تقاضا برای محصول خاصی بدون تغییر مانده است. میزان عددی سود و نرخ سود به ترتیب چه تغییری می‌کنند؟**

۱) میزان عددی سود و نرخ سود هر دو افزایش می‌یابند.

۲) میزان عددی سود افزایش می‌یابد، اما نرخ سود بدون تغییر می‌ماند.

۳) میزان عددی سود افزایش می‌یابد، اما نرخ سود کاهش می‌یابد.

۴) میزان عددی سود و نرخ سود هر دو بدون تغییر می‌مانند.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✔

قیمت هر واحد کالا × میزان کالای فروش‌رفته = درآمد

درآمد در سال جاری $= Q \times P$

هزینه‌های تولید در سال جاری $= C$

سود در سال جاری = درآمد در سال جاری − هزینه‌های تولید در سال جاری

$\Rightarrow$ سود در سال جاری $= (Q \times P) - C$

تورم (افزایش سطح عمومی قیمت‌ها) در سال آینده باعث می‌شود هم قیمت هر واحد کالای تولیدی و هم میزان هزینه‌های تولید در سال آینده، افزایشی به میزان ۲۵ درصد داشته باشند.

درآمد در سال آینده $= Q \times (۱/۲۵)P = ۱/۲۵\ (Q \times P)$

هزینه‌های تولید در سال آینده $= ۱/۲۵\ C$

سود در سال آینده = درآمد در سال آینده − هزینه‌های تولید در سال آینده

$\Rightarrow$ سود در سال آینده $= ۱/۲۵\ (Q \times P) - ۱/۲۵C = ۱/۲۵\ ((Q \times P) - C)$

$\Rightarrow$ سود در سال آینده $= ۱/۲۵$ سود در سال جاری

در نتیجه رقم سود در سال آینده عددی بزرگ‌تر خواهد بود. حالا برای بررسی نرخ سود:

$$\text{نرخ سود} = \frac{\text{میزان سودی که فرد کسب می‌کند}}{\text{میزانی که فرد هزینه کرده است}}$$

$$\text{نرخ سود در سال جاری} = \frac{\text{سود سال جاری}}{C}$$

$$\text{نرخ سود در سال آینده} = \frac{\text{میزان سودی که فرد کسب می‌کند}}{\text{میزانی که فرد هزینه کرده است}} = \frac{\text{سود سال جاری } ۱/۲۵}{۱/۲۵\ C} = \frac{\text{سود سال جاری}}{C}$$

در نتیجه نرخ سود در سال آینده در مقایسه با نرخ سود در سال جاری، تغییری نمی‌کند.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۵۹ فردی در انتهای سال قبل، پس از پرداخت واجبات مالی خود ۱۲۰ میلیون تومان برایش باقی ماند. او ۵۰۰ ورقهٔ سهم خریداری کرد و همهٔ سهام خود را در پایان سال به مبلغ ۳۰۰ میلیون تومان فروخت. اگر تنها منبع درآمد این شخص بازار بورس باشد و هزینه‌های این شخص ۱۱۰ میلیون تومان باشد، کدام گزینه به پاسخ درست پرسش‌های زیر اشاره دارد؟

الف) قیمت بازاری هر سهم چند ریال است؟

ب) قیمت اسمی هر سهم چند تومان است؟

ج) خمس سالیانهٔ او چند میلیون تومان است؟

۱) ۱,۶۰۰,۰۰۰ ـ ۶۰۰,۰۰۰ ـ ۶۰

۲) ۱,۶۰۰,۰۰۰ ـ ۶۰۰,۰۰۰ ـ ۱۴

۳) ۶,۰۰۰,۰۰۰ ـ ۱۶۰,۰۰۰ ـ ۶۰

۴) ۶,۰۰۰,۰۰۰ ـ ۲۴۰,۰۰۰ ـ ۱۴

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: ترکیبی درس‌های ۱۲ و ۱۴

درس Box

فرمول‌های مهم محاسبهٔ قیمت اسمی و ثانویهٔ سهام:

$$\text{ارزش اسمی (قیمت اولیه) هر سهم} = \frac{\text{ارزش دارایی شرکت}}{\text{تعداد سهم}}$$

یا

$$\text{ارزش اسمی (قیمت اولیه) هر سهم} = \frac{\text{ارزش سهام خریداری‌شده توسط فرد}}{\text{تعداد سهم خریداری‌شده}}$$

$$\text{ارزش بازاری (قیمت ثانویه) هر سهم} = \frac{\text{ارزش سهام فروخته‌شده توسط فرد}}{\text{تعداد سهم فروخته‌شده}}$$

$$\text{درصد مالکیت فرد در یک شرکت سهامی} = \frac{\text{تعداد سهام خریداری‌شده توسط فرد}}{\text{تعداد کل سهام شرکت}} \times ۱۰۰$$

یا

$$\text{درصد مالکیت فرد در یک شرکت سهامی} = \frac{\text{ارزش سهام خریداری‌شده توسط فرد}}{\text{ارزش کل سهام شرکت}} \times ۱۰۰$$

سود دریافتی فرد = (تعداد سهام خریداری‌شده توسط فرد) × (ارزش اسمی هر سهم − ارزش ثانویهٔ هر سهم)

یا

میزان سود فرد = ارزش سهام خریداری‌شده توسط فرد در ابتدای سال − ارزش سهام فروخته‌شده در پایان سال توسط فرد

سود تعلق‌گرفته به فرد = سود شرکت × درصد مالکیت فرد در شرکت سهامی

خمس پرداختی = $\frac{۱}{۵}$ × (میزان درآمدی که برای فرد پس از کسر مخارج در پایان سال باقی مانده است.)

پاسخ‌خیلی تشریحی ✔

برای پاسخ‌دادن به این سؤال بهتر است گام‌به‌گام جلو رویم:

گام اول: سرمایهٔ اولیهٔ فرد ۱۲۰ میلیون تومان است. (۱۲۰,۰۰۰,۰۰۰ تومان)

گام دوم: خرید ۵۰۰ برگهٔ سهم

ارزش اسمی (اولیه) هر برگهٔ سهم (مورد «ب»):

$$\text{ارزش اسمی (اولیه) هر برگهٔ سهم} = \frac{\text{سرمایهٔ اولیهٔ فرد (ارزش سهام خریداری‌شده توسط فرد)}}{\text{تعداد سهام خریداری‌شده توسط فرد}}$$

$$= \frac{۱۲۰,۰۰۰,۰۰۰}{۵۰۰} = ۲۴۰,۰۰۰ \text{ تومان}$$

گام سوم: فروش تمامی سهام به قیمت ۳۰۰ میلیون تومان است (۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰ تومان).

ارزش بازاری (ثانویه) هر برگهٔ سهم (الف):

$$\text{ارزش بازاری (ثانویه) هر برگهٔ سهم} = \frac{\text{ارزش سهام فروخته‌شده توسط فرد}}{\text{تعداد سهام فروخته‌شده توسط فرد}}$$

$$= \frac{۳۰۰,۰۰۰,۰۰۰}{۵۰۰} = ۶۰۰,۰۰۰ \text{ تومان} = ۶,۰۰۰,۰۰۰ \text{ ریال}$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

گام چهارم: به دست آوردن درآمد خالص (کسر هزینه، از سود حاصل از خرید و فروش سهام):

میزان سود حاصل از خرید و فروش سهام = ارزش سهام فروخته‌شده در پایان سال توسط فرد ـ ارزش سهام خریداری‌شده توسط فرد در ابتدای سال

$= 300 - 120 = 180$ میلیون تومان

درآمد باقی‌مانده $= 180 - 110 = 70$ میلیون تومان

گام پنجم: محاسبه و پرداخت خمس:

$$\text{خمس} = \frac{\text{درآمد خالص}}{5} = \frac{70}{5} = 14 \text{ میلیون تومان}$$

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

۱۶۰ هر یک از عبارت‌های زیر مربوط به کدام‌یک از حساب‌های سپردهٔ سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت یا بلندمدت است؟

الف) پول به راحتی در دسترس نیست و باید تا پایان دورهٔ مشخص‌شده آن را در حساب حفظ کرد. برداشت پول مشمول جریمهٔ از دست رفتن بخشی از سود می‌شود.

ب) نرخ سود این سپرده‌ها می‌تواند هم‌زمان با کاهش نرخ سود عمومی بانک‌ها کاهش یابد.

ج) می‌توان با مقدار خیلی کمی پول، این حساب‌ها را باز نمود.

۱) الف) مزایای کوتاه‌مدت ب) معایب بلندمدت ج) مزایای بلندمدت

۲) الف) مزایای کوتاه‌مدت ب) مزایای کوتاه‌مدت ج) مزایای بلندمدت

۳) الف) معایب بلندمدت ب) معایب کوتاه‌مدت ج) مزایای کوتاه‌مدت

۴) الف) معایب بلندمدت ب) مزایای کوتاه‌مدت ج) مزایای کوتاه‌مدت

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱۴

درس Box

سپرده‌گذاری در بانک:

انواع حساب‌های سرمایه‌گذاری	۱) حساب‌های سپردهٔ سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت ۲) حساب‌های سپردهٔ سرمایه‌گذاری بلندمدت
شباهت حساب‌های سپردهٔ سرمایه‌گذاری	بانک‌ها با مبالغی که در هر دو نوع حساب سپرده جمع می‌شود، در طرح‌های سودآور اقتصادی از طرف سپرده‌گذاران شرکت می‌کنند و سهم آن‌ها از سود را به اصل سپرده‌شان می‌افزایند.
تفاوت حساب‌های سپردهٔ سرمایه‌گذاری	● در حساب‌های سپردهٔ سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت، واریز به حساب و برداشت از آن آزاد است و بانک در هر ماه به ماندهٔ موجودی حساب، سود پرداخت می‌کند. ● در حساب‌های سپردهٔ سرمایه‌گذاری بلندمدت برداشت از حساب تا پایان دورهٔ سرمایه‌گذاری (یک‌ساله یا بیشتر) وجود ندارد. در صورت برداشت از حساب، بانک مقداری از سودی که در ابتدا تعهد کرده است، می‌کاهد و به نوعی مشتری را جریمه می‌کند.

الف) حساب‌های سپردهٔ سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت:

مزایای حساب‌های سپردهٔ سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت	معایب حساب‌های سپردهٔ سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت
پول به راحتی در دسترس است؛ مجبور نیستید پولتان را برای زمانی خاص در بانک قرار بدهید. می‌توانید پولتان را بدون هیچ جریمه‌ای برداشت کنید.	این حساب‌ها نرخ سود کم‌تری نسبت به حساب‌های دیگر پس‌انداز دارند.
نرخ سود این سپرده‌ها می‌تواند هم‌زمان با افزایش نرخ سود عمومی بانک‌ها افزایش یابد.	نرخ سود این سپرده‌ها می‌تواند هم‌زمان با کاهش نرخ سود عمومی بانک‌ها کاهش یابد.
می‌توان با مقدار خیلی کمی پول، این حساب‌ها را باز نمود.	
می‌توان از خدمات بانکداری الکترونیک استفاده کرد.	

ب) حساب‌های سپردهٔ سرمایه‌گذاری بلندمدت:

- در این نوع از حساب‌ها، لازم است مقدار مشخصی پول برای مدت معینی در بانک سپرده شود.
- دورهٔ زمانی این حساب‌ها از ۶ ماه تا چندین سال است.
- نرخ سود آن‌ها در دورهٔ زمانی معین‌شده تغییر نخواهد کرد.
- هر چه‌قدر زمان طولانی‌تری پول سپرده‌گذاری شود، سود بیشتری هم به آن تعلق می‌گیرد.
- اگر فرد پول را قبل از زمان توافق یا سررسید برداشت کند، مقداری از سود تعیین‌شده را از دست می‌دهد.

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir

مزایای حساب‌های سپردهٔ سرمایه‌گذاری بلندمدت	معایب حساب‌های سپردهٔ سرمایه‌گذاری بلندمدت
این سپرده‌ها سود بالاتری دریافت می‌کنند.	پول به راحتی در دسترس نیست و باید تا پایان دورهٔ مشخص‌شده آن را در حساب حفظ کرد. برداشت پول مشمول جریمهٔ از دست رفتن بخشی از سود می‌شود.
نرخ سود این سپرده‌ها تا پایان دورهٔ قرارداد تغییری نمی‌کند.	اگر نرخ سود عمومی افزایش یابد، سود این حساب‌ها در حد توافق‌شده باقی می‌ماند.
	معمولاً مقدار حداقلی باید در این حساب‌ها باشد تا مشمول بستن قرارداد و دریافت سود گردد.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی موارد:

الف) پول به راحتی در دسترس نیست و باید تا پایان دورهٔ مشخص‌شده آن را در حساب حفظ کرد. برداشت پول مشمول جریمهٔ از دست رفتن بخشی از سود می‌شود: معایب حساب‌های سپردهٔ سرمایه‌گذاری بلندمدت

ب) نرخ سود این سپرده‌ها می‌تواند هم‌زمان با کاهش نرخ سود عمومی بانک‌ها کاهش یابد: معایب حساب‌های سپردهٔ سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت

ج) می‌توان با مقدار خیلی کمی پول، این حساب‌ها را باز نمود: مزایای حساب‌های سپردهٔ سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت

SanjeshCloud
www.SanjeshCloud.ir